Teleki Blanka

BENCZÚR Gyula

BENCZÚR GYULA.

MÁLYVÁK KÖZÖTT.

Benczúr

BENCZÚR GYULA.

MÁLYVÁK KÖZÖTT.

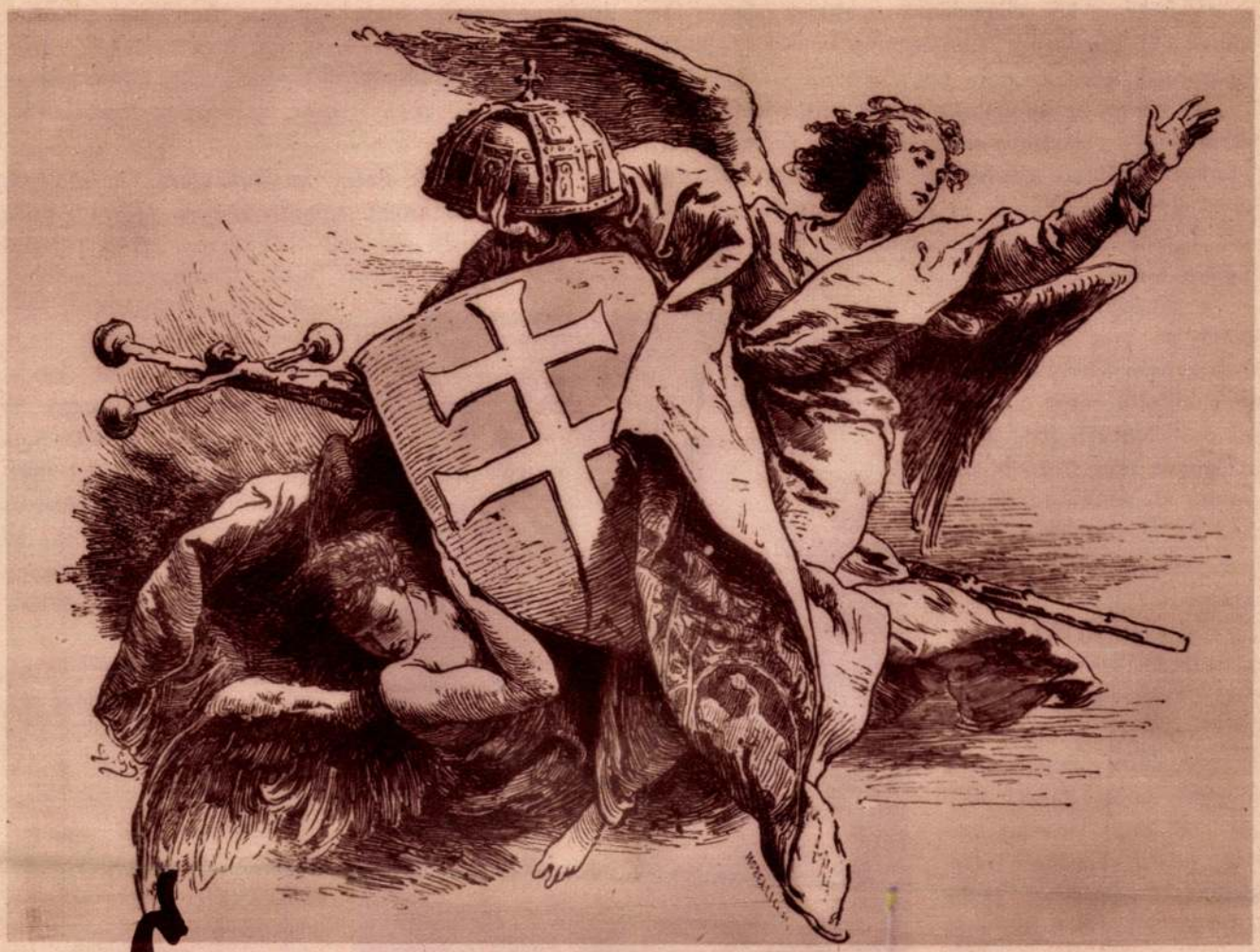

A nemzeti géniusz, kezében Szent István eredeti koronájával. — Benczur Gyula rajza.

Szent-István ünnepe

SZENT ISTVÁN királyunk, a magyar nemzet legnagyobb büszkesége, keleti népünknek nyugatra irányítója, állami életünk megalapítója, az államférfiui bölcsesség mintaképe. Amiért pogány népét keresztény hitre térítette: szentté avatta az egyház; amiért állami életünket biztosította: örökre szívébe zárta minden magyar.

Éppen ezért egyik történelmi nagyságunknak sincs olyan nagy és folyton felfrissülő irodalma, mint éppen *Szent Istvánnak*. Mindabból, amit róla írtak, néhai *Apponyi Albert grófnak* méltatásából idézünk néhány sort. Szerinte Szent István nem azok közé a nagy férfiak közé tartozik, akik meteorszerűen villannak fel és akik tevékenységük ideje alatt világos fénybe burkolják hazájukat, pillanatnyi fellángolást idéznek elő, de amikor eltűnnek, elernyedés és összeomlás követi őket. Nem, ő azok közé a nagyok közé tartozik, akiknek hatalma törvényszerűen következik népük szellemiből s a történelem szükségszerűségéből.

Azáltal, hogy *Szent István* népét megtérítette és *Bizánc* helyett *Róma* felé irányította, tagjává tette a nyugat életerős egészséges fejlődésre képes szellemi közösségének. Igy jutott Magyarország világtörténelmi hivatáshoz. Egy népnek azonban nem elég hivatást adni, — mondja *Apponyi* — a népet meg is kell szervezni. Ez a megszervezés volt *Szent István* legnagyobb műve, amelyben — legnagyobb éleslátással — nem közvetlen szomszédjainak magánjogi államberendezkedését vette alapul, hanem *Nagy Károly* közjogi államát.

De ne menjünk túlságosan a részletekbe e ránk végtelenül áldásos mű jog- és politikatörténeti ismertetésében. Vessünk egy pillantást e nagy királyunkra — a honfoglaló vándorősök unokájára — mint építészet- és művészetkedvelőre.

A szent király ugyanis nemcsak kereszténnyé tette az országot, de népét leszoktatta a hadi kalandozásokról, intenzívvé tette a földmívelést, meghonosította az ipart és megvetette a városi életnek első alapját.

A vallás- és erkölcsi nevelésen kívül ezt a célt szolgálták a püspökségek, templomok, kolostorok, melyeket ő alapított. Igy emelkedtek Magyarországon

az első középületek, világcsodák az akkori magyar szemében. Természetesen Isten házának kellett a leghatalmasabbnak lennie.

Az István király építette templomok közül legrészletesebben *a székesfehérvárról* tudunk. Előkerültek a templom alapfalai, amelyekből tudjuk, hogy a bazilika hatvankét méter hosszú és harmincnégy méter széles volt, fogalmunk van belső beosztásáról : hét pár oszlop tagolta három hajójáról.

Csakhogy ezt a templomot, de még a többit is, be is kellett rendezni. Hogy mint oldotta meg a király ezt a feladatát, arra nézve hallgassuk meg *Hartvik* püspököt, ki Istvánnál csupán száz évvel később így írja le a székesfehérvári templomot :

— Magában királyi székvárosában, mely *Fejérvárnak* neveztetik, a Szűz tiszteletére és nevére híres és bámulatos alkotmányú roppant szentegyházat kezdett építeni. Ennek karfalát külön választott vésemények, padolatát pedig márványlapok ékesítik ; szavaim valóságáért az tehet bizonyságot, aki látta annak temérdek sok palást, egyházi készületek és egyéb ékességek mellett, oltárai közül több tiszta aranyból készített és igen drága, sorba vett kövekkel környezett tábláit, a Krisztus asztalán álló csodálatos művű fedeles kelyhet és mindenféle kristály-, onyx-, kő-, arany- és ezüstedényekkel teljes kincstárát. Ezen leírt díszes egyházat a király saját kápolnájává tevé . . .

Szent István király és Imre királyfi.
XVII. századi metszet.

Hasonló volt a király bőkezűsége többi alapításaival szemben is. «A király — írja *Hartvik* — a püspökségeket királyilag meggazdagítá, keresztekkel, edényekkel és más isteni szolgálathoz kívántató készületekkel bőven díszesíté s ajándékát életfogytiglan új adományokkal tetézte.»

Milyen lehetett a király palotája *Székesfehérváron*, az ország világi fővárosában és *Esztergomban*, az egyházi fővárosban? Mai fogalmaink szerint igen egyszerűen megépített kőépület, néhány szobából, amelyeket fafal választott el egymástól, amiről *Szent Gellért* legendájának abból a részéből értesülünk, amely elbeszéli, hogy egyízben *Szent István* átnézett a fal résén és úgy látta meg fiát, Imre herceget, amint gyertya mellett imádkozott. Ime a nagy király bőkezű volt országa és egyháza iránt, de szerény saját személyére.

Most térjünk Szent Istvánnapjára. A mostani keretű egyházi ünnep tulajdonképpen *Mária Terézia* érdeme. Ő volt az, aki 1771 május 29-én visszaszerezte a nagy király épen fennmaradt *jobbkezét*, azt Budára leküldötte, egyszersmind megszabta, hogy azt évenként több ízben, többek közt «augusztus hó huszadik napjától számított nyolc napon keresztül, mint oly időn keresztül, amelyet már rég megállapított az egyház, *Szent István* tiszteletére», tegyék ki közös tiszteletre.

Sokan talán elméjükben tartják azt a rengeteg viszontagságot, amelyen a *szent jobb* keresztülment mindaddig, míg a királynő jelenlegi elhelyezéséről gondoskodott. Tudvalevő, hogy amikor *Szent István* tetemét szenttéavatása céljából 1038-ban «felemelték», a király épen maradt jobbját egy *Merkurino* nevű szerzetes eltulajdonította s elrejtette abba a kolostorba, melyből a *Szentjobbi Apátság* származott. Itt őriztetett a *szent jobb* évszázadokon keresztül, mígnem török kézre került. A törökök jól ismerték a keresztények vágyódását a szent ereklyék után s ezért nem semmisítették meg, hanem *Boszniában* keresztény kereskedőknek adták el, akik azután *Raguzába* vitték, ahol a raguzai dominikánus kolostorban őrizték mindaddig, amíg *Raguza* városa azt *Mária Teréziának* fel nem ajánlotta.

A többit már tudjuk. Magyarország óriási lelkesedéssel fogadta az ereklyét, melynek védelmét állandóan kérték szép egyházi dalaink. Így tehát a Szent-István-ünnep középpontjába a szent jobb körülhordoztatása került. E köré pedig kezdetben egy *országos* megmozdulás, ma pedig már egy nagy *világforgalmi esemény*. Szent István napján éri el tetőpontját idegenforgalmunk.

Perneszy Kálmán.

BENCZUR GYULA:
HUNYADY LÁSZLÓ BUCSUJA.
A Szépművészeti Muzeumban.

A LEGSZEBB MAGYAR KÉPEK.

BENCZUR GYULA: HUNYADY LÁSZLÓ BUCSUJA BARÁTAITÓL.

Benczur Gyula e műremekének közlésére alkalmat szolgáltat az a körülmény, hogy *Hunyady László* 1433-ban, tehát ezelőtt ötszáz évvel született. A történelem nem jegyezte fel, mely napon. Azt hisszük, helyesen cselekszünk, ha az ujesztendőt az ő emlékével kezdjük meg, ama daliáséval, aki a legnagyobbra volt hivatva ebben az országban. A kereszténység nagy hősének, *Hunyady Jánosnak* volt fia, a magyar nemzet későbbi legnagyobb királyának, *Mátyásnak* volt bátyja. Jómaga az ország legbátrabb fia, öröme, reménysége. Ki tudja, mi történt volna, ha politikai ármány áldozataként nem pusztul el, hanem trónra ül? Talán ami nem sikerült nagy öccsének, neki sikerült volna: nemzeti dinasztiát alapitani. Egy Hunyady-dinasztia megváltoztathatta volna nemcsak egész Magyarországnak, hanem egész Európának történetét.

Hunyady László tragédiája ismertebb, semmint azt részletesen el kellene mondanunk. A németes udvari párt gyülölt vezérét, *Cillei Ulrikot*, Nándorfehérvár várában felkoncolták a Hunyadyakkal érző nemzeti párt emberei. A király — *V. László* — megbocsátotta ezt az elkeseredett tettüket, sőt Hunyady Lászlót az ország főkapitányává nevezte ki. A Cillei-párt azonban nem szünt meg ármánykodni és amikor Hunyadyt sikerült a király által Budára csalatniok: elfogatták őt. Ezt követőleg önkényesen törvényszékké alakultak és halálra itélték őt, amihez szintén megnyerték a gyermek király beleegyezését. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, amikor 1457 március 16-án a börtönéből vesztőhelyre induló vitéz bucsut vesz barátaitól. Öntudat, büszkeség és dac öntik el arcát, alakját. Mintha önmagával nem is törődnék, nagy és szent ügy vértanujának érzi magát: *hazája eljövendő felvirágzásának.*

Ez a kép eszmei tartalma, amely aktuális volt 1866-ban, az osztrák abszolutizmus utolsó évében és aktuális ma, amikor szintén eltölt bennünket a remény, hogy a nagy vérkeresztség után mégis hozzájutunk ősi jussunkhoz.

Ennyit a kép történelmi és politikai vonatkozásairól. Ami műtörténelmi helyét illeti, az is a legszebb: Benczur ezzel a képpel lett nagy mester hazájában. Benczur tudniillik 1861-ben ment Münchenbe, ahol alkotó ereje teljében találta már a nála idősebb Székely Bertalant, a magyar történelmi festészet megalapitóját. Mindketten magyarok voltak, mindketten ugyanannak a kitünő mesternek, *Pilotynak* tanitványai. Az azonos érzések teszik ezt a Benczur-képet édes testvérévé Székely akkori alkotásainak.

Benczur minden tudását és szive minden melegét belelehelte e képbe, amely Münchenben is, Pesten is nagy feltünést keltett. 1869-ben került a Nemzeti Muzeum képtárába s onnan a Szépmüvészeti Muzeumba. Egyike a legismertebb és legbecsültebb magyar képremekeknek.

Kevésbé közismert az, hogy Benczur Hunyady László öccsével, *Mátyás királyunkkal* is behatóan foglalkozott. Ez 1902-ben vált aktuálissá, amikor a budai királyi várpalota Hunyady-termének Mátyás király életéből vett jelenetekkel való kidiszitését bizták rá. E képek — egy kivételével — csak vázlatban maradtak meg, de ezek is alkalmasak arra, hogy Benczur egész művészlelkével jelenitsék meg előttünk e dicső kort. Kettőt mutatunk be most. Az egyik, e soraink mellett, *Mátyást, az igazságost* ábrázolja, a másik, fejlécként ezen az oldalon, *Mátyás diadalmas bevonulását Bécsbe.* Ez volt az a kor, amelyben — a költő szavai szerint — nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára.

Mátyás, az igazságos.

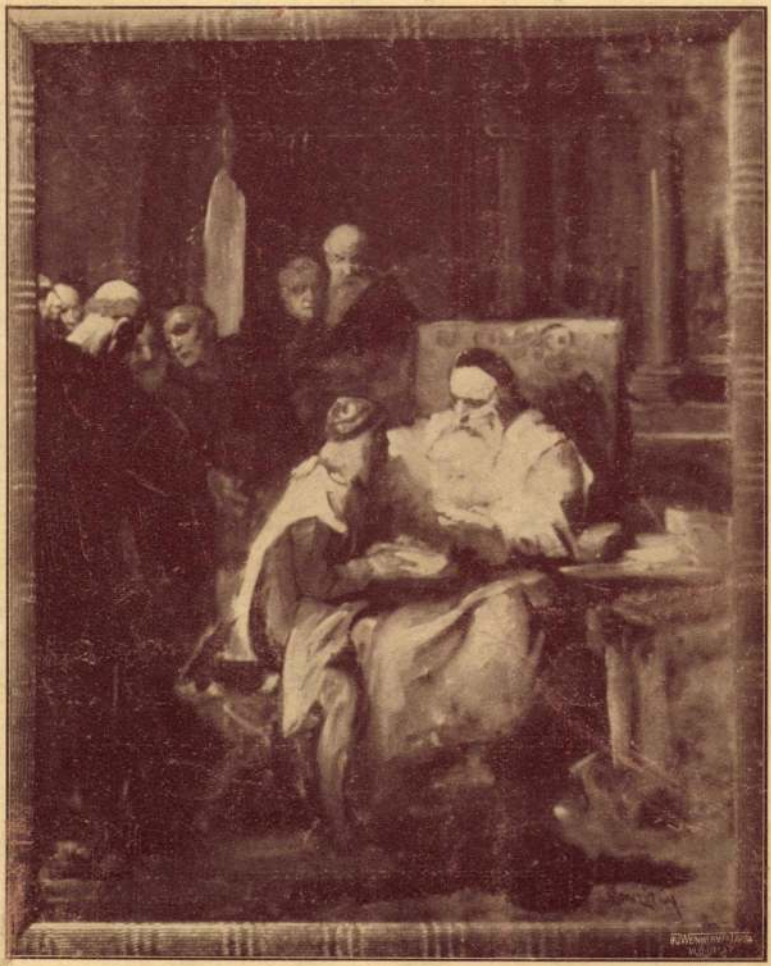

Szent István első királyunk oktatja fiát, Szent Imre herceget.

(Benczúr Gyula festménye.)

Áztatáshoz

Henko

Mosáshoz

Persil

verrel a kezében halt meg azért is, hogy ma itt a Chinoin-gyárban DISZ-brigád dolgozhasson, hogy sztahanovista lehessen a huszonhétesztendős Szélyes Dezső, a húszesztendős Frank Judit, Wegenast László, és Kovács Ferenc, a húszesztendős Tánczos Katalin munkablúzára meg kitűzhessék a jelvényt: »A vegyipar kiváló dolgozója.«

És amíg készül a gyógyszer, naponta új ötletek szü'etnek, mert a fiatalok úgy végzik a munkájukat, mintha a gyógyszert minden alkalommal az édesanyjuk, vagy testvérük kapná. Nem mechanikusan, lélektelenül, hanem szívvel-lélekkel dolgoznak. Eddig két alkalommal nyerték meg az ifi-brigádok országos exportversenyét. A DISZ II. kongresszusát azzal ünnepelték, hogy egy nappal a kongresszus előtt befejezték negyedéves tervüket. Amint beszélnek, amint magyaráznak, dolgoznak, minden szavukban, minden mozdulatukban benne van, hogy itt nem Szélyes Dezső, Frank Judit, Wegenast László, Kovács Ferenc vagy Tánczos Katalin csinál valamit. Nem. Itt minden munka, minden eredmény a Kilián György-brigád érdeme. Nyolc újítást adott be eddig a brigád, ami százhúszezer forint megtakarítást jelent.

A gyár termelési felelőse jegyzi szorgalmasan a brigád eredményeit. És ezek között a bejegyzések között ilyenek vannak:

— A Kilián György-brigádban soha sincs igazolatlan mulasztás.

— A Kilián György-brigádban tízszeresére emelkedett a termelés.

— Áprilisban és májusban a Kilián-brigád négyszázezer forintos megtakarítást ért el.

És a legszebb bejegyzések egyike:

— A Kilián György-brigád 230 százalékra teljesíti exporttervét.

A fiatalok tudják valamenynyien, milyen szép, milyen fontos a munkájuk. Tudják azt is, hogy nemcsak Magyarországon gyártanak B_1 vitamint, éppen azért végzik fokozott gonddal és lelkiismeretességgel a dolgukat. Ismerik a gyógyszer hatását.

Tőlük tanultam meg én is, hogy az egyetlen szem rizs súlya, ha a B_1 vitamin mennyiségét jelenti, nem kevés, hanem sok, nagyon is sok, sokszor maga az élet...

Joós F. Imre

Táncos Katalin, a »Vegyipar kiváló dolgozója«

AHOL MOSTANÁBAN ÁLL AZ IDŐ

ÉPULÓ GYÁRVÁROSOK, rohamosan fejlődő üzemóriások mellett itt vannak százával és gombamódra szaporodnak ma is a kisüzemek. Pincehelyiségekben, sokszor egy-egy forgalmas mellékutcában emelkedő ház udvarának mélyén, vagy éppen a külvárosok valamelyik elhagyott épületében találnak otthonra, de itt vagy ott, megvetik lábukat és fejlődnek. Sok az ilyen üzem az országban s bár kevés szó esik róluk, szerepük a gazdasági életben mégis jelentős. Nemcsak a számuk miatt, hanem azért is, mert sokszor nélkülözhetetlen közszükségleti cikket, vagy felszereléseket gyártanak. Ilyen üzem a Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő Vállalat Gépgyártó részlege is, Zuglóban, a Telepes utca 12. alatt.

Élüzemről van szó, ez már kitűnik a kapu fölötti tábláról; kellő tisztelettel lép hát be a látogató az udvarra. Ez a tisztelet kijár nemcsak az élüzem jelvény miatt, de azért is, mert az üzem csupa olyan árut állít elő, amivel a könnyűipari vállalatok termelési és egészségügyi viszonyait igen jelentős mértékben javíthatjuk.

Itt gyártják a miskolci új fonoda teljes klíma-berendezését, az erzsébeti fonó ködtelenítőjét, különböző fölszereléseket a Sortextnek, szállítókocsit a Goldbergernek, a Textilfestőnek manzardszárítót, új típusú, nagy hatásfokú ventillátorokat sorozatban, porelszívó és légnedvesítő készüléket a fa- és textilipari üzemek számára, — hogy csak a fontosabb munkákat említsük.

SZORGALMASAN TERMEL

a Gépgyártó; az udvaron, meg a szomszédos telken ott a sok készáru lemázolva, szállításra készen. A szállítási határidőket pontosan betartják, költségtúllépés sincs, úgy tűnik tehát, hogy minden a legnagyobb rendben van ebben a gyárban. Nyoma sincs itt azoknak a kérdéseknek, amik az ország iparát napról napra foglalkoztatják: versenyről, ésszerűsített gyártásmenetről, anyagmegtakarításról vagy önköltség csökkentésről szó sem esik. Ha van valami, amit mégis fölemlítenek a vezetők, az a helyszűke. Ugyanis két éve indult a gyár, még pedig pincehelyiségben. Nemsokára azonban napvilágra jutott, s úgy megnőtt hirtelen, hogy ma már az új telephelyen is nehezen fér meg. Ez a legfőbb gond, meg az önivények minősége. Egyébként nyugalom, elégedettség tölti el a vezetőket.

Mintha valami távoli szigeten kötöttünk volna ki, ahol megállt az idő, éspedig két évvel ezelőtt. Legalább is a munka üteme erre vall. Mert menjünk csak a műhelyekbe.

A forgácsolón kezdjük. Jó a géppark, három új nagy esztergapadot kaptak nemrég. A gépek körül fölhalmozva kész és megmunkálatlan darabok várnak. Molnár elvtárs, a művezető kísér, szorgalmasan magyarázza, hogy ebben a műhelyben csakis jó szakmunkás található, nem tűrhetnek meg gyengét vagy lógóst, mert akkor nincs kihasználva a gép, már pedig a legnagyobb hatásfokot kell biztosítani a gépek kihasználásánál, hiszen sok a munka. Annyira sok, hogy nemsokára beállítják a harmadik műszakot is.

Akkor miért hát mégis ez a lanyhaság?

MERT A MUNKA elég álmosan megy, a gépek lassan pörögnek, ráérősen, pedig csupa szériamunkát látok, amin lehet komolyan dolgozni és jól keresni. Kézbeveszem az egyik rajzot, meg a munkalapot. Feltűnően hézagos a technológiai utasítás, feltűnően nagy a megmunkálásra szánt idő. Még néhány munkában lévő darab lapját nézem meg — hasonló a helyzet. Följegyzéseket készítek a technológiai utasításokról és a normáról, aztán megyünk is tovább a többi műhelybe. Pattog és fölkéklik a hegesztők pisztolyából a fény, a lakatosműhelyben nagy csörömpöléssel szegecselik a hatalmas hőmérséklet-kiegyenlítő berendezés vasszerkezetét; zúg, dohog a műhely.*

Nyugtalanít az, amit a gépeknél tapasztaltam, ezért hamar búcsút veszek s jegyzeteimmel egyenesen a Klement Gottwald gyárba indulok. Ott hiteles ember, a gyár normás-technológusa példaképpen kiszámította tudományos normával a jegyzeteim között szereplő »C 1316« rajzszámú tengely megmunkálási idejét. Az eredmény szerint azonos munkaföltételek mellett ilyen munkára a Gottwald gyárban 103 percet kap az esztergályos. Ugyanakkor a Gépgyártónál 480 percet adnak erre a munkára. Nagy a különbség, több mint négyszerese a nagyüzemi munkaidőnek. S nemcsak ennél a munkadarabnál, nemcsak kivételesen mutatkozik ilyen eltérés. Így van ez a többinél is, a rollóskocsi, a kézikerék, meg a többi alkatrész megmunkálási idejénél.

Érthető ezekután, hogy miért pörögnek álmosan a gépek, miért megy olyan ráérősen a munka: a 200 százalék körüli teljesítmény egyáltalán nem okoz gondot a munkásoknak, tovább meg nem fokozzák az eredményt.

Bizonyosan belátják a gyár dolgozói és vezetői, hogy az ilyen normák megfeleltek a két év előtti, pincehelyiségben, szedettvedett gépekkel dolgozó műhely munkaviszonyainak, de ezeken a viszonyokon ma már messze túllépett a Könnyűipari Gépgyártó, ma már méltatlan ez a helyzet az élüzemhez, amivé a két év alatt fejlődtek.

De nemcsak méltatlan, hanem káros is. Káros a munkásra, aki nem meri ilyen körülmények között kibontakoztatni a teljes tudását és káros a népgazdaságra, mert az önköltségcsökkentés egyik forrásától elesik. Ami pedig annyit jelent, hogy az adott esetben a könnyűipari üzemek dolgozói nem jutnak hamarabb azokhoz a felszerelésekhez, amik biztosítanák a jobb, kényelmesebb munkaföltételeket, a többtermelés egyik fontos tényezőjét. Holott erre megvan a lehetőség.

Felül kell vizsgálni a Gépgyártó normáit. Azzal egyik belső gondjuk is megoldódnék, nevezetesen a harmadik műszak beállításának ügye. A jelek szerint az adódó munkát elláthatja a meglevő két műszak is, csak a megmunkálási időket kell felülvizsgálni, ennek nincs is semmi akadálya, hiszen itt is van főtechnológus előkalkulátor, két műveletlervező, két normás, meg egy ellenőr.

A Könnyűipari Gépgyártóban áll az idő mostanában. Ezt bizonyítják a normák, bizonyítja a kapu alatti versenytábla, amin júniusban is márciusi eredményeket talál az ember. Pedig a termelékenység emeléséért, az önköltség csökkentéséért folyó küzdelemből nem maradhatnak ki a kis- és középüzemek, csupán azért, mert nincsenek annyira szem előtt. Itt az ideje hát, hogy a Könnyűipari Gépgyártó és a hasonló üzemek szétnézzenek a maguk portáján.

KISS ANDRAS

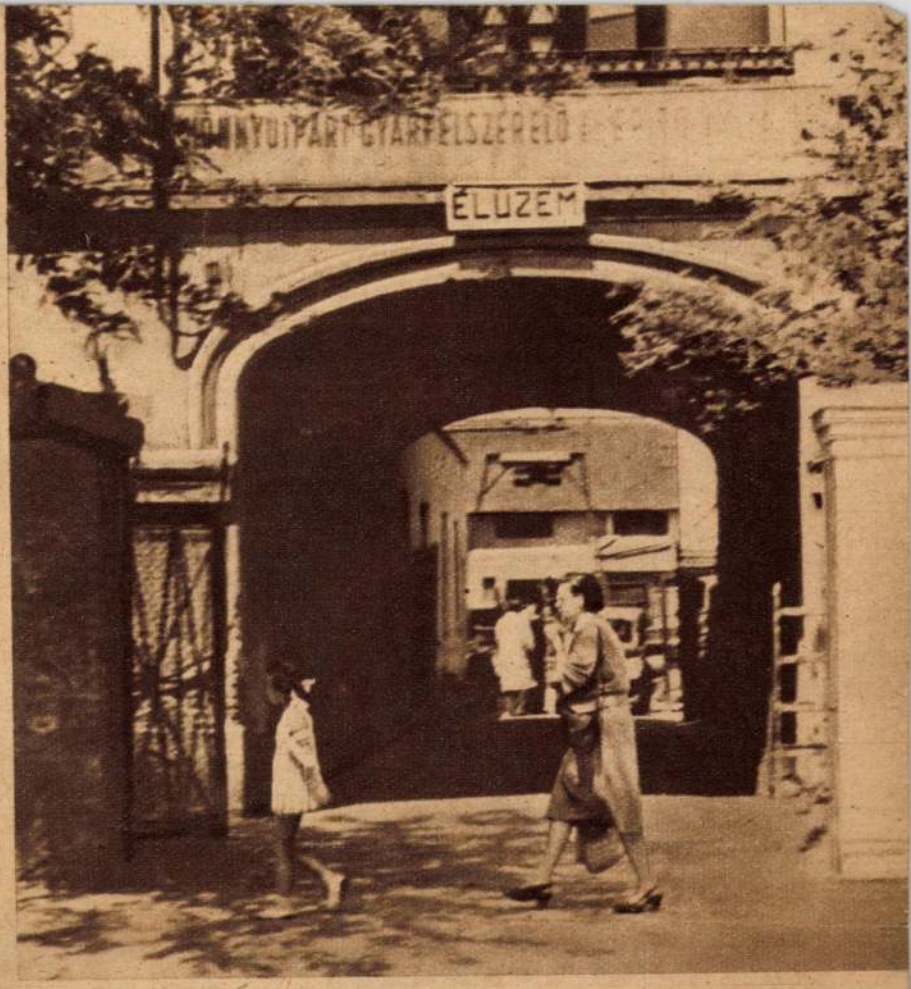

A Telepes utcai Élüzem bejárata (Redő Kálmán felv.)

KÉPES RIPORT HELSINKIRŐL

ÉS NÉGY FINN ASZTALOSRÓL

Furcsa érzés rokon-néppel találkozni. Keresni benne a a hasonlóságot, az érzelmi és értelmi közösség felvillanó szikráit, s felfedezni apró vonásokat, tulajdonságokat, amelyek a rokonság kétségtelen igazolását nyújtják. Ilyen izgalmas érzés fog el, úgyhiszem, minden magyar embert finnországi utazása alkalmából, ha él benne annak tudata, hogy a finn nép a magyar egyik európai rokona.

A magyar válogatott labdarúgó csapat legutóbbi finnországi szereplésekor többen voltunk, akik már a repülőgépen ismételgettük ismereteinket Finnországról és a finn népről, miközben a ködfoszlányokon át kíváncsian bámultuk a tavakban és erdőkben oly gazdag finn tájat. A tapasztaltabbak, akik már többször is jártak Helsinkiben, csitítgatták lelkesedésünket. Most bevallhatom, hogy az első élmények, melyeket szereztem, azt bizonyították: nekik van igazuk. A rokoni vonásokat emberekben, nyelvben és szokásokban alig-alig tudtam felfedezni. Csalódottságom akkor vált teljessé, amikor a mérkőzés előtti estén részt vettem azon a vacsorán, melyet a finn labdarúgószövetség elnöke adott a magyar csapat vezetőinek tiszteletére. A kikötő partján épült hatalmas modern szálloda tizedik emeleti éttermének különszobájában zajlott le az esemény. A vacsora kitűnő volt, a hangulat szívélyes és asztaltársam, a szövetség egyik funkcionáriusa vetette fel a finn—magyar nyelvrokonság kérdését. Elérkezettnek láttam a pillanatot, hogy kirukkoljak finn tudományommal, mely még iskolai emlékeimből fakadt. Büszkén idéztem az egyetlen finn mondatot, amit annakidején a nyelvbéli hasonlóság bizonyítására tanultunk: »Kala uiszkel veden alla« (hal úszik a víz alatt). Vártam a hatást és az valóban meglepő volt. Asztaltársam egyetlen szót sem értett e mondatból. Zavarom teljes volt. Úgy éreztem magam, mint akit leforráztak.

Vacsora közben jött a pincér és közölte, hogy telefonon keresnek. Csodálkoztam. Ki kereshet engem Helsinkiben telefonon, hiszen nem ismerek itt senkit. Meglepetésem még inkább fokozódott, amikor a telefonáló tört magyar szavakkal bemutatkozott:

— A Béke Világtanács előkészítő irodájának titkára vagyok. Szeretnék önnel beszélni...

Másnap reggel felkeresett. Magas szőke fiatalember volt. Timo Koste, keményen megrázta kezemet, s nyomban a tárgyra tért:

— Asztalosok dolgoznak Helsinkitől 20 kilométerre... — akadozva, lassan beszélt magyarul. Több mint két évet töltött Magyarországon, tanulmányúton, akkor tanult meg magyarul.

— Szeretném, ha kijönne és beszélne velük — szólt.

Rövid beszélgetés után megtudtam, miről is van szó. Helsinki közelében, egy gazdaságban készülnek azok a bútorok, székek, asztalok és egyéb berendezési tárgyak, amelyeket majd a Béke Világtanács helsinki ülésén használni fognak. A nagy esemény színhelye a sport iránt érdeklődő magyar közönség előtt jól ismert Messuhalli csarnok lesz, amelyben 1952-ben, az olimpián sok nagy sportesemény zajlott le. A hatalmas csarnokot egy nagyobb és egy kisebb teremre osztják és helyet biztosítanak benne hivatali helyiségeknek, fordító-szobáknak, rádiófülkéknek, egyszóval minden olyan helységnek, amire a tanácskozások során szükség lehet. A tervek már készen vannak, s a munkálatok is javában folynak. Finnországban azonban ebben az időszakban nagy hiány van asztalosmunkásokban.

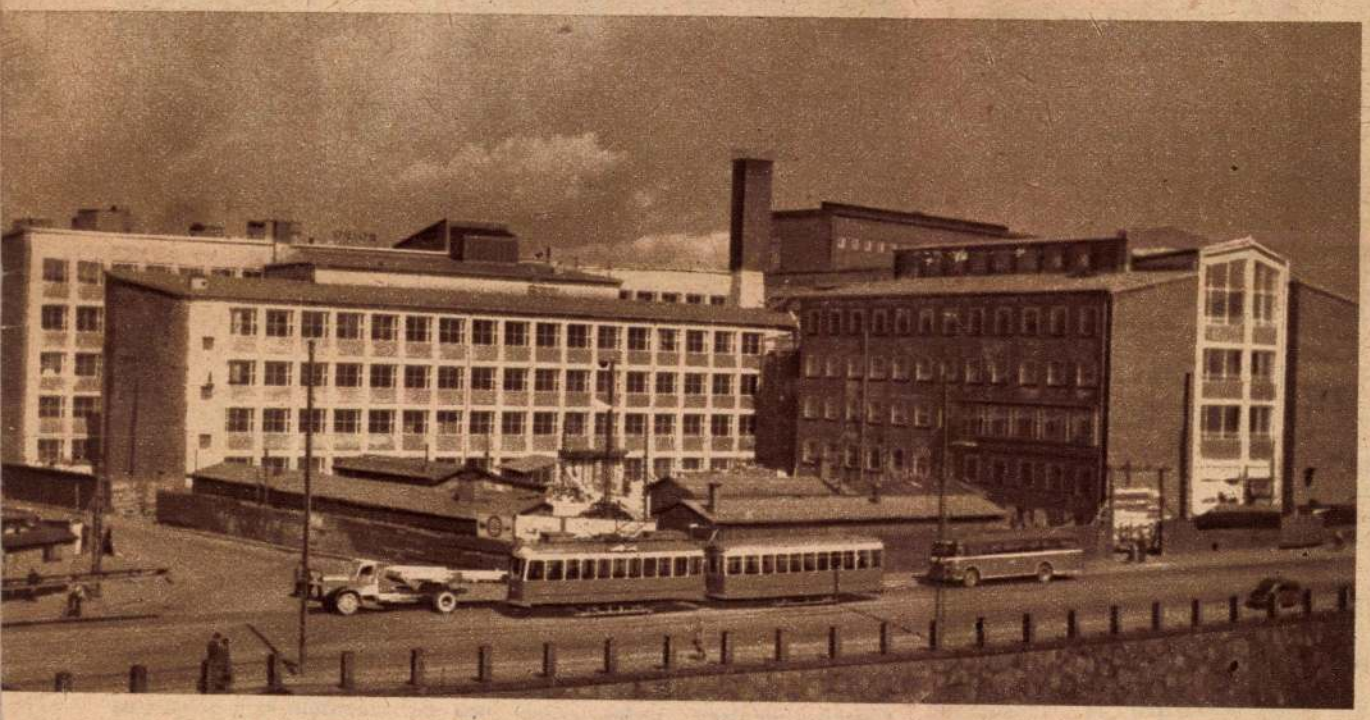

Modern finn építészet: a helsinki új ipari szakiskola épülete

Szabadnapjukon, ingyen készítik el az asztalosok a Messuhalli berendezését

Zsákmánnyal megrakodva térnek vissza a Fin

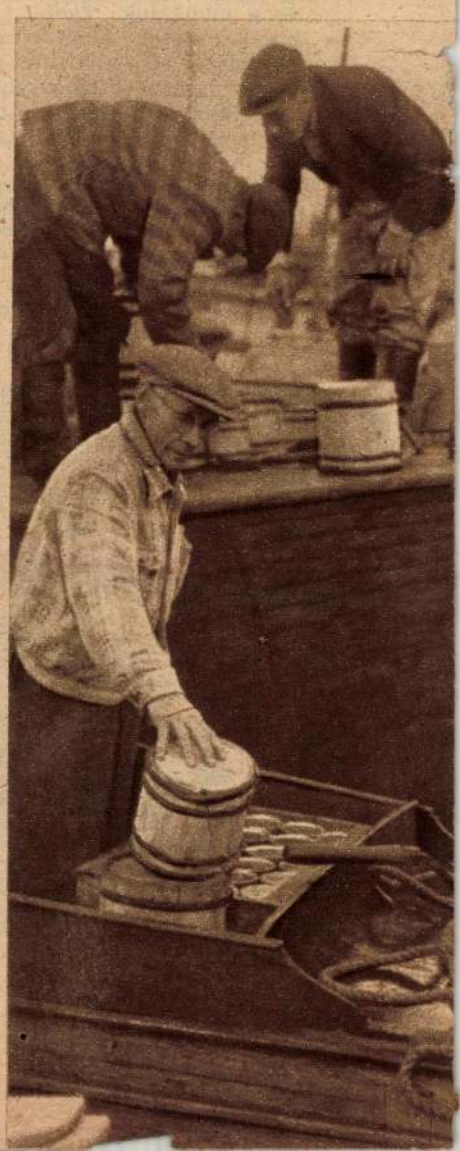

A város egyik legforgalmasabb pontja: a nagypiac

Ennek leküzdésére mozgalmat szerveztek, melynek során egész sereg környékbeli asztalos vállalkozott arra, hogy szabadnapján — társadalmi munkában — segítséget nyújt a munkálatokhoz.

Ezekhez az emberekhez akart engem kivinni Timo Koste.

Zuhogott az eső, korán reggel volt még, mire az asztalosműhelyhez érkeztünk, de már javában folyt a munka. Négy asztalos dolgozott éppen az alkalmilag felállított műhelyben azokon a padokon, amelyeket a nagy tanácskozó teremben fognak felállítani. Kedves közvetlenséggel fogadtak, mikor megtudták, hogy magyar vagyok és a válogatott labdarúgó csapattal jöttem Finnországba:

— Láttam a magyar csapatot 1952-ben — mondotta az egyik asztalos, huszonegynéhány éves fiatalember. — Ha készen leszek időben a munkámmal, ma délután is megnézem...

Középtermetű, gyors kezű ember volt ezen a napon a munka irányítója, Veikko Heinämäki, työpaikkeni asztalos. Megkérdeztem tőle, mit tud Magyarországról?

— Szégyenlem magamat, de nem sokat — mondta. Pedig a beszélgetés, amit folytattunk Timo Koste tolmácsolásával, azt mutatta, hogy sokat tud rólunk. Nem elégedett meg azzal a szokásos megállapítással, amivel Finnországban rendszerint találkoztam hogy: a magyar rokonnép. Tudott arról is, hogy Magyarország agrárország volt, de a felszabadulás óta hatalmas arányokban fejlődik ipara is. Odavezetett egy ládához és szegeket vett ki belőle:

— Látja, ezek magyar szegek...: Heinämäki egy kisebb asztalosműhelyben dolgozik, ahol éveken át szinte kizárólag svéd és angol gyártmányú szerszámokkal, gépekkel dolgoztak. Most van nekik két magyar gyártmányú fűrészük is, s mint mesélte, nagyon meg vannak velük elégedve.

— Sokat hallottam arról — mondta —, hogy Magyarországon virágzik a kulturális élet. Olvastam a lapokban a Magyar Állami Népi Együttes nagysikerű nyugat-európai szerepléséről. Erről meséljen... — kérte, s magyarázatként hozzáfűzte, hogy nagy zenekedvelő. Igyekeztem röviden összefoglalva válaszolni erre és a többi kérdésre, amelyek egymásután záporoztak reám. Aztán én is feltettem búcsúzáskor még egy kérdést:

— Szeretném tudni, miért dolgoznak itt szabadnapjukon, ingyen?

Boldog nevetés volt a válasz. A négy ember szeme úgy kapcsolódott egymásba, mint akinek titkuk van, méghozzá olyan, amire igen büszkék.

— Heinämäki több mint húsz kilométert utazott ma reggel, hogy pontosan itt legyen munkakezdésre — mondta az egyik. — És ő lakik ide legközelebb...

— Mit gondol? Nem tennék meg akár tízszer is többet? — vált komolyra Heinämäki hangja. — Négyéves kisfiam van, a szemefénye. Azt szeretném, ha szép élete lenne.

A szép életet Veikko és társai részére a béke jelenti. Ezt fejtették ki szaggatottan, bizonytalan megfogalmazásban, de határozott meggyőződéssel. Ezért segítik munkájukkal is a Béke Világtanács ülésének jó előkészítését.

— Azt szeretnénk — foglalta össze Timo Koste a négy asztalos és még igen sok finn férfi és nő véleményét — ha a Béke Világtanács ülésére hazánkba érkező vendégek mind éreznék, hogy a finn dolgozók egytől egyig lelkes, odaadó hívei a békének.

Zuhogott az eső, mikor visszaérkeztem Helsinkibe. Mégis szebb, kedvesebb volt nekem ez a város, mint bármikor azelőtt. Úgy éreztem, az asztalosok között valóban sikerült igaz barátokat, rokonokat találnom.

Arday Aladár

n-öbölben megtett útjukról a helsinki halászok

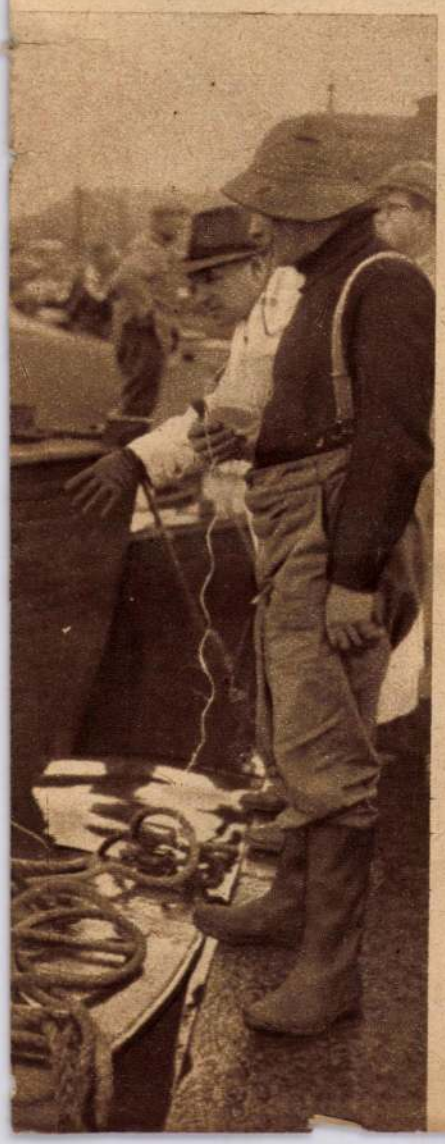

Készül a Messuhalli dekorációja: Tapio Tapiovaara építőművész gondoskodik arról, hogy a csarnok méltó díszben fogadja a nemzetközi békemozgalom küldötteit

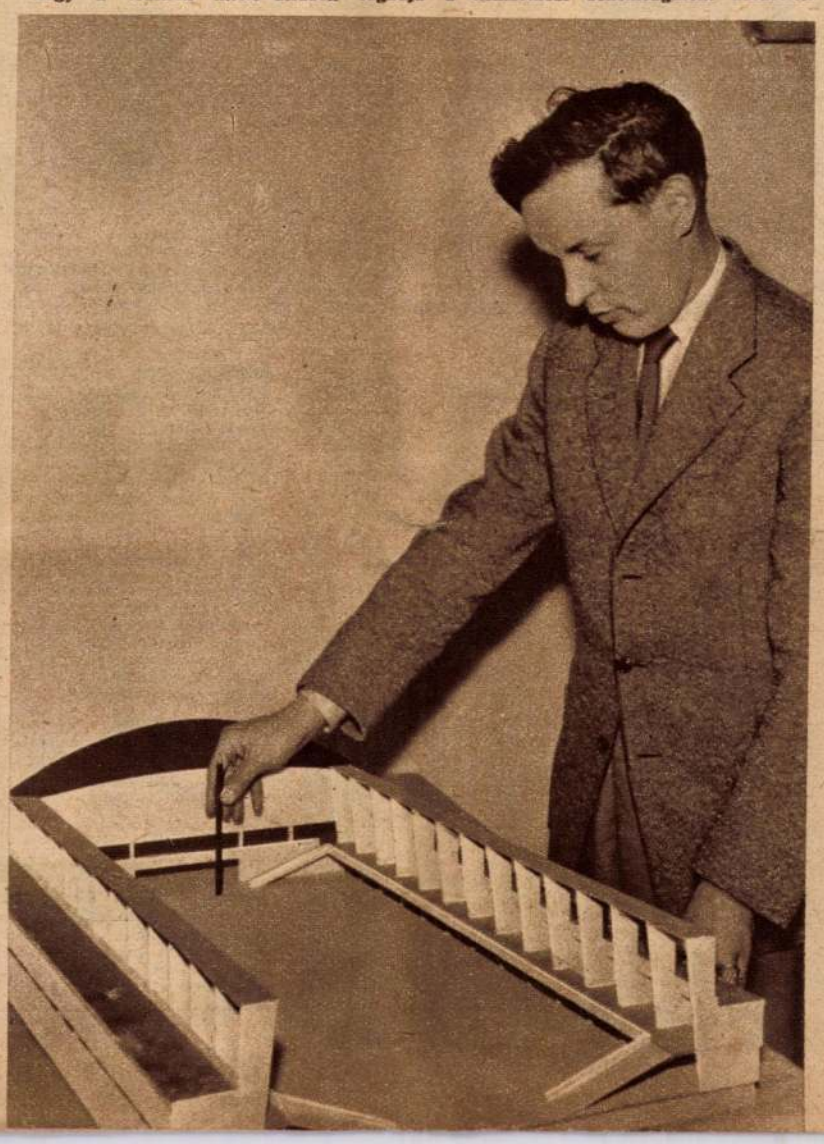

Egy hét történelem

1855. SZEVASZTOPOL hadikikötője alól száz évvel ezelőtt, 1855. június 18-án véres homlokkal volt kénytelen visszavonulni a támadó angol—francia—török flotta. **Nahimov** admirális parancsnoksága alatt Szevasztopol hős orosz védői a majdnem háromnegyedévig tartó ostromban minden támadást visszavertek. Így a június 18-i utolsó rohamot is

Képünk: Az 1854—1855. évi hősi harcok emlékműve Szevasztopol kikötőjének bejáratánál

1933. ZETKIN Clara, a nemzetközi nőmozgalom forradalmi vezéralakja 1933. június 20-án hajt meg 76 éves korában. Ernst **Thaelmann** és Wilhelm **Pieck** mellett **Zetkin** Clara a Német Kommunista Párt legelső harcosai közé tartozik

Képünk: **Zetkin** Clara (jobboldalon) és **Lenin** özvegye, **Krupszkaja** asszony. (A rajz Zetkin Clara 70. születésnapján, 1927-ben készült Moszkvában)

1936. GORKIJ Makszim, a proletariátus forradalmi harcának legnagyobb írója, az új szocialista irodalom megalapítója 1936. június 18-án halt meg

Képünk: Gorkij a szovjet írók első kongresszusán emlékezetes beszédét tartja az írók feladatairól

1920. BENCZUR Gyula, a nagy magyar festőművész 35 évvel ezelőtt, 1920. június 20-án halt meg. **Benczur** Münchenben **Piloty** legkedveltebb tanítványa volt, 1876-tól 1883-ig tanított is a müncheni akadémián, majd a budapesti mesteriskola vezetőjévé nevezték ki. Évtizedeken keresztül egyike volt a legkeresettebb magyar arcképfestőknek

Képeink: Benczur Gyula önarcképe és egyik legnagyobb sikert aratott festménye, a »XV. Lajos és Dubarry asszony«

1855. MAGYAR SAJTÓ címmel száz évvel ezelőtt, 1855. június 15-én indult meg az osztrák elnyomás ellen küzdő első napilap — Bécsben. A lap alapító főszerkesztőjét, **Török** Jánost, előzőleg a Pesti Napló szerkesztői székéből a Pesten működő osztrák cenzúra utasítására távolították el. Ekkor támadt **Töröknek** az a különös ötlete, hogy a magyarnyelvű lappal szemben Bécsben talán elnézőbbek lesznek, mint Pesten. Az elgondolás sikeres volt: a »Magyar Sajtó«-t Bécsben kevésbé üldözték. Magyarországon pedig — ahová postai úton jutott el — nagy érdeklődéssel olvasták.

Képünk: A 100 év előtti Magyar Sajtó címlapja

1853. A HŐS MAGYAR ASSZONYOK sorában kiemelkedő hely illeti meg **Teleki** Blankát, aki 1848-ban hírlapi cikkekben dicsőítette a forradalmat, a szabadságharc elnyomása után pedig bujdosó honvédeket rejtegetett. **Teleki** Blankát kétévi kínzás után az elnyomó osztrák hadbíróság 1853. június 21-én 10 évi várfogságra ítélte, barátnője és a honvédek elrejtésében segítőtársa, **Leővey** Klára pedig 5 évi várfogságot kapott. A bűntetést a kufsteini várban töltötték ki

Képeink: **Leővey** Klára (baloldalon) és **Teleki** Blanka arcképe. (**Teleki** Blanka Kufsteinban készült rajzai)

1800. BRASSAI Sámuel, a 19. század magyar enciklopédistáinak egyik legeredetibb alakja, 1800. június 15-én született és 1897. június 27-én halt meg

Képünk: **Brassai** Sámuel 90 éves korában

BENCZUR GYULA

Az utolsó festőfejedelem

(MH) Az Ernst Múzeumban Az utolsó festőfejedelem címmel Benczúr Gyula műveiből látható kiállítás szeptember 7-étől. A kiállítást Rockenbauer Zoltán nyitja meg. A tárlatot Bellák Gábor rendezte. A megnyitón A Weiner–Szász Kamaraszimfonikusok adnak koncertet. A tárlathoz kapcsolódóan szeptember 12-én Emlékházak múltja és jövője címmel tartanak beszélgetést.

MAGYAR HÍRLAP, 2001. AUG. 27. 8.o.

BENCZÚR GYULA

ultúra 2001. szeptember 8., szombat Magyar Nemzet

kultura@magyarnemzet.hu

Az utolsó festőfejedelem

Benczúr-kiállítás az Ernst Múzeumban, szimpózium a történelmi festészetről a budai Várban

P. Szabó Ernő

Nádasdy Ferenc grófnak és feleségének az arcképe fogadja a látogatót Budapesten, az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon. Jeleként annak, hogy az „utolsó festőfejedelem", ahogyan a kiállítás címe mondja, *Benczúr Gyula* (1844–1920) egyben a politikai élet, a magyar arisztokrácia kiválóságainak festője is volt a XIX–XX. század fordulóján. Nem véletlenül, hiszen a kor talán legfelkészültebb, bravúros tudású művésze volt. Tizenhét évesen már a müncheni festőakadémián tanult, harminckét évesen ugyanott tanár lett, még nem volt negyvenéves, amikor 1883-ban Budapesten rábízták a festészeti mesteriskola vezetését, így erősödhetett meg a hazai művészképzés.

Ahogyan a Corvina Kiadónál a közelmúltban megjelent kötet szerzője, *Bellák Gábor* művészettörténész írta: „az ő művészete zárja le a magyar festészetnek azt a romantikus-historizáló korszakát, amelynek monumentális művei történelmi kompozíciók voltak, s amelyekben a nemzeti program, ráadásul arisztokratikus rendi program fogalmazódott meg."

Szinte lépésről lépésre tükröződik Benczúr festészetében a XIX. század utolsó évtizedeinek magyar történelmi-politikai változássorozata. Első történelmi festménye, az 1866-os Hunyadi László búcsúja még a magyar történelem tragikus fordulataihoz kapcsolódik. A kiegyezés után, 1875-ben Vajk megkeresztelését festette meg, 1896-ban a Budavár visszavételét ábrázoló hatalmas vásznat, egy évtized múlva a Szent Koronát Máriának felajánló *Szent Istvánt*. E képét a bazilika számára készítette, a Budavár visszafoglalása a Nemzeti Galériában látható. Életműve számos darabja elhelyezése s mérete miatt nem mozgatható, ezek az Ernst Múzeumban látható kiállításon természetesen nem szerepelhetnek. Ott van viszont az a vázlat, amely a Budavár visszafoglalásához készült, s amely mozgalmasságával olyan értékeket is hordoz, amelyek természetes módon hiányoznak a reprezentatív nagy vászonról. Szerepel ugyanakkor a képnek olyan részlettanulmánya is, amely érzékelteti, hogy a festő milyen nagy műgonddal ügyelt a legkisebb részletek kidolgázására.

Tudatosan helyezte a művész ilyen természetű alkotásait a középpontba a tárlatot rendező *Bellák Gábor*, hiszen így válhat igazán nyilvánvalóvá, hogy Benczúr nemzetközi összehasonlításban is a legnagyobbak közé tartozott a maga korában. Akár *Pilotyhoz*, akár *Hans Makarthoz, Lenbachhoz* vagy a Kaulbach-generáció tagjaihoz hasonlítjuk, Benczúr az akadémikus festészet meghatározó, egyben saját korában legelismertebb művészei egyikének mondható. Abban a korszakban persze, amelyben egyre erőteljesebben jelentek meg Magyarországon is a modern művészeti törekvések, nem kevés polémiát is kavart ez a művészet, a kritikus szemlélet azután az 1945 utáni évtizedekben egyre erősebbé vált, művészetét népellenesnek, nacionalistának, konzervatívnak bélyegezték.

Lévén, hogy 1958 óta nem volt Budapesten Benczúr-kiállítás, 1970 óta pedig nem jelent meg róla könyv, a legfiatalabb generációk elsősorban az ilyen előítéletek alapján helyezhetik el életművét a magyar művészettörténetben. A félreértések, fehér foltok megszüntetésében jelentős szerepe lehet az Ernst Múzeumban látható tárlatnak, hiszen az életmű általános bemutatásán túl bizonyos műcsoportokat szinte felfedezésszerűen reprezentál. Benczúr illusztrátori tevékenységét például, amelyről korábban kevesebb szó esett. Szerepel a tárlaton két olyan színrajz, amely ahhoz a mintegy ötvenlapos sorozathoz tartozik, amelyet a festő *Schiller* műveihez készített Németországban, bemutatják például a Bánk bánhoz készült, magángyűjteményben őrzött diófapác rajzot, ezek tanúsága szerint grafikusi munkássága *Zichy Mihályéhoz* hasonlítható.

Mintegy nyolcvan év óta nem szerepelt a nyilvánosság előtt kiállításon a kor egyik legjelentősebb magyar politikusát, *Tisza Kálmánt* ábrázoló vászon – a képet a szegedi városházán őrzik. Ugyancsak a kevesek által ismert művek közé tartozik a turbános önarckép, a festő utolsó önportréja, ezt a művet sokáig elveszettnek hitték. Az önarcképek egyébként is fontos helyet kapnak a tárlaton, ahogyan az életmű egészén belül is, hiszen a nagy történelmi átalakulások korában ez volt az a műfaj, amelyet gyakorolva legközelebb kerülhetett saját belső világához. Mert hát – három vászon is mutatja ezt a kiállításon – a hetvenes évek közepén még maga is próbálgatta azt az utat, amelyet jó barátja, *Szinyei Merse Pál* végig is járt: ha valóban azonosulni tud vele, ő is a plein air igazi mestere lehetett volna.

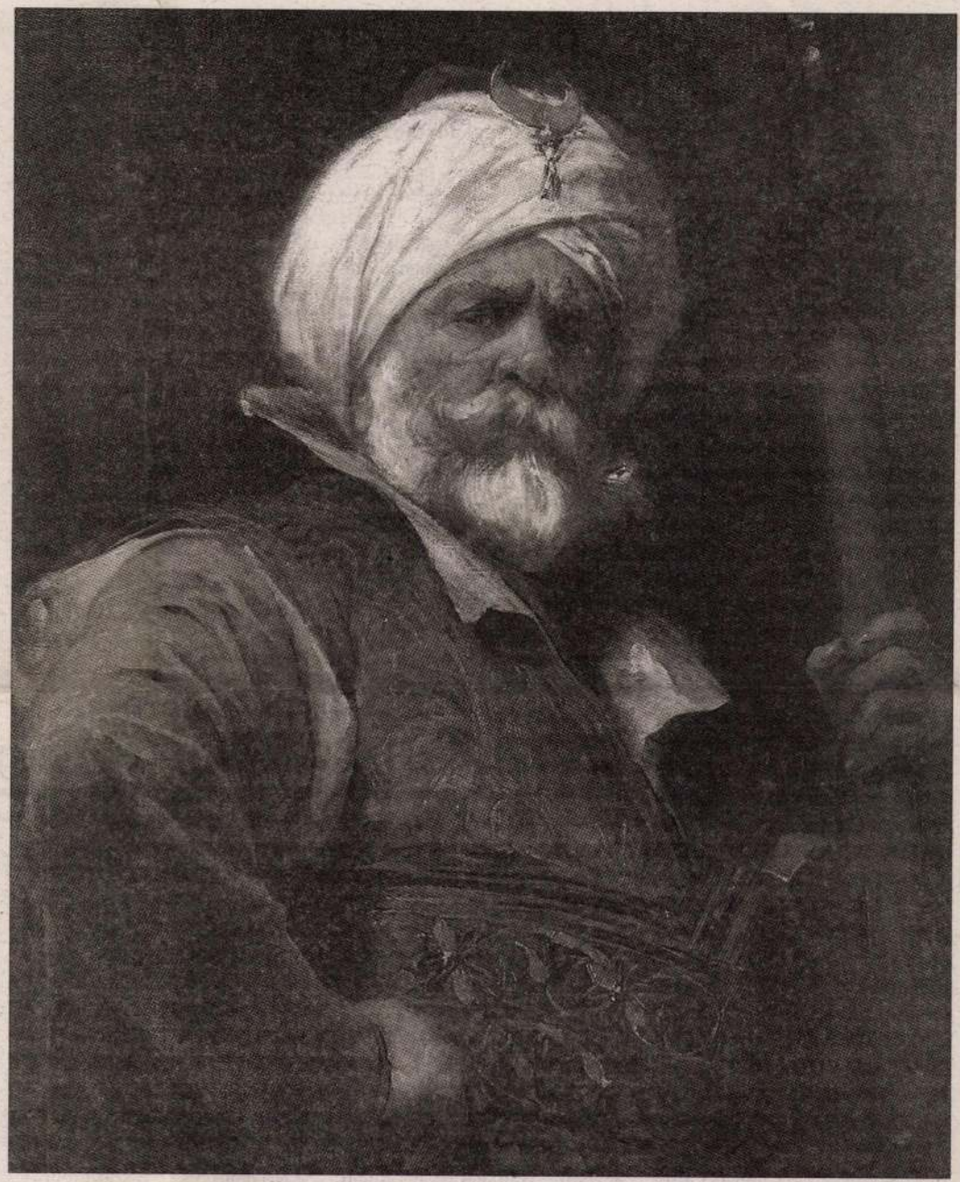

A kevesek által ismert művek közé tartozik a turbános önarckép, a festő utolsó önportréja

Keresni sem lehet tehát izgalmasabb, összetettebb személyiséget a XIX. századi történelmi festészet értékeinek és problémáinak bemutatásához, mint Benczúr Gyuláét. Nyilván ezért vált Az utolsó festőfejedelem című kiállítás annak a szimpóziumnak a nyitó eseményévé, amelyet A XIX. század történelmi festészete Közép- és Kelet-Európában címmel, hazai és külföldi szakemberek részvételével rendezett Budapesten a Pro Arte Natura Alapítvány. A tegnap kezdődött, vasárnapig tartó rendezvény ma a Magyar Nemzeti Galériában folytatódik. *Szinyei Merse Anna* a történelmi festészet helyzetéről és eredményeiről, *Szvoboda-Dománszky Gabriella* a Bécsi Akadémia vonzáskörében keletkezett történelmi képekről, *Basics Beatrix* a műfaj motívumairól és témáiról tart előadást. *Szabó Júlia Madarász Viktor* Petőfi halála című képe kapcsán ad motívumtörténeti áttekintést, *Keserü Katalin* a táj és a történelem, *Ekkehard Mai* az akadémiai és hivatalos művészet kapcsolatáról, *Maria Poprzecka* a lengyel történelmi festészetről, *Roman Prahl* a cseh törekvésekről, *Sinkó Katalin* az allegória és történelem viszonyáról, *Bakó Zsuzsanna* Madarász Viktor és *Székely Bertalan* jelentőségéről értekezik. Természetesen külön előadásban is szó esik Benczúr Gyula művészetéről, hiszen életművének helyes értelmezése szervesen hozzátartozik a szimpózium célkitűzéseihez, a kulturális örökség megőrzéséhez, annak a közös felelősségnek átérzéséhez, amellyel Közép- és Kelet-Európában nem is elsősorban a múltnak, inkább a jelennek és a jövőnek tartozunk.

Újabb szakasz készült el az M9-esen

Virághalmy Sarolta

A jövőbeni M9-es gyorsforgalmi út első szakaszán épült hidat avatták fel tegnap az építtetők Kaposváron. Az avatón részt vett *Manninger Jenő*, a Közlekedési és Vízügyi Minisztérium politikai államtitkára is. A várost elkerülő útszakasz építése három évvel ezelőtt kezdődött, a már forgalomképes – úgynevezett I/A – szakasz hét kilométer hosszú, s majdnem

Manninger Jenő

ötmilliárd forintba került. A Kaposfüredet Jutával összekötő I/B szakasz szintén hét kilométer hosszú, ezen épült meg a tegnap felavatott híd is. Az elterelőútnak két ütemben további két szakasza épül majd ki, összesen öt kilométer hosszan, több mint hatmilliárd forintból.

Manninger Jenő szerint már az idén ősszel további útszakasz átadása következhet, s valószínűleg a következő szakasz tenderének eredményés is kihirdetik. Az államtitkár elmondta: a harmadik ütem megépítése után a somogyi megyeszékhely a 61-es főúton teljes egészében kikerülhető lesz.

A most avatott kétszázmilliós költségvetésű hidat – bár tökéletesen járható – a forgalom számára még nem nyitották meg. A tegnapi ünnepségen az építők régi hagyománya szerint söröshordót gurítottak át az elkészült útszakaszon. A nagy teherbírású hidat október 23-án vehetik birtokba a járművek.

Stabil a Konzumbank helyzete

A lakáscélú kölcsönöknek köszönhető a lakossági hitelállomány növekedése

Kiegyensúlyozott, stabil gazdálkodást folytat a Konzumbank Rt. – derül ki a pénzintézet legfrissebb adataiból. Előzetes adatok szerint a bank mérlegfőösszege augusztus végére megközelítette a 77 milliárd forintot, a mérleg szerinti eredmény pedig az első fél év végi adathoz képest is tovább növekedett.

Barát Mihály

Kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatott az idei évben a Konzumbank Rt. – derül ki a pénzintézet lapunk birtokába jutott, legfrissebb adataiból. A bank mérlegfőösszege augusztus végére – az előzetes számok szerint – megközelítette a 77 milliárd forintot, ami több mint 14 milliárdos javulást jelent az előző év azonos havi adatához képest. Az első fél év végére már nyereségessé tudott válni a Konzumbank, június végére a mérleg szerinti eredmény megközelítette a kétszázmillió, augusztus végén pedig meghaladta a 340 milliót.

Az összes kihelyezésállomány a múlt év augusztusa óta jelentősen növekedett: 2000 nyolcadik hónapjának végén 55,4 milliárd forintot tett ki, december végére 57, a múlt hónap utolsó napjára pedig 71,6 milliárd forintra nőtt. A hitelállomány egy év alatt 28,5 milliárd forintról 41,1 milliárd forintra nőtt, ami 44 százalékos növekedésnek felel meg. A teljes hitelállományon belül az előzetes augusztus végi számok szerint 1,4 milliárd forintot képviseltek a lakossági kölcsönök, ami ugrásszerű növekedést jelent az egy évvel korábbi, háromszázmilliós adathoz viszonyítva. Az ezen a területen megfigyelhető jelentős állománybővülés elsősorban a lakáscélú hiteleknek köszönhető.

A betétállomány a múlt év augusztusának végén regisztrált 51,2 milliárd forintról 65,9 milliárdra növekedett múlt hónap végére. Ezen belül augusztus végén a vállalkozói kölcsönök 33,25 milliárd forintot tettek ki, ami kétszerese az egy évvel korábban meglévő 17,6 milliárd forintos állománynak. A lakossági betétek állománya stabil, az elmúlt időszakban folyamatosan a 30 milliárd forintos érték körül mozog: a nyolcadik hónap végére vonatkozóan 30,6 milliárdos állományt regisztrált a pénzintézet.

Stabil csökkenést mutat a megképzett céltartalék és értékvesztés, ami a portfólió folyamatos tisztulására utal. Az összes megképzett céltartalék és értékvesztés a múlt év augusztusában még meghaladta a hárommilliárd forintot, az idei év nyolcadik hónapjának végén viszont már alig ment kétmilliárd fölé. Ebből a hitelállományra eső rész egy évvel ezelőtt 1,38 milliárd forint volt, idén augusztus végén viszont már nem érte el a kilencszázmillió forintot sem. A hitelállomány és az

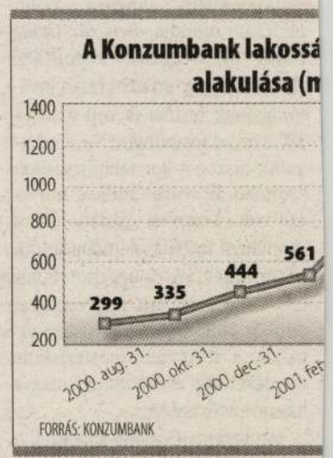

Rendelkezés az egy-egy százalékról

Nagyjából kétmilliárd forinthoz juttatták az egyházakat az adózók

A 4,2 millió adózóból 1,4 millió magánszemély nyilatkozott a befizetett személyi jövedelemadójának egy-egy százalékáról a 2001. rendelkező évben. Az érvényes nyilatkozatok száma kétmillió darab volt, az ezek alapján felajánlott összeg elérte a 6,9 milliárd forintot. Az egyházak javára kétmilliárd forint értékben érkezett felajánlás.

Munkatársunktól

Idén a 4,2 millió adózóból 1,4 millió magánszemély nyilatkozott a befizetett személyi jövedelemadójának egy-egy százalékáról – hangzott el az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) tegnapi sajtótájékoztatóján. Az APEH véleménye szerint már kialakult az a kör, amely nyilatkozatot tesz, ami látszik a korábbi számokból is: a múlt évben szintén 1,4 millió, 1999-ben pedig 1,3 millió adózó nyilatkozott. Az érvényes nyilatkozatok száma kétmillió darab volt, az ezek alapján felajánlott összeg 6,9 milliárd forintot ért el, szemben az előző évi 5,9 milliárd forinttal.

Az idei évben technikai számmal száz egyházi szervezet rendelkezik, amelyek közül 99 egyház javára érkezett felajánlás, az 559 ezer nyilatkozat alapján hozzávetőlegesen kétmilliárd forint összegben.

A kiemelt költségvetési előirányzatra – amely ez évben a sürgősségi betegellátás feltételeinek javítása – 159 ezer nyilatkozat érkezett, a felajánlott összeg 610 millió forintot ért el.

A civil szféra javára 1,3 millió darab érvényes nyilatkozat érkezett, a felajánlott összeg 4,3 milliárd forint volt, szemben a 2000. évi 3,7, és az 1999-es hárommilliárdos adattal. Az APEH a kedvezményezetteket levélben tájékoztatta arról, hogy várhatóan mekkora összeget ajánlottak fel részükre. A kiutalásnak azonban feltétele, hogy a kedvezményezett a levél kézhez vételétől számított harminc napon belül igazolja azokat a feltételeket, amelyeket az adóhivatal levele szintén tartalmaz.

■

A Pepsi Szigeten 139 ellenőrzést végeztek idén az adóhivatal munkatársai, amelyek 58 százaléka végződött megállapítással. Az ellenőrzések döntően a társas vállalkozásokat érintették, az ellenőrzött alanyok közül 112-en tartoztak ebbe a körbe. A vizsgált adóalanyok 49 esetben nem tettek eleget a nyugta- és számlaadási kötelezettségüknek, és további 31 esetben a bizonylatoláshoz kapcsolódó egyéb hiányosságok, szabálytalanságok regisztrálására került sor. A szabálytalanságok miatt várhatóan 5,3 millió forint mulasztási bírságot szab ki az APEH.

A LEGNAGYOBB ÖSSZEGŰ FELAJÁNLÁST KAPOTT EGYHÁZAK*

Név	Nyilatkozatok száma	Rendelkezett összeg
Magyar Katolikus Egyház	355 796	1 212 388 681
Magyarországi Református Egyház	115 511	408 647 931
Magyarországi Evangélikus Egyház	33 133	130 853 318
Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége	5 913	43 184 739
Hit Gyülekezete	9 225	20 945 438
Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége	4 417	17 891 092
Magyarországi Baptista Egyház	3 876	13 373 194
Magyarországi Jehova Tanúi	5 755	10 717 373
Magyarországi Unitárius Egyház	1 750	9 767 582
Karma Decsen Özel Ling, Tibeti Buddhista Közösség	2 085	9 526 243

* a 2001. rendelkező évben

FORRÁS: APEH

Autók ezreit

Az IBM nyert

Változik a telefon

BENCZÚR GYULA

Benczúr-kiállítás az Ernst Múzeumban

Farkas György kerületi polgármester, Benczúr Ürmössy Gábor és Miklós a mester ükunokái a kiállítás megnyitóján

FOTÓ: SOPRONYI GYULA

MTI-JELENTÉS

Benczúr Gyula műveiből rendezett kiállításnak ad otthont péntektől egy hónapig Budapesten az Ernst Múzeum, a tárlat megnyitása annak a háromnapos nemzetközi szimpóziumnak a része, amelyet Közép- és Kelet-Európa történelmi festészetéről tartanak a Magyar Nemzeti Galériában. A szimpóziumon neves magyar történészek mellett Csehország, Lengyelország, Nagy-Britannia és Németország szakemberei tartanak előadásokat.

Több elveszettnek hitt Benczúr-kép is látható a kiállításon, ezek az alkotások a Benczúr család, valamint más magánszemélyek gyűjteményeiben őrződtek meg.

A kiállítás alkalmából Magyarországra látogattak Benczúr Gyula szerte a világban élő leszármazottai. A család tagjai a konferencia résztvevőivel együtt vasárnap ellátogatnak Benczúrfalvára, ahol a festő élete utolsó tíz évében élt és alkotott.

A kiállítást Rockenbauer Zoltán, a nemzeti kulturális örökség minisztere nyitotta meg az Ernst Múzeumban.

Népszabadság 2001. szeptember 8.

R. Hahn Veronika

EVÍZIÓ

lektelenség

hány egyházi méltóság azon, hogy milyen szép, ahogy összejönnek az ifjú ministránsok a világ minden tájáról. A fennkölt téma azonban néhány perc alatt lelepleződik. Ebben a műsorocskában ugyanis senkit nem érdekelt semmi. És éppen ez az érdektelenség a műsor tétje. Egy ilyen adás fertőz, roncsolja a televíziós közállapotokat és maradandó sérüléseket okoz. Ebben a ministráns műsorban az áhítatos és teljességgel érdektelen hangon túl volt néhány érthetetlenül hosszú rész Olaszország tájairól, unalmas zenei aláfestéssel, volt egy terjedelmes miserészlet, élvezhetetlen hangminőséggel, volt jó néhány zaklatott és nyers vágás és befejezetlen mondat. „A Szentatya megfiatalodik, és újból átéli..." – itt vágás következett ebben a gondos adásban, az elmélyült szerkesztőknek köszönhetően. A Szentatya átél valamit, miközben a képen a felirat minitránsruháról beszél. Lehet, hogy az elhivatott alkotók nem figyeltek? Vagy nem tudták, hogy mire kellene figyelniük? Vagy nem járt semmi az eszükben, csak le akarták tudni a kötelező

alapján összeállított kívánságlistája, ezt azonban idén már elfújta a kora őszi szél. Idén reklámügynökség egyáltalán nem vesz részt a vetélkedőn, a hivatásszerűen kreatívok idén önmagukat képviselik, nem céget.

Hogy az arc plakátpályázata ennek ellenére sem képzőművészeti vetélkedő, annak valószínűleg a formátum az oka. A plakáttól valamennyien elvárjuk, hogy valamilyen üzenete legyen, megállunk előtte, azon gondolkodva, hogy ez most vajon mit akar mondani, és ha a plakátnak semmiféle szavakra fordítható értelme nincsen (idén ilyen, ha jól értem, vagy jól nem értem, a Computer Zorro feliratot viselő alkotás), akkor vállvonogatva azt mondjuk: ez egy rossz plakát. Ugyanennek a megfordítása is igaz, ha semmi nincs a képen, csak a szöveg, akkor még előfordulhat, hogy jó a plakát. Erre bőven van is példa a Felvonulási té-

sebbnek, a maga fapofával lepleztett, de nagyon határozott politikai üzenetével.

Egyébként is az elmúlt év nagy hajléktalanfeltörésével szemben idén a politika a nyerő téma, illetve egy kis csavarral nem is a politika, hanem a politikai kiábrándultság. Az üzenet ilyenkor is többnyire közhelybe hajló: a politikusok gátlástalan, arrogáns senkiháziak, és mi az éppen hatalmon lévő csoportnak vagyunk kiszolgáltatva; de ez az üzenet sokszor nagyon elmésen közvetítődik. Fidesz-jelvényből Fizess lesz, választási plakát a legyintő kéz, a Happy Endet 4,2 milliárd forintért van jogunk nem szeretni, vagy önelégült figura néz szembe velünk, a hirdetett áru a politika, és a kezdősor szerint azelőtt nagyon érzékeny volt az arcbőröm. Az utóbbi esetben nagy kár, hogy a mondat folytatódik, kevesebb hatásosabb lett volna.

Új elem Jézus feltűnése a plakátokon.

dig van, aki a Magnum jegyérem szexualitása ellen tiltakozik. Kokó helyett egy sörissza lesz a szomszédunk, hacsak nem a Garay utcába költözünk, mert ott egy első pillantásra egészen elborzasztó, másodszorra viszont sajnos nagyon reális szomszédság vár ránk. Egyébként pedig van minden, ami körülöttünk történt. Ezért is tűnik időnként mellékesnek a színvonal. Az arcból kiderül, hogy hol éltünk, pontosabban az, hogy hol éreztük magunkat az elmúlt fél évben. Ha hihetünk önmagunknak, egy sötét, hűvös, barátságtalan kamrában lakunk, és ha kilépünk az ajtón, borzalmas emberek vetik ránk magukat. A jelek szerint állampolgári közérzet dolgában megint nem állunk a legjobban.

Ha politikus lennék, egész nap kint sétálgatnék a plakátok között, hátha eszembe jut valami.

Tengerlaki Krisztián

Nem gyászolni: ünnepelni szeretnének

Mintegy két és fél órás hangversenyt szerveznek a Queen magyarországi rajongói. A koncert november 24-én lesz a Petőfi Csarnokban az együttes alapításának 30. évfordulója alkalmából, azon a napon, melyen tíz évvel ez-

BENCZUR GYULA NÉPSZABADSÁG 2001. V. 26.

Tanulmány harminc év után

Bellák Gábor: Benczúr Gyula

Mátyás fogadja a pápai követeket (1915)

Benczúr Gyula (1844–1920) a XIX. századi magyar festészet egyik legjelentősebb mestere. Művészetéről több mint harminc éve nem jelent meg összefoglaló, elemző tanulmány, s bár néhány történeti kompozíciója emblémaszerű művé vált, festményeinek nagy részéről keveset tudunk. Bellák Gábor elmélyült munkáját az életmű legjelentősebb alkotásai kísérik, köztük számos ritkán reprodukált vagy olyan, elveszettnek, elpusztultnak hitt kompozíció, amely amerikai, német, magyar magángyűjteményekbe került. Bellák Gábor tanulmányát életrajzi vázlat és a művészről szóló bibliográfiai áttekintés egészíti ki. *(Corvina, 96 oldal, 6000 forint)*

úgy-ahogy – értett: hallgatott és regisztrált. *(Gönczöl, 216 oldal, 1890 forint)*

Ezért a könyv központi témája az elhúzódó apokalipszis, és nem a megváltás. *(Múlt és Jövő, 120 oldal, 1200 forint)*

ezt a pár oldalt megírni, mint egy több száz oldalas könyvet. *(Pont, 20 oldal, 980 forint)*

Klasszikusok a könyvhéten

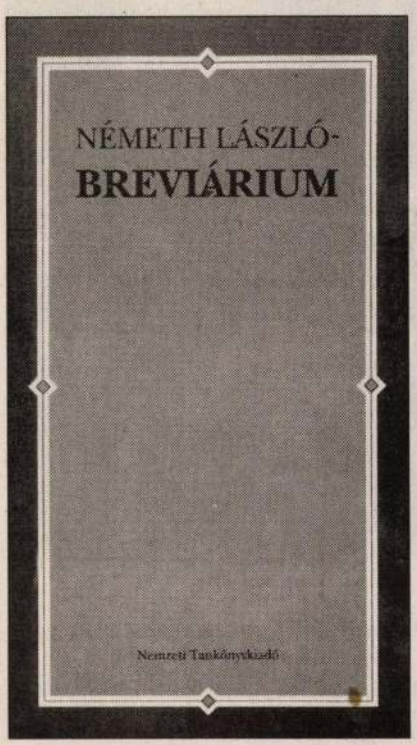

Tankönyvkiadó, 196 oldal, 1385 forint

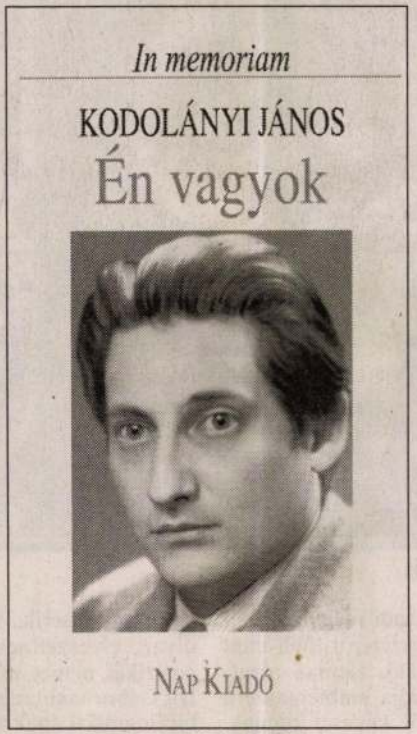

Nap, 396 oldal, 2200 forint

Nap, 96 oldal, 2500 forint

Benczúr Gyula

Kúrialátogatás fűrésszel

Művészeti akadémiát alapítana a benczúrfalvi egykori kastélyban a volt földesúr unokája

A szécsényi múzeum restaurátora elgondolkodva méregette a kezében tartott vaskos kulcscsomót, aztán annyit mondott: biztos, ami biztos, hozok egy fűrészlapot is.

Így indultunk el a benczúrfalvi kúria megtekintésére. A kulcsok, mint kiderült, hónapokkal ezelőtt végzetesen összekeveredtek, meg hát jó ideje nem akadt senki, aki be akart volna jutni az elvadult arborétum közepén álló kis kastélyba. A kert rácsát azonban újnak látszó lakat védte, és ahogy a vigasztalanul zuhogó esőben kerültünk egyet a másik bejárathoz, meglepve láttuk, hogy oda is erős zárat helyeztek föl gondos kezek. Nem tehettünk mást, szép sorban átmásztunk a mellközépig érő kerítésen. Elöl a restaurátor, utána a báró, majd a bárónő, végül a fotós meg én.

A fűrészlap használatától szerencsére megkímélt minket a szerencse. A kulcscsomóról végül előkerült a kúria kulcsa, és mi beléphettünk az elhagyott épületbe. Omló vakolat, töredezett padló fogadott minket, egy rothadásnak indult tálaló, néhány irodabútor és egy múzeumi kartotékszekrény között egy templom díszei bújtak meg. Az ajtókon fólia, azon felirat: Vigyázat, fertőzésveszély.

Így aztán a saját szemünkkel láthattuk, amit már egyébként is tudtunk: hamarosan a földdel válhat egyenlővé Benczúr Gyula egykori kúriája. Amit lehetett, már elloptak innen, ami pedig maradt, azt a könnyező házigomba támadta meg. Néhány hónapja a kastélyban tárolt bútorok jó részét meg kellett semmisíteni miatta. Idő kérdése csak, hogy a fűtetlen, lakatlan, őrizetlen épületben ismét a gomba kerekedjék felül.

Pedig a kúria nemcsak míves munka, hanem műemlék is. Kétszáz éve építtette a Vattay család, a barokk épület a későbbi tulajdonosok keze alatt klasszicista jelleget öltött. 1910-ben vásárolta meg Benczúr Gyula, a historikus festészet mestere, állítólag Mikszáth Kálmán tanácsára. A falubeliek azt is tudni vélik, hogy egyetlen festmény árából telt neki az akkor még hatalmas park közepén álló épületre, amely mellé hamarosan különálló műtermet is épített. Ez talán legenda, de az biztos, hogy Benczúr az itt töltött tíz év alatt nem vált eggyé a nógrádi néppel. A faluban még ma is idézik a régi mondást, amely szerint „Benczúr ecsetje nem fogta a proli ruháját".

Ha éltében nem is, holtában mindenképp megváltoztatta Benczúr a falusiak életét. Pár évvel 1920-ban bekövetkezett halála után az addigi Dolány még a nevét is felvette, a felesége által emelt impozáns mauzóleum pedig idegenforgalmi nevezetességgé vált. A nyári hónapokban pesti vendégek rótták a növényritkaságokkal teli park elgereblyézett útjait.

1944-ben, amikor Benczúrfalván végigvonult a front, ez a kastély is osztozott a többség sorsában: feldúlták és kifosztották, végül pedig államosították. Tanácsháza és iskola lett belőle, a műteremben egy időre evangélikus imaházat rendeztek be. 1955-től aztán itt dolgozott idősebb Szabó István szobrászművész, akinek néhány fából faragott parasztfigurája és bányászportréja ma is látható a padlástérbeli galériában. A hatalmas üvegablakokkal megvilágított, tágas műtermet mostanság a fia, az ugyancsak szobrász ifjabb Szabó István használja.

Jó húsz éve már, hogy Benczúrfalvát Szécsényhez csatolták. A kúria művelődési ház lett, majd a múzeum raktára. A rendszerváltozás után az államhoz került, de a vagyonátadó bizottság úgy döntött, a kastély használati joga a megyét, a műteremé pedig a várost illeti meg, mégpedig ingyenesen.

A történetbe ezen a ponton lépett be Lipthay Antal és felesége, Lipthay Erzsébet. Persze azt is mondhatjuk, hogy jóval korábban, hiszen a Lipthay bárók története hosszú évszázadokon át összeösszekapcsolódott Szécsénnyel és a környező vidékkel. Lipthay Antal nagyapja, a híres természetbúvár Lipthay Béla pedig 1943-ban meg is vásárolta a szécsényi Forgách-kastélyt – ahonnan pár évvel később kitették ugyan, de ahol 1974-ben bekövetkezett haláláig szívesen kalauzolta a múzeumlátogató iskoláscsoportokat.

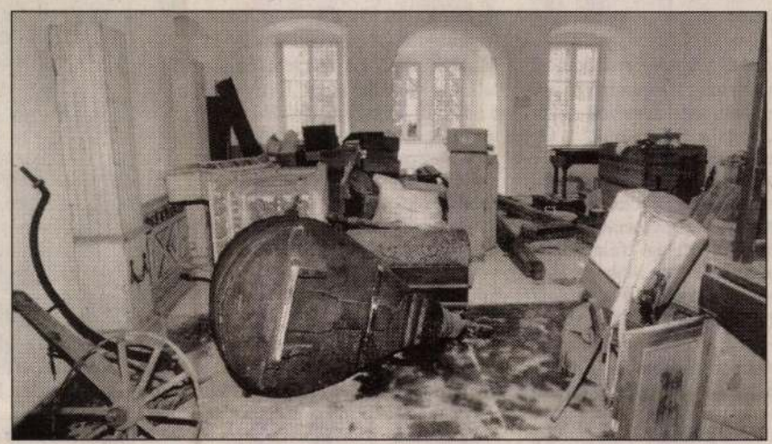

Benczúrfalva: fűtetlen, lakatlan, őrizetlen FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Lipthay Antal kommunikációs szakértő már Hollandiában született, és hosszú időn át Chilében élt. 1990-ben telepedett le Magyarországon, majd a család gyökereit keresve jutott el Nógrádba. Mint mondja, élete első tulajdona lett az a csaknem romba dőlt benczúrfalvi paraszthá̧z, amelyet feleségével megvásároltak, és többéves munkával teljesen felújítottak. Ma már a ház afféle mintaépület: külsejében, belső elrendezésében hagyományőrző, a bútorok is egytől egyig természetes anyagokból készültek; a komfort mégis teljes.

Lipthay Antal és Lipthay Erzsébet a ház felújítása közben szembesült azzal, hogy a száz portából álló, elöregedő és elnéptelenedő falunak valamiféle kitörési pontra van szüksége a túléléshez és ahhoz, hogy – ahogyan ők fogalmaznak – „rákerüljön a térképre". Ismerve a szépséges nógrádi tájat, a csöndes, de hangulatos falu történetét, nemzetközi művészeti akadémiát álmodtak Benczúrfalvára. A terv végigvitelére alapítványt hoztak létre – a Pro Arte et Natura (röviden PAN) Alapítvány kezdeményezői között a Lipthay házaspár mellett Pallavicini Károlyt és Bereczky Lorándot, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatóját is ott találjuk –, és megfogalmazták, hogyan is lehet új életet lehelni a kúriába és az egész faluba.

Ha megvalósul a Benczúr Gyula Művészeti Akadémia, konferenciákat és kurzusokat kínál majd az Európa, sőt talán a világ minden pontjáról ideérkező képzőművészeknek, akik évente egy világhírű mester – például Rauschenberg vagy Christo – előadásain is részt vehetnek a nógrádi kis faluban. A munka színtere a kúria lenne, a résztvevőket pedig a település újjáépített házaiban helyeznék el. Lipthay Antal úgy fogalmaz: egy nehéz helyzetben lévő térség a mainál jóval több figyelemben részesülhetne a rangos kulturális eseményeknek köszönhetően, az akadémia pedig nemcsak a helyi értékeket karolná föl, hanem olyan minőségi turizmust is vonzana, amely megélhetést jelentene a környékbelieknek.

Erre pedig égető szükség lenne – mondja Kovács Attila Tamás, aki két évvel ezelőtt szakdolgozatában foglalta össze, hogyan lehetne az idegenforgalom révén fejleszteni a palóc vidéket. Arra a következtetésre jutott: Hollókő intő példája mutatja, hogy egy település vagy a táj vonzereje önmagában nem elég. Átgondolt programok kellenek ahhoz, hogy a turisták felfedezzék maguknak ezt a vidéket. Elsősorban a kulturális értékekre lehet alapozni, de azokra is csak akkor, ha az emberek felismerik, hogy nem a gyors meggazdagodást, hanem a lassú, de biztos fejlődést kell megcéloz-niuk. (Szakemberben bizonyára nem lesz hiány: a szécsényi Lipthay Béla Mezőgazdasági Szakképző Iskolában épp most indul a biogazdálkodó–falusi vendéglátó program.)

Bár a Lipthay házaspár már megnyerte a tervnek az épület tulajdonosát, a Kincstári Vagyoni Igazgatóságot, mindmáig nem láthattak hozzá a támogatók és a szponzorok felkutatásához. A megvalósítás ugyanis a megyére és a városra ruházott ingyenes használati jog miatt eddig nem tudott megkezdődni. (A KVI jogosítványai legfeljebb addig terjednek, hogy milliókkal fedezze az elhanyagolt épület gombamentesítését.) A két önkormányzat viszont, megelégelve a felemás helyzetet, a nyár végén levelet intézett a KVI-hez, és a jövedelmező ingatlanhasznosítás reményében kérte a kúria tulajdonjogát.

A patthelyzet akkor oldódhat meg, ha a város és a megye a használati jogáról is lemond. A tulajdonjogot nem kaphatják meg – mondja Salamin Kálmán, a KVI műemléki főosztályvezetője –, hiszen a két önkormányzat eddig sem sokat tett az épület megóvásáért.

Máté Csaba, Szécsény polgármestere egyébként hangsúlyozza: a képviselő-testület megtárgyalta a PAN Alapítvány javaslatát, és erkölcsi támogatásáról biztosította az ötletgazdákat. Elvégre a városnak is érdeke, hogy pénz jöjjön a térségbe, a kúria pedig ne romoljék tovább.

Becsó Zsolt viszont, aki fideszes politikusként 1998 óta a Nógrád megyei közgyűlés elnöke, ottjártunkkor azt mondta: most hallott először a Lipthay házaspár tervéről. Az elképzelést azonban igazán jónak találta, így aztán azt is elképzelhetőnek tartotta, hogy ezután nemcsak a tulajdonba adási kérelmet vonja vissza a megye, hanem az ingyenes használat jogáról is lemond.

Ha ez valóban megtörténik, végre elkezdődhet a munka.

N. Kósa Judit

A „D-nap”: Torgyán távozásának története

A Népszabadság a háttérbeszélgetések során birtokába került információk alapján megkísérli felvázolni, valójában milyen körülmények között távozott posztjáról Torgyán József agrárminiszter. Értesüléseinket több kormányzati és koalíciós forrás is megerősítette.

Eljött a „D-nap” – állítólag ezzel a mondattal vált el egymástól február 8-án, csütörtökön hajnali egy órakor a Fidesz három erős embere, *Orbán Viktor* miniszterelnök, *Kövér László,* a Fidesz elnöke és *Áder János,* az Országgyűlés elnöke a kormányfő Béla király úti rezidenciáján. A második világháború fordulópontjának tartott normandiai partraszállás titkos forgatókönyvének fedőneve, a „D-nap” eljövetele csütörtök hajnalban az Orbán–Kövér–Áder megbeszélésen azt jelentette, hogy megindítják a „végső offenzívát” Torgyán ellen.

A Fidesz legszűkebb vezetése, a hatosfogat a kétéves költségvetés megszavazása után kezdett először beszélgetni a Torgyán utáni időkről. (A hatosfogat állandó tagja: Orbán Viktor, Kövér László, Áder János, *Szájer József,* a Fidesz parlamenti frakcióvezetője, *Várhegyi Attila,* a párt országos választmányának elnöke, illetve alkalmanként *Deutsch Tamás* sportminiszter és *Stumpf István* kancelláriaminiszter.) December közepén azonban még nem volt egyértelmű, hogy a Fidesz milyen utat választ: miközben elkezdték Torgyán ellen az összeférhetetlenségi eljárást, támogatták a kisgazda elnök által kezdeményezett vagyonvizsgáló bizottság felállítását. Stumpf szűk körben többször is figyelmeztette Orbánt: a polgári kormány lassú haldoklásával érne fel, ha Torgyán 2002-ig a kormány tagja maradna. A hatosfogat több tagja szerint is Torgyán politikailag és erkölcsileg egyaránt ellehetetlenült. Építkezésének anyagi forrásairól összevissza nyilatkozott, először azt állította, hogy a rendszerváltozás előtti sztárügyvédi fizetéséből építi a 120–150 millió forint értékű budai háromszintes, belső liftes, úszómedencés villáját. Utóbb azt mondta, hogy családja segítségével építkezik, de még akkor sem volt hajlandó nyilvánosságra hozni titkos vagyonnyilatkozatát, amikor ezt Orbán és Áder is megtette. A közvélemény októbertől folyamatosan értesült az FVM tulajdonában lévő Agrárinnovációs Kht. körüli korrupciógyanús ügyletekről is. Mindeközben a közvélemény-kutatások jelezték, hogy Torgyán és az FKGP népszerűsége folyamatosan esik, a párt korrupciós indexe ugrásszerűen emelkedik. Kövér ezért is közölte Torgyánnal december közepén (a parlamenti ülésterem széksorai között), hogy bizonytalan időre elhalasztják a két párt 2002-es választási együttműködésének aláírását.

Az FKGP-elnökség elhíresült gödi szilveszteri tanácskozása után a Fidesz még a kisgazdákra, a kisgazdák pedig a Fideszre vártak: tegye meg a másik a Torgyán elmozdítására irányuló határozott lépést. A színfalak mögött a Fidesz legszűkebb vezetése Torgyán latin-amerikai útja alatt találta meg a kapcsolatot a kisgazda elnökkel nyíltan konfrontálódókkal. Miközben a pártelnök Latin-Amerikából próbálta rendezni az FKGP belső viszályát, addig Orbán január 8-án hivatali dolgozószobájában fogadta *Lányi Zsoltot,* a kisgazda lázadók fejét. A hivatalos álláspont szerint a kormányfő a Balkán-szindrómáról konzultált a parlament honvédelmi bizottságának kisgazda elnökével, de ezt senki sem vehette komolyan.

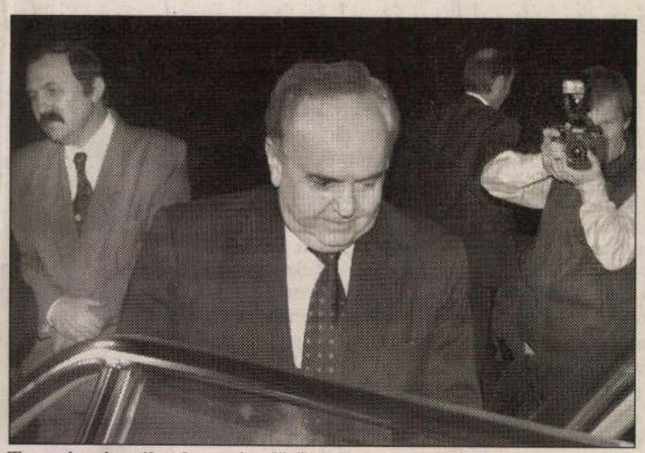

Torgyán távozik a kormányfőtől, balra Gyimóthy FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

A kormányfő újabb jelzés értékű lépést tett, amikor utasította a Kormányzati Ellenőrzési Hivatalt, hogy hozza nyilvánosságra jelentését a miniszterek és államtitkárok 1999-es külföldi útjairól. A jelentés egyértelműen a kisgazda vezetésű minisztériumok számára volt kínos, kiderült ugyanis, hogy Torgyán döntő többségében olyan távoli, egzotikus országokba utazott, amelyekbe a magyar agrárkivitel elenyésző. Az FVM politikai államtitkára, *Szabadi Béla* pedig a legdrágábban utazó politikus volt, aki egy év alatt négyszer járt Thaiföldön, és a szabályokkal ellentétben mindig első osztályú repülőjegyet váltott.

Torgyán január 18-i hazatérésének idejére a legnagyobb kormánypárt politikusai csalódtak a Lányi Zsolt-féle kisgazda „lázadókban”, s némileg eltanácstalanodtak. *Csúcs László* kizárásakor ugyanis kiderült: az ígéretek ellenére a „reformkörösök” nem tudták maguk mögé állítani a kisgazda honatyák többségét, s ráadásul azzal, hogy önként távoztak a kisgazda frakcióból, partvonalon kívül rekedtek. S bár függetlenekként is a kormány támogatásáról nyilatkoztak, „papíron” veszélyeztették a koalíció parlamenti többségét. Kövér László szűk körben súlyos politikai hibának nevezte Lányiék kamikáze-akcióját.

Orbán Viktor miniszterelnök január 15. és 21. közötti ausztriai síkirándulása alatt vált egyértelművé: a Fidesznek kell vállalnia a kezdeményezést. A hírek szerint a miniszterelnök és a Fidesz ke-

hogy a kormányprogram támogatásáról kössön írásos megállapodást a Lányi vezette kisgazdákkal: bármilyen eshetőségre készen „papíron” is demonstrálni tudják a parlamenti koalíciós többséget.

Fordulópontot jelentett Orbán február 7-i szokásos rádiónyilatkozata. Ekkor közölte: nem személyfüggő a koalíciós megállapodás, azt ugyanis lényegében két párt kötötte. A kormányfő ekkor bírálta először a nyilvánosság előtt is a vidékfejlesztési tárca vezetését. Nem utasította vissza a miniszter és a politikai államtitkár menesztését firtató kérdéseket sem. Csak annyit mondott: mindenki konkrétumokat vár tőlem, de egyszerre sok szempontot kell mérlegelnem. Orbán határozott nyilatkozata ellenére sem volt ekkor még bizonyos, hogy másnap Torgyánnak mennie kell. Ez csak aznap késő este dőlt el a Béla király úti rezidencián.

A „D-nap” reggelén, csütörtökön ülésezett a Fidesz elnöksége. Ezen a találkozón azonban sem Kövér, sem Orbán nem mondott semmit a közelgő eseményekről. A fideszes miniszterek és államtitkárok sem kérdezték erről, de tudták, hogy Orbán lépni készül. Még szerda este értesítették őket, hogy a kormányfő csütörtök este nyolc órára várja őket a Béla király útra. Egy kisgazda politikus – fideszes forrásra hivatkozva – aznap azt állította: „Torgyánnak 48 órán belül távoznia kell”.

A sajtó csütörtök délelőtt értesült arról, hogy este Orbán–Torgyán találkozó várható. A miniszterelnök a nap folyamán kétszer is felkereste parlamenti dolgozószobájában Áder Jánost. Nyilvánvalóan az utolsó pillanatokban is azt mérlegelték, hogy Torgyán milyen lépésekre készül és hogyan lehet elkerülni a kisebbségi kormányzást. Délután kettőkor azonban lefújták a fideszes miniszterek és politikai államtitkárok esti találkozóját. Ekkor Orbán, Kövér és Áder már bizonyos lehetett abban, hogy Torgyán mögött nincs annyi kisgazda képvise-

Benczur

Szendy Károly polgármester Lippert berlini főpolgármesterrel a Fővárosi Képtárban. Mögöttük Lippertné és Szendyné.

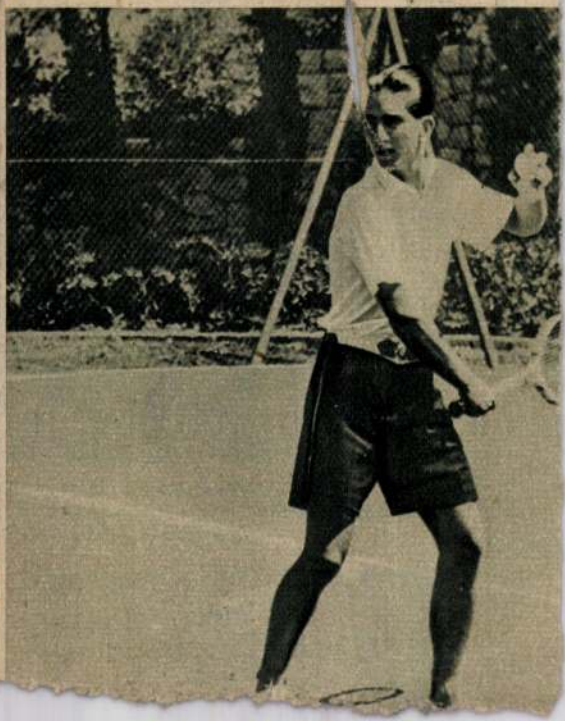

KÉPES PESTI HIRLAP

LXI. ÉVFOLYAM 160. SZÁM

1939 AUGUSZTUS 26. SZOMBAT

A londoni külügyminiszterium előtt naphosszat érdeklődő tömeg várja a tárgyalásokra érkező diplomatákat. Fent: Kennedy amerikai nagykövet távozik a külügyminiszteriumból. Lent, balról jobbra: Barcza György magyar követ, Raczynski lengyel és Maisky orosz nagykövet távoznak Halifax külügyminisztertől.

Benczúr Gyula

Két állam polgára

Cservenits Jolán-emlékest az Írószövetségben

A lírai abszurd dráma lengyel nagymestere, a lengyel líra és próza rangos személyisége, Tadeusz Rózevicz szerdán délután négy órakor faxon küldött levélben üdvözölte mindazokat, akik eljöttek az estre, amelyet a Magyar Írók Szövetsége és a Budapesti Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ együtt szervezett a magyar alkotók Bajza utcai székházában Cservenits Jolán emlékére.

Este hatkor így együtt olvashattuk az író visszaemlékezését arra a tragikus, sok családi, magánéleti gonddal megterhelt sorsú asszonyra, aki a lengyel irodalom magyarországi „nagykövetének" számít ma is. „Jolánnal a hatvanas években ismerkedtünk meg, tengerparti nyaraláson, azóta három évtizeden át fordította magyarra a műveimet. Onnan is gondolom, hogy a soksok kedvence közül – ezt büszkén vallom – én állhattam hozzá a legközelebb, mert mindig fölhívta a figyelmemet az elismerő szavak szünetében műveim fogyatékosságaira is. Szinte senki nem ismerte nála jobban alkotásaim szerkezetét, nyelvezetét, szellemiségét, mégsem akart mindenáron és mindig mindentudó lenni. Kíváncsi lennék arra, megszólalt-e valaha közvetlenül, íróként is, szeretnék egy hosszabb tanulmányt írni fordítói munkásságáról, megnyerő egyéniségéről. Személyes kapcsolatunk is már-már naprakész volt, feleségem, családom minden tagja nagyon szerette őt. Az ő szemével ismertem meg a magyar karaktert, amely melankolikus, búsongó, amelyet a férfiak borospohárral a kezükben, a nők pedig örökös szerelemsóvárgásban vezetnek le. Egyik legkedvesebb elbeszélésemet, a Borravalót is lefordította. Minden irodalmár elé példaként kellene állítani kimagasló tudását, stílusérzékét és ritka szerénységét."

„Két állam polgára volt Cservenits Jolán, a magyar és a lengyel kultúrának egyaránt kulcsembere – emlékezett rá *Kiss Gy. Csaba* irodalomtörténész. – Amikor a halálhírét hallottam, megálltam egy pillanatra, majd, sajnos, tovább rohantam, e rohanás és sietség korunk egyik rákfenéje, de most újra és végre megállhatunk és emlékezhetünk reá. A műfordítás mindig is hálátlan feladatnak számított, kivált ahhoz mérten, hogy nem csak reproduktív, hanem kimondottan produktív alkotótevékenységnek számít. A külföldi szerző művét magyarul kell megalkotni, a dicsőség fénye viszont a magyar olvasók szemében is az íróra hárul. *Németh László* szerint az íróasztal gályapaddá alakul át, ha azért ülünk le mellé, hogy fordítsunk."

Közvetlenül is megismerkedhettünk Cservenits Jolán fordításainak zamatával *Beregi Péter* színművész jóvoltából: a többi között Rózevicz Traumatikus elbeszélését, egy 1825-ös Chopin-levelet hallottunk. Eleganciája, hajlékonysága megfogott mindannnyiunkat. *Gimes Romana* műfordítóra hárult az ünnepi megemlékezés egyszerre hálás és hálátlan föladata. Értékelte a Budapesti Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ immár hagyományossá vált műfordítói pályázatának eredményét. A korábbi dráma- és versfordító verseny sikeresebb volt – az esszéfordítás igen nehéz feladat kezdők számára, akiknek a pályázatot meghirdette a bizottság. Gimes Romana a fiatal kollégák elé állította Cservenits Jolán pontosságát és műgondját követendő mintaként. A szótár használata akkor is kötelező, ha evidensnek véljük egy bonyolultabb kifejezés jelentését, így elkerülhetjük azokat a félrefordításokat, amelyek miatt például nem részesülhetett konkrét elismerésben a „barbár" jeligével beküldött pályázat készítője, pedig a munkája egészében műfordítózseni ígéretével kecsegteti a szakembert. Első díjat nem adtak ki, a másodikat *Mihály Zsuzsa* kapta.

Pósa Zoltán

Történelmi tablók akadémikus mestere

Százötven éve született Benczúr Gyula

Százötven éve, 1844. január 28-án született Nyíregyházán akadémikus festészetünk szakmailag legfelkészültebb mestere, Benczúr Gyula. Művészete más oldalról is megközelíthető: az évtizedek, amelyekben művészi tevékenysége kibontakozott, kiteljesedett, egész Európában a romantikus stílus és eszmevilág jegyében teltek. Sajátos történelmi helyzetünk folytán mi magyar nemzeti romantikáról beszélünk, vagy – ennek képzőművészeti szinonimájaként – történelmi festészetről. A kétféle elnevezés nem határolható el, inkább átfedi egymást.

A középiskoláit *Benczúr Gyula* már Kassán végezte el, de intelligens, megértő szülei, méltányolva művészi ambícióit, a *Klimkovics* festő testvérek (*Ferenc* és Béla) magánrajziskolájában is taníttatták. Amikor jelét adta átlagon felüli tehetségének, maguk a szülők küldték (1861-ben) a müncheni Képzőművészeti Akadémiára, ahol előbb – *Szinyei Merse Pállal* együtt – *H. Anschütz*, majd 1865-ben a nagy hírű *K. Piloty* festőnövendéke lesz. Néhány ígéretes zsánerkép után jelentkezett első jelentős történelmi művével (*Hunyadi László búcsúja*), melyet a kiegyezés évében (1867) nagy sikerrel mutatott be Pesten. Ezt 1869-ben a *II. Rákóczi Ferenc elfogatása* követi, e képe már a tökéletes technikai tudás, komponálókészség és a kiérlelt színérzék jegyeit viseli. Eközben kiemelkedő családi portrékat is fest, köztük *Etelka* nővéréről és testvéréről, *Benczúr Gézáról* több arcképet is. Hamarosan *II. Lajos* bajor király is foglalkoztatja, rokokó jeleneteket rendel tőle. Ezek kvalitásosabb példája a *XV. Lajos és Dubary* című kép (egyik szép változata a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona), melyet a *XVI. Lajos és családja a Versailles-i Palota megostromlásakor* című kompozíció követ erősen érvényesülő anyagszerű festésmóddal, de vértelen panoptikumalakokkal.

1875-től alaposan megnöveli történelmi képei méretét. A hatalmas és monumentális hatású *Vajk megkeresztelése* minden vonatkozásban tudása legjavát vonultatja fel: mesteri elrendezés, bravúros ecsetkezelés, az alakok és a tárgyak „valósághű" megfestése, tartalmilag pedig őszinte érzelemvilág, mély átélés a mesterségbeli virtuozitással összhangban. 1876-tól kinevezik a Müncheni Akadémia tanárának, 1883-ban pedig véglegesen hazatér, s haláláig vezeti az általa alapított Mesteriskolát. Tanműhelyéből jobbára közepes képességű festők kerülnek ki, de jó néhány átlagon felüli is. Müncheni mintára szervezi hazai festőiskoláját, ahol – természetesen – a technikai tudnivalók elsajátítása az elsődleges szempont.

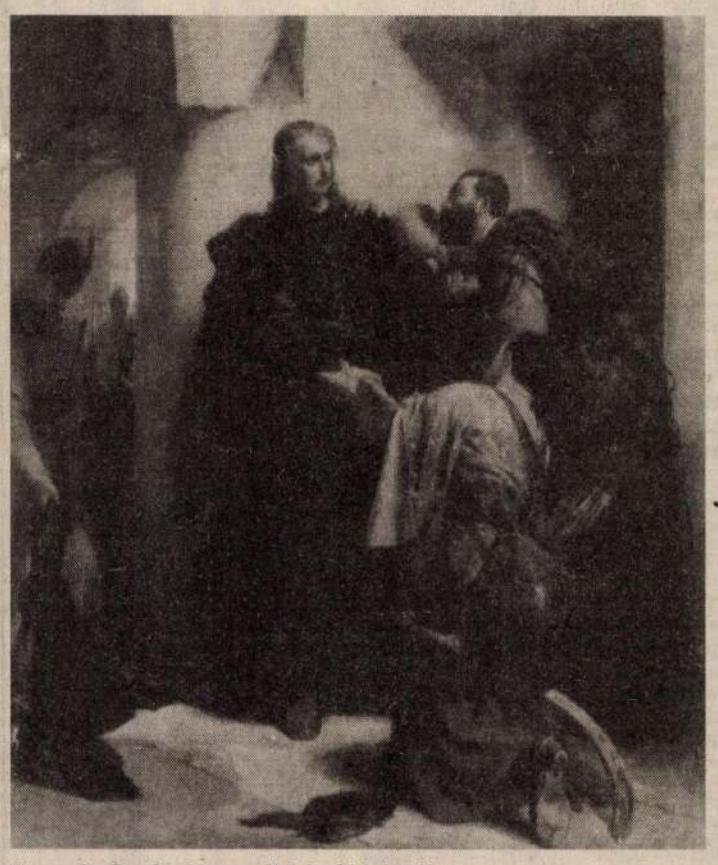

Benczúr Gyula: Hunyadi László búcsúja

Hazatérését követően Benczúrt általános elismerés övezi. Az állami és más hivatalos szervek állandó megrendelésekkel látják el. Történelmi tárgyú képein kívül sok portrémegrendelést is kap az arisztokrácia és a nagypolgárság tagjairól. Kiemelkedő arcképei: *Trefort Ágoston* (1883), *Károlyi Lászlóné* (1898), *Mikszáth Kálmán* (1910) stb. Különben a reprezentatív portré az ő működése nyomán lesz a századforduló éveinek egyik legkedveltebb műfaja, s tanítványainak többsége a mester modorában festi arcmásait.

Az akadémikus stílusú történelmi festészet pregnáns remeke a rengeteg alakot szerepeltető, pazar kolorittal és bravúros faktúrával megfestett, tartalmilag főképp a *Habsburg*-ház dicsőítését szolgáló *Budavár visszavétele* (1896) hatalmas kompozíciója, melyet a millennium tiszteletére alkot, önállóan is érvényesülő részletekkel. A *Ferenc Józsefet* magasztaló *Milleniumi hódolattal* (1907) a csoportfestés hagyományát éleszti fel, de a szereplők túlzsúfoltsága miatt – a megszokott erőteljesség után – most sápadt, erőtlen tónusokkal. De hogy voltak még tartalékai, azt a királyi vár Hunyaditerme számára 1902-től tervezett képsorozat vázlatos és elkészült darabjai bizonyítják: a *Mátyás művészei körében, Mátyás és Holubár* friss ecsetkezelése, továbbá a színpadias *Mátyás fogadja a pápa követét* (1915) és *A diadalmas Mátyás* (1912) „befejezett" produktumai.

Kedvelte a mitológiai jeleneteket is *(Bacchánsnő, Perseus és Andromeda* stb.), valamint a virágok közt hancúrozó puttókat *(Mályvák között, Venus galambjai* stb.). Egy sor önarcképet is festett, amelyek közül egy a firenzei Uffizi-képtárba került. Nyilván *Paál László* és *Szinyei* hatására készültek barbizonias, illetve a plein airhez közelítő természeti kompozíciói: *Erdei tájkép* (1860 után), *Pihenés az erdőben* (1874), *Vörös köpenyes nő* (1870 után). Valljuk be: ezek közelebb állnak korának irányzataihoz, mint a múltba visszatévedő anakronisztikus képei. Az egykori Dolányban hunyt el 1920. július 16-án.

Ecsery Elemér

Háború és béke. **Ezzel a címmel írt tanulmányt Don McCullin fotóművész (képünkön látható) katalógusába a Bath-ban működő Királyi Fotográfiai Társaság kurátora. A katalógus azt a kiállítást kíséri, amelyet Lodz, Prága, Moszkva, Bukarest, Plovdiv után tegnap óta a budapesti Ernst Múzeumban láthatnak az érdeklődők, s amely az 59 éves fotográfus eddigi pályáját tekinti át. Az alkotó (első képe a The Observerben jelent meg, tizennyolc évig volt a The Sunday Times munkatársa) hosszú időn keresztül fotózta – harctéren és járványokkal, éhínséggel sújtott harmadik világbeli országokban, nagyvárosok perifériáin – az erőszak, a halál, a „XX. század botránya" jeleneteit. A legutóbbi évek képei a békéről szólnak: csendéleteket, tájakat ábrázolnak** Fotó: Nagy Béla

Házimozi

Lidércnyomások mágusa

Ha *Stephen King* neve föltűnik a főcímen, az élmény nem maradhat el: garantált a lidércnyomás, a hideglelés, az álmatlan éjszaka. A modern horror mestere bármely más írónál jobban képes hihető személyeket elrémisztő szituációba helyezni. Fantasztikus termelékenységgel ontja nyomasztó műveit, utolérhetetlen technikával bonyolítja azok cselekményeit. Egyszerűen kifogyhatatlan az ötletekből. Az Alvajárók hátborzongató történetét például kifejezetten filmre írta.

A rémmese hősei ősidők óta köztünk járnak. Félig emberek, félig állatok ők, utolsó példányai egy kihaló fajtának. S bár a kétés négylábú ragadozók és a csúszómászók legfélelmetesebb tulajdonságait egyesítik magukban, és hihetetlen alakváltoztatásra képesek, sorsuk állandó bujdosás, menekülés a világ szeme elől. E vesszőfutás alatt kell megtalálniuk a soron következő áldozatukat – szűz lány az ínyencfalat –, melynek vére, életereje a biztosítéka életük meghosszabbításának... Az Alvajárók vérbeli horrormozi, a műfaj remek kis darabja, a véres mókát rémes, de kitűnő filmesek hada vitte diadalra.

(gégé)

Finnek, frissek, harapnak

Finnország földrajzi helyzetét meghazudtolva központi szerepet játszik az utóbbi másfél évtized alternatív zenei mozgalmában. A zenei csúcspontot 1982 és 1986 között érte el, amikor önálló stílusirányzatként megjelent a punk radikalizmusát továbbvivő hardcore. E stílus forradalmi lendülete sokak szerint többet jelentett a másként zenélők táborának, mint a '77-es punklázadás, hiszen a hardcore-időszakban alapított, a mozgalom függetlenségét biztosító kis lemezkiadók és az úgynevezett fanzine-ek jóval életképesebbeknek bizonyultak, mint a '77-es korosztály szülöttei.

Az 1982 és '86 között működött finn hardcore-zenekarok a legjobbak közé tartoztak a világon, az Egyesült Államokban például a legnagyobb népszerűségnek olyan finn csapatok örvendtek, mint a *Riistetyt*, a *Terveet Kadet* és a *Rattus*. Napjaink finn kulturális életének bástyáit továbbra is e tündöklő korszakban létrehozott független lemezistállók jelentik, elsősorban az Északi-sarkkörhöz közel eső Ouluba való Bad Vugum lemezvállalat, melynek tucatnyi csillaga közül a legfényesebb a *Radiopuhelimet* nevű ragyog.

A korai Dead Kennedys-re emlékeztető, hallatlanul felpörgetett ritmusú zenét játszó Radiopuhelimet sikeresen ötvözi a punk játékos tobzódását a hardcore kérlelhetetlen szilajságával, megőrizve természetesen a finn zenekarok legjellemzőbb stílusjegyét, az inkább farkasüvöltésre, mintsem emberi hangra hasonlító éneket. Az alkotóerőtől szinte szétrobbanó társulat napjainkig öt nagylemezt tett le az asztalra, melyekről a nemzetközi punksajtó vezető lapjai, a Maximumrocknroll, a Flipside és a Forced Exposure valóságos dicshimnuszokat zengtek, a csoportot az irányzat nagy megújítójaként emlegetve. *John Peel*, a BBC legendás lemezlovasa az 1990-es év legjobb lemezének a Radiopuhelimet K.O. (Kiütés!) című albumát választotta.

Az öttagú együttes videók készítése helyett az élő munkára helyezi a hagsúlyt, és amikor egyszer az évben lerándulnak Délre, az európai koncertszervezők valóságos ökölharcot vívnak, hogy elcsípjék őket egy buli erejéig. *Február 1-jén*, kedden, a budapesti *Viking Klubban* nekünk, magyaroknak is alkalmunk lesz vendégül látni az underground őserdő finn nagyvadjait. Az est másik résztvevője a Vágtázó Halottkémek. Méltóbb partnert nem is rendelhetett volna nekik a Sors.

(FAN)

Mérföldkő a felsőoktatásban

Megalakult az Országos Akkreditációs Bizottság

Az első magyar felsőoktatási törvény (1993) felhatalmazta a kormányt arra, hogy a felsőfokú képzés és a felsőoktatás intézményeiben folytatott tudományos tevékenység ellenőrzése, illetve minősítése céljából Országos Akkreditációs Bizottságot hozzon létre. A bizottság tegnap felállt, s mindjárt utána sajtótájékoztatót tartott a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban *Kubovics Imre*, a felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár. Az Országos Akkreditációs Bizottság feladata: állást foglalni arról, hogy egy-egy egyetem melyik tudományterületen, mely tudományágban folytathat doktori képzést, ítélhet oda doktori (PhD) fokozatot, véleményt nyilvánítani egyetem, főiskola létesítéséről, illetőleg elismeréséről, szak létesítéséről, indításáról, illetve megszüntetéséről. Továbbá: ellenőrizni, minősíteni a követelményeket, az egyes egyetemek doktori, illetőleg habilitációs szabályzatát, értékelni a képzés és a tudományos tevékenység színvonalát a felsőoktatási intézményekben.

A bizottságot oktatók, illetve a tudományos kutatóintézetek doktori (PhD) fokozattal rendelkező képviselői alkotják. A tagjai sorából választott elnököt – most, első ízben *Róna Tas András* egyetemi tanár, akadémikust –, és alelnökeit – *Biró Péter* és *Várallyay György* akadémikusokat a művelődési és közoktatási miniszter előterjesztésére a miniszterelnök három évre bízta meg. Személyükben a humán, a műszaki és az élő, illetve élettelen természettudományok egyaránt képviseltetnek a testület vezetésében. Az OAB tevékenysége az egész felsőoktatásra kiterjed, minősíti a magyar felsőoktatás színvonalát. A törvény előírása szerint 1998-ig minden intézménynek át kell esnie az akkreditáción, hogy eldőljön – a meghatározott kritériumok alapján –, mely intézményt minősít ajánlása alapján egyetemnek, illetve főiskolának a kormány, és pontosítja, egyértelművé teszi az egyetemi illetve főiskolai tanár kritériumait. Egyidejűleg megváltozik az új szak alapításának, illetve indításának a rendje, és a bizottság konkretizálja és részletezi a törvényben előírt követelményrendszert az egyes intézményekben. Az akkreditációs bizottság foglal állást végsősoron arról, hogy megfelel-e az egyes intézmények tevékenysége a nemzetközi előírásoknak és színvonalnak – természetesen a megalakuló szakbizottságok foglalkoztatásával. A költségvetésből e tevékenységre 25 millió forint áll rendelkezésre. A bizottság – hangsúlyozta Kubovics Imre – javaslattevő szerv, mely például proponálhatja adott esetben a vizsgáztatás jogának felfüggesztését valmely intézményben, és állásfoglalásokat fogalmazhat meg, mégpedig *nyilvánosságot adva azoknak, de döntéshozó szerepe nincs. Természetesen felülvizsgálja az intézmények saját akkreditációs szabályzatait is. Egész röviden: a színvonal, a minőség garantálása a bizottság feladata, visszahozva az ötvenes években száműzött habilitáció* (minősítés, megmérettetés) fogalmát és gyakorlatát a magyar felsőoktatásban – mégpedig az akadémia, az egyetemek és kutatóintézetek közti teljes konszenzus alapján.

Mindez távolról se csak a felsőoktatás és a tudomány szféráiban képez fontos mérföldkövet, hiszen a szakemberképzés színvonalára mindenekelőtt a gazdaság, a termelési ágazatok érzékenyek ma már, nem véletlenül hajlandók anyagilag is támogatni azt. És az intézmények versenyhelyzetbe kerülnek imigyen, minthogy a habilitáció ösztönző rangsorolást is eredményez, amiből közvetlenül a hallgatók profitálnak, végsősoron pedig az ország szellemi és gazdasági élete. Nem utolsósorban pedig: a legjobb oktatók tisztességes bérezését is lehetővé teszi.

(medve)

Termőföld-árverési hirdetmények

A Jász-Szolnok megyei Kárrendezési Hivatal **Jászberény** városban, az **Agrárszövetkezet, Jászberény** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Jászberény, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Jászberény	VII	0121/1-ből	8200 nm	szántó	18,00	*
	IV	0130/12	4 ha 2856 nm	szántó	61,63	*
		0130/12	8488 nm	legelő	5,94	*
		0130/14	1 ha 1686 nm	szántó	26,16	*
		0130/14	610 nm	legelő	0,43	*
		0132/1	7 ha 1610 nm	szántó	200,00	*
		0132/1	3 ha 125 nm	legelő	21,00	*
	III	0147/1-ből	4 ha	legelő	27,00	*
	II	0154/1-ből	14 ha 9380 nm	szántó	178,36	*
		0154/1-ből	5 ha 8602 nm	legelő	41,02	*
	I	0166/1-ből	3 ha 7171 nm	legelő	26,02	*
		0168/1-ből	21 ha 8706 nm	szántó	463,00	*
	XVII	0195/1	71 ha 5071 nm	szántó	1588,68	*
		0195/5	6 ha 9143 nm	szántó	168,67	*
		0199	12 ha 2755 nm	szántó	230,95	*
		0209	1 ha 4535 nm	legelő	17,73	*
	XIV	0221/1	3 ha 5044 nm	szántó	53,14	*
		0221/1-ből	3 ha 2250 nm	szántó	41,00	*
		0221/1-ből	1 ha 7341 nm	legelő	12,14	*
		0223/7	4317 nm	szántó	8,35	*
	XII	0225	1626 nm	legelő	1,14	*
	XI	0233/5	5 ha 7832 nm	legelő	70,56	*
		0235/8	7816 nm	legelő	16,34	*
	VIII	0238/10	4013 nm	szántó	5,58	*
	X	0252/4	2 ha 1026 nm	szántó	43,90	*

* 40 Ft/Ak meliorációs költség.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kárrendezési Hivatal **Szolnok** városban, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Jászjákóhalma** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szolnok, Megyeháza
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 9 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Jászjákóhalma	B-15-16	0129/1	58 ha 1287 nm	szántó	709,67	alappont
	C-6-7	0158/1	8625 nm	legelő	18,03	
	A-7	044/1	3205 nm	szántó	8,08	alappont
	B-12	061/8	2 ha 7208 nm	szántó	73,05	
	B-25-26	074/2	86 ha 2180 nm	szántó	2179,25	

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kárrendezési Hivatal **Szolnok** városban, a **Búzakalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Kuncsorba** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Szolnok, Megyeháza
2. Az árverés ideje: 1994. március 3. 12 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Kuncsorba	11	013/1	5 ha 6439 nm	szántó	95,11	
		013/1	4060 nm	legelő	4,67	
		013/1	3 ha 258 nm	kivett		
	8-9	019	53 ha 5926 nm	szántó	857,05	alappont
	6L	025/4	7 ha 3144 nm	szántó	98,14	910 Ft/Ak+
	5B	027/1	46 ha 2112 nm	szántó	611,00	910 Ft/Ak+, **
	29	047	23 ha 4829 nm	szántó	322,55	
	28	050/1	4 ha 1271 nm	szántó	54,59	
	13A	06	20 ha 6155 nm	szántó	406,36	
	13B	08/1	16 ha 1069 nm	szántó	386,40	
	16 A-B	095/1	63 ha 6639 nm	szántó	1462,13	
		095/1	1711 nm	legelő	0,60	
		095/1	7792 nm	kivett		

\+ Öntözőtelep költsége. ** Villanyvezeték.

A Komárom-Esztergom megyei Kárrendezési Hivatal **Ács** községben, az **Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Ács** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Ács, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Ács		0103/3	7392 nm	legelő	2,36	
		0105/121	3 ha 8920 nm	erdő	22,88	
		0105/124	2 ha 5486 nm	szántó	22,88	
		0107/15	949 nm	szőlő	2,80	
		0109/4	1066 nm	szőlő	2,69	
		0109/5	1554 nm	szőlő	3,92	
		0130	2223 nm	legelő	0,84	
		0136/2	17 ha 2485 nm	szántó	105,27	
		0214/11	2824 nm	szántó	2,65	
		0229	4 ha 3378 nm	szántó	87,46	
		0248	1842 nm	legelő	0,70	
		0248B	8830 nm	szántó	11,66	
		0310	1 ha 3869 nm	gyep	5,27	
		0359B	6012 nm	erdő	2,28	
		0402/8	3 ha 7125 nm	gyep	25,99	
		0402/9	3 ha 9945 nm	szántó	79,89	
		0404/170	3284 nm	szántó	6,57	
		0404/226	4826 nm	szántó	9,65	
		0404/253	1371 nm	erdő	0,52	
		0404/253A	6896 nm	legelő	2,62	
		0404/253B	2201 nm	erdő	0,84	
		0404/253B	5115 nm	legelő	1,94	
		0404/253C	9 ha 7952 nm	legelő	68,57	
		0404/253D	12 ha 7433 nm	legelő	48,42	
		0406/91	7409 nm	szántó	4,37	
		0407/21D	3950 nm	erdő	2,61	
		0407/21K	18 ha 4060 nm	gyep	69,94	
		0422/2	20 ha 8448 nm	szántó	348,02	
		05/107	3297 nm	szántó	3,10	
		05/109	2077 nm	szántó	1,95	
		05/86	5404 nm	szántó	5,08	
		052/16	5889 nm	szántó	7,77	
		052/17	5887 nm	szántó	7,77	
		053/1	1 ha 9456 nm	gyep	22,37	
		055	3 ha 6625 nm	gyep	54,21	
		0552/22	235 nm	szántó	0,57	
		0554/2	2316 nm	erdő	0,88	
		0571/3	15 ha 4130 nm	gyep	107,89	
		0576A	2139 nm	legelő	0,51	
		058	1 ha 7635 nm	gyep	20,28	
		060/1	7 ha 168 nm	szántó	111,34	
		062/19	1129 nm	szántó	2,26	
		062/20	1084 nm	szántó	2,17	
		062/8	545 nm	szántó	1,09	
		062/9	608 nm	szántó	1,22	
		082/1A	6 ha 4581 nm	legelő	56,88	
		082/1B	1 ha 8258 nm	legelő	12,78	
		6147	4059 nm	szántó	3,82	
		6446	1037 nm	szántó	1,62	
		7108	475 nm	szántó	1,36	
		7217	97 nm	szántó	0,21	
		7258	3140 nm	kert	0,44	
		7259	522 nm	kert	1,50	
		7266	340 nm	kert	0,98	
		7312	1101 nm	kert	3,16	
		7320	1383 nm	kert	3,97	
		7321	1265 nm	kert	3,63	
		8516/1	1854 nm	szántó	1,74	

A Nógrád megyei Kárrendezési Hivatal **Nézsa** községben, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Nézsa** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nézsa, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Nézsa		044/A	26 ha 1589 nm	szántó	529,57	
		044/B	4265 nm	gyep	1,62	
	Parlag dűlő	047	90 ha 6074 nm	szántó	1534,42	
	Új homoki szőlők	028/2/A	20 ha 9150 nm	szántó	171,84	községi mintatér
		028/2/B	2318 nm	gyümölcsös	3,06	
		028/2/C	8574 nm	gyep	2,06	
		028/2/D	8 ha 1551 nm	erdő	25,08	
		028/2/F	2993 nm	gyep	0,72	
		028/2/G	8865 nm	erdő	2,75	
	Nagyföldek	087/A/1	1 ha 7428 nm	szántó	39,76	
		087/A/2	11 ha 0902 nm	szántó	246,27	
		087/B	4 ha 2697 nm	gyep	32,78	
		087/C	1 ha 1090 nm	gyep	5,50	
		093/1	28 ha 9192 nm	gyep	343,18-ból 30,00	
	Meszes hegyek	099/13	3 ha 9197 nm	gyep	54,48	
	Sportpálya mell.	0145/3	3 ha 1644 nm	gyep	39,56	
	Legéndi út mell.	0145/5	1 ha 7792 nm	gyep	30,96	
	Parlag dűlő	042/A	6 ha 1249 nm	szántó	105,08	
		042/B	1 ha 0501 nm	erdő	3,26	
		062/2	2 ha 1501 nm	gyep	70,95	
		062/4/A	4951 nm	gyep	16,34	
	Fehér agyag	086/A	845 nm	szántó	1,72	
	Dubina	092/A	20 ha 7335 nm	gyep	142,46	
		092/B	6148 nm	erdő	2,58	
	Mészégetőnél	094/1	7860 nm	gyep	1,10	
		098	6 ha 9572 nm	erdő	21,57	
	Szentjánoska	0102/2	4162 nm	gyep	1,58	
		0102/4	2192 nm	gyep	0,45	
		0102/5	1856 nm	gyep	1,47	
	Meszes hegyek	099/3	1232 nm	szántó	8,08	
		099/4	1219 nm	gyep	7,32	
		099/5/A	4353 nm	gyep	14,36	
		099/5/B	6 ha 8757 nm	erdő	20,38	
		099/5/C	8875 nm	gyep	3,49	
		099/10/A	12 ha 2933 nm	gyep	90,96	
		099/10/B	0206 nm	gyep	9,36	
		099/10/C	23 ha 0262 nm	gyep	151,75	földm. jel
	Szeja	096/3	8 ha 6184 nm	gyep	119,80	
		096/6	6227 nm	gyep	8,66	

A Nógrád megyei Kárrendezési Hivatal **Nézsa** községben, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Nézsa** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nézsa, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 12 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Nézsa	Penc	0101	4 ha 9792 nm	gyep	27,83	
		0115	0855 nm	gyep	1,65	
		0111/1	16 ha 0738 nm	gyep	52,52	
		0111/2	13 ha 4813 nm	gyep	79,54	
		0110	7 ha 2783 nm	gyep	42,77	
		0108/1	12 ha 2103 nm	gyep	29,30	
		0108/2	7 ha 8964 nm	gyep	18,95	

A Nógrád megyei Kárrendezési Hivatal **Alsópetény** községben, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Nézsa** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nézsa, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 13 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Alsópetény	Rövidföldek	031/19/A	25 ha 1974 nm	szántó	297,36	
		031/19/B	7809 nm	gyep	2,73	
		031/19/C	0728 nm	erdő	0,17	
		031/19/D	1609 nm	gyep	1,17	
	Hosszúföldek	031/18/A	2196 nm	gyep	0,42	
		031/18/B	1 ha 8559 nm	erdő	4,45	
		031/18/C	2551 nm	gyep	0,54	
		031/18/D	1203 nm	gyep	0,23	
		031/18/F	14 ha 4178 nm	szántó	170,29	
	Templomi	0150/19/A	2 ha 1084 nm	szántó	19,45	*
		0150/17	8 ha 6966 nm	gyep	11,85	
		0150/18/A	3248 nm	szántó	2,27	
		150/18/B	1203 nm	gyümölcsös	1,78	
		0150/18/C	1623 nm	gyep	0,15	
		0150/21/A	4588 nm	szántó	4,77	*
		0150/21/B	0971 nm	erdő	0,23	

* Vízvezetési szolgalmi jog.

A Nógrád megyei Kárrendezési Hivatal **Alsópetény** községben, a **Naszályvölgye Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Nőtincs** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nézsa, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 14 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Alsópetény	Méhes alatt	0134/A	8 ha 9414 nm	szántó	170,78	
		0134/B	2960 nm	gyep	4,61	
		0124/C	1 ha 2939 nm	gyep	2,46	
		0134/D	2304 nm	erdő	0,55	
		0134/F	1030 nm	erdő	0,25	
	Veressáv alatt	0141/A	1 ha 3502 nm	szántó	25,79	
		0141/B	1182 nm	erdő	0,53	
		0141/C	3825 nm	gyep	2,68	
		0141/D	7532 nm	erdő	3,39	
		0141/F	1374 nm	gyep	2,14	
	Agárdi fiókok	0114	4 ha 8194 nm	gyep	33,74	
		0116/A	7638 nm	gyümölcsös	11,30	
		0116/B	8 ha 2735 nm	gyep	47,86	
		0116/F	4 ha 9777 nm	gyep	34,84	
		0117/B	1 ha 7926 nm	gyep	3,41	
		0117/C	1 ha 7963 nm	gyep	3,41	
		0117/D	1 ha 5224 nm	gyep	2,89	
	Méhes oldal	0135/1	6053 nm	gyep	9,44	
		0135/4/A	1 ha 1740 nm	gyep	18,31	
		0135/4/B	11 ha 6174 nm	gyep	58,77	

A Nógrád megyei Kárrendezési Hivatal **Legénd** községben, a **Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Nézsa** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nézsa, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 15 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Legénd	Temető mellett	03/1	4367 nm	erdő	1,97	
		04/1/A	1 ha 8521 nm	gyep	6,48	földm. jel
		04/1/B	1 ha 5214 nm	erdő	6,85	
		04/1/C	2 ha 2360 nm	gyep	7,83	
		04/3/A	3144 nm	gyep	1,10	
		04/3/B	1369 nm	erdő	0,62	
		04/4/A	8321 nm	gyep	2,91	
		04/4/B	1 ha 0790 nm	erdő	4,86	
	Zártkert fölött	06/4	5185 nm	szántó	3,63	
	Öregszőlő	09/A	1555 nm	gyümölcsös	2,30	
		09/B	17 ha 6087 nm	erdő	79,24	
		09/C	9586 nm	szántó	6,71	
	Meredek hegy	068/1/A	1599 nm	erdő	0,38	földm. jel
		068/1/B	4224 nm	erdő	1,01	
		068/1/C	9080 nm	erdő	2,18	
		068/1/D	18 ha 3224 nm	gyep	64,13	
		068/2	0370 nm	szőlő	0,74	
		068/3	1465 nm	szőlő	2,93	
		068/4	1143 nm	szőlő	2,29	
		068/5	1265 nm	szőlő	2,53	
		068/6	2016 nm	szőlő	4,03	
		068/7	0706 nm	szőlő	1,41	
		068/8	1585 nm	szőlő	3,17	
		068/9	0471 nm	szőlő	0,94	
	Csurgó	073/A	1 ha 1110 nm	gyep	3,89	
		073/C	9 ha 1677 nm	gyep	41,95	
		0730	4075 nm	erdő	0,98	
	Hajagos	031	7 ha 5750 nm	erdő	34,09	
	Csurgó rumeny	055/1/A	1526 nm	gyep	1,91	
	Meredek hegy	067/A	6 ha 5388 nm	erdő	29,42	
		067/B	1 ha 4194 nm	gyep	2,70	
	Gáborka	0127/2/D	3524 nm	gyep	2,47	
		0127/2/F	1 ha 2548 nm	szántó	23,97	
		0127/2/H	5942 nm	gyep	4,16	
		0127/2/J	7098 nm	szántó	13,56	
		0127/2/L	19 ha 4414 nm	gyep	112,40	
		0127/2/P	8 ha 8808 nm	szántó	86,95	
		0127/3/A	3929 nm	szántó	5,81	
		0127/11/A	0699 nm	szántó	1,03	
		0127/12/A	1413 nm	szántó	2,09	
		0127/19	1 ha 4736 nm	szántó	28,15	
	Csurgóhegy	075	6 ha 4033 nm	gyep	12,17	
		078	10 ha 8142 nm	gyep	20,55	
		0106/2/F	1570 nm	gyep	0,55	
	Temető fölött	0210/A	3 ha 6934 nm	gyep	12,93	
		0210/B	1 ha 9342 nm	erdő	1,93	
		0210/C	1 ha 6184 nm	szántó	11,33	
		0210/D	1 ha 6562 nm	gyep	5,80	
	Novina	081/1	1292 nm	gyep	0,45	
		081/3/A	4564 nm	erdő	1,10	
		081/3/B	7 ha 8172 nm	gyep	41,06	

A Pest megyei Kárrendezési Hivatal **Örkény** községben, a **Béke Mgtsz, Örkény** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Örkény, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3–4., 10 óra
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Az előző árverésből megmaradt termőföldterületek:						
Örkény	Székelyföld	032/10	12 ha 1928 nm	szántó	68,36	
		032/11	2 ha 623 nm	szántó	9,32	
	Vacsi rét	061/10	20 ha 8707 nm	szántó	151,66	
	Cédulás	044/1	34 ha 4129 nm	szántó, erdő	214,31	
	Vacsi rét	062/3	8 ha 8907 nm	szántó, rét	31,12	
	Kőrösi	025/17	42 ha 6384 nm	szántó, rét	417,91	
	Tehenészeti leg.	0394/2	18 ha 2307 nm	rét	60,07	
	Hosszú	027	3 ha 3488 nm	szántó	32,78	
	Cédulás	046/62	14 ha 611 nm	szántó	110,89	
		046/109	4 ha 4695 nm	szántó	32,29	
		050/25	11 ha 8282 nm	szántó	95,08	
	Célgazdaság	054/3	20 ha 7811 nm	szántó	118,32	
		057/13	18 ha 4083 nm	szántó	42,97	
		059/26	21 ha 9594 nm	szántó	146,23	
	Vacsi	065	41 ha 4000 nm	szántó	272,33	
	Ravasz	0151	7 ha 9962 nm	szántó	50,38	
	Bikahegy	0179/62	4 ha 8782 nm	szántó	30,73	
		0179/63	1 ha 3148 nm	szántó	8,28	
	Fischer	0225/2	13 ha 9754 nm	szántó	141,24	
		0232/14	4 ha 8296 nm	szántó	42,03	
		0234	13 ha 1215 nm	szántó	82,67	
		0236	3 ha 7597 nm	szántó	23,69	
	Járások	0254/7	2854 nm	szántó	3,46	
		0254/183	9 ha 9188 nm	szántó	59,50	
		0254/194	2 ha 4687 nm	szántó	10,37	
		0254/202	4 ha 6972 nm	szántó	26,93	
		0254/208	2993 nm	szántó	1,89	
		0254/210	29 ha 5400 nm	szántó	200,87	
	Fischer	0232/2	17 ha 4064 nm	szántó, erdő	134,70	
	Erdő	0171/117	9 ha 5428 nm	erdő	20,04	
		0181/18	8 ha 3122 nm	erdő	31,59	
		0181/70	10 ha 6870 nm	erdő	40,61	
	Bikahegy	0185/68	4 ha 1376 nm	erdő	16,48	
		0185/70	2 ha 5133 nm	erdő	10,62	
	Falusi erdő	0187	12 ha	erdő	22,32	
	Legelő	0403	38 ha 8439 nm	legelő	227,92	
		0288/1-ből	34 ha 3031 nm	gyümölcsös	987,11	

A Somogy megyei Kárrendezési Hivatal **Kötcse** községben, a **Balatoni Szőlőskert Szövetkezet, Balatonszárszó** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Kötcse, Kultúrház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 10 óra. (Az árverésen részt venni szándékozókat a meghirdetett időpont előtt egy órával fogadjuk.)
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Kötcse		072 a	3 ha 4170 nm	legelő	3,42	
		072 c	7 ha 2926 nm	szántó	64,55	
		072 d	2 ha 2835 nm	szántó	26,26	
		072 f	1982 nm	legelő	0,19	
		072 g	4 ha 6182 nm	szántó	68,87	
		0105/1 b	1 ha 6485 nm	legelő	1,65	
		0105/1 c	9 ha 6083 nm	szántó	130,00	
		0119 a	1 ha 2634 nm	szántó	21,98	
		0119 b	5807 nm	rét	8,07	
		0121/1 d	48 ha 4430 nm	szántó	360,61	földm. jel
		0121/1 b	18 ha 9527 nm	szántó	181,96	
		0121/1 g	3 ha 4854 nm	legelő	3,49	
		0119 c	10 ha 5724 nm	szántó	183,96	
		0105/1 a	1 ha 1243 nm	erdő	1,57	
		0121/1 a	3981 nm	erdő	0,56	
		0121/1 c	2 ha 5636 nm	erdő	3,59	
		0121/1 f	1 ha 4444 nm	erdő	2,02	
		072 b	28 ha 1847 nm	erdő	39,46	

A Somogy megyei Kárrendezési Hivatal **Nagybajom** községben, a **Termelő és Értékesítő Szövetkezet, Nagybajom** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nagybajom, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 10 óra. (Az árverésen részt venni szándékozókat a meghirdetett időpont előtt egy órával fogadjuk.)
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Nagybajom		0106 b	1 ha 6445 nm	szántó	17,10	
		0213 b	60 ha 4794 nm	szántó	64,37	*
		0213 g	5505 nm	rét	8,59	
		0213 h	3337 nm	árok	0,23	
		0224 a	18 ha 567 nm	szántó	101,12	
		0227/7	7 ha 3649 nm	szántó	41,24	
		0357/1 b	14 ha 7408 nm	szántó	35,38	**
		0773/3 a-ból	14 ha 172 nm	szántó, árok	113,82	+
		0781/4 a	3188 nm	szántó	1,78	
		0781/4 b	3964 nm	rét	6,18	
		0781/13 a	3 ha 6918 nm	szántó, út	20,67	
		0781/13 d	4704 nm	szántó, árok	2,63	
		0781/14	4768 nm	szántó	2,67	
		0781/16	4799 nm	szántó	2,69	
		0781/24 a	3 ha 694 nm	szántó	17,15	
		0781/24 b	3240 nm	erdő	0,75	
		0781/27	1 ha 7744 nm	szántó	9,94	
		0788/11	2500 nm	szántó	2,60	
		0828 j	16 ha 784 nm	szántó	209,27	*
		0828 k	1341 nm	árok	0,09	
		0838	3661 nm	legelő	0,66	
		044 d	1815 nm	legelő	0,94	
		044 f	1614 nm	erdő	0,23	
		0320-ból	1 ha 2927 nm	erdő	1,59	
		0875 a-ból	5 ha 9072 nm	rét	113,30	*
		024/2	6 ha 6297 nm	szántó	15,91	
		053/2	16 ha 9408 nm	szántó	236,31	
		0299/2 b-ből	35 ha 381 nm	rét	914,05	
		0299/2 d	1 ha 1013 nm	rét	23,02	
		0811/8 a	2 ha 1898 nm	szántó	12,26	
		0811/8 c	9 ha 6490 nm	szántó	64,05	
		0822/2	5403 nm	rét	4,86	
		0822/8 a	15 ha 9286 nm	szántó	144,28	
		0822/8 c	5154 nm	rét	4,64	
		0822/8 f	5 ha 6153 nm	szántó	44,55	
		0823	2 ha 1132 nm	szántó	21,98	
		0826/6	15 ha 1455 nm	szántó	139,78	*
		0869	5600 nm	rét	11,70	
		0879/2	2138 nm	szántó	5,58	
		0882	6 ha 3070 nm	szántó	164,61	++
		0884/7	710 nm	szántó	1,85	*
		0884/8 a	9746 nm	szántó	25,44	*
		0884/8 c-ből	1 ha 6126 nm	szántó	42,09	
		0886	3 ha 8455 nm	szántó	100,37	*
		0931	2 ha 8677 nm	szántó	74,85	++
		0941	4319 nm	szántó	4,49	
		0942 a	9093 nm	szántó	9,46	++
		0942 b	1 ha 6414 nm	legelő, út	5,09	
		0942 c	2 ha 9897 nm	szántó	31,09	
		0876	1332 nm	rét	2,78	
		0878	3 ha 1398 nm	rét	48,98	++
		1423 b	4080 nm	legelő	2,12	
		1438 a	6721 nm	rét	10,48	
		1476 b	1 ha 2669 nm	szántó	33,07	
		0101/7	3615 nm	szántó	9,44	
		0101/16 a	3033 nm	szántó	7,92	
		0101/16 b	1632 nm	legelő	0,85	

* Magassági építéskorlátozás. ** Természetvédelmi terület.
\+ Földmérési jel. ++ Gázvezeték-szolgalmi jog.

A Somogy megyei Kárrendezési Hivatal **Nagybajom** községben, a **Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet, Kaposfő** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Nagybajom, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 11 óra. (Az árverésen részt venni szándékozókat a meghirdetett időpont előtt egy órával fogadjuk.)
3. Az árverésre kerülő nagyüzemi tábla:

Település	Táblaszám	Hrsz.	Terület	Műv. ág	Ak-érték	Korl. int.
Nagybajom		0774/32	1 ha 720 nm	szántó	6,00	
		0774/37	2 ha 7181 nm	szántó	15,22	
		0784/14	6198 nm	szántó	3,47	
		0784/18 a-ból	2 ha 6770 nm	szántó	15,79	

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Kárrendezési Hivatal **Kék** községben, a **Búzakalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Kék** által kijelölt termőföldterületre az árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Kék, Művelődési Ház
2. Az árverés ideje: 1994. március 3., 9 óra

Evangélikus Élet

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS HETILAP

59. ÉVFOLYAM 9. SZÁM
1994. FEBRUÁR 27.
BÖJT
MÁSODIK VASÁRNAPJA

ÁRA: 25 Ft

Isten megfordítja a dolgot.
Akinek nem volt bűne, Annak átokká kellett lennie,
büntetést kellett szenvednie, mi pedig általa
Isten gyermekei vagyunk.
Ragadjuk meg hát e vigasztalást!
Luther

Benczúr Gyula

46

A TARTALOMBÓL

EGYHÁZI DIAKÓNIA 1994

AZ EGYÜTTÉRZÉS JEGYÉBEN

AZ ÁLLAM ÉS AZ EGYHÁZAK KAPCSOLATRENDSZERE

NEMZETKÖZI CSALÁDÉV 1994

Az ENSZ 1994. évet a Család évének nyilvánította. Szerte a világon igyekeznek a tagállamok magukévá tenni az ENSZ ajánlását. Hazánkban a Nemzetközi Családév megnyitóját Debrecenben rendezték meg, gazdag programmal. A családév védnökei között miniszterek, művészeket találhattunk, de ott voltak az egyházak képviselői is. A katolikus egyházat *Gyulai Endre* szeged-csanádi püspök, egyházunkat *Harmati Béla* püspök, a református egyházat *Hegedüs Lóránt* püspök képviselte.

A debreceni programban széles körű kulturális, sport és szórakoztató műsor várta nemcsak a városból, de az országból összesereglett családokat. A családév és rendezvényei elképzelhetetlenek természetesen a gyermekek nélkül. A gyermekekkel együtt család a család. Ezért alakították úgy a sportcsarnokbeli műsorokat, hogy azokban szülők gyermekeikkel együtt vetélkedtek, játszottak, szórakoztak.

Ezzel egyidőben az ősi *Református Kollégium tanácstermében* folyt tanácskozás Az *istenhívő ember családképe* címmel. Katolikus, református, evangélikus előadók és a zsidó felekezet képviselője vallott a család helyzetéről és perspektíváiról. Ezen a tanácskozáson az is kitűnt, hogy a résztvevők nem csupán a határon belüli családokból toborzódtak, de ott voltak családosok és a kérdés tudományos vagy egyházi szakértői Szlovákiából, Kárpát-aljáról, Romániából, a Vajdaságból, sőt Horvátországból is.

Kocsis Attila, a Kollégium főigazgatója nyitotta meg a tanácskozást és foglalta össze eredményeit. Bibliai alapon nézünk a családra, melyben csodálatos a harmónia, mert cementáló anyaga a szeretet. *Szarka Miklós* református lelkész a családgondozás feladatairól szólt és a család evangélizálását tartotta fontos feladatnak, mert minden párkapcsolati válság mélyén *létválság* feszül. Szükség van tehát az Istennel való megbékélésre. *Kozma Imre* plébános, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vezetője a családról úgy beszélt, hogy az feszek. Minden család kis társadalom és egyház kicsiben. A keresztény család hívő evangéliumi közösség, melynek Jézus Krisztusról kell vallania. Akik a családban vannak, a szeretet hálójában élnek. Figyelemre méltó volt *Gergely Judit*, az orvostudományi egyetem professzorának előadása, aki a zsidó házassági és családi életről, szokásokról vallott. A házasság teszi teljessé az embert. A közösségi ünnepeken a család a gyermekekkel ünnepel együtt, gyermeknek és szülőnek fontos rituális szerepe van, hogy eleget tegyenek az ótestamentumi törvénynek és tovább adják az igét. Sajnos, a holocaust nagyon megzavarta ezt a családi közösségi ünneplést, hiszen sokáig csonka családok ünnepelhettek csupán. A család összetorrottsága erős, Debrecenben az elmúlt évtizedekben egy öngyilkosság fordult elő zsidó családokban és válásról nincs tudomásuk.

Evangélikus hozzájárulásként *Labossa Lajos* esperes-püspök-helyettes előadását hallgatta meg a tanácskozás közönsége. Előadását lapunkban folytatólagosan közöljük. A családévhez való hozzájárulásunk alapjait rakta le benne.

A Nemzetközi Családév ünnepélyes megnyitása szombaton délután a debreceni *Csokonai Színházban* volt. Ezen megjelent *Göncz Árpád* köztársasági elnökünk és felesége, levélbeli üdvözletet küldött *Boross Péter* miniszterelnök. Az ünnepi megnyitó beszédet *Surján László* népjóléti miniszter mondta, a város nevében köszöntötte a megjelenteket *Hevessy József* polgármester. Valamennyien hangsúlyozták, hogy szükség van a családok tekintélyének helyreállítására, működőképességük fokozására. Üdvözlő szavakat mondott a németországi szociális minisztérium államtitkára, *Roswitha Verülsdomh*, aki arról is szólt, hogy milyen sok lemondással és áldozatvállalással jár a gyermekek vállalása, éppen ezért nagy szükség van a társadalom szolidaritására. Nívós műsor egészítette ki a megnyitó programját, melyben a színház művészei jeleskedtek szavalatokkal, énekszámokkal és a Debreceni Filharmonikusok és a színház zenekarának együttese zenei számokkal.

Este a *Református Nagytemplomban* ünnepi hangversennyel zárult a nap, ahol a Kodály Kórus az 50. genfi zsoltárt, az Öregek c. darabot és Jézus és a kufárokat adta elő *Kamp Salamon* vezényletével. A Filharmonikus Zenekar Mozart g-moll szimfóniáját és Beethoven IX. szimfóniájának zárótételét játszotta.

Ünnepélyes, gazdag programú megnyitó volt Debrecenben. Most már csupán arra kell vigyázni, hogy ne maradjon a családév rendezvények sorozata, hanem valóban segítséget kapjanak a családok problémáik oldódására, a családi élet fészek voltának megélésére, a válások számának csökkenésével minél több legyen a teljes család, melyben harmonikusan élnek együtt generációk is. Ebben segíthetnek sokat a keresztyén családok, ha – éljenek bármelyik egyház közösségében is – az Istenhívő ember családképét igyekeznek megvalósítani. Szükség van a családi élet védelmére, ezt fejezi ki a családév emblémája is: tető alatt találnak oltalmat és fornak egybe a szívek. És erre figyelmeztet a mottó is: *„Családra mindenkinek szüksége van, a család mindenkire számít."*

Tóth-Szöllős Mihály

Az istenhívő ember családképe

Az összefoglaló címből az következik, hogy mindegyikünk a maga egyháza aspektusából járuljon hozzá a Nemzetközi Családév által meghirdetett téma gazdagításához, illetve a tanácskozás elősegítéséhez.

Mivel nagy általánosságban a mára felkért előadók egy közös TŐ-ről szakasztottak vagyunk és előzetes konzultációra nem került sor, ezért óhatatlan, hogy ne legyenek átfedések. De talán ez nem okoz különösebb nehézséget, legfeljebb egy kicsivel több türelmet kíván.

Az evangélikus-lutheránus teológia egyik sarkalatos tétele a SOLA SCRIPTURA elve, ezért magam részéről ezt kívánom egy kicsit körüljárni és az ebből következendő néhány dolgot aláhúzni.

Még annyit elöljáróban, hogy „családképről" való beszélgetésnél érinteni kell magát a házasságot is, hiszen döntően meghatározza magát a családi életet. Együtt beteg napjainkban mind a kettő. Gibson Edward, híres brit történetíró (1734–94) vaskos könyvet írt a Római Birodalom bukásáról. Szerinte a birodalom a következő öt ok miatt omlott össze: 1. Megrendült a családi otthonok alapja a válások számának rohamos emelkedésével. 2. Az adók egyre magasabbak lettek, mivel a közpénzek nagy részét „társadalmi biztosításra", a tömegek kenyérrel és cirkuszi játékokkal való ellátására fordították. 3. Elharapódzott az élvezetvágy. 4. Roppant méretűvé vált a fegyverkezés, noha az igazi ellenség a nép belső, erkölcsi romlása volt. 5. Megromlott a vallás, a hit üres formasággá erőtlenedett, elveszítette az élettel való kapcsolatát és nem maradt ereje az élet irányítására.

Az istenhívő ember családképe címet egy kicsit átfogalmazom. Teszem azért, hogy azonnal a lényeges mondanivalómat tegyem az asztalra: *Az istenhívő ember családképe a keresztyén gyülekezet képe, vagy egyszerűbben: a keresztyén család, mint gyülekezet.* Klasszikus megfogalmazásban: congregatio sanctorum, a szentek, a hívők gyülekezete, közössége. Ugyanazt a kifejezést használtam, ahogy a Confessio Augustana az egyházat megfogalmazza. Sőt még ide kívánkozik a folytatás is: in qua evangelium pure docetur, amelyben az evangélium tisztán taníttatik. Ennél fogva mind a keresztyén család, mind a keresztyén gyülekezet meghatározása, lényeges specifikuma elválaszthatatlan az Isten beszédétől, evangéliumától, amit az ÍRÁSOK tartalmaznak.

Először az Írásokba, a kezdeti forrásba pillantsunk be, majd nagyot lépve, a reformátor Luther családi életébe tekintünk, azután: Luther teológiája miként értelmezi ezt a kérdést, majd a gyakorlatban foglalkozunk azzal, mi is a szerepe az Isten beszédének a keresztyén család életében, végül próbálunk némi diagnózist felállítani és valamit a terápiáról mondani. Csak villanások, messze a teljességtől, inkább bátorítás a beszélgetésre!

A kezdetek

1. Elsőben egészen az evangéliumi tudósításból. Amikor Zákeus komolyan veszi Jézus követését, Jézus belépve otthonába, ezt mondja: ma lett üdvössége

(Folytatás a 3. oldalon)

LELKÉSZ LESZEK

Iskola, amit nem lehet kikerülni

Alapkérdés és feleletkeresés

„Honnan tudhatnánk meg, hogy milyen lelkészre van szüksége az evangélikus egyháznak ma és a jövőben?" – valós a töprengés. Bevallom, személyesen is sokszor nagyon mélyen jár át ez a kérdés. Egyidejűleg azonban ott van a felelet a közelben, a mában, karnyújtásnyira. Nem sok időt kell rászánnunk, hogy Budapestet elhagyjuk, és szembesüljünk egy-egy vidéki gyülekezet vágyával és igényeivel: „olyan lelkészt szeretnénk, aki törődik velünk; aki összegyűjti az evangélikusokat a falunkban; aki meg tud szólítani minket; aki nyújtja az Ige kenyerét, mert nagyon kevés az igazi táplálék napjainkban. Lelki ember – praktikus érzékkel." A hosszabb beszélgetésekben már így is megfogalmazódik: vonzó lelkipásztor legyen. Az indoklás pedig: nem az a gond, hogy nincsenek már evangélikusok, hanem az, hogy nincs, aki mozgósítsa őket. Ezen a ponton hallgatja a fiatalabb nemzedék az emlékezés-áradatot az elmúlt, történelminek tűnő idők nagy élményeiről. „Amikor XY nagytiszteletű úr színdarabot tanított; amikor még énekkar énekelt az istentiszteleteken... akkor megmozdult mindenki. Nosztalgia volna ez csupán vagy figyelmeztetés? Megnyugtatás vagy éppen ébresztés ez az emlékezés? Nehéz lenne tisztán és reálisan besorolni, egy azonban biztos: ez élő beszéd a múlt erejéről. Az sem vonható kétségbe, hogy napjaink élményszegény állapota teret ad ennek az emlékezésnek. Veszélyes tévedés azonban lekezelően legyinteni az idősek emlékező hangjára. Mert ők valóban ébreszteni szeretnének. Hogyne féltenék a sok szép templomot, gyülekezeti termet igazi jövő nélkül? Hogyne mozgatná őket az átélt belmissziós mozgás ereje és csodája? Kinek ne fájna az egykor mozgalmas templom körül növekedő gaz? Akik féltenek, azoknak van mit félteniük, ezt tudnunk kell, amikor hallgatjuk őket. Azt pedig tapasztalhatjuk, mekkora ereje van egy új templom alapozásának, egy újrainduló ifjúsági bibliaórának, egy megújuló gyülekezetnek. Talán itt fogalmazható meg kérdésünkre a felelet: olyan lelkészekre van és lesz szükség, akik ezt a kincset őrzik és forgatják Jézus Krisztustól elkért erejükkel és tehetségükkel.

Gyülekezet és teológus a felkészülés ideje alatt

Ahonnan sokat kaptam, oda nagyon jó időnként visszatérni. Akiktől indítást nyertem, azokkal nem célszerű megszakítani a kapcsolatot. Ahol az igehirdetés személyesen szíven ütött, oda újból és rendszeresen vissza kell térnem. Merítenem kell. A teológiai hallgatók egyik nagy kísértése a semlegesség. Elszakadtam egy gyülekezettől, elkerültem a megszokott környezetből, és nem érkeztem meg igazán egy újba. Nem tartozom sehova. A gyülekezet nem egy rövid időre szóló kapcsolat, amely a lelkészi ajánlás postázásával megszakad, hanem igazi élettér a szolgálatra.

A közelmúltban mondta egy lelkész: hívom a teológusunkat, felajánlom az alkalmakat, hogy szolgáljon közöttünk, de mindig elhárítja. Pedig örülnénk neki mindnyájan. De van ennél keményebb mondat is: amióta elment, azóta nem is igen láttuk... Nem vádat szeretnék ezzel megfogalmazni, hanem egy jelenségre szeretném felhívni a figyelmet. Nagyon kevés idő elegendő ahhoz, hogy kötődések megszakadjanak. Kötődések, amelyek nélkül nem igazán jó az élet és semmiképp sem egészséges a fejlődés. Szálak, amelyek borzasztó módon hiányoznak, ha kételkedés vagy bizonytalanság tör ránk. Hiábavaló minden erőfeszítés egy intézmény falain belül, ha nincs eleven kapcsolat a külső térrel, izolálódik és elerőtlenedik a lelkészképzés. Ez a veszély a legnagyobbak között van napjainkban. Nem jó példa számunkra ilyen összefüggésben az európai nagy egyetemek lelkészképzési programja, amely ráépül egy hatalmas egyházi gépezetre. Külső példákat ismerve, belőlük okulva, saját helyzetünkhöz kell alkalmazkodnunk. Szép a gondolat, hogy a csupán érdeklődők számára is nyújtson képzést a Teológia. Egyházunk jelenlegi állapota azonban kiált az elszánt, küzdelemre bátor, egy gyülekezet életét vállaló fiatal lelkészek után. Lehet szép gondolatokkal vagy különleges kérdésekkel éveket eltölteni, de ha hiányzik az üzenet ereje, a személyes kapcsolatfelvételek energiája, nem tudjuk betölteni küldetésünket. Nehezen érthető az enerváltság, a fáradtság és a vállalkozó lelkület hiánya teológus hallgatóink egy részénél. Ennek pedig nincs más gyógymódja, mint az, ha a felkészülő és a befogadó gyülekezet közelebb kerül egymáshoz. A legegyszerűbb gyülekezeti közösség is lendítő erő, tartás és ébresztő alkalom a jövő lelkészei számára.

A pedagógiai szakirodalomban egyre többször lehet olvasni, hogy a tanító személye a döntő és alapjaiban meghatározó, felülmúlja az eszközöket és a módszereket. Pontosan igaz ez a megállapítás a lelkipásztori hivatásra is. Energiát, meggyőződést és hitelességet igényel hivatásunk! Helyette de sok a gyengeség, a bizonytalanság, az erőtlen és szürke hang! Bátor kiállás nélkül, a „kincs" birtoklásának ragyogása nélkül nem szólítható meg a mai ember. Hajszolt és kimerült kortársainknak szüksége van a megtapasztalt szabadulás igazi erejére. A hamis visszafogottság, a féltett energia, a megspórolt idő nagy ellensége szolgálatunk hatékonyságának. Isten országát nem lehet töredék energiával vagy félodaadással hirdetni és képviselni. Ha minden képességünk és erőnk odaszánjuk, akkor is csak azt érezhetjük: talán kevesebbet rontottam... Aki a lelkészi hivatást választja, annak éreznie kell az istenközelség csodáját és elkötelezését. Nem egy kötelező lelkesedés állandósítására van szükség. Szerepjátszásra semmiképp. Am a másokat boldogító üzenet hordozója nem lehet önmaga boldogtalanságának foglya. Csak gyülekezetben lehet megtanulni azt a titkot is, hogy sohasem magam megyek, Krisztus jár velem. Sohasem magam prédikálok, hanem Krisztus szól nekem és rajtam keresztül a többieknek. Sok összefüggésben igaz az osztott teherviselés és felelősség. Lelkészként azonban személyesen kell odaállnunk Krisztus elé, és tőle átvenni mindazt, ami erőt, hitelességet és értéket jelent az emberek számára.

A lelkészi szolgálat gyakorlati kérdéseinek egy nagy részét sem könyvből lehet igazán elsajátítani, hanem az oltár előtti térdeplés alkalmával, a gyakorolt gyónásban és az evangélikus gyülekezet mindennapi közösségében – már a hallgatói évek alatt is.

A visszahúzódás nem lehet a jövő útja számunkra. A dinamikus mozgást nélkülöző jelenlét legjobb esetben túlélést eredményez, de nem megújulást. Vagy talán éppen a jóléti vagy „jobban-léti" állapot tesz puhává és erőtlenné? A kényelem és a külső biztonság rossz tanácsadók a hit fejlődésében? A túl egyszerű szolgálatkezdés és „szolgává válás" vajon nem teszi túl könnyűvé a szolgálót magát? Azt a közelmúlt sok eseménye is igazolja, hogy a keményen megpróbált szolgatársak lelki mélysége messzire hatott és hat még ma is. Milyen lesz a következő nemzedék?

Dr. Szabó Lajos

EGY KÜLÖNÖS APA KÉT TÉKOZLÓ FIA

2. Önmagára ítélten

Lk 15,13/b–16

Isten nem ver bottal. Nem is óhajt verni. Mi verjük magunkat azzal, hogy saját kezelésbe vesszük életünket, Urunkat pedig beosztjuk amolyan mentősnek, alkalmi kisegítőnek – de a magánéletünkbe ne jöjjön utánunk, mert az neki sem lesz kellemes. Ő csak „segítsen", ha szólunk. Egy mindenható segédmunkás, az elkél. Különben viszont úgy teszünk, mint tréfás önvallomásában Mark *Twain:* „Én minden évben megvizsgáltatom magam, ha nincs is bajom, mert az orvos is élni akar. A felírt gyógyszert megveszem, mert a patikus is élni akar. Hazafelé viszont beledobom az első csatornába, mert én is élni akarok." Nem hasonlóképpen vagyunk mi a „vallásunkkal"?

***Vagy nyíltabb az esetünk*, akár tékozló kollégánké, aki egyértelműen bevágta maga mögött az atyai ház kapuját, mert végre „élni" akart kénye-kedve szerint? Ha így, ha úgy, ilyenkor Isten *kegyelmi* észretérítő akciót indítva önmagunkra ítélhet: Főzted? Egyed! Tőle elszakított önmagunkkal, vétkeink keserű gyümölcseivel leckéztet, hátha rádöbbenünk: *indulatmegvalósító*, önző döntéseinkkel mibe is döntöttük magunkat. Nem kellett az istenes keskeny út? Most meglátod, milyen nehéz lett a „könnyű" – akárcsak egy kemény kamatra könnyelműen fölvett nagyösszegű kölcsön.**

Középpont akarok lenni!

Mit meg nem tesz ezért az ember kínzó hiányérzetében, mert lénye centrumában úr van, hiszen megürült az Isten trónja, s oda a vákuum „beszippant" valami pótlékot, ami *bálványrendszerré* növi ki magát. Fiatalemberünk rendkívül szívesen játszhatta a gavallért. (Anglia „elfoghatatlan" ördögfiókáját, Jaek Sheppardot is a pénzszórás buktatta le 1724-ben.) Imponálni minden áron, hogy valakinek érezhessem magamat! Esetenként változó kiterjedésben és színezettel ki milyen elemekből barkácsolja össze az önbizalmát, néha kétségbeesett erőlködéssel, minden energiáját ebbe ölve. Ez csak tünete a bajnak, ami az, hogy az életének csupán rövid és középtávú céljai vannak, de *végső értelmét* nem leli. Ennek az elfedésére „jó" a lármás cimborák s a „kapcsolt" hölgyek hálás társasága, megfelelő zajszint közepette, nehogy közben hallható legyen a belső hang. (Vö.: *Ady*, Jó Csönd-herceg előtt.) Urat az játszik a legszívesebben, aki önmaga helyett is másokon szeretne uralkodni, mert saját életének egyáltalán nincs méltó Ura. S itt a bajok forrása!

És jön a csőd

Az *elgazdátlanulás* lépcsőfokai: 1. otthonról elhozta mindenét, 2. ezt „jó" messze eldorbézolta, 3. és „pont" ekkor sújtja éhínség azt a vidéket... Micsoda pech! Nem különös? Ámbár: farsang után böjt következik. Hanem azért tisztázzuk: Isten színe előtt tékozolni lehet emberileg „szolid" keretek között is, ha életünket magántulajdonunknak tekintjük s nem *céladománynak*, melyet Alkotónktól kaptunk. „Nem a magatokéi vagytok" – olvashatjuk Bibliánkban. Nem ám! Sőt, mi több: „Az ő alkotása vagyunk, akiket Krisztus Jézusban jó cselekedetekre teremtett, amelyeket előre elkészített Isten" (Ef 2,10). Ezt a szédületesen jó programot felrúgni, ez a tékozlás! Legbensőbb önmagunkat szórjuk szét, akkor is, ha nincs 80 fon erősségű ihaj-csuhaj, csak síri csendben roskadnak értelmetlenségbe életek.

Csömörnél több: *krízis*, és vele valami sokatmondó *éhség* légköre uralkodik itt. „Még a disznóknak is jobb dolguk van, mint nekem." Ennek a helyzetnek a *képies*, szimbolikus értelme mélyebb, mint a szó szerinti, hiszen a lelki, benső „lerongyolódottságon" nehezebb segíteni, mint a fizikain. Ennek csak egy, mai költői megfogalmazása: „A gőg fogai rágnak." S lehet vagyonhalmaz tetején is boldogtalannak lenni. Pusztaság az ilyen élet. Hóseás prófétánál (2,16) azonban éppen a *puszta* a legalkalmasabb hely Isten szavának a meghallására. S ha ez megtörténik, akkor a sötét éjfél után új nap virrad.

Dr. Bodrog Miklós

BALOGH KÁROLY EMLÉKÜLÉS lesz Balassagyarmaton. Az író könyvének címlapja.

Hagyományápolás jegyében – Kortársak nélkül?

Költészet napja

József Attila születésnapja, április 11-e a *költészet napja*. Ez a nap hagyományosan a *kortárs költészet ünnepe*. Alkalom arra, hogy a költő szobrának megkoszorúzása, az emlékbeszédek elhangzása után Nógrádban is közönség elé lépjenek azok, akik itt élnek, itt írják és itt, vagy innen adják közre verseiket, kisebb-nagyobb visszhangot kiváltva, de mindenképpen világlátást kínálva. S lehetőséget arra, hogy önmagunkról beszéljünk, nehogy véglegesen eljöjjön az az idő, amikor csak mások beszélnek nekünk és rólunk, saját boldogulásuk érdekében nekünk csak talmi „boldogságot" kínálva, akár ideológiában, akár fogyasztási cikkben reánk tukmálva állítólag mindig a legtöbbet, ami egyáltalán adható ezen a földön. Eddig még minden társadalom belerokkant abba, ha önös hatalmi csoporosulásai akár érdekéből, akár közönyből megpróbálták száműzni a szellemet, a gondolatot, s kinyilatkoztatásaikkal ellentétben a butaságot, a műveletlenséget, az értelmi és az érzelmi elszegényítést tették hitvallássá. Vagy eltűrték azt, lehetetlenné téve a szellem embereit.

Félreértés ne essék, nem a költészetre és nem a költőkre kell vigyázni. A költészetet és költők javát nem a jelenidejű megfelelés vezérli. Ezért is nem fordítanak rá figyelmet a jelent vezérlők, s még ez a jobbik eset. Arra kell vigyázni, hogy ne felkedjük, az irodalomban, a költészetben fölmerülő lehetőségek életünk lehetőségeivel egyenlőek. Minden egyes jó vers újabb fokozat a megismerésben, önmagunk és a világ viszonyának értelmezésében. Aki verset olvas, többet akar annál, ami van, tisztában akar lenni mindazzal, ami bizonyosság, vagy éppen annak hiánya.

Hogyan ünneplik Nógrádban a költészet napját, a kortárs költészet ünnepét? Általában *a kortárs költők nélkül*. Mindenesetre a két legnagyobb esemény elsősorban *az irodalmi hagyomány ápolásának jegyében* szerveződik.

Salgótarjánban április 11-én rendezik meg a *Balassi Bálint emléknapot* a Balassi Bálint Könyvtárban. Egyebeken kívül emlékkiállítást nyitnak meg, előadások hangoznak el Balassi Bálint költészetéről, a Kecskés együttes Balassi emlékműsort ad, hogy csak néhányat említsünk az eseménysorozatból.

BALASSI BÁLINTRA emlékeznek Salgótarjánban

Balassagyarmaton április 12-én *Balogh Károly emlékülést* tartanak a Városi Madách Imre Könyvtárban. A résztvevők délután három órakor *Csesztvén* megkoszorúzzák Balogh Károly sírját. Maga az emlékülés délután négy órakor kezdődik a könyvtárban. *Dr. Borzsák István* egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Balogh Károly barátja *Balogh Károly, az örök Róma értője* címmel tart előadást. *Blaschtik Éva* műfordító Balogh Károly és a német lovagköltők kapcsolatát elemzi az 1935-ben megjelent kötete kapcsán, ezen belül részletesen szól középfelnémet fordításairól és a minnesang fő időszakairól. S elhangzik *dr. Kerényi Ferenc* irodalomtörténész *Madách Imre és Bérczy Károly – Balogh Károly szemével* című előadása.

A fenti két példa is jelzi, valódi szellemi csemegére számíthatnak az érdeklődők. Úgy tetszik, az irodalmi hagyomány, köztük *Balassi Bálint, Madách Imre, Mikszáth Kálmán, Komjáthy Jenő* és mások örökségének ápolásában Nógrád megye igyekszik nagyon sokat tenni. S ezt jól teszi. Az irodalomtörténeti kutatás újabb eredményeinek csak örülhet minden érdeklődő ember.

Kár, hogy a máról esik kevesebb szó. Azokról, akik ma is itt élnek, s reméljük irodalmi hagyománnyá válásukra egy ideig még várni kell. Persze, ami késik, nem múlik.

–mér

Csikász István

Váci-emléktábla:

falon a neved
és akit Csesztvén
tanítottál pár hónapig:
itt van most veled

ütközzön nekem
kiáltó szavad
és verjen engem
mint szög a falat:
a SZABADSÁG
mely gazdaggá tehet
nem nem a miénk
talán csak tied
itt tájkép vagy
és emléktábla is
a tavasz avat
és az április:
AMULETT-ORSZÁG
így nőtt teveled
és lettél rajta
te az amulett
közel vagytok:
az évszak elkevert
múltakat s jelent
Adyt Radnótit
Attilát s neked
utánuk kellett
menni más helyett

Madách faluján
elszökött a múlt
kit te neveltél
miért is tanult
részed e dombok
e nép is e föld
s te a miénk is
az erdők fölött
szabad csak az lett
ami már halott
aki halott csak
attól gazdagabb
miért is lettél oly
korán hallgatag

1978

Nógrádi vers

Nehéz erről a tavaszonként vissza-visszatérő versünnepről írni, miközben lépten-nyomon azt hallani, kit érdekel ma a költészet? Valóban, manapság a pártok kampányoló gyűléseiről szóló tudósításokkal van tele a tömegtájékoztatás. Ahogy mondani szokták, a vízcsapból is a politika folyik. Néhányan azt mondják, olyan is a víz.

A látszat azonban csalóka, hiszen Nógrádban szintén írnak és olvasnak verseket manapság is. A versmondó versenyeken okos fiúkkal és lányokkal találkozhat az érdeklődő. Még verseskönyveket is kiadnak. Más kérdés, hogy erről nemigen számolnak be a lapok, és nincs pénz a könyvek bemutatására sem. A vers hatása azonban nem függ össze a napi körülményekkel, hosszú távra szól.

A nógrádi vers is itt él a hétköznapokban, egyebeken kívül rendszeresen megjelenik a *Palócföld* című folyóiratban, a salgótarjáni *Balassi Bálint Asztaltársaság* teadélutánjain, az általuk kiadott *Asztaltársasági Füzetekben*, a balassagyarmati *Komjáthy Jenő Irodalmi Társaság* összejövetelein, a *Balassagyarmati Honismereti Híradó* mellékleteiben és másutt.

A kilencvenes években több verseskönyvet is kiadtak Nógrádban, *Csikász István: Vallatás* (Salgótarján, 1991), *Ádám Tamás: Csókok a seben* (Balassagyarmat, 1992), *Romhányi Gyula: Karomra szárnyat* (Balassagyarmat, 1992), *Handó Péter: Képek egy feledhető jelenből* (Salgótarján, 1992), *Lőrinczy István: Ázott csillagok* (Eger, 1993 – A Nógrádi Mecénás Alapítvány támogatásával) című kötetét, hogy csak néhányat említsünk.

A közölt verseket ezekből választottuk ki. **–th**

Lőrinczy István

Szabó Lőrinc Ipolya

fáradt haja
leng a fákon
fuldoklik a folyó medre
és a vízből
felém csillan
Szabó Lőrinc szemüvege

Templom utca 10

az a vers
az emléktáblán
egész a szívemig hatott
uszti
a szomszéd kutyája
majdnem a lábamba
kapott

Romhányi Gyula

Uram!

miattunk már nem érdemes
vagyunk itt jónehányan
kiknek a sorsa végleges

sántáknak vakoknak
s más efféle népnek
ott az ingyenes gyógyellátás
(patikákban is legelészhet)

aki éhes
s a gyomra bántja
elballaghat a népkonyhára

s kit a lélek férge rág
leissza felköti magát
vagy verset ír
ha Júdása van

hát miattunk nem érdemes
Uram!

Ádám Tamás

Őrt álló gyertyák

Komjáthy Jenő emlékének

Tanár úr löttyedt idő van ma
csöndes és veszedelmes
kalandokat kínál a homály
rücskös farkasok büdös szájából
kizúdulnak a megtépett mondatok
ugyanúgy ugyanitt Gyarmaton
kormosan röppennek a madarak
üszkös fűzfagallyakra
telepedik a magány

az Ipoly csak játékfolyó már
bár odaát is élnek magyarok
és Abderába vendégként
átjárnak különös szénaillatok
ünnepek ha vannak még
kedvetlenül táncolnak az asztalok

tanár úr nincs hó ezen a télen
mégis vacogunk
ezen a mérhetetlen fehérségen
halottaink lepedője foszladozik
s náluk remélünk menedéket

fény nélkül füstölögve
őrt állnak a gyertyák

Handó Péter

Barna éj

barna ez az ágy
barna ez a csók
édes barna cipók
a kebleid

barna a világ
barna tüzedben
parázslik szemem
hajnalig

Arany János versmondótalálkozó

Virág minden tanárnak

Egy versmondóverseny – ahogy mondani szokás – nem sok embert hoz lázba. De, aki ismeri a kultúra helyzetét, az tiszta szívből tud örülni a Salgótarjáni Arany János iskola által az elmúlt évben tett kezdeményezésnek és még inkább a fogadtatásnak.

Az történt ugyanis, hogy az intézmény, névadójának szellemiségét és a magyar költészet páratlanul gazdag hagyományait ápolandó versmondóversenyt hirdetett Nógrád megye általános iskolás tanulói számára. S mind tavaly, mind az idén valamennyi város és városkörnyék – félre téve minden vélt vagy netán valós sérelmét – pozitívan reagált a felkérésre, megrendezte a körzeti versenyeket és elküldött három-három jól felkészített versmondót Salgótarjánba, a megyei döntőre.

Ez évben a kiírás laza követelményeket szabott meg: két – bármikor írt – magyar verssel lehetett nevezni. Az természetes, hogy sokan Arany János művei közül választottak, az viszont már kevésbé, hogy a magyar költészet viszonylag szűk keresztmetszetben jelent meg a pódiumon. Az utóbbi évtizedeket csak *Csoóri Sándor, Pilinszky János, Romhányi József (!?), Sík Sándor, Vas István* és *Váci Mihály* képviselte, közülük is már csak Csoóri van az élők sorában. Vajon miért nem szimpatikus a mai líra az ifjú versmondóknak, vagy tanáraiknak? Hiszen ezen a találkozón – ahogyan a zsűri nevezte e példásan megrendezett eseményt – a felkészítő pedagógusok munkáját is elismerték, legalább egy szál virággal, a győztes tanulók esetében szép ajándéktárgyakkal is.

Bántóan rossz, a rendezvény céljaihoz méltatlan produkció nem hangzott el. S ez nem kevés, figyelembe véve, hogy tízéves alig múlt gyerekekről van szó. Néhányuk pedig kifejezett tehetségről tett bizonyságot. Különösen jól készültek fel a balassagyarmatiak, akik az idén is megnyerték a csapatversenyt.

Most is – mint tavaly ilyenkor – reménykedni lehet abban, hogy lesz folytatás . . .

– csongrády –

BENCZÚR GYULA: A vészharang –illusztráció Schiller Harang c.művéhez

Megjelent a Palócföld idei első lapszáma

Emlékezés Madách Imrére és Benczúr Gyulára

Salgótarjánban megjelent a *Palócföld* című közéleti, irodalmi, művészeti folyóirat idei első lapszáma. A tartalmi hangsúly ezúttal az emlékezésre került. A Madách Imre emlékünnepséget január 21-én rendezték meg Balassagyarmaton. Ennek kapcsán a jelen szám legtöbb írása a drámaköltővel foglalkozik.

Ricard Salvat Hódolat Madáchnak címmel közreadott köszöntője a szerkesztőség felkérésére készült, és az emlékünnepségen hangzott el. Ebben egyebeken kívül hangoztatja: „Újra kell írni a színháztörténetet, az értékeknek megfelelően újra kell alkotni a színházak repertoárját, és meggyőződésünk, hogy Madách nagy művét a neki kijáró első helyre kell tennünk." A többi Madáchcsal foglalkozó szöveg is az emlékünnepségen hangzott el. Így *Tóth Éva* műfordítóé, aki a Ricard Salvat által rendezett Tragédiával foglalkozik. *Csapody Miklós* irodalomtörténész és *Tóth László* költő az 1993. évi Madách Imre irodalmi pályázatot értékelte. Emlékeztetőül: a szociográfia, irodalmi riport, esszé, tanulmány kategóriában *Bodor Béla, dr. Varga Gyula, Kozma Dezső*, a versek, szépprózа kategóriában *Onagy Zoltán, Baka István, Böndör Pál, Ardamica Ferenc* kapott díjat. Balassagyarmat város díját pedig *Andor Csaba*, Salgótarjánét *dr. Bárdos József*, a bíráló bizottságét *Hatvani Dániel* kapta meg. A *Műhely* rovatban *Benes Istvánné* Madách Imre személyiségéről, *Tarjányi Eszter* a költő három orvosáról, *Kozma Dezső* az erdélyi Madách-értelmezésekről írt tanulmányt. A másik nagy kulturális esemény *Benczúr Gyula* születése 150. évfordulójának megünneplése volt Benczúrfalván és Salgótarjánban. A Palócföldben *Peák Ildikó* írt elemzést Benczúr Gyula életművéről, s e szám illusztrációs anyagát a salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzemban Benczúr Gyula kiállításának anyagából válogatták a szerkesztők.

A *Déli kilátó* című rovatban *Varga Zoltán* beszámolója olvasható a Délvidékről. *Vicei Károly* tanulmánya ugyancsak a vajdasági magyar irodalommal foglalkozik. *Szenográdi Péter* Szécsény városkörnyékének cigány lakosságáról írt szociográfiát. *Tarján Tamás* kritikai szemléjén kívül *Paróczai Csaba, Pohánka Erika, Mizser Attila, Lőrinczy István, Vincze Dezső, Hidasi József* verseit, *Erdős István* szövegeit, *Onagy Zoltán* prózai írását olvashatják az érdeklődők a legújabb Palócföldben. **th**

Az oldalt szerkesztette:
Bódi Tóth Elemér

Bízom benne

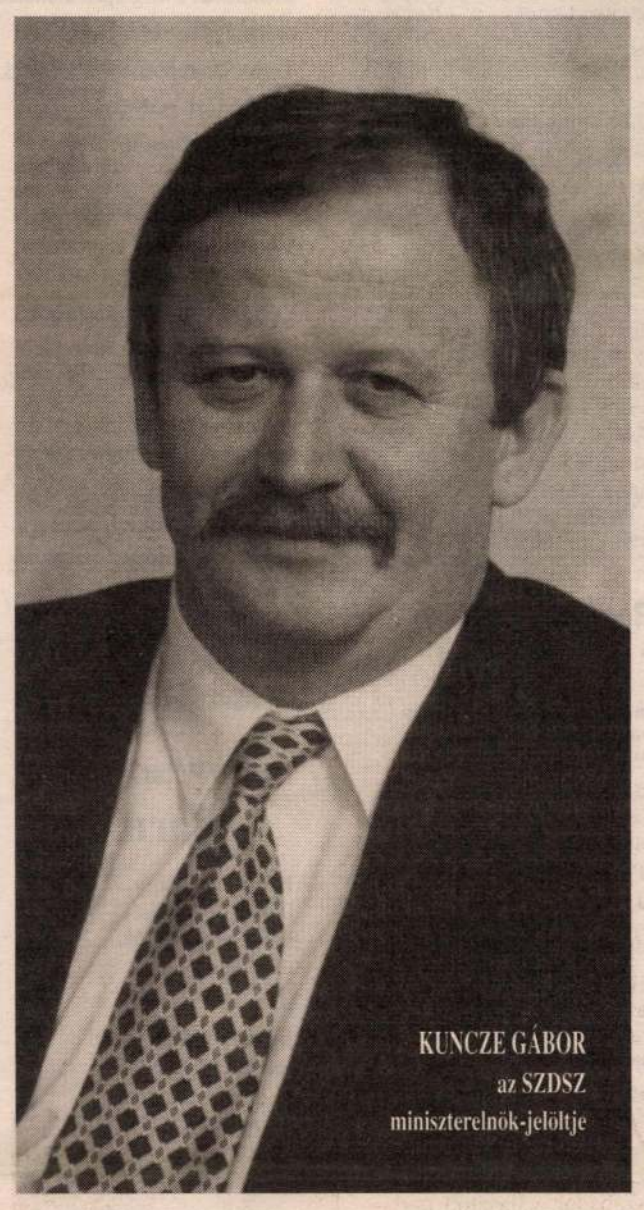

KUNCZE GÁBOR
az SZDSZ
miniszterelnök-jelöltje

Magyarország akkor működik, amikor együttműködik.

- Amikor az ország bízhat a kormányában, mert az végre a dolgát teszi: rendbehozza a gazdaságot, új munkahelyeket teremt.
- Amikor a kormány hosszú évtizedek után végre bízik az ország népében.
- Amikor a vállalkozó, a termelő tudja: a kormány tartós viszonyokat teremt és támogatást nyújt.
- Amikor a nyugdíjasok bízhatnak benne: annyi munka után nem maradnak magukra. Amikor a fiatalok nyugodtan készülhetnek a jövőre.
- Amikor a kormány bízik a szakértelemben, és felelősséget vállal cselekedeteiért.

Mi így gondoljuk. Ezt ígérjük. Bízunk benne, hogy szívvel, ésszel, tisztességgel és együtt elindulhatunk a biztonság és a jólét felé.

Együtt sikerülni fog

Szabad Demokraták Szövetsége

Darna-völgyén a hegyi pásztor miért lenne más?

Hihetetlen, ami megtörtént. Az öreg *Murár Pált* a Darnában csúnyán megtaposta a borját féltő tehén. Őt?! Pedig olyan szép, szelíd állatokat nevel ez a hírneves gulyásember, hogy csodájára járnak. A darnai széltől védett, frissen zöldellő legelőn, kitellett idomú, fényes szőrű jószágok, akár a drágakő, ékesítik a szélcsendes völgyet.

Ami kell a jó élethez, megtalálja itt a jószág. Dús levelű hegyi erdő szűri a levegőt, kövér füvet adó dombok nyújtanak védelmet. A völgykatlanban piciny patakocska locsog, csobog az Ipoly felé, egy-egy medrecskében ivóvizet is szolgáltat az örökké szomjas állatoknak.

És akkor jön a tehén felbőszülve, földet túrva, bömbölve és nekimegy a pásztorának. De az meg sem mozdul. Miért is mozdulna, hiszen fékezett már gyilokra készülő bikát is a puszta tekintetével. Pont a tehén merészelné megpiszkolni? Hogy meghátráljon, annál keményebb ember ám Murár Pál.

Ilyen, igazi pásztorembert csak elvétve lelni már itt, az északi hegyek között. Murár Pál még azon pásztorok nemzedékéhez tartozik, akik százszámra tartottak dörgő, morgó disznókondát az erdők mélyén, legeltettek hegyoldalakon nyájszámra juhokat, őriztek hegyekben-völgyekben kalandozó szarvasmarhagulyát.

Sok titkot rejtenek róluk az útvesztő ceredi völgyek, de a rónai lapos is, meg a Karancs-völgye, le egészen a virágoktól illatos ipolyi rétekig.

Közöttük is az erősebb uralkodott, akinek hömpölygő gulyája, fehérlő juhnyája, kondája a gazdagságát formálta. Ha nem egyeztek, a fegyveré lett a szó. A Sátoroson, fent az erdő mélyén, ahol a juhász nyája, meg a vadon élő állat járt, a pásztor megtagadta a többieket. Éjnek idején kopogtak be hozzá, hogy ő is az állattartók szövetségébe tartozik, nem léphet ki. Nem hallgatott a szóra. *„Jó, akkor visszük a disznót, s ha kedves az életed, nem mozdulsz a házból..."*

Kimozdult ő, baltával a kezében. Hátulról vágták szét a fejét. Aztán a feleségéét is, az ágyában.

Ilyen kemény hegyi pásztornép volt Murár Pál nemzedéke. Egyszer a Darnában, ahol a zöldellő gyepnek nagyobb az értéke mint a sok sorvadó gyümölcsfának, elmesélte: osztozkodtak volna, de őt kihagyták. *Pálinkás Iván*, a kegyetlen bácsi rendelkezett így. Murár nem volt kapkodós ember. Forrt a vére, de nem mutatta. Égett a tekintete, amikor a fegyver után nyúlt: *„Ha nem kapom a részem, akkor élet vagy halál..."* Most sem sokat változott az öreg. Talán mozgása lassult. Arcán szemernyi ránc sincs. Tekintete éles. A jószágok is kezesednek hozzá.

Ezt az irdatlan hosszú Darna-völgyét villanypásztor keríti be, fel az erdőig, onnan le a völgyön át. Van, hogy néhány fiatalabb jószág kirosszalkodik a pásztoron túlra. Ott a magányosságtól-e, vagy az erdő sötétjétől, megbolondulnak. S a kívül rekedt állat nem tud visszajönni, mert fél az áramütéstől. Csak Murár Pál képes őket visszaterelni. Halad a pásztor, hangosan morogva, hogy a jószág is hallja. Társalog velük? Ki tudja?

A kutya mögötte, a marha vele párhuzamosan halad. Mikor megelégeli a társalgást, letaposa a drótot, s rászól az őt mereven bámuló állatra: *„No gyere...!"*

Nem furcsa az ilyen pásztorembert jószágtól megtaposva, kórházi ágyon látni? Murár bátyónk meggyötrött állapotában is elnyögdécseli a baját, hogy elpusztult a kutyája. *„Ha az ott van, nincs marha, amely a közelembe merészkedik."* Ez a hűséges terelőkutya a gazdája tekintetéből is olvasott. És mit ad a teremtő: a völgyön a mázsányit nyomó szénabálák közé bújt a szél elől, és elszunnyadt. Etetéskor bontották a bálát, s az egyik rágurult, s kimúlt alatta. Murár Pál megkönnyezte.

Ekkortájt döntött úgy a vezetőség, hogy az Ipoly árterületéről a Darnába terelik a szarvasmarhagulyát, Murár Pál keze alá. Ezek az állatok az öreg pásztort sohasem látták, szagát sem ismerték, de senki más emberfiával sem találkoztak, csak a réttel, s az Ipolyval.

Vadak maradtak. Nehezen, de áttelelték a gulyát, köztük vemheseket, borjasakat. Nem örült az öreg, de melyik pásztor örült volna, hogy keveredik a darnai az ipolyi gulyával. De ami járt, azt megadta amazoknak is. Most is bontott nekik bálát, adott abrakot, silót is. Az egyik borjúcska, anyját hagyva, mohóskodni kezdett, mire Murár egy bottal fékezte. Ezt látta meg a borjú anyja. Felbődült, és nekiugrott a munkával elfoglalt pásztornak, s Murárt csak az Isten mentette meg attól, hogy nem taposta őt be a földbe a hatalmas, megbolondult állat.

No, de az intenzíven kézbe kapták az öreget, s remélhető, túléli a törést, a zúzódást. Hiszen ő még a régi kemény pásztorok közül való, akik nagyobb dolgokat is átvészeltek, s Murár Pál, a híres hegyi pásztor miért lenne más?

Bobál Gyula

Hirdessen továbbra is lapunkban!

Az Elektronikai és Mechanikai Term., Szolg. és Ker. Kft. (Szécsény) felvételt hirdet az alábbi munkakörökre:

- 1 fő németül jól beszélő, min. középfokú műszaki végzettségű szakember üzemi irányítói munkakörbe,

- 1 fő németül kiválóan beszélő titkársági dolgozó tolmácsolási és igazgatási feladatokra.

Érdeklődni és jelentkezni a Szécsény, Varsányi út 4. sz. telephelyünkön személyesen, vagy telefonon a **(32) 370-067** számon lehet.

(3109)

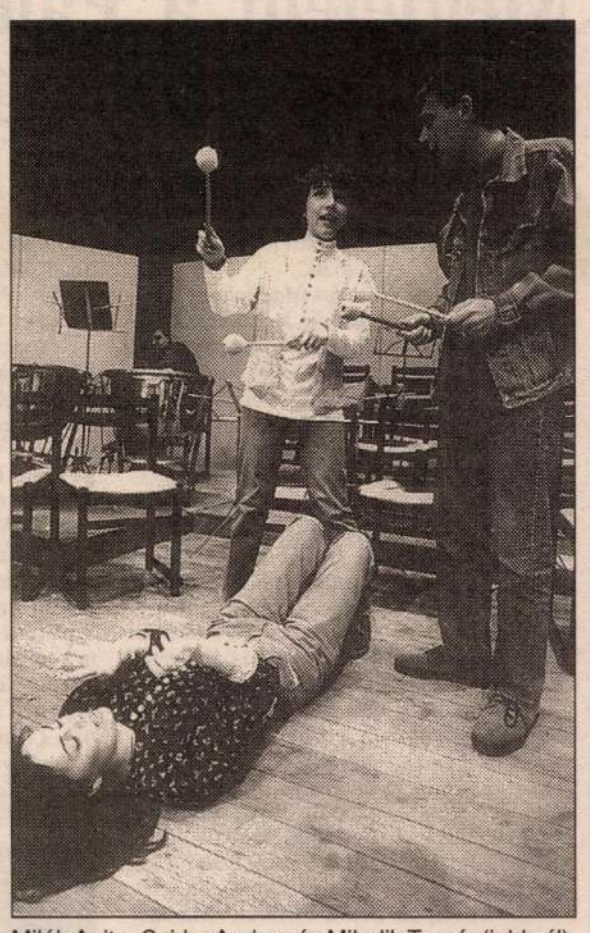

Milák Anita, Csirke Andrea és Mihalik Tamás(jobbról)

Tízéves a KiViSzI

A tízéves KiViSzI színjátszói gőzerővel készülnek az októberi jubileumi előadásokra. A salgótarjáni csoportot alig tízen alakították meg 1984-ben. Azóta megháromszorozódtak. Hetente kétszer-háromszor próbálnak a József Attila Művelődési Központban Susán Ferenc és Jakubovics Judit vezetésével. Gyurián Tibor képriportja

Balról: Polgár Gitta, Csirke Andrea, Milák Anita, Szlovacsek Bernadett

Mihalik Tamás az Önnek ficereg? című darabban

Szoborépítés a próbán

...kat ültettek

...tál. Most
...m".
...alom előtt
... szervezé-
...és egyházi
...n visszake-
...élére. Majd
Lutheránus
...választják.
...ért, megin-
...ült támadás,
...z állammal
...rábbi tiszt-
...eri biztost
...akinek a
...jkottálja,
...gy részé-
...latkozat-

ra kényszerítik. Végül, 1958 júniusában újra törvénytelenül elmozdítják az 1957. évi 22 tvr. alapján, amely reá nyilvánvalóan nem vonatkozott. Még a törvényesség látszatát sem tartották meg.

Egy 1958-ban keltezett ÁÉH-jelentésből tudjuk, hogy „az evangélikus egyházban harminc kulcspozícióból huszonnégybe került lojális pap".

Ezt követően húsz éven keresztül hallgatásra ítélve, családja körében visszahúzódva élt, de némaságában is világító fénysugara maradt egyházának és a szenvedő magyarságnak.

Ordass Lajos szimbólum, a hitben és igazságban élés szimbóluma.

Dr. Boleratzky Loránd
Budapest

sugárzó szónok a tömegekhez szólt, mondanivalójának a lényege mindig ugyanaz maradt. Emberek – mondotta – választanotok kell két életforközmegbecsülésben otthon tölthette és magyar földben térhet végső nyugalomra.

Kővágó József
Linwood

Képjavaslat a tízezer forintoshoz

A napokban értesültem a rádióból, hogy a jövőre kiadásra kerülő tízezer forintos címletre Szent István képét szándékoznak nyomtatni.

Ez az elhatározás méltó Honfoglalásunk ezeregyszáz éves évfordulójához.

Szeretnék egy javaslatot tenni. Ismeretes *Benczur* Gyula képe, melyen felajánlja a koronát a magyarok nagyasszonyának. Nem lehetne historikus festészetünk e jeles alkotásával díszíteni a pénzt, amely így folyamatosan kifejezhetné Magyarország fohászát Boldogasszonyunkhoz, s utalna a nagy történelmi eseményre?

Dr. Szilágyi Sándorné
Érd

4. Kommunikációs szoftverek

Hazai könyvtáraink többféle integrált rendszert alkalmaznak. A rendszerekben tárolt adatok hozzáférhetőségének és cseréjének előmozdítására nyitott pályázatot ír ki a könyvtári szakkollégium. Pályázni lehet olyan konvertáló szoftverek kidolgozására, amelyek lehetővé teszik az egyes rendszerek rekordjait HUNMARC formátumban – és viszont – konvertálni. Pályázhatnak egyes könyvtárak, azonos rendszert használó könyvtárak társulásai és szoftvercégek.

Pályázni a Nemzeti Kulturális Alap igazgatósága által kiadott adatlapon lehet. Minden pályázati témához külön adatlapot kell kitölteni és benyújtani. A hiányosan és pontatlanul kitöltött adatlapok, illetve a megjelölt határidőn túl beérkezett pályázatok érvénytelenek.

A pályázatok **1995. november 20-ig** beérkezően nyújthatók be kizárólag postai úton a **Nemzeti Kulturális Alap igazgatóságának** címére (1062 Budapest, Bajza u. 32.)

A benyújtáshoz szükséges adatlap az igazgatóság címén, továbbá a Művelődési és Közoktatási Minisztérium ügyfélszolgálati irodáján (1055 Budapest, Szalay u. 10–14. földszint) szerezhető be személyesen. Az igazgatóságtól adatlap – bélyeggel ellátott A/4-es válaszboríték mellékelésével – postai úton is igényelhető.

Az alap pénzeszközei nem használhatók fel építési jellegű beruházásokra, felújításokra, állandó fenntartási és üzemeltetési célokra, alaptőke emelésére, illetve harmadik fél részére át nem ruházhatóak. A pályázati felhívásban nem közölt feltételeken kívül a 8/1994. (IV. 26.) MKM rendelet az irányadó.

A kollégium fenntartja magának a jogot, hogy mind a benyújtott pályázatokat, mind a nyertes pályázatok megvalósulását a helyszínen szakmailag és pénzügyileg ellenőrizze.

A kollégium a pályázatokat még 1995-ben elbírálja és a döntés eredményéről a pályázókat kiértesíti.

A pályázattal kapcsolatos felvilágosítás a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága címén és telefonszámán (tel./fax: 322-68-08) kérhető.

Könyvtári szakmai kollégium

Orszá

Az *Országos*
1986-ban elindítot
saként az idén a *M*
keretében az országv
végeztek az oktatás
rést. Erről számol
Báthory Zoltán he
Gábor főosztályvez
Közoktatási Intézet
gatóhelyettese csüt
elemző tanulmány
eredményeket bemu

A százötven ál
tály matematikate
kiderül, hogy a k
sok tudása jóval
székhelyen és eg
tól. Az olvasássz
názium, a szakkö

Evangélikus Élet

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS HETILAP

59. ÉVFOLYAM 8. SZÁM
1994. FEBRUÁR 20.
BÖJT ELSŐ VASÁRNAPJA

ÁRA: 25 Ft

Hányan járják saját útjukat, a romlás útját. És mégis azt ígéri a Megváltó: mindeneket magamhoz vonok. Vajon nem meríthetünk-e ezekből a szavakból reményt, hogy azok is, akiket látszólag elveszettnek vélünk, megmenekülnek Krisztus keresztjének ereje által.

Albert Schweitzer

A TARTALOMBÓL

JÉZUS-ARCÚ EGYHÁZRÓL „ÁLMODOM"

EZERMESTER A GYÜLEKEZETBEN

A „MAGYAR ROUSSEAU" EMLÉKÉNEK

A ZSINAT 12. ÜLÉSSZAKA

1994. február 26–27-én ülésezik a Budapesti (fasori) Evangélikus Gimnáziumban. Szombaton 10 órakor áhítattal kezdődik és vasárnap du. 4 óráig tart.

Témák:

A Magyarországi Evangélikus Egyházról általában (1. sz. törvénytervezet) részletes vita.

Az egyházi bíráskodásról szóló törvénytervezet általános vitája:

A missziói törvénytervezet általános vitája (folytatás).

Az egyház diakóniájáról szóló törvénytervezet részletes vitája.

A struktúra alapvető kérdésének elvei.

EGY KÜLÖNÖS APA KÉT TÉKOZLÓ FIA

Halálugrás az árvaságba

Lk 15,11–32

„Örökzöld" példázat-történet nyílik meg előttünk, festői, drámai, három szereplővel, és – olvassuk csak el figyelmesen a fent megjelölt evangéliumi szakaszt – két merőben eltérő „tékozlási modellel". Az egyik leplezetlenül, a másik burkoltan fenyeget *istenvesztéssel:* a legmélységesebb elárvulással. Azt szemlélteti Jézus: *milyenek vagyunk mi, és milyen a mi Atyánk*. Kora legkomolyabbnak számító hívőit meghökkentette, sőt: egyesek megbotránkoztak. Ha ma ez hasonlóképp történik, idegenkedhetünk tőle? Kapjuk föl a fejünket, ha szokatlan látószögek tárulnak elénk, s kényelmetlenül érezzük magunkat? Az Igének általában *gyógyüzenete* van, nem andalít, s talán másképp ébreszt, mint ahogy várnánk. Üdvösen kiábrándít kegyes önmagunkból is, hogy visszagyökereztessen a kegyelem táptalajába. Krisztus szavát jobbára nem páholybérlők, újmódi farizeusok, műértő kritikusok hallják meg, vagy elméleti érdeklődők, akiknek a szomjhalál küszöbén is izgalmasabb a H_2O képlet, mint maga a víz, hanem azokhoz, akik Őt, az Orvost saját magukhoz hívják, s nem a szomszédhoz küldik. – Drámája indul:

Búcsú az apától

Akinek nincs baja, csinál magának: egy munkában, de gondtalanul élő legény hirtelen kikéri a jussát, összecsomagol, s nekivág a vakvilágnak. Valami ifjonti, kihívó nyughatatlanság mocorog benne? Goethe szerint: „Embernek nincs kibírhatatlanabb, mint derűs napok szakadatlan sora." Itt azonban *nem* annyiról van szó, hogy valaki bátran a saját lábára akar állni, vagy csak könnyelműsködik. Ez nem családregény. Isten szüntelenül ismétlődő „esete" kerül itt színre önsorsrontó, életnyomorító gyermekeivel, velünk. Mert *alapvető rendeltetéselhibázás*, egzisztenciális műhiba, magyarán: bűn, önvesztés történik, valahányszor az ember kitépi magát az Alkotójával összekötő közösségből, aminek vezércsillaga az volna: Személy szerint velem – vagy közösségként velünk – mi a terve a Mindenhatónak? Hiszen *minden embernek küldetése van*, csak korántsem mindenki igyekszik naponta kikönyörögni magának ezt az utat, hanem helyette valami „testhezállót" választ, szívének ügyeletes bálványa szerint. *A tékozlás nyílt típusa esetében* számos változatban és színezetben ugyan s talán ki sem mondva egy a jelszó:

Felmondunk az Istennek!

Keresetlen köznapisággal így szemléltette ezt valaki: „Röpgyűlésre jöttek össze a legyek a mennyezeten, s határozatilag kimondták: Nem tartjuk többé a plafont!" Vagy kissé finomabb képpel: Szörnyen unta már a falevél az ágat, s a rá bosszantóan hasonlító testvéreket, szakított tehát a fával. A szél úgyis régóta azt susogta neki: Gyere, az én szárnyamon világot láthatsz!

Dekoratív indokolással, vagy anélkül *az ősbűn ismétlődik* (1Móz 3,6): kivesszük magunkat Teremtőnk kezéből, „megetetjük" önmagunkat és egymást azzal a végzetes illúzióval, hogy immár *mi* tudjuk, dönthetjük el, hogy mi és ki a jó, illetve a rossz. Ettől az ember üdvöt remél, de *belehal*, mert olyan indulat, cselekvéssorozat és folytatólagos *lelkülettorzulás* startgombját nyomja meg, amelyet nem képes többé ellenőrzése alatt tartani, sőt igazi okának felismerésére sem hajlamos. Inkább csak „navigációs" hibáit látja, semmint az alapbűnt, hogy ti. függetleníti életét annak ősgyökereitől. *„Ide az örökséggel!"* Magam veszem kezembe sorsomat! Minél messzebb innen!

Különösnek tűnő apja nem vitatkozik hirtelen „megokosodott" fiával, aki még alszik rá néhányat, aztán neki a világnak! Az Isten sem bábszínház-igazgató, vagy kényúr. Ám visszaváró szeretete átküllőzi körülöttünk a világot, hiszen a „tértijegyet" vérével váltotta meg az a *Jézus*, aki maga a hazafelé vezető Út.

Dr. Bodrog Miklós

Az evangélikusok száma Magyarországon

A Magyar Hírlap 1994. február 1-jei számában rövid cikk jelent meg „A lakosság nagyobbik része a »maga módján« vallásos" címmel egy a közelmúltban végzett vallásszociológiai vizsgálatról. Ebben szerepel az a félmondat, hogy „az evangélikusok aránya lassan fogyatkozik". Több evangélikus barátom kérdezte tőlem, hogy ez a megállapítás mennyire megbízható, a Teológiai Akadémián tartott szociológiai kurzusom keretében pedig a hallgatók kifejezetten kértek, hogy írjam meg erről tudományosan megalapozott véleményemet az Evangélikus Élet számára.

Azzal kell kezdenem, hogy az említett adatfelvétel során 1500 személyt kérdeztek meg. Ilyen nagyságú minta esetén az úgynevezett megbízhatósági vagy konfidencia intervallum 95/100-as szinten [vagyis az a „-tól és -ig" tartomány, amelyen belül 95 százalékos valószínűséggel a tényleges arány elhelyezkedik], 30 és 70 közötti százalékoknál ±3, efölött és ezalatt ±2 százalék. Egyszerűbben kifejezve: az adatfelvétel alapján a római katolikusok aránya Magyarországon 67 és 73 százalék között, a reformátusoké 18 és 22 százalék között, az evangélikusoké 3 és 6 százalék között van. (De hol vannak a görög katolikusok?) Ebből nyilvánvalóan levonhatjuk a következtetést, hogy ez az adatfelvétel – a megkérdezettek kis száma miatt – nem használható arra, hogy az evangélikusok pontos számát és e szám változási tendenciáját megmondjuk. Ugyanez érvényes természetesen az állandóan hivatkozott politikai közvélemény-kutatások eredményeire is.

Megjegyzem, hogy a Központi Statisztikai Hivatal 1992 őszén egy nagyobb rétegződési felvétel keretében feltette a kérdést, hogy „milyen vallási felekezetben keresztelték meg vagy jegyezték be?" 29 ezer 14 éves és idősebb személyt kérdeztek meg. A kapott arányok: katolikus 67,8, református 20,9, evangélikus 4,2, egyéb vallású 2,2 százalék, nincs válasz 4,8 százalék. Tomka Miklós „Magyar katolicizmus 1991" című könyvében több adatforrás alapján a következő felekezeti megoszlást közli 1988-ra: római és görög katolikus 66,2, református 17,9, evangélikus 4,0, egyéb vallású 2,4, felekezeten kívüli 9,5 százalék. Az utóbbi két adatfelvétel a mintanagyság miatt megbízhatóbb, mint a Magyar Hírlapban ismertetett vizsgálat, de még ezek sem egyeznek meg egymással. Ezzel egyet kell értenünk Paskai Lászlónak a Magyar Hírlapban idézett levelével, amely szerint a vizsgálati anyag használhatatlan arra, hogy döntéseket (például az állami támogatás felekezetek közötti megosztását) befolyásoljon.

Mivel a Magyar Hírlap cikkében nem szerepel a vonatkozó kérdés pontos megfogalmazása (pontosabban: háromszor háromféleképpen szerepel), nem lehet értékelni azt a megállapítást sem, hogy csak 19 százalék egyértelműen vallásos és 65 százalék a maga módján értelmezi a vallásosságot. Megbízhatóbbnak látszik a Tomka Miklós említett könyvében szereplő adat, amely szerint az 1991. januári és májusi adatfelvétel eredményeit összegezve „az egyház tanítása szerint vallásosak" aránya 16 százalék, a „maguk módján vallásosaké" 53 százalék, a nem vallásosaké 21 százalék, a más meggyőződésűeké (ateistáké) 4 százalék, a „nem tudom" választ adóké 5 százalék.

1949-ig a népszámlálási kérdőíveken szerepelt a vallási hovatartozásra vonatkozó kérdés. Az evangélikusok aránya a mai országterületen 1910-ben 6,4, 1930-ban 6,1, 1949-ben 5,2 százalék volt. A második világháború alatt és után bekövetkező viszonylag nagyarányú csökkenésnek három demográfiai oka volt: 1. a háború után kényszerkitelepített németek között az országos aránynál többen voltak az evangélikusok, 2. hasonlóképpen a háború után Szlovákiába áttelepülők között is sok volt az evangélikus, 3. valószínű, hogy a zsidó holocaust is nagyobb veszteséget okozott az evangélikusoknak, mint a másik két történeti keresztény egyháznak, mert a megkeresztelkedett izraeliták aránya az evangélikus egyházban volt a legmagasabb.

Ezeket a demográfiai veszteségeket szomorú tényként tudomásul kell vennünk. Az azonban, hogy az evangélikusok – különösképpen a Magyarországi Evangélikus Egyházhoz kötődők – száma hogyan alakul, azon fog múlni, hogyan tudjuk a magyar állampolgároknak a vallási értékek iránti igényét kielégíteni, mennyire vagyunk képesek az emberi élet értelmére és céljára vonatkozó kérdésekre, amelyek minden emberben felmerülnek, meggyőző válaszokat adni, mert minden egyház híveinek számát elsősorban az fogja meghatározni, hogy az ő „felekezeti hátterükkel" rendelkező népességből mekkora részt tudnak megtartani és visszanyerni.

Dr. Andorka Rudolf

LELKÉSZ LESZEK

Hogyan végzi felkészítő munkáját a Teológiai Akadémia?

Sokféle háttérből születhet meg ez a kérdés. Az egyszerű érdeklődéstől egészen a kemény hangú számonkérésig. Hangozzék most „belülről", így talán lehet áldásosan együttgondolkodni mindazokkal, akiket valóban megérint a lelkészutánpótlás kérdése egyházunkban a közös aggódás, a közös örvendezés és a közös cselekvés terén.

A Szentlélek vezetése alatt

Mielőtt bármilyen emberi elképzelést is megvizsgálnánk, tudatosítanunk kell azt, hogy ennek a szolgálati területnek is csak úgy van létalapja, ha valljuk, hogy legfőbb irányítója nem az egyházi hierarchia vagy az ezzel foglalkozók munkaközössége, hanem a fenntartó és megújító Szentlélek. Ennek az irányításnak a komolyan vétele teremthet csak kellő alázatot és tapintatot ezen a területen.

Általában nem a legtehetségesebb, nem is a legjobb tanulmányi eredményű középiskolások választják ma a lelkészi hivatást. Sok esetben épp a „túloldal" érvényes: reménytelen vállalkozásnak tűnik már a hallgatóvá válás folyamata is. Létjogosultsága azonban még ebben az esetben is csak az óvatos megítélésnek van. A türelmetlenség és az indulatosság helyett az Isten előtti hordozásra van szükség. Tanárok és felelős emberek komoly imaéletére. Ha valahol egészen kézzelfogható a spirituális környezet meghatározó ereje, akkor az éppen ez a terület. Komolyan kell venni minden induló lehetőséget, de nem szabad elhárítani azt a felelős döntést sem, amely a kritikátlan marasztalás helyett vállalni meri az eltanácsolás vagy átirányítás kínos feladatát. Egy sikertelen felvételi vagy egy eredménytelen vizsga is lehet jelzés és ösztönzés az igazi átgondolásra.

Nehéz kérdés ebben az összefüggésben a mindenkori tanári kar és az érintett hallgatók számára az a tény, hogy hiányzik evangélikus egyházunkból az a középfokú képzési testület, amely a pályamódosítás lehetőségét jelentené azoknak, akik – bár nem a lelkészi pályán – egyházunk más területén hasznos szolgálatot végezhetnének. A lelkészcentrikus gyülekezetből nem az elkene való lázadás hozza az igazi változást, hanem a korszerűsített felkészítési rendszer. Magas a száma minden időben azoknak, akik leszakadnak a lelkészképzésről, de egy másik képzési rendszerben helyet találhatnának. Az sem egészen biztos, hogy egyszerűen lelkészhiányról kell ma beszélnünk egyházunkban. Képzett laikusok sok gondot megoldhatnának. Hány gyülekezetünkből éppen ez a második vonal, a „bázisvonal" hiányzik ma a legjobban! Bibliakörvezető – teljes háttérmunkával; gyülekezeti látogató – időnyel és energiával; igazi diakónus-odaadással…

Mivel az elmúlt évtizedek kényszerpályán mozgatták a lelkészképzést, meg kell vizsgálni azt, hogy nem alakultak-e ki napjaink kényszerpályái. „Teológián tanulok, mert ide a legkönnyebb bejutni"; „friss élménnyel a szívemben csodát várok itt"; „sok lehetséges út közül ez a legegyszerűbb"; „majd csak lesz valahogy"; „megvagyok itt öt évig…" Nem tudom, melyik a nagyobb akadály: ez az alapállás vagy a képességbeli hiányok. Egy biztos: mindkettő kényszerpályán mozgatja a lelkészképzést.

Nem ritka jelenség az sem, hogy helyet keres magának a lelkészképzésben olyan hallgató is, aki már a jelentkezéskor melengeti magában egy másik egyetem vagy főiskola elvégzésének a tervét. Jobb lenne talán egy helyen minél teljesebbet nyújtani… Ez a jelenség azonban él, sőt a jövőben nagy valószínűséggel fokozódik. Talán a jövő evangélikus értelmiségének egyik szülőhelye lesz.

Mindezek a körülmények megerősítik azt, hogy a képzés területén cél és eredmény teljes mértékben Isten kezében van.

Az oktatói erőfeszítések időszaka

Öt év lehetőségei kívülről nagyon nagynak látszanak, belülről azonban rendkívül kicsik. Egy 18 évesen érkező (többnyire keményebb viharoktól megkímélt) és 23 évesen távozó hallgató egyik pillanatról a másikra a „nagytiszteletű úr" helyzetében találja magát. Képtelen feladat! Az utóbbi évtizedek valósága pedig ez.

Az oktatás, számonkérés és a lelkipásztorolás nehéz kapcsolásával is állandó a küzdelem. E kettő kísérheti egymást, de teljes összemosódása sok feszültséget teremt. Ezért is fontosak az alapelvi kérdések: az egyházias intézmény, a gyülekezeti életre néző és a Jézus Krisztuson tájékozódó, hozzá ragaszkodó közösség kritériumait sohasem szabad szem elől téveszteni. Erre a gyorsan változó külső körülmények és lehetőségek között is szüntelenül gondolni kell. A teológiai munka külső feltételei változhatnak és változnak is, a belső elszántság azonban nem lehet kérdéses. Az oktatói erőfeszítések célja nem lehet más, mint hitben elmélyült és emberszeretetre nyitott lelésznemzedék képzése. Az egyre önzőbb és „kivonulásra hajlamos", individuális életcél helyett rá kell mutatni arra, hogy az evangélikus nevelésnek még mindig alaptétele a „nagyobb boldogság adni, mint kapni" jézusi igazsága. Az örökös elfogadó mozdulat helyén kialakulhat egy átadó mozdulat. A „mit várhatok majd a gyülekezettől" mentalitás helyén a „mit adhatok én a gyülekezetnek" sugárzás. A markát tartó és a kezét kinyújtó ember között az alapvető különbség a „béres" és a „gyermek" klasszikus példájában rejlik. Erre az egyszeri ráébresztésre, valamint a naponként történő közös ráébresztésre adott kegyelmi idő a 10 félév minden napja. Ehhez az elképzelhetetlenül hatalmas feladathoz szükséges az, hogy hallgatók imádkozó notesze a tanárok nevével, a tanárok imajegyzetei pedig hallgatói nevekkel legyenek tele.

Valahonnan innen ered az az elfogódottság, amely a jövő lelkészeit hordozó intézménnyel kapcsolatban jelentkezik gyülekezeteinkben. Nem mindegy a jelenlegi légkör, mert ez lesz néhány év múlva a meghatározó a lelkészek között. Elég pusztán arra a számbeli kapcsolatra gondolni, hogy míg ma kb. 250 igazán aktív lelkész szolgál a gyülekezetekben, addig 127 hallgató iratkozott be erre a tanévre. Már ez a puszta tény is nagy lendületet adhat az oktatói munkához, még akkor is, ha az említett nehézségek a fejünk felett tornyosulnak. Bár vitatott a lelkészi elem jelentősége az egyház jövőjével kapcsolatosan, mégis reménységre ad okot ez a mennyiségi növekedés akkor, amikor egy világi statisztikai felmérés éppen minket, evangélikusokat jelöl meg fogyó vagy stagnáló felekezetként Magyarországon. *(Folytatjuk)*

Dr. Szabó Lajos

AZ EZ ÉVI ORSZÁGOS PAPNÉ CSENDESNAP

1994. március 19-én, szombaton délelőtt 10 órai kezdettel kerül megrendezésre a Budapest Deák téri gyülekezet termében (Budapest V., Deák tér 4. I. em.). Az aktív, a nyugdíjas és özvegy papnék jelentkezését szeretettel várja az Északi Püspöki Hivatal (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24, tel.: 176-2448, 176-2335) március 4-ig.

A HIT MÉRTÉKE SZERINT

A szexualitásról

Amikor a Teremtő megalkotta az embert, úgy találta, hogy nem jó neki egyedül. S bár sokféle élőlényt teremtett a számára, a férfi mégiscsak akkor kiáltott föl örömében, amikor meglátta a számára teremtett asszonyt. (1Móz 2,18–25)

Az első, amit fontosnak tartok, hogy *ajándék számunkra a másik nem*. Ajándék Istentől, aki ezt így, és éppen így látta jónak. Aki meggazdagításunkra, örömünkre teremtett férfit és nőt. Aki nemiséget, a testi örömöt nekünk kigondolta, javunkra, értünk szerezte. A szexualitás tehát nem bűn, nem is szégyellnivaló, nem is emberhez méltatlan, hanem az Úr ajándéka. Az életet széppé, kiegyensúlyozottá teszi a harmonikus testi kapcsolat.

A második mondanivalóm, hogy a *szexualitásnak rendelt ideje és helye van*. Rendelt időn azt értem, hogy a testi adottságok kialakulása önmagában még nagyon kevés. A helyes szexualitás döntően érzelmi alapokon nyugszik. A szeretteten, a megbecsülésen, a tiszteleten, a boldogítani akarás indulatán, a másik vállalásán. Amíg ezeket háttérbe szorítja a puszta testi vágyás, a vágy kielégítése, addig bizonyosan nincs még itt az idő.

A szexualitásnak egyetlen rendelt helye van, s ez a házasság. Isten egy férfit és egy nőt akart, s akar ma is egy testnek látni. Akik házasság előtti nemi életet élnek, komoly veszélyeknek teszik ki magukat. Nem érzékelik kellően a felelősséget, nem becsülik az önmegtartóztatást, veszélytelennek tűnik a partnerek cserélgetése. Így elveszhet a csak egy személyhez tartozás, sport, technika lesz a nemi aktus. Jöhet betegség, nem kívánt terhesség, talán a magzat megölése, elvetetése is. De ha ezek nem is szükségszerűek, az érzelmi elsekélyesedés nagyon valószínű. Félek, az idő előtti szüretelés nem ad édes gyümölcsöket.

A harmadik lényeges kérdés *a felelősség ügye*. Az előbbi gondolatot folytatva még, a házasság előtti nemi élet a felelősséget dobja el. Nem vállalom a másikat, csak a vágyaimnak kell. Csúnya gondolat, sokan talán tiltakoznak ellene, de a gyakorlat ez. Elhagyott szerelmesek – talán elhagyott gyerekek – mutatják, nem kellett egy életre a másik. S a gyerekek, akiket a szexualitáson keresztül ad az Úr, még inkább köteleznek a felelősségre.

Egyedül a felelősen vállalt házasság a nemi élet tere, vagy kinek van joga egy gyereket apa, vagy esetleg anya nélküli életre ítélni? Mindezek a kérdések persze a házasságban is megvannak. Erre nézve a felelősség úgy szól, hogy csak a házasságon belül van helye a testi szerelemnek. Sőt a felelősség abban van, hogy ezt ott gyakorolni kell, élni kell. Vigyázni kell rá, kincsnek tartani, mert sok egyéb mellett ez is azért adatott, hogy védjen. Félrelépő házastársak bűne nyilvánvaló. De a megcsalt társ valóban társ volt, aki tudott örömöt adni és kapni, boldogítani, és boldogan elfogadni?

A negyedik kérdéskör *a veszélyek végiggondolása*. Van bőven ezekből. Nem szabad, hogy elkapjon a korszellem. A közgondolkodásban leértékelődtek ezek az értékek: nemi hűség, tisztaság, lemondás, várakozás. Helyette az érzéki szabadosság uralkodik. Nem baj, ha egy tinédzser szexuális életet él, csak használjon óvszert, mert itt az AIDS!(?) Nem baj, ha sok kapcsolatban próbáltad ki magad, mert ki tudod választani az igazit.(?) Nem baj a hűtlenség, hiszen a változatosság gyönyörködtet.(?) A szexualitásnak a testi oldala, a szeretkezés technikája került előtérbe. Az öröm megszerzése lett a cél. Nyitott párkapcsolat a divat, nem csak két ember intim élettere a szexualitás, befogadható a harmadik, negyedik is. Azonos neműek együttélése polgárjogot vívott ki magának, lassan szabályos házasságot köthetnek.

A téma szinte kimeríthetetlen, mindenkit érint. Helyesen megélni emberségünknek ezt a területét csak egyféleképpen lehet, ha a bölcs Ajándékozó szavát keressük ebben is, aki javunkra, örömünkre teremtett férfit és nőt.

Sztojanovics András

Benczúr Gyula

Benczúr Gyula és Nyíregyháza

A kolozsvári egyetem díszdoktora, a főrendiház tagja, a Tudományos Akadémia tagja lett

Dr. Reményi Mihály

Benczúr Gyula százötven évvel ezelőtt Nyíregyházán született, 1844. január 28-án. Szülőháza a város főterén, a Kossuth tér és a Luther utca sarkán állt és városháza volt azelőtt. A mi ifjúkorunkban, mint Kiskorona vendéglő volt ismeretes. 1944-ben háborús körülmények között elpusztult. A helyére épült Csemege ABC-áruház falán emléktábla hirdeti Nyíregyháza nagy festőművész fiának születési helyét.

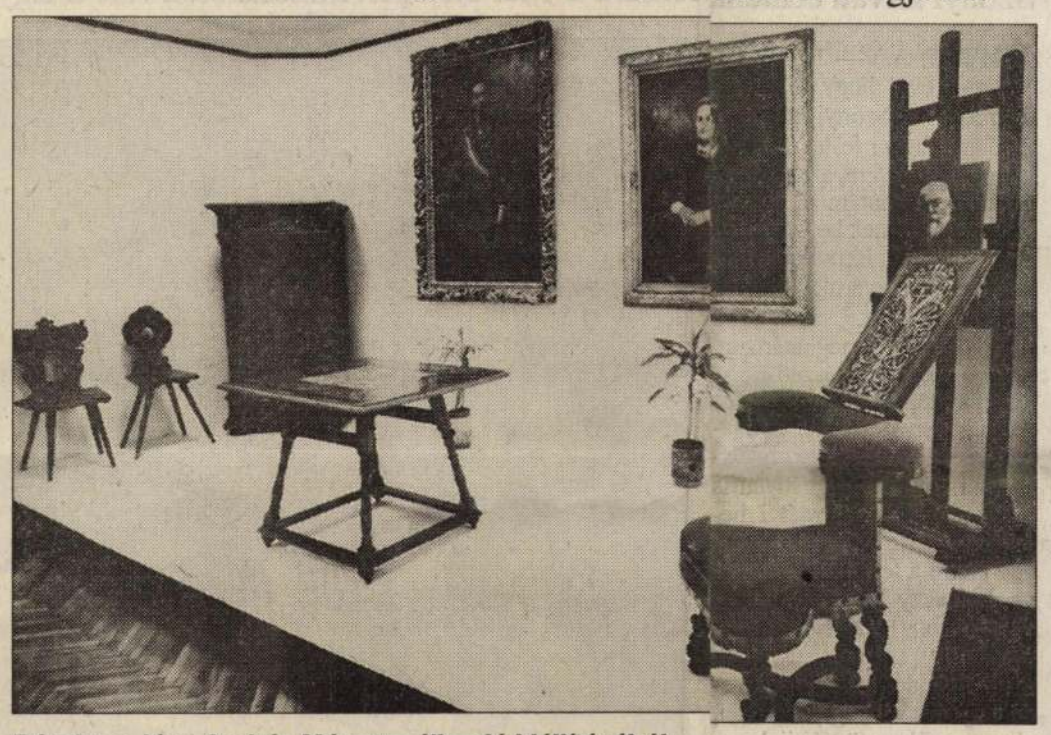

Részlet a Jósa András Múzeum állandó kiállításából

A nemes Benczúr család az árvamegyei Jeszenováról származik. Evangélikusok voltak. A dédapa *Benczúr István* a Nógrád megyei Vanyarcon evangélikus lelkészként szolgált. A nagyapa *Benczúr József* magas rangú katonatiszt, édesapja *Benczúr Vilmos* gyógyszerész volt. Ő vásárolta meg a Nyíregyháza főterén álló gyógyszertárat 1842-ben. költözött, ahol anyai nagyszülei is éltek. Édesanyja holland családja a Lasgallnerek Mária Terézia idejében kerültek a Szepességbe. Benczúr Gyula Kassán az elemi iskola elvégzése után gimnáziumban folytatta tanulmányait. Édesapja átíratta a reáliskolába, mert rajztehetségét mérnöki pályán szerette volna érvényesíttetni. *Kalchbrenner Károly* evangélikus lelkész tanácsára azonban 1861-ben Münchenben a Képzőművészeti Akadémiára került és Piloty tanítványa lett. „Hunyadi László búcsúja", „II. Rákóczi Ferenc elfogatása", „Vajk keresztelése" című alkotásai meghozták a sikert és 1876-ban a müncheni akadémia tanára lett.

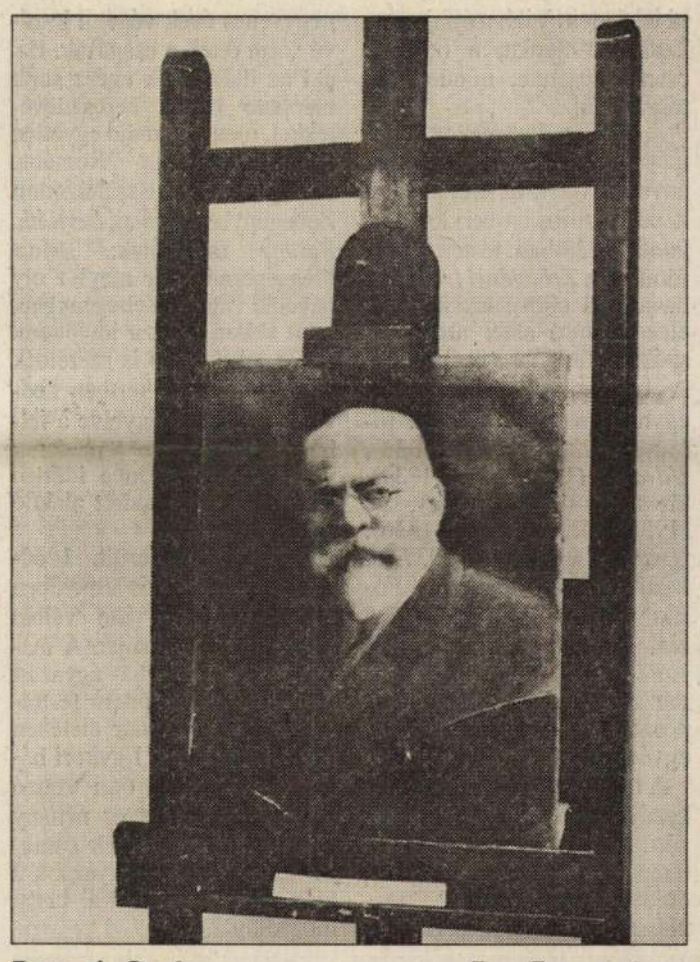

Benczúr Gyula — ELEK EMIL FELVÉTELEI

Itt született Benczúr Gyula. Csak két évet élt Nyíregyházán, mert édesapja a gyógyszertárat eladta és Kassára

1883-ban jött haza Magyarországra és a mesteriskola igazgatója lett haláláig. Igen megbecsült művésze volt az országnak. A kolozsvári egyetem díszdoktora, a főrendiház tagja, a Tudományos Akadémia tagja lett. Akadémikus stílusú történeti festészete sok alakot vonultatott fel, pompás kolorittal, festőiséggel komponált. „Budavár bevétele" és „Miléneumi hódolat" című festménye már a Habsburgok dicsőítését szolgálta.

Szülővárosa Nyíregyháza is elárasztotta szeretetével. 1909. október 17-én díszpolgárságot adományozott neki. Ekkor az evangélikus gimnáziumot is meglátogatta, ahol *Kozák István* volt akkor a rajztanár. A kisdiák *Barzó Endre*, a későbbi festőművész, ekkor láthatta a világhírű mestert.

1920. július 26-án halt meg Dolányban, ahol eltemették, és a helységet Benczúrfalvának nevezték el. Ma Szécsényhez tartozik. Nyíregyházán 1935-ben a Széchenyi utca végén elemi iskolát neveztek el róla, amely az államosítás idején 1. számú általános iskola lett. Ebben az épületben működött addig az evangélikus leánygimnázium. Az épületet azóta lebontották, de az új helyen épült iskola a Kert-közben változatlanul viseli a nevét.

1941-ben Nyíregyházán a Széchenyi utcán felállították *Galántai Fekete Géza* róla készült szobrát. A szoboravatáson magam is jelen voltam. Az udvarias kőszobor kissé félreáll, nem veszi el a kacagányos testőr kilátását a szépséges Vénuszról.

A háború után teret neveztek el róla, amely addig Károlyi tér volt. Idézte gróf Károlyi Ferenc emlékét, aki őseinket 1753-ban Nyíregyházára telepítette és minden egyházi és világi hatalmassággal szemben megvédte. A nemes gróf emlékét pótolni kellene.

A szobor közelében Jósa András Múzeumunk állandó kiállítással adózik nagy művészünknek.

Benczúr Gyula akadémikus történeti festészeti stílusán még életében túllépett az idő. Nemcsak a külhoni, de a hazai festők is új utakon jártak. Ennek ellenére a 150 évvel ezelőtt született festőművész fiát nagy becsben tartja szülővárosa, Nyíregyháza.

Közbeszólás

Korlátok közé

Balogh József

Bejutnak-e a parlamentbe a nemzetiségiek képviselői, vagy sem? Ez most közéletünk egyik igen fontos kérdése, s mivel túlvagyunk már a választójogi törvény módosításán, nem is látszik könnyűnek megoldást találni rá. Nem is volna ez gond, ha kétkamarás parlamentünk lenne, akkor természetesen kijárna a helye mindegyiküknek, ám így választáson kell megméretkőzni más jelöltekkel.

Bonyolult lenne a megoldás akkor is, ha mindenki beleegyezne, hogy ők ne álljanak csatasorba a képviselői helyért, ám akkor közöttük kezdődne a harc: akik sokan vannak, létszámarányos képviseletet szeretnének, akik kevesen, azok pedig minden nemzetiségnek azonos esélyeket kívánnának.

És ez még korántsem minden. Azt is meg kellene tudni: melyik nemzetiségnek, etnikumnak hány tagja van? A népszámlálásokon azonban ilyet nem kérdeznek, ha kérdeznének, nem kötelező rá választ adni, s egyébként is mindenkinek a magánügye, hogy horvátnak, szlováknak, németnek, cigánynak, avagy magyarnak vallja-e magát.

Úgy tűnik tehát — mivel megoldásra mindenképp szükség van —, hogy ismét hozzá kell nyúlni a választójogi törvényhez. És akkor már nemcsak ezt az egyetlen fontos dolgot volna célszerű tisztázni, hanem a megválasztott képviselők elkövetkező négy évi viselkedési normáit is valamilyen korlátok közé lehetne terelni. A választók ugyanis joggal nem értik: honnan veszi bármelyikük is a bátorságot, hogy választói bizalmával visszaélve cserélgesse a helyét.

Vannak bizonyosan olyan honatyák is, akik azért kerültek a parlamentbe, vagy kerülnek ezután is, mert személyük szimpatikus. A többség azonban valamelyik párt hátán, valamelyik párt programját zászlajára tűzve nyert mandátumot, s ha ezek után támad vándorolni kedve, az egyetlen tisztességes megoldás a lemondás maradhat.

Sorolhatnánk neveket Csurkától Dénes Jánosig, Palotástól Petrenkóig, vagy Maczó Ágnesig, s akár azt is mondhatnánk, többségük inkább szívességet tett volt pártjának, mint amennyi veszteséget okozott szavazata elvesztésével, de ennek a népvándorlásnak akkor sem szabad így folytatódni. Mint ahogy érthetetlenül áll az ember plakátok előtt, amelyek azzal hívják fel magukra a figyelmet, hogy új parlamenti pártnak titulálják magukat.

Mert 1990-ben csak hat parlamenti párt volt, ennyi kapta meg az ország lakosságától 4 évre a bizalmat. És az osztódással szaporodás nem az embervilágban természetes.

Hírterjesztés

Lám, milyen jó híre van az országnak — mondták politikusaink 1958-ban, amikor az ENSZ levette napirendjéről a magyar kérdést. Konszolidálódott a társadalom, béke és nyugalom honol az országban, miközben még javában tartottak a megtorló kivégzések 1956 miatt. Milyen jó híre kelt lábra ennek az országnak, amikor megnyitotta határait, s büntetlenséget ígért minden 1956-os dissszidensnek.

És ez így ment egészen a tábor legvidámabb barakkja jelző kiérdemléséig. Itt volt a legszelídebb a szocializmus, itt voltak a legjobban ellátott boltok, majd változott a helyzet, s itt lett legerősebb az ellenzéki hang, itt készült kormányprogram az átmenetre, újra itt nyílt a határ, s kimehettek a tábori ketrecbe zárt keletnémetek.

Aztán érkezett el a rendszerváltás. Itt volt a legbékésebb, itt alakult a legdemokratikusabban a kormány, itt maradt meg máig a demokrácia, — s noha néhány embernek más a véleménye — itt legteljesebb a véleménynyilvánítás szabadsága.

Szép kis csokor, pedig hol vannak a még markánsabb példák arra: milyennek képzeltük, s képzeljük a külföld, főként a Nyugat véleményét rólunk. Aztán a múlt héten ízelítőt kaptunk. A Hét műsorában láthattuk, amint a német televízió egyik csatornáján rólunk szóló műsort közvetítettek. Az elhunyt miniszterelnök temetése előtti nap volt, amikor az ember joggal várhatna akár némi tapintatot is a helyzetre való tekintettel, de ezek szerint nem olyan időket élünk. Igaz, a német televízió csak részben volt tapintatlan. Megtették ezt helyette a megszólaltatott magyarok. A legnagyobb élő magyar költő, konferálták Konrád Györgyöt, aki lehet, hogy verset sem írt még, regénye is ha jól számolom 4 jelent meg, talán lanyhuló irodalmi munkássága miatt váltották le a nemzetközi PEN Club elnöki tisztéről is. Aztán Eörsi István, aki visszasírta a szocializmust, amikor persze üldözött volt és természetesen Bánó András, aki vérig sértett, mert csaláson kapták, s emiatt büntetést kapott.

Hírünk tehát van, de hogy milyen, azt itthon nem is sejtjük. A rendszerváltozás előtt a nyugatra szakadt magyarok majdnem egységesen terjesztették, hisz kimenekülésük oka többnyire a szembenállás volt, ám a rendszerváltozás óta az addigi természetes szövetséges, a magyar emigráció egysége is eltűnt. Terjeszti rólunk híreit a nyugati sajtó, gyakran magyar tudósítók útján tájékozódnak az itthoni eseményekről és korántsem biztos, hogy ez a tájékoztatás elfogulatlan.

Az újságíróknak is van saját véleményük, rokonszenveznek valakivel, vagy utálnak valakit, s ez óhatatlanul érződik írásaikon is. De azért az országnak még ilyen esetben is árulás ártani vele.

Múzsák, ha találkoznak

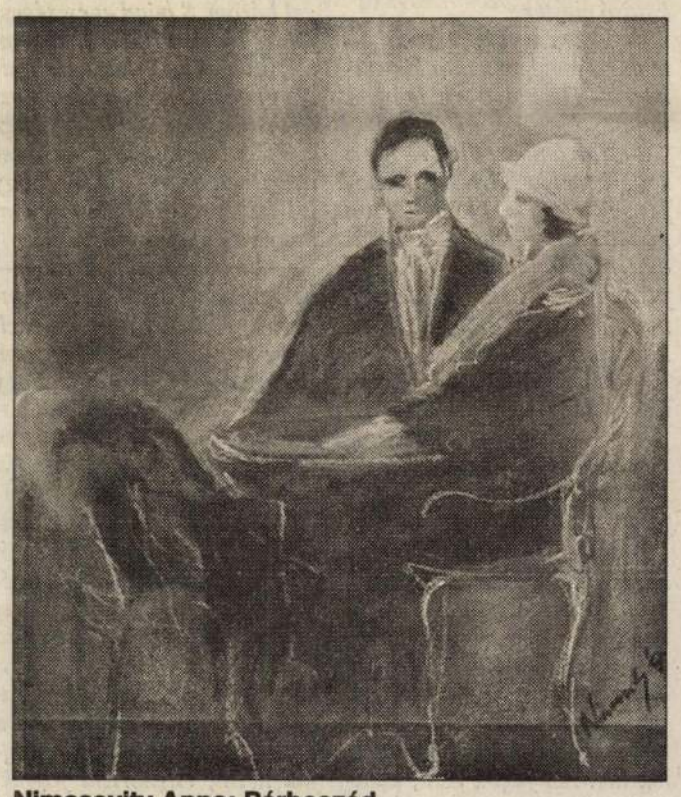

Nimcsevity Anna: Párbeszéd

SZEKERES TIBOR REPRODUKCIÓJA

Serfőző Simon:

Nem tavaszt

Elhullajtván [illegible]ihűlt levelét,
reményét a fa
nem gondol [illegible]új hajtásra,
friss gallyaka[illegible]t rája;
most még rügy[illegible]yekre se,
nem még virá[illegible]gra.

Az ég csikorí[illegible]ó
hidegére szán[illegible]ít,
minden irány[illegible]á szélre,
káoszára.
Spórolást a v[illegible]lágítással is,
a holdpislák[illegible]lást várja.

Nem tavaszt [illegible]még,
a magasba n[illegible]apot.
Bizalma sérü[illegible]t ág,
ami örökké s[illegible]jog.
Magabiztató [illegible]elszánással
a mindent át[illegible]észelő
túlélésre kész[illegible]ül,
a konok kitar[illegible]ásra.

Benczúr Gyula

A *Himnusz*ról, Kölcseyről

a Magyar Kultúra Napján

Január 22-e — 1990 óta — a Magyar Kultúra Napja. Azért lett ez a nap a kultúra napjává, mert nemzeti imánknak, a *Himnusz*nak, amely itthon és külhonban egyként él minden magyar szívében, ma van a születésnapja. 1823. január 22-én fejezte be Hymnus című költeményét az akkor 33 éves Kölcsey Ferenc.

Talán vannak, akik be merik vallani: a költőről is, és a műről is vajmi keveset tudnak. A *Himnusz*t az első strófáján kívül alig ismerik.

Pedig nincs még egy magyar vers, amelyik ekkora karriert futott be. Nem csak azért, mert a reformkori fiatalság, aztán a szabadságharc katonái, később az önkényuralom ellen lázongó nép vette ajkára, így lett a nemzeté. De azért is, mert a világnyelveken kívül lefordították arabra, bolgárra, finnre, héberre, japánra, kazahra, lengyelre, macedonra, szlovákra, udmurtra és ukránra is. Talán egyetlen nap sincs, hogy valahol el ne hangozzon.

Hogyan, milyen körülmények között született?

Az 1820-as években sokan ítélték szükségesnek egy nemzeti ének megírását, hiszen az osztrák császárság területén rövid idő alatt nagyon népszerűvé lett a Haydn dallamára írt *Gotterhalte*. Kisfaludy Sándor írt is egyet (Schreiber Károly szerzett zenét hozzá), meg is jelent 1822-ben nyomtatásban. Kazinczy forrón ajánlotta elfogadásra, mégsem lett belőle nemzeti ének. A „Tartsd meg Isten nemzetünket, királyunkat, törvényünket boldog egyezségben..." hódoló szöveg. Az udvarhűség viszont sokaknak nem volt ínyére.

Akkor, amikor az igazi *Himnusz* születik, 1823 januárjában, a bécsi udvar alkotmánytipró intézkedéseit éli a nemzet. Törvénytelen újoncozás, adószedés miatt forrong az ország. Ez a válságos helyzet készteti Kölcseyt számvetésre *a magyar nép zivataros századai*ról. Az elkészült művet kezdetben csak barátai ismerik, aztán kéziratos formában jár kézről kézre az országban a vers, míg hat év múlva az Aurora című irodalmi évkönyvben jelent meg. Erkel Ferenc zenéjével csak 1844. július 2-án adták elő először a pesti Nemzeti Színházban.

Kölcsey Ferenc akkor már nem élt.

Ezt a korán árvaságra jutott, rendkívül művelt ifjúvá vált kiváló szónokot, az ellenzék egyik vezérét, az 1832-es országgyűlési ifjúság bálványát, kortársai rendkívüli embernek tartották. Külsőleg azért, mert magas, szikár termete, borotvált arca nagyon elütött „a megyének torzonborz bajuszú, piros pofájú, pohos hasú, vastag nyakú tisztei és táblabírái között". Ezen kívül nem dohányzott, nem ivott, és még idősebb korában is mélyen elpirult, amikor társaságban gáláns kalandokról, sikamlósabb történetekről hallott. Ezért mondta Wesselényi Miklós, amikor megtudta barátja halálhírét: „Nem közénk való volt."

Kölcsey idegenül mozgott a nemesi közegben, abban a korban, amelyben sokan nemzeti öntömjénezésből próbáltak önbizalmat meríteni. Ő tántoríthatatlanul kritizált. Amikor megyéjében 1834-ben az ellenzék megbukott, lemondott országgyűlési megbízatásáról. Erre fel Kossuth gyászkeretben küldte szét az Országgyűlési Tudósításokat, az országgyűlési ifjak gyászt öltöttek, hívei és barátai búcsúlakomát rendeztek tiszteletére, amelyen Széchenyi is köszöntötte.

Az irodalomtörténet a romantikus elvágyódás költőjeként tartja számon, olyan költőként, aki műveiben „nem akarta néven nevezni a dolgokat, csak sejtetni". (Szerb Antal) Prózáját viszont újszerűnek ítélik. Az esszé-prózát művelte. Ügyvédként periirataiban lélektani mozzanatokra, a társadalmi környezetre is felhívta a bírák figyelmét. Országgyűlési naplója ma is rendkívül érdekes olvasmány. Irodalomkritikusként — Csokonait és Berzsenyit bírálta — sok ellenséget szerzett magának.

Amikor 1835 februárjában visszavonult birtokára, a Szatmár megyei Csekére, még írt elbeszéléseket, egy filozófiai-etikai művet unokaöccséhez, Kölcsey Kálmánhoz *(Parainesis)*. Halála előtt a letartóztatott Wesselényi Miklós nagy védőbeszédén dolgozott.

Közvetlen környezete sem értette meg őt igazán. Egyik unokaöccsével birtokviszályba keveredett. Ennek adaléka, hogy az unokaöccsnek 1837-ben sikerült fellázítania ellene a saját parasztjait.

Talán ugyanezek a parasztok dobálták meg a következő év nyarán a hirtelen elhunyt költő koporsóját.

Mert állítólag ez történt a *Himnusz* költőjével.

Némethy Mária

Filmelőzetes:

A szökevény

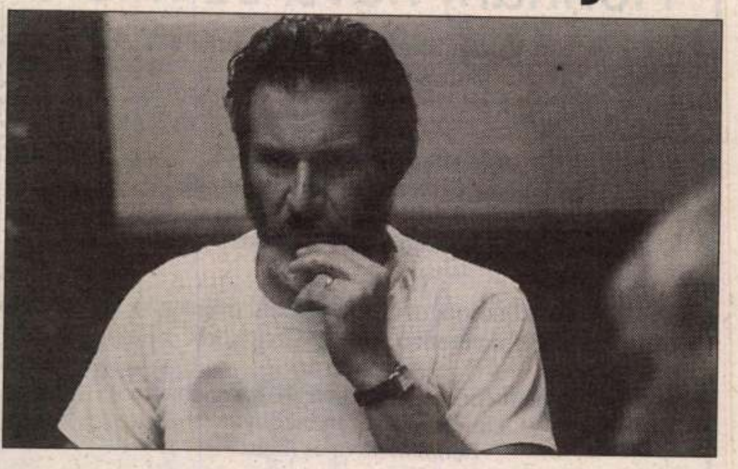

Dr. Richard Kimble (Harrison Ford) számára, ha már a törvény is ellene fordult, csak egy út maradt, hogy bebizonyítsa igazát: a törvénytelen. Dr. Kimble-nek, Chicago legnépszerűbb sebészének életét egyik pillanatról a másikra összezúzta egy merénylet, mely a felesége életét oltotta ki. A férfi, aki késve érkezett haza a kórházból, nemcsak az asszony utolsó pillanatainak lehetett tanúja, de néhány pillanatig szembe kerülhetett a gyilkossal is. A nyomozás során azonban hiába hozakodik elő egy látszólag perdöntő bizonyítékkal, a nyomozók inkább saját verziójukat követik, és Kimble-t, mint a gyilkosság első számú gyanúsítottját perbe fogják és elítélik. Egy váratlan baleset azonban az orvos segítségére siet: míg átszállítják a börtönbe, sikerül megszöknie. Az FBI nyomozói hihetetlen erőkkel vetik magukat a nyomába, de Richardnak sikerül elvergődnie Chicagóba, ahol nekifog kibogozni a rejtélyt, amelynek megoldása egyre több ember számára tartogat kellemetlenségeket...

A színes amerikai filmet január 27-étől február 3-áig mutatja be a Savaria Mozi.

150 éve született Benczúr Gyula

Benczúr Gyula, a magyar történelmi festészet megteremtője 150 éve, 1844. január 24-én született Nyíregyházán. Középiskolás évei alatt Kassán a Klimkovics testvérek magánrajziskolájában ismerkedett meg a rajzolással, festésssel. A képzőművészetet választja élethivatásul, ezért 1861-ben Münchenben beiratkozott az Akadémiára, ahol 1865-ben Piloty tanítványa lett. Ez a találkozás egész életét meghatározta. Ismertté a *II. Rákóczi Ferenc elrablása* című historikus kompozíció megfestésével vált. Kiváló komponáló készségét, magas technikai tudását csillogtatja a kiegyezés évében elkészült alkotásán, a *Hunyadi László búcsúján*. Ez a 48-as szabadságharcot követően merész tettnek számított, hisz egyértelműen jelezte azt az álláspontot, amelyet az akkori értelmiség képviselt a Habsburg-politikával szemben.

A historikus festőt II. Lajos bajor király is foglalkoztatta, akitől rokokó témák feldolgozására kapott megbízást. Igen nagy jelentőségű ez a mecenatúra, mert a *XV. Lajos és Dubarry* címet viselő képeknek magyar változata is készült, a *Vajk megkeresztelkedése*. Ezen a hatalmas kompozíción a historizmus mestere festői képességeinek legjavát nyújtja. A kultuszminiszter, Eötvös József által 1869-ben meghirdetett történelmi pályázaton pedig első díjat nyer Benczúr. A festményen ma már hiába keressük a lázadó magyarok csoportját. Ennek oka, hogy a mester öt éven át „gyúrja" ezt a képet. S a kiegyezést követő szituáció már nem alkalmas a lázadó hang megjelenítésére, így a szittya magyarok csoportja lekerül a politika porondjáról, s Benczúr festményéről is. A festmény komponálási sikerének háttere pedig a festő 1870-es olaszországi tanulmányútjában gyökerezik.

Az akadémia tanáraként Münchenből 1883-ban tért haza. A Mesteriskolát a müncheni akadémia szellemében 30 évig vezette. Historikus elkötelezettségét a hivatalos Magyarország igen respektálta, s megrendelésekkel halmozta el. Pályáján mérföldkő a *Budavár visszavétele* című alkotás megszületése. A hivatalos politika kis híján megfeledkezett Buda visszavételének 200 éves jubileumáról. Ezért a megrendelést késve, csak 1885-ben kapta Benczúr. A monumentális alkotással 1890-ben készült el, melynek több vázlata közül talán a legérdekesebb a betléri Andrássy-kastélyban található. Azon a két ágyútalp helyén még női aktok láthatók. Bár a győztesek bevonulása a korszellemnek megfelelő, s a dicsőséges Habsburg-ház győzelmét hivatott szimbolizálni, a legyőzött ellenség vezérét, Abdurrahman pasát holtában is tiszteletet parancsolóan „jeleníti meg". Ami némi célzásnak tűnik, bár az ország már a Deák-féle kiegyezésen is túljutott.

A historikus témák feldolgozása mellett ismertek Benczúr mitológiai alkotásai is. Igen jelentős önarcképeinek sora. Utóbbiak közül egyet az olaszországi Uffizi Képtárban őriznek.

Kortársai, pályatársai becsülték. Festőtársainak, növendékeinek megítélésében igazságos és nagyvonalú mesternek tartották kortársai. Szerénysége a ma festőnemzedéke előtt is példa értékű lehetne. Szécsényben, 76 évesen hunyt el, 1920. július 16-án.

- bodorkós -

Fotó: H.Cs.

Indokína

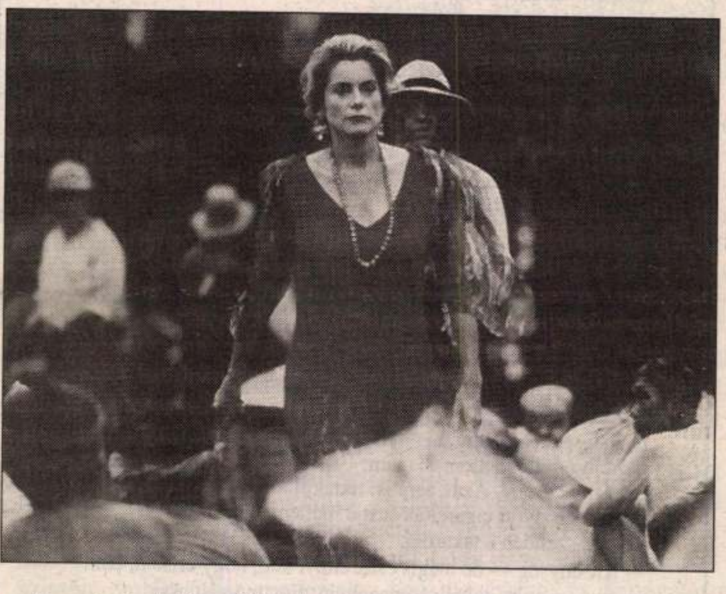

Francia Indokína, 1930. A szép és elegáns Eliane Devries apjával, Emile-lel együtt egy hatalmas gumiültetvényen gazdálkodik. Eliane számára egyetlen érzelmi kapcsolat 16 éves örökbefogadott lánya, Camille. Guy Asselin, a biztonsági szolgálat vezetője felügyeli a francia érdekeket Indokínában. A Vietnámi Kommunista Párt éppen most alakult meg, s a forradalmárok már megtámadták a mandarinokat. Egyedül Asselin érzi, hogy Indokína egy nap elzavarja a franciákat az országból. Egy francia tengerésztiszt érkezik Saigonba, s akarata ellenére szembesíti a sors Eliane-nel és Camille-lel. Mindkét nő beleszeret, s sorsuk eseményei előrevetítik Indokína jövőjét... A Regis Wargnier rendezte film főszereplője Catherine Deneuve. A film tavaly megkapta — más egyéb díjak mellett — a legjobb külföldi film Oscar-díját. Az Indokínát január 27-étől február 3-áig vetíti csak egy előadásban, fél 7 órai kezdettel a Savaria kamaramozija.

Mozi

Charlie, a Chaplin

Richard Attenborough jó fej. Charlie Chaplin még jobb fej. Mégsem sikerült nekik egy minden szempontból kifogástalan filmet összehozniuk. Azt hiszem, az a bibi, hogy Chaplin — mióta a mozi szerelmeseinek legnagyobb sajnálatára eltávozott az örök vadászmezőkre — már nem tudott belepofázni az előkészületekbe. Pedig de szeretett mindenbe beledumálni, mindent egy kézben tartani, főszerepet játszani, szereplőket kiválasztani, forgatókönyvet írni, filmet rendezni, hozzá zenét komponálni, és még mit is, ja igen, nyomulni, nyomulni, önmagát menedzselni és sztárolni fáradhatatlanul.

Attenborough alkotása nem lett rossz anyag, sírtunk meg röhögtünk rajta — ez utóbbit kevesebbet, sajna —, de Charlie szelleme kint maradt a mozi előtt. Pedig ha valaki, hát Attenborough ért az életrajzi filmek kotyvasztásához. Új filmjében is vannak hihetetlenül erős pillanatok, döbbenetes párbeszédek, a színészek is jók, az operatőri munka visszafogott, annak ellenére, hogy köztudott: Charlie kedvenc hobbija a gyereklányok ágybafektetése volt, a rendezői stratégia is mindvégig szemérmes marad, az pedig szabályosan torokszorító, hogy a filmbeli anya szerepét a tökmag angol zseni lánya: Geraldine Chaplin alakítja. „Hogy Charlink átgázolt az embereken, és kihasznált mindenkit?" Vagy hogy „szerette az emberiséget „ánblok", és mindvégig könnyes szemmel emlékezett első szerelmére"? Ki tudja.

Melyik hát az igazi Chaplin? Mindkettő. Különben meg: senkit se érdekel. Bocsánat, sokakat érdekel, de közel sem annyi embert, mint ahányan a Chaplin-alkotásokat megnézik még ma is szerte a világon.

A legtöbben közülük esküsznek: a Chaplin című film jó alkotás, egyszerűbben szólva: *mozi.* Igazuk van, s lehet, hogy ennél jobb életrajzi filmet nem is lehet csinálni, de azért én maradok az *Arany-láznál* meg a *Diktátornál*, szóval az igazi Charlie mellett. Az azért nagyobb kaland, mint egy hollywoodi színészfogadást, a hihetetlenül fáradságos menedzserélet pillanatait, netán gyereklányok fenekét vagy egy profi úszómedencét bámulni két óra tizenöt percig egy életrajzi filmben.

P. Zs.

Britten emlékére

A Kanizsai leánykarának hangversenye

A csodagyerekként indult angol zeneszerző, Benjamin Britten tiszteletére tegnap este emlékhangversenyt adott Szombathelyen, a Bartók Teremben a Kanizsai Dorottya Gimnázium leánykara.

— Britten születésének 80. évfordulóján, novemberben szerettük volna megrendezni az emlékhangversenyt, de a zongorakísérőnk sajnálatosan hosszúra nyúlt betegsége miatt ez nem sikerült — hallottuk *dr. Hajba Ferenc* tanártól, a kórus vezetőjétől.

— Britten nem tartozik a könnyen interpretálható zeneszerzők közé. Olyan jó az énekkar, hogy bele mertek vágni?

— Azt mondhatom, szerencsésebbek vagyunk az átlaggimnáziumoknál. Azért is, mert jelentős múltja van az iskolában az énekkarnak, és azért is, mert sok diák zenei előtanulmány után kerül hozzánk, többen még most is járnak zeneiskolába. Én húsz esztendeje vezetem a kórust, s szinte mindig voltak Britten-művek a repertoárban. Ahogyan a diákok is megfogalmazzák: közel érzik magukhoz ezeket a műveket. Hangulatosak, jó ritmusúak.

A 80-85 tagú kórust ugyan megtizedelte az influenza, s az orgonán, zongorán kísérő *Szekendi Tamás* művész-tanár is beugró volt a művészeti gimnáziumból, a *Karácsonyi énekek*, az *Alpesi szvit* és a *D-dúr mise* szép sikert aratott.

-thy

Benczúr Gyula és a szülőváros*

Németh Péter

Múzeumi dolgozószobám falán évek óta egy házaspár portréja függ. Aki felajánlotta vételre — egy nyírparasznyai viskóban élt, egykor jobb napokat látott öregasszony — azt állította, hogy a rokonságba tartozó Madács Imrét és feleségét ábrázolja, ennek kiderítése azonban még várat magára. De nem ezért vásároltuk meg a két képet, hanem a férfiportrén olvasható művészszignóért, amely szerint a festő, Klimkovics Béla 1855-ben készítette e munkáját. Márpedig a Klimkovics testvérpár, Béla és Ferenc az igen jó nevű kassai magánrajziskolának voltak a tanárai, s ünnepeltünk a kassai reáliskola mellett e műintézetben sajátította el a mesterség legalapvetőbb fogását, s precíz rajztudását.

A sors furcsa véletlenje, hogy azt a várost, ahol a művész egyetlen köztéri szobra áll, amely neki csak a fogantatás és a megszületés lehetőségét adta, Benczúr Gyula felnőtt életében is mindössze egyszer látogatta meg, 65 éves korában. Azaz csak a hivatalos papírok születési rovata árulkodott a művész és a város kapcsolatáról, a festőművész életében ennek semmi jelentősége nem volt. Nem is lehetett, hiszen apja, Benczúr Vilmos mint tótul is beszélő, számítását kereső patikus telepedett le Nyíregyházán 1842-ben, vette meg az ekkor felhagyott régi vagy óvárosházát, s nyitotta meg benne a település második gyógyszertárát, ennek jogát mástól megvásárolván.

Ebben a II. világháborúban elpusztult házban látta meg a napvilágot 1844. január 28-án, 150 éve a magyar festészet kiemelkedő alakja, a család második gyermeke, Benczúr Gyula, hogy őt majd még öt kövesse, de már Kassán. A családi legendárium szerint a gyógyszerészi pálya egészségi okokból történt feladása késztette a családfőt arra, hogy 1846-ban apósa családi házában, Kassára telepedjék át, s ott haláláig tisztviselőként éljen. Magam úgy hiszem, a gyógyszerért tolongók hiányában kellett felhagyni az üzlettel. Kinek volt pénze akkor drága patikaszerekre? Az alig hároméves Benczúr Gyulában pedig az itt töltött évek — amint ez rendjén való — természetesen kitörlődtek az emlékezetből.

Benczúr Gyula: Patrona Hungariae

HARASZTOSI PÁL FELVÉTELE

Nyíregyháza városa azonban nem felejti immár nagynevű fiát: amikor az evangélikus egyház új elemi iskoláját felépíteni kívánja, a művészt is megkeresi, aki 1888-ban egy olajfestményét ajánlja fel a nemes célra. Húsz év múlva ígéri, hogy megfesti a templom oltárképét is, ám egyikből sem lett semmi, mint az adatok felkutatója, Margócsy József tanár úr írja, nem tudjuk, kinek a hibájából. De a mester 65. életévét méltón megünnepelték a pesti művészvilággal összefogva. A város — s ezt ritkán tette akkoriban — díszpolgárrá választja Benczúr Gyulát, igen szép oklevélben rögzítve érdemeit. A nyíregyházi Bessenyei Kör meghívására pedig a Nemzeti Szalon 30 művésze és a helyiek alkotásaiból rendeztek kiállítást a művész tiszteletére a megyeháza dísztermében. Sőt szülőháza falán fekete márvány emléktáblán örökítették meg, hogy ott született *a magyar festőművész halhatatlan mestere*. A főispáni ebéd az immár Kiskoronaként szolgáló ház ama helyiségében történt, ahol a művész született, este pedig még az emléktáblát is megkoszorúzzák, sőt feleségének 38 korona 78 filléres virágcsokorral kedveskednek.

Halála, 1920. június 16., két héttel a trianoni békediktátum aláírása után nem kedvezett a megemlékezésnek. Az egy évvel későbbi emlékünnepségek sorozatában a Képzőművészeti Társulat főtitkára adta át a város polgármesterének, Bencs Kálmánnak azokat a műveket, olaj- és ceruzavázlatokat, amelyek később részben a polgármester irodáját dekorálták, részben a városháza épületében kialakított Benczúr-szobában nyertek elhelyezést. Szobrát is ekkor kívántál felállítani: Zala György gipsztervét azonban az inflációs semmivé teszi. Csak 1941-ben állítják fel kéménykőből faragott szobrát, G. Fekete Géza munkáját abban a szép városparkban, amely 1962 óta Benczúr Gyula nevét viseli.

A tanácsosítással a városházán őrzött vázlatok — kivéve azokat, amelyeket az új rend képviselői saját hasznukra elzabráltak — a Jósa András Múzeum tulajdonába kerültek. Figyelmet érdemel, hogy — bár Benczúr életművéből az új kultúrpolitika csak a realizmust tudta értékelni, kevésbé a szenteket, királyokat, főnemeseket — a róla szóló egyetlen könyvet, szakmonográfiát Telepy Katalin tollából a nyíregyházi városi tanács végrehajtó bizottsága adta ki a Jósa András Múzeum kiadványai 3. számaként, 1962-ben. S amikor 1974-ben megnyitotta új helyén, a Benzúr téren a Jósa András Múzeum a kapuit, természetes volt, hogy az ott őrzött munkáiból, az időközben megvásárolt bútoraiból állandó kiállításon emlékezzünk meg a város e nagynevű szülöttéről.

Nyíregyháza városa mindig is a művész emlékének az ápolója volt. A 30-as években fiatal művészetkedvelők köre vette fel a nevét. 45 után népi kollégiumot neveztek el róla, hasonlóképp a Képcsarnok Vállalat ma felszámolás alatt álló kiállítótermét is a 70-es években. Már 45 előtt általános iskola viselte a nevét ma a város 1. számú iskolája, a Kert közi Benzúr Gyula általános iskola. Sajnos időközben, mivel az épületet lebontották, megszűnt a középiskolai Benczúr Kollégium, a nevet nem vitték tovább. De talán éppen ez a jubileumi év során kaphatna nevet a nyíregyházi művészeti szakközépiskola, melyre oly büszkék vagyunk.

Személyes emlékkel kezdtem, azzal is zárom. E jubileumi évben éppen húsz esztendeje, hogy a Jósa András Múzeum igazgatói irodájában Benczúr Gyula piros bársonnyal bevont neobarokk ülőgarnitúráján fogadhatom különböző rendű-rangú vendégeinket. Nekik ez megtiszteltetés, nekem pedig mindennapos figyelmeztetés hogy van még tennivalónk Benczúr Gyula emlékének ápolása körül, Nyíregyházán is.

** Elhangzott a Nógrád megyei Benczúrfalván tartott jubileumi megemlékezésen.*

Magyar táj, háromcsillagos

Oláh István

Budapest (MTI-Press) — Ez a táj háromcsillagos. A csillag nem valami nemzeti jelzés, nem valami ideológia fétise, a csillag: minőség a konyakcímkén, komfort a szállodán. Nem csúnya ez a háromcsillagos táj, mondom a közhelyes szentenciát. Nincs annyira berendezve, mint az ötcsillagos Nyugat-Európa, de fölényesen jobb, mint a két- vagy egycsillagos vidékek, ahol 1989 decemberében csillagtalanítottak, ha igaz.

Nálunk Erdélyben az örökös havazásokra készítik fel a házakat. Olyan irdatlan hó hull arrafelé, hogy szinte függőlegesek a tetők. A szász polgárházak tört barokkja is arravaló, hogy felezze a súlyt, ha már nem térhetünk ki előle.

Alóla. Mert a súly súly marad, még ha hófehér is, még ha mennyei tonnák ropogtatják is a tető bordázatát. — A súly, persze, ott egye meg a ráksúly — szól ki nagyapám a hámló, zöld utazóládából. Ez az ő, egyébként a Tejút összes csillagaival fölkomfortozott örökös szállása. — Mit mind nyávogtok, sose volt jó nálunk. Akkor meg ki-ki végezze a dolgát, semmi se számít azontúl.

Egyszer majd mélyelemzem az öreg kiszólását: igazán népünk lelkéből jön-e, és igazából ez minden befelé fordulásunk, minden férfimunkánk finom (és a bevallottan nagy súlyok alatt egyre feszesebb) rugója? A paraszti észjárás, amiben nem az a fontos, hogy paraszti, inkább hogy lemondó.

A háromcsillagos táj, igen. De hisz ez már nem falu a nagy magyar pusztán, és a puszta sem igazán puszta. A mai falusi polgár, az agrárpolgár élete egyben-másban a minden korábbi idők budai polgárainak életéhez hasonlít. Városi, de kenyere paraszti, szőlőmíves, nem pedig poroszló vagy kézműves. Úgyhogy az is természetes, ha áthallások vannak mondjuk Mátyás korából. Egy falu, amely néhány hónapja városnak mondja magát, bort folyatott a főtéri szökőkútból. Koronázási virtus!

A mi erdélyi magyarunk ájuldozva jön haza a háromcsillagos vidékről: barátom, hogy mi minden van bezsúfolva csak a konyhába!

Akkor tehát megálljunk, mert itt van már a Kánaán?

Mindenképpen, ha a Kánaán egy, szinte megszólalásig egyforma, bajoros házak halmaza. A vakítóan fehér homlokzaton sötétlik a magasföldszintes ajtó, a kis- és nagyablakok aszimmetriája. Nem bajor, inkább burgenlandi — helyesbít a hely lakója —, mi ezt is, azt is odajárunk tanulni.

Nemhogy lehet, de kell a Nyugattól tanulni, s hogy mi mindent, azt is jól tudjuk. Aztán majd ha túl vagyunk az alapfokún, akár a nemzeti iskolákban is gondolkodhatunk. Volt valamikor egy magyar szecesszió? Ödön hívei. A pfalzi, a malmői, a toweri, a Golden Gate-i iskolák után tessék egy — akkor már ötcsillagos — magyar népfőiskolára is beiratkozni! Áhá-áhá, nem a földrajzi, hanem a politikai Nyugatot centizgeti uraságod, így csúszott fel északra meg a kontinens nyugati partjairól az Újvilágba.

Majd ha egyszer időm lesz, és még bogarasabb leszek, burgenlandi háztetőm fölé egy árbockosarat ácsoltatok. Minden hajnalban fölmegyek, végignézek a nagy magyar tájon. Bemérem az irányt, a haladás sebességét. Néha belebődülök a szélbe: tartsa nyugatnak, mindig nyugatnak! És én leszek az első, aki örökre törli a nagy hajóskönyvből annak az első tisztnek, az utolsó közmatróznak a nevét, aki másfelé csavarja a kormánykereket.

Vége, kilátogattuk magunk. A kutya, a tánc és a düh fekete acsargása, hatalmas színjátékot rendez. Ugat, hogy megvesz belé. Dánul, mint egy dog? Hamburgi, esetleg bécsi németséggel? Annyira azért én sem ismerem a dialektusokat.

meg nyirkosság volt odabent, ezért a hűvösség sem esett jól az ügyvédnek. Mennyezet helyett girbe-gurba faágakat rakott keresztbe-kasba a hajdani építő, és közvetlenül erre tette a szalmát, amely már csaknem feketére avasodott és pókok himbálóztak róla. Három fecskefészek tapadt a falakra a mennyezet alatt. A csúf, sárgacsőrű fiókák örökkön nyújtogatták kopasz nyakukat, és ricsajjal várták anyjukat. Amikor elhallgattak, olyan síri csend lett, hogy az ügyvéd hallotta a szúpercegést a fában.

A vendégek gyalogszékekre ültek, a „gazda-cseléd" a küszöbre kuporodott, s hátát az ajtófélnek vetette. Felhúzott, csontos térdére fektette két hatalmas karját és a földről felvett szalmaszálat sodorgatta karomszerű ujjai között.

Hosszú ideig hallgatagon ültek. Egy egér szaladt a fal tövében, s a kordésgazda rátaposott. Halk reccsenés hallatszott, amint összetört a parányi csontozat az állatkában. Rosszullét kerülgette az ügyvédet, amint látta, hogy „ügyfele" két ujja között lóbálja a farkánál megfogott férget, s egy ideig érdeklődéssel szemlélte is, csak azután hajtotta ki, a kunyhó elébe.

— Esznek a jószágok, Antal? — szólalt meg végre a kordés.

— Szálalnak — dünnyögte Antal, majd élénkebben hozzátette: — Mondtam én, hogy nem itt lenne a helyük, de hát a vezetőség ezt jelölte ki. Nincs más legelő, mert kivitték a farmerok...

Az ügyvéd észrevétele szerint idétlenül, idegenül hangzott a „farmer" — ámde idegen volt itt az ügyvéd számára minden. Összerándult a gyomra, amikor eszébe jutott a „szembenézés". Ez a két állat egymásnak ront itt a harminc éve elásott „jussáért", egy vacak boronáért, és ő lesz jelen, mint a Jog. Ezek azonban fütyülnek rá, ha kivetkőznek magukból. Aggodalommal pillantott a bagoly-szemű, karvalyorrú Góliátra. Egy-egy csapás azokkal az öklökkel és mindkettejüknek vége. Bekaparja őket valami gödörbe, szélnek ereszti a lovat kordéstól és még csak nem is keresik majd őket. Senki nem tudja, hogy a „kolhozba" jött a „farmer": szembenézni.

— Hát akkor lássuk — emelkedett fel a kordés. A napfényre lépve megkönnyebbült az ügyvéd. Most érezte, hogy odabent fázott. Araszolgatva követte a két parasztot, akik hamarosan eltűntek a kazlak között, s ő nem sietett utánuk. Egyszer csak fojtott káromkodást, ütést, zuhanást hallott. „Most ölik egymást!" — szorította torkon a félelem. Nagy komondor ugrott elő a kazlak mögül és nyüszítve nyargalt amerre menekülő ösztöne vitte.

Védelmet keresve szaladni kezdett az ügyvéd is, de pár lépés után belebotlott a saját lábába, és felhemperedett. Kard repült el felette, amit az előtűnő gazda küldött a kutya után azt kiabálva, hogy világgá kergeti, amiért rákapott a csirkékre! Vitte dühe a kutya után, de megtorpant a földön fekvő ügyvéd mellett, akinek a feje körül átnedvesedett a föld a vértől. Odajött a kordés is, és közösen ámulták a jelenséget.

— Ebbe ütötte a fejét — rú-

gott a kordés egy betonvájuba, miközben a környéket vizslatta.

— Nem értem ellenben, hogy mitől bukhatott fel? Még egy göröngy sincs itt. Segíts, Antal. Tegyük a kordéra. Orvoshoz viszem, hátha maradt még benne élet.

— Na... de a borona — nyögte Antal, miközben egyedül emelte a szétfolyó, magatehetetlen testet a kordéra. A másik a tarisznyát húzta le a ló fejéről, s mellékesnek hatóan kérdezte:

— Hány esztendeje dolgozunk együtt?

— Harminc körül — felelte a karvalyorrú.

Az idős paraszt fellépett a kordéra, és markába szedte a hajtószárat. Pillanatig maga elé nézett, és azt mondta:

— Megrozsdált az már a föld alatt. Kár volt érte idejönnöm. Nem azon múlik a jövendő.

Rácsapott a lóra és elporzott a kordéval visszafelé, a kopár távolba.

Bronzkori síremlékek Ópályiból

HARASZTOSI PÁL FELVÉTELE

Bucsár Gyula

Kieselbach (268)

1997. szept. 19.

Stúdió-díjak; 1978: VIT-díj; 19
díj; 1982: Megyei Tárlat, díj;
Szombathely város díja; 1987: K
Észak-Dunántúli Tárlat, Győr-So
Tárlat, művészeti díj, Győr; 19
Experimentierte in seinen frühe
kleinformatige Malereien mit no
der 70er Jahre fertigt er aus f
Komp., Zchngn, schwarz-weiß Tie
(^kuKirakatbábu^ma/Schaufenster
Rad.). Malt ab E. der 70er Jahr
Einfluß von Max Ernst, diese er
Welt der Comic Strips. Die deta
wiederholenden Motiven variirte
Gegenstands-Elemente, Figuren m
grünl.-gelbl., monochrom wirken
Jahren hebt er mit immer kräfti
Regenbogenbogenfarben die auf d
Figurengruppen hervor. Die auf
reduzierte, meistens ins Lila,
fiction-artige Lsch. wurden zue
Figuren (^kuVirágszedők^ma/Blum
später von bunten Massen von mi
einander quälenden Männern, alp
beängstigende, Spannung strahle
Bruchstücken geschener, realer,
meistens iron., herische oder t

Az Epreskert Kálváriája

Megkezdték a restaurálást a magyar képzőművészet bölcsőjében

Budapest szívében, a Városliget közelében, a Bajza, Szondi, Munkácsy Mihály és Kmetty utca határolta területen található a magyar képzőművészet bölcsője, az Epreskert. Története a kiegyezés koráig nyúlik vissza. A millenniumra készülő város művészkolónia kialakítását határozta el. Megvalósítására a ligethez és az Andrássy úthoz közeli részen olcsó telkek juttatásával szorgalmazta neves művészek letelepedését. A tervből hamarosan valóság lett.

A magyar képzőművészek valódi otthonra leltek. Jeles alkotók indultak innen útjukra vagy készítették műveiket az Epreskertet övező műtermes villákban. Házaik tökéletesen illeszkednek a környék elegáns palotáihoz, villáihoz, jól reprezentálják a művészet és vele együtt a művészek akkori társadalmi rangját. A területen először az I. Számú Festészeti Mesteriskola kezdte meg működését 1882-ben. Igazgatónak a történeti festészet egyik legnagyobb mesterét, a müncheni akadémia híres tanárát, Benczúr Gyulát sikerült hazahívni. 1889-ben Stróbl Alajos szobrászati, majd 1892-ben Lotz Károly festészeti mesterképző műteremháza nyílt meg, amely – környezetbe simulva – kizárólag az oktatás szolgálatában állt. A művészjelöltek felkészülésének legfontosabb eleme a mesterrel való együttmunkálkodás volt. A mesteriskolák tanárai idejük nagy részét az Epreskertben tölthették, nem kellett bért fizetniük a műteremhasználatért. Valamennyien a közeli utcákban vettek lakóházat maguknak. Benczúr a Lendvay, Stróbl a Bajza utcában lakott.

Az iskola tanárainak, különösen Stróbl Alajosnak nagy szerepe volt az Epreskert kialakításában, sajátos hangulatának megőrzésében. Stróbl rendkívüli tehetsége és egyénisége nemcsak szobrászatában, hanem életvitelében, környezetalakításában is megmutatkozott. Reggelente kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből, hatalmas jelmezes művészestélyeket szervezett, növendékeivel és vendégeivel történelmi jeleneteket adott elő. Műtermében aranyhalas medence és szökőkút volt. Kertjében különféle állatok, majmok, pávák, őzek, gólyák sétáltak. Antik, középkori és reneszánsz műtárgyak másolataival rendezte be környezetét.

Így került sor 1893-ban a józsefvárosi régi Pesti Kálvária áthelyezésére is. A barokk kápolna, Mayerhoffer András alkotása (1749) a régi Pest egyik legszebb és legeredetibb egyházi emléke. Az eredetileg a józsefvárosi Kálvária téren, a mai Baross utca mentén emelkedő kálváriadomb tetején állott épületet Stróbl a Baross-szobor pályázatán nyert 3000 koronás első díjából kívánta megmenteni. Növendékeivel együtt lebontotta, majd az Epreskertben ismét felépítette.

Mayerhoffer alkotása a világi reprezentatív kastélyépületek homlokzati tengelyében álló díszes szabadtéri lépcsős feljáróira emlékeztet. Legfelső, teraszszerű pihenőjére két oldalról elindított, többszöri pihenővel megszakított lépcsőzet vezet. A centrális építményt eredetileg Hebenstreit József pesti szobrász hétalakos szoborcsoportja koronázta. A lépcsős feljáró első pihenőjét valamikor díszes vasrács zárta.

Az áthelyezéssel és a természetes pusztulással járó károk mellett sajnos a második világháború, majd az ezt követő több évtizedes elhanyagoltság is megtette a hatását. Több díszítő eleme eltűnt, akárcsak a kápolnához vezető stációk.

Helyreállítására először 1970–1971-ben került sor. Ekkor többek között a visszabontás után újrafalazták a sérült boltszakaszokat és pilléreket, felújították a bejárat feletti pihenőt, újra gyártották a hiányzó, törött vagy erősen sérült köveket. A részleges felújításnak köszönhetően a következő három évtizedben az egyetemen tanuló diákok kiállítóhelye lett. Kőanyagának látványos romlása azonban mára halaszthatatlanná tette az újabb restaurálást. A munka meg is kezdődött, először is nyitott oldalú ideiglenes védőtetőt kapott a műemlék. Simonyi László, a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépítésze elmondta, hogy a teljes restauráláshoz 80-100 millió forint lenne szükséges. Az eddigi munkára hétmillió forintot költött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, alapítvány is született a Budapesti Városvédő Egyesület kezdeményezésére, az épület megmentésére. Az ígéretek és a remények szerint két év múlva véget érhet a Kálvária kálváriája, és ismét régi pompájában láthatjuk a gyönyörű műemléket.

SZABADOS TAMÁS

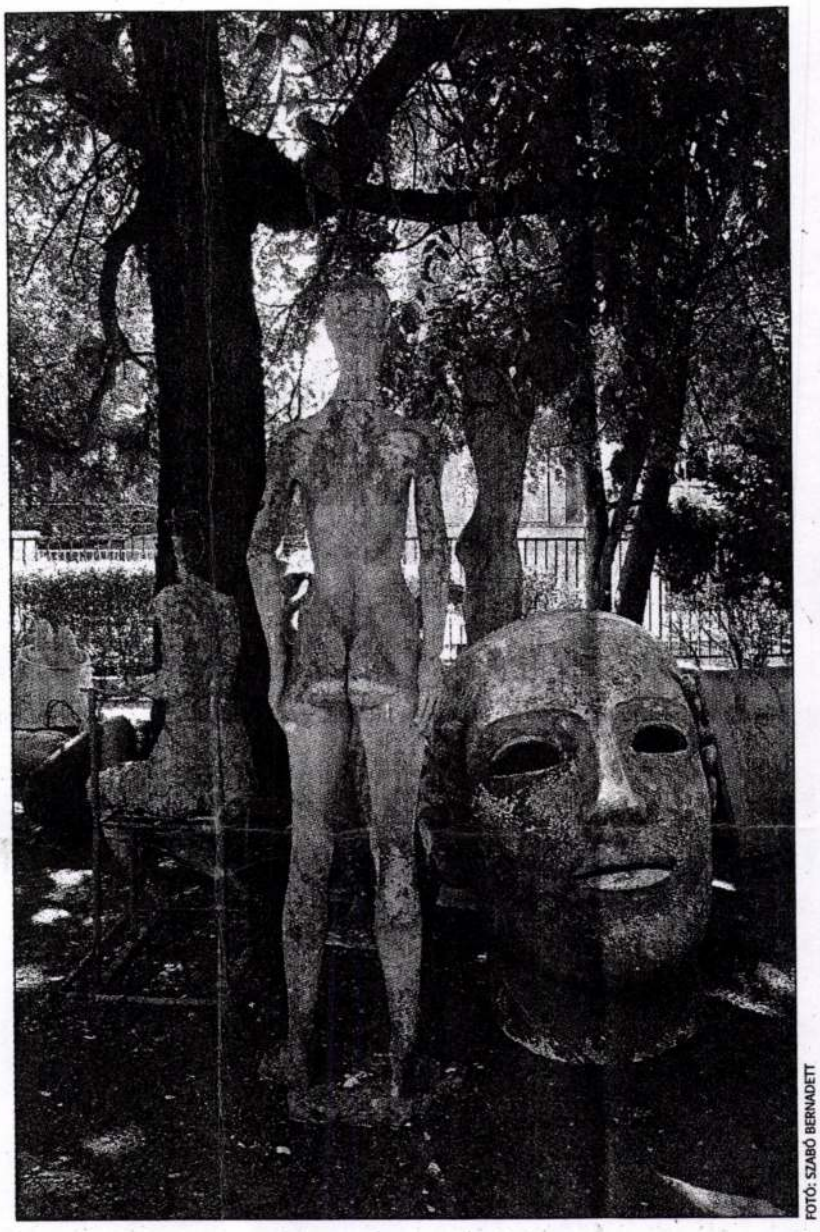

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Valódi otthonra leltek az Epreskertben a képzőművészek

GYERMEKEI JÖVŐJ
Keresztény s
Négy nyelv: ném
NYÍLT NAP: NO
Szeretettel vá
és a leendő el
Osztrák-N
1126 Buda
tel.: 356 465
euschulebp@axele

A NÉP
terjes
szolgálat
hívhat
06 (80
* A hívás Ö
a Nép

KIHÍ
SZERI
MU
junior k

FELADATO
• Nagykere
látogatás
• Termékei
• Akciók m
• Kapcsolat
• Terméktre

ELVÁRÁSO
• Felsőfokú
• 1-2 éves
• Határozot
• Megbízha
• Kommun

AMIT KÍNÁ
• Szakmai
• Szakmai
• Előmenet
• Szolgálat
• Versenyk
A f

A Fő

Benczúr Gyula

Benczúr Gyula napkeleti bölcsei

Benczúr Gyula a magyar *Rubens*. Kimagasló rajzi adottságai révén ő az, akinek anyagábrázolása egyedülállóan rendkívüli. Mindezt a reneszánsz perspektíva törvényei alapján kelti festői életre. Ahol föllazul benne ez a szigorú elv — akkor, így a „Mályvák között" című képén valami egészen különleges hamvasság — művészi finomság érzékelhető a képi megfogalmazásban. Az életmű maradandó vonulatában most a meglepetés erejével hat az 1911-ben festett „Napkeleti bölcsek" egyik változata, mely most újra előkerült a Kieselbach Galéria téli aukcióján. A nagy oltárképet Benczúr a fasori evangélikus templom számára festette, ennek a műnek a variánsa került Benczúr leánya, Elza tulajdonába, melytől a család 1938-ban megvált.

Érdekes, hogy a bonyolultan világos és áttekinthető szerkesztés nem is annyira Rubens, mint inkább *Tintoretto* öröksége Benczúr mesterművén. A bölcsek permetező, barna-fehérben tartott fény-árnyék ábrázolása lelki elmélyültségben — ugyanúgy, mint *József Attila* ismert remekművében — szemléli a Kisdedet, Boldizsár még le se veszi turbánját. Hallatlanul finom Mária hajló mozdulata, s akadnak mások is a bölcseken kívül, akik ajándékot hoznak a Világ Reménységének. A jelenet ritka bensősége a képet Benczúr Gyula egyik főművévé avatja, melynek külön erénye, hogy itt a művész kerül előtérbe a mester helyett. Érezni az alkotó belső megrendülését és áhítatát — a festészet ebben az esetben a lét fölemelő titkába mélyed, s megtalálja a fényességet árasztó Gyermek alakjában a jövő örömáradásának evangéliumi üzenetét.

Losonci Miklós

„Élete meghívás lett egy örömteli apostolságra"

Búcsú Péterfy Idától

Először temettek rendalapítót a világ legnagyobb egyházmegyéjében, Los Angelesben február 12-én, mégpedig a kassai születésű *Péterfy Idát*. A Jézus Szíve Nővérek Társaságának alapítóját sok százan kísérték el utolsó útjára. A szertartást *Roger Mahony* Los Angeles-i bíboros érsek mé-

rók javaslatára közösségük tagjainak többsége elhagyta az országot, azért, hogy - ha találnak rá módot - a szabad világban folytassák apostoli munkájukat. Kaliforniában sikerült megtelepedniük. A Los Angeles-i bíboros érsek támogatásával 1957-ben itt nyílt meg anyaházuk és noviciátusuk. Ezt követően egyre sokrétűbb lett a társaság kateketikai és lelkipásztori munkássága. Hitoktatási segédanyagaik tették Ida nővér rendjét igazán ismertté világszerte. Legsikeresebb munkáik a „Katekéták kézikönyve", az „Öt pontos módszertan", az 1975-ben megjelent hat kötetes hitoktatók és szülők számára írt segédkönyvük, s 1985-ben elindult „Jézus Szíve Gyermekklub" című video katekézisük. A félórás részekből álló mozgalmas sorozatukat ma már harmincnyolc országban hasz-

BENCZÚR Gyula

SZITHA Mária: A Mester. Benczúr Gyula – jubileumköszelben (1844–1920.) Pedagógiai Műhely 1989, 1, 106–115.

eml. Szabolcs-Szatmár megye irodalma. Bibliográfia és repertórium 1989 április 1 – június 30. = Szabolcs Szatmári Szemle 24. 1989., 3., 352.

XIX–XX n. / Mesterek

ger vorm komplexen, waarb
alleenstaanden de meest v
één verband blijven nocht
wetten naar dewelke hunne
tische en organische gehe
geene oorzakelijke psychi
die zich onder de benamin
maar getuigen van eene h
Zij openbaren het levensg
mensch, die ametaphysisch
onduidelijkheden en onderb
onbeheerschbare sfeer der

BENCZÚR GYULA

PEÁK ILDIKÓ: B. Gy.

Palócföld 28. 1994, 1, 77-81

Marie-Vie Oz

Directeur d'étude

előa

Réflexions sur la polit
terr

a II.em

Az előadáshoz tolm

Benczúr Gyula

Szilágyi Ferenc: Magyar Szépírók 5.: Benczúr Gyula.
= Nyelvünk és Kultúránk No 61. 1985 100-101. ill

BENCZÚR Gyula

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk 1994 szeptember 20.-án, kedden
délután 17 órára

a PIKTÚRA GALÉRIA

őszi évadnyitó fogadására.

Választékunkból: Barabás Miklós, Benczúr Gyula, Telepy Károly, Glatz Oszkár, Vaszary János, Szőnyi István, Bálint Endre, Ország Lili művei.

PIKTÚRA GALÉRIA:
1136 Budapest, Pannónia u. 22. I/3.
Nyitvatartás: H-CS: 10-18 óráig
Pénteken: 10-13 óráig

Tel./Fax: 131-23-95

Pető Lilla
igazságügyi képszakértő

Bencsik Gyula

Néprajzi gyűjtőúton

FARSANGI TÁNCMULATSÁGOK

A farsang a vidám mulatságok, bálok, lakodalmak időszaka. Székesfehérvár polgárságának farsangi mulatságait a XVIII. század utolsó harmadától kezdve nyomon követhetjük. Farsang idején a város céhei a hatóság engedélyével zenés felvonulásokat tartottak, ahol az egyes céhek külön kocsikon jelentek meg. A felvonulást esti lakoma és tánc követte.

Az 1770-es évektől kezdve a városi tanács engedélyezte a nyilvános táncot a fogadókban. 1777 farsangján a tanács engedélyezte a Fekete Sas fogadóban a táncot. 1778-ban szabad volt a farsangi tánc Lessitz kávés kávéfőző bódéjában is. 1785-ben 11 nyilvános táncmulatságot rendeztek a városban. A székesfehérvári polgári lövészegylet 1833 farsangján rendezett *álorczás tántzmulatság*aira nyomtatott meghívót a Szent István Király Múzeumban őrizzük. A meghívó szövege így hangzik:

MEGHÍVÓ LEVÉL.

Melly által a´ Szabad Királyi Székes-Fejérvár Városabeli Polg. Lövöldöző Társaság folyó Eszt. Januarius 20-ik, és Februarius 6-kán a´ „fekete Sas" czimü Vendégfogadó Tántz-Szobájában tartandó

ÁLORCZÁS TÁNTZMULATSÁGOT

adni elhatározván; ahoz, az e´ Városi, és Környékebeli minden rangú Nemességet, Cs. Kir. Tiszti Kart, és érdemes Polgárságot illő tisztelettel meghívja; — ki is mind a´ Tántz szobának, mind a´ jól választott Muzsikának, mind pedig az egyébb, ezen mulatsághoz tartozó intézeteknek czélarányos elrendeléséről gondoskodván, egyúttal megjegyzi; hogy a´ lárva alatt, az az Maskarában megjelenők, dísztelen öltözetbe e´ mulatságbul részt nem vehetnek. — Továbbá: a´ Bémenetel ára 30 pengő krajtzárban állapítatott meg. A´ ki bélépő Kártyát (Bilétet) előre váltani szándékozik, ez azt Orszetti Jó´sef Fő-Lövöldöző-Mester Úrnál meg szerezheti. Az emlitett mulatság kezdődik 8 órakor. Költ Székes-Fejérvárott 1833-ik Esztendei Januarius 8-kán. A´ Polg. Lövöld. Társaság.

E báli meghívó szövege azért is becses számunkra, mert közvetett módon bizonyítja, hogy a farsangi alakoskodás, a *dísztelen öltözetben , lárva alatti* maskarázás Székesfehérváron is szokásban volt. A bál rendezői azonban nem a szertelen alakoskodókat, hanem azokat a nemesi és polgári családokat várták, akiknek leánykáit Barabás Miklós *Első bál* című festményén örökítette meg. Barabás képén a báli ruhába öltözött kislányok közül az egyik mindkét kezében álarcot tart.

Batyubálok

Az egyes társadalmi rétegek, foglalkozások, városrészek külön-külön tartották farsangi mulatságaikat, amelyekről a helyi újságok is hírt adtak:

Farsang. A székesfehérvári *felső* és *vízivárosi olvasókör* saját könyvtára javára helyiségében, (vásártér 23. sz. Obermayer-féle vendéglő) *február hó 7-én* tánczvigalmat rendez. Kezdete este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. (Székesfehérvár és Vidéke XXXI, 10, 1903. január 24. 4.)

Mulatság. „A székesfehérvári csizmadia iparos-ifjúság" február 22-én saját betegsegélyező pénztára javára az „Arany Ponty" vendéglőben zártkörű tánczvigalmat rendez. Kezdete eset 8 órakor. Beléptidíj: Személjegy 1 kor. Családjegy 1.60. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. (Székesfehérvár és Vidéke XXXI, 20, 1903. február 12. 3.)

Székesfehérvár parasztpolgársága az 1950-es évekig a városi kultúrház Szent István termében farsangi *batyubál*okat rendezett. A szegényebb alsó- és palotavárosiak (a *lugócok* és a *zöldséghegyezők)* farsangvasárnap, a jómódú felsővárosiak (a *nyolcasok* vagy *vonyogósok)* egy héttel korábban tartották batyubáljukat. Az előbbit *farsangutójji-*, az utóbbit *gazdabál*nak nevezték. A batyúbálokat a két világháború közötti időszakban a gazdakör, a dalárda és a katolikus legényegylet (KALOT) rendezte. Fuvószenekar, 5-12 tagú *rezesbanda* muzsikájára polkát, lassú és gyors csárdást, mazurkát, valcert táncoltak. A felsővárosiak batyubálján az 1930-as években Hofstätter István *városgazda* kezdte az első táncot a feleségével.

A batyubálba a legények egyedül, a lányok a *gardimamá*val érkeztek. A terem közepén, a *majomszigeti*ben álltak a legények, innen nézték ki maguknak azt a lányt, akivel táncolni akartak. Eközben a lányok a fal melleteti székeken ülő *gardimamák* mellett álltak, és várták a legények felkérését. Arra a leányra, akit senki nem vitt a táncba, azt mondták, hogy *zöldséget, petrezselymet árul*. Másnap reggel már róla pletykáltak a *gardimamák* a piacon. Az, hogy a batyubálon ki kivel táncol, nagyon fontos volt, mert a következő farsangban már lakodalom is lehetett a dologból. A táncba híváskor a legények ezért nemcsak a lányok csinosságát nézték, hanem a hozományként, örökségként remélhető *búzaföld*ek számára is gondoltak. Éjfélkor *lefújták a táncot*, *vacsoraszünet*et tartottak. A leány meghívta asztalukhoz azt a legényt, akivel táncolt, és megkínálta a batyukban, *kaucsukkosarak*ban magukkal hozott vacsorával. Rántott húst, kenyeret, fánkot, süteményt ettek. A legény a magával hozott *fonott korsó*ból borral kínálta meg a leány családját. Az éjféli vacsora után egy órától reggel hatig ismét tánc következett. Távozáskor, ha a legény ezért külön fizetett, a muzsikások a terem ajtajáig *kikisérték* a bálozókat. Ilyenkor még az ajtó előtt, sőt a kultúrház kapujában is táncoltak egyet-kettőt. A muzsikásokkal való *kikisértetés* elsősorban a lány iránti figyelmességnek számított.

Bőgőtemetés

A farsangi bált, de magát a farsangot is *bőgőtemet*éssel fejezték be. A zenészek a farsangi bálon a nagybőgőt felravatalozták, tréfás gyászbeszéd után „eltemették", mivel a nagyböjtben tilos volt muzsikálni, bált rendezni, lakodalmat tartani. Székesfehérváron a húshagyókeddi bálokon gyakran rendeztek bőgőtemetést. A Szent István Király Múzeumban a XIX. század utolsó harmadából két nyomtatott bőgőtemetési gyászbeszédet is őrzünk.

A korábbi, 1882-ben keletkezett, négy oldalas nyomtatvány szövege a nagybőgő élettörténetének, kimúlásának bemutatása kapcsán a helyi és az országos politika fonákságait állítja pellengérre:

Ösmeritek-e szerelmes atyámfiai Fehérvárt? s ha igen, ösmeritek-e kövezetét? Ez a kövezet okozta halálát annak, kinek temetésére mi itt ma összejövénk. De ne bőgjetek, ne ordítsatok, hagyjatok szóhoz jutni engem!

Szabad királyi Székesfehérvár városában van egy utcza, melyet úgy csúfolnak, hogy „Szent István-utcza — Van ezen utczában egy korcsma, melyet úgy hívnak, hogy „Zsidó lányok korcsmája." Eljár ide minden eleven állat, még Krausz Toncsi is, a bab-szenzál, mi természetesb tehát, hogy el szokott ide járni az is, kit most itt, mint hullát gyászolunk, — el-eljárt ide a szerencsétlen nagybőgő is, ki immár fölvevé a „néhai" nevet. Bár ne járt volna ide, ez okozta oly kora vesztét!

Szomorúan vitte haza élete párját Gogó, a nagyérdemű nagybőgős és lába a „Szent István-utcza" fáin kövezetén megbotlék, eldobta élete párját — és oh fordítsátok el szemeiteket — a szerencsétlen nagybőgő kitörte a nyakát!

Ő, kin nem tudott kifogni Tisza Kálmán és Szapáry Gyula, kit nem háborgatott az adó-, illeték-, fogyasztási- és hadmentességi adó végrehajtó, kit nem kezelt még Laufenauer Tóni az ex kórházi gondnok sem — ily szomorú halált halt. De ez egyrészt a megboldogult hibája volt; mert mint városi képviselőnek (hova kell igazándibb kép — akarom mondani pofaviselőbb egyén, mint a nagybőgő volt?) indítványoznia kellett volna, hogy a nemes város még nemesebb gazdasági tanácsosát kocsikáztassák végig Cziráky Jancsi gróf szandlauferjén a „Szent István-utczán", s ha a nyakát nem szegte volna, úgy merészelt volna csak végig menni annak kövezetén...

A másik, 1890-es évekből fennmaradt bőgőtemetési szöveg így adja elő a nagybőgő kimúlásának történetét:

Minthogy mindig szomjas a banda, ez a divatos betegség a nagybőgő hasát is ostromolni kezdte — s hirtelenében letekintett a Stignic kávéházba, egy butella móri karczosra. — Alkalmilag belekukkantott egy politikai lapba, s a politikai vezérczikktől egyszerre 12 tuczat hasgörcsöt kapott. Fájdalmában húrjai mind leszakadoztak. — Egy húr kivágta három vaknak a szemét. — A három vak ezt látva, neki rontott a nagybőgőnek, nyakon ragadta, és belé fojtotta a szuszt.

A nagybőgő megszűnt bőgni! — És meghalt, mielőtt élhetett volna. — Elvitte az élhetetlen halál!

A zenekar a leszakadozott húrokból azonnal telefonhálózatot rögtönzött, s össze telefonírozta Székesfehérvár minden ember és marhadoktorát a kik egy rizsma itatós papirost tele írtak recepteknek, minden gyógyszertárból összeszedettek: mannát, rebarbarát, áloét; gumiaszszafödität, szódát, acidum tartarikumot, s egy mixtúrában beadták a nagy halottnak. — Ciánkálival és hidroglicerinnel igyekeztek a bőgőgörcsöket feloldani, — a has felszínére vizikátorokat tapasztottak, a nyakát megpiócázták. A fejét galvanikus géppel pofoztatták, — a hentesek hurkatöttökkel megkrisztirozták, a pékek befütöttek a hasába, a kovácsok nagy pörölyökkel ütötték agyba főbe, a palotai meszesek meszet oltottak a gyomrába, a kőmívesek maltert kevertek benn az építendő új városház fundamentumához. A színházi fodrász Poncius és Pilátus segítségével a haját ránczigálta, a zenekar a „Csipd meg bogár a fülit!" nótát húzta a fülébe. Mind ez mit se használt! — A nagy lélek kiszenvedett!

1896 farsangján a székesfehérvári önkéntes tűzoltó egylet bőgőtemetés alkalmával tartandó gyászbeszédre pályázatot hirdetett. A *Székesfehérvár és Vidéke* című lapban közzétett felhívás szerint: „A gyászbeszéd főkelléke a humor, jutalma 2 drb. cs. és kir. arany." Az eseményről így számolt be az újság: „*Bőgőtemetés*. A székesfehérvári önkéntes tűzoltó egylet a régóta szokásban lévő húshagyó keddi „bőgőtemetés"-ét az idén is megtartotta, bár korántsem oly nagy sikerrel, mint az előző években. Talán ennek az az oka, hogy az eddig szokásban volt álarczos körmenet az idén elmaradt. A „Magyar Király" szálloda termébe a tűzoltó bálok vegyes publikuma az idén is szép számban összegyűlt s viharos jókedvvel temette el hivatalosan a nagybőgőt, a farsang, a jókedv e symbolumát. Éjfélkor a színtársulat kedvencz tagja, Lomniczy Béla búcsúztatta el a publikum feszült érdeklődése között a farasangot."

Székesfehérváron a Velence Szállóban vagy a Barátság Bisztróban rendezett hagyományos cigánybálokon az elmúlt években is minden alkalommal rendeztek bőgőtemetést.

Lukács László
néprajzkutató

Szövegelés

Kortan

— Mi jellemzi a mai kort?

— Hogy egyre többen gyónnak, és egyre kevesebben akarnak áldozni.

Kezelés

— Nővér, mit hozott maga nekem? Ez a gyógyszer egyszerűen undorító!

— Ketteske, ez nem gyógyszer, ez a vacsorája!

Kritika

— Szerkesztő úr, ön szerint melyik műsorunk a legrosszabb?

— Mindig a következő.

Gyónás

— Egyáltalán hisz ön az istenben, jóember?

— Gondolja, atyám, hogy ez a legmegfelelőbb hely találós kérdésekre?

Diagnózis

— Asszonyom, önnek baj van a gyomrával, a szívével és a hallásával. Hány évesnek tetszik lenni?

— Harmincöt vagyok, doktor úr.

— És ráadásul emlékezet-kihagyásban is szenved.

Időszámítás

— Tulajdonképpen miért nem dohányozhatok, papa, amikor te mondtad, hogy már nyolcadikos korodban szívtál...

— Na igen, de én akkor már 19 éves voltam.

POLITIKAI HIRDETÉS

EGYÜTT MEGOLDJUK!

Kedves Olvasó!

Ezzel a játékkal mától 13 hétvégén találkozhat. A VÁLASZTOTÓ kérdéseit a hétköznapok vetik fel, a megoldást az SZDSZ kínálja. A játék legfontosabb nyereménye maga az információ, de ha összegyűjti mind a 13 ellenőrző szelvényt, és felragasztva 1994. április 25-ig elküldi címünkre (SZDSZ-VÁLASZTOTÓ, 1537 Budapest, 114. Pf., 453/408.), sorsoláson vesz részt.
Főnyeremény: egy Volkswagen Golf személyautó, ezenkívül 30 további értékes nyeremény.
A sorsolást 1994. április 30-án tartjuk Budapesten. A nyerteseket levélben is értesítjük az eredményről. Jó szórakozást, tanulságos játékot és sok szerencsét kívánunk!

VÁLLALKOZÁS

1. **Mi lett a „vállalkozók paradicsoma" ígéretből?**
   1. paradicsom 2. püré X. még az sem ☐
2. **Hogyan változott a vállalkozások számának növekedési üteme 90–93-ig?**
   1. nőtt 2. lassult X. változatlan maradt ☐
3. **Mennyit kapott a „meggy-magos" vállalkozó annó?**
   1. 3 év 2 hónapot 2. 2 év 3 hónapot X. 1 évet ☐
4. **Mi éltet egy vállalkozót ma?**
   1. hit 2. remény X. kereset ☐
5. **Egy kis varroda beindításához az USA-ban fél nap ügyintézés kell. Nálunk?**
   1. 1 nap 2. 5 nap X. 10 nap ☐
6. **Melyik a leginkább túlszabályozott terület hazánkban?**
   1. a vállalkozás 2. a közlekedés X. a polgárok fogsora ☐
7. **A hasonló fejlettségű országokat egybevetve, mekkora nálunk a vállalkozókat terhelő adószint?**
   1. ugyanolyan 2. 10%-kal alacsonyabb X. 10%-kal magasabb ☐
8. **Hogyan változtak a vállalkozók adóterhei 90 és 93 között?**
   1. növekedtek 2. csökkentek X. nem változtak ☐
9. **Érdekelt-e ma egy vállalkozó a munkahely-teremtésben?**
   1. nem 2. igen, erősen X. alig-alig ☐
10. **Mitől tart leginkább ma egy vállalkozó?**
    1. konkurenciától 2. betörőktől X. újabb gazdasági szabályzóktól ☐
11. **Mivel lehetne leginkább ösztönözni a vállalkozásokat?**
    1. kamatemeléssel 2. adó-csökkentéssel X. központi szabályozással ☐
12. **Meddig kell „kibírnia" egy vállalkozónak?**
    1. hóvégéig 2. évvégéig X. májusig ☐

FORDÍTS!

VÁLASZTOTÓ

VÁLASZTOTÓ 2. ellenőrző szelvény

Százötven éve született

BENCZÚR GYULA

A magyar történelmi festészet az 1867-es kiegyezés után virágzott. A gazdasági fellendülés jótékony hatással volt az építészetre, de a szobrászat és a festészet is erőteljesen fejlődött. Ezekben az évtizedekben festészetünk, Munkácsyval az élen, európai színvonalra emelkedett. Méltó társa volt ebben, az 1844. január 28-án, Nyíregyházán született Benczúr Gyula. Apai ágon nemesi családból származott, ősei között tollforgatók is akadtak.

Benczúr apja gyógyszerész volt, és a kassai Lassgaller Paulinét vette feleségül. Házasságukból öt gyermek született, három Kassán, ahova a család átköltözött. Benczúr, az elemi után az evangélikus gimnáziumban feltűnt kiváló rajztehetségével. Apja mérnöki pályára szánta, majd reáliskolába iratta. Arra is volt gondja, hogy magánrajziskolában taníttassa. Hamar kitűnt, hogy a fiatal Benczúr nem mindennapi tehetség.

Ezért apja 1861-ben Münchenbe küldte, ahol a Képzőművészeti Akadémián elsőként került annak hallgatói közé. Itt, Szinyeivel együtt tanult. A két tehetséges magyarra felfigyelt az akadémia híres tanára, Karl von Piloty, a történelmi festészet európai hírű tekintélye. Benczúr, Szinyeivel együtt 1864-ben került Pilotyhoz. Szinyei felkeltette Benczúr érdeklődését a természetábrázolás iránt. Bekövetkezett az, hogy Benczúr mestere fölé nőtt. Ez volt az az időszak, amikor a történelmi festészet egész Európában uralkodó műfaj volt.

A Piloty mellett töltött idő, és a régi mesterek tanulmányozása, Benczúr művészetét egyre jobban kibontakoztatta, olyannyira, hogy Piloty munkatársa lett. Benczúr, a nyarakat kassai házukban, testvéreivel együtt töltötte. Húszéves sem volt, amikor megfestette a Kislány a bábuval című remekét, de megfestette családja minden tagját is.

E művei megmutatták portréfestészetének erősségeit. A fiatal Benczúr korán fogékonnyá vált a magyar történelem harcos hagyományai iránt.

Önarckép, 1892

Nagy sikerű történelmi festményeinek sorát a Hunyadi László búcsúja című művel kezdte, és sikert hozott számára. Ebben az időben, 1867-ben, született a Visszatért Lenkey huszár, a Temetői csata stb. 1869-ben festette meg II. Rákóczi Ferenc elfogatását, amelyet a II. Rákóczi Ferenc szökése előzött meg. Benczúrt ellenállhatatlan erő vonzotta a több alakos képszerkesztés felé. A soron következő nagy mű a Vajk megkeresztelése volt. Elkészítése hat évig váratott magára.

Tehetségét értékelte II. Lajos király is, aki Benczúrt elhalmozta megrendelésekkel. Így születtek meg szebbnél szebb festményei. (XV. Lajos és Dubarry stb.) Közben, 1869-ben, neves művészek társaságában ellátogatott Itáliába, ahol a nagy festőket tanulmányozta. Müncheni éveit elmélyült baráti kapcsolatok jellemezték. Hazaköltözése után Gabriel Max festőtársával dolgozott egy műteremben, akinek húgát, Karolinát, 1873-ban feleségül vette.

A nyári hónapokat feleségével együtt a Starnbergi-tó melletti Ambachban töltötte 1910-ig. Ebben az évben birtokot vásárolt a Nógrád megyei Dolányban, amelyet halála után Benczúrfalvának neveztek el. Fiatal házaséletének emléke néhány igen szép természetben alkotott kép.

A Vajk megkeresztelésével 1875-ben készült el. Ezt a művét a magas színvonalú technikai tudás, a tökéletes elrendezés, a ragyogó anyagszerűség, egyik legnagyszerűbb művévé avatta. Ennél magasabbra Benczúr — a Budavár visszavételét, és a Mátyásról készült két festményét kivéve — már nem is juthatott.

Az is igaz, hogy a jövő bontogatta szárnyait, és előző évben rendezték meg az impreszszionisták Párizsban első kiállításukat, ami egyúttal azt is jelentette, hogy a parádés történelmi vásznak felett eljárt az idő...

1876-ban művészetének elismeréseként, II. Lajos, a müncheni akadémia tanárává nevezte ki Benczúrt. Három évig tanított itt. Felüdülést mindig családja körében keresett, és ekkor festette gyermekeiről készített képeit.

A portréábrázolás összetett formája Az Első Magyar Biztosító Társulat ülése című, azóta elpusztult kép. Itt is tündökölt Benczúr erőssége, a könnyed, minden erőltetéstől mentes alkotási mód. 1882-ben, Bacchánsnőjével elnyerte a Képzőművészeti Társulat 200 aranyból álló nagydíját. Ekkor már második itáliai útja, valamint Rubens és Van Dyck tanulmányozása is mögötte volt. Ebből az időből való a Charon hajója és a Kun László meggyilkolása. Benczúr befutott festő lett: a prágai akadémia igazgatói állást kínált neki, de a weimari festőakadémia is szívesen látta volna tanárai sorában. Szívesen fogadta, amikor Trefort Ágoston kultuszminiszter 1883-ban meghívta a magyar művészképző intézmény vezetésére. Első tette az volt, hogy addig készült portréiból kiállítást rendezett. Rengeteg megrendelést kapott. Ekkor készült egyik legszebb férfiportréja, Trefort Ágostonról...

A soron következő nagy megbízás a Budavár visszafoglalása volt. A képet későn rendelték meg és csak 1896-ban mutatták be. Szent István rendet kapott érte. Ez a gyönyörű festmény pompás emléke a nagy történelmi eseménynek, és méltán aratott egész Európában nagy sikert.

Benczúr 1890-ben nősült másodszor, Ürmösi Kata Piroskát véve feleségül, aki szeretettel nevelte a négy árvát, és mindvégig hű társa volt. 1894-ben az antwerpeni kiállításon Ferdinánd bolgár cár arcképe megszerezte számára a Medaille d´Honneur-t. Műtermében külföldi arisztokraták, sőt I. Ferenc József és Erzsébet királyné is gyakran megfordult. Utóbbit 1898-ban, halála előtt is megörökítette...

Tömegjeleneteinek legnagyobb teljesítménye a Milleniumi hódolat, amiért 1910-ben nagy aranyéremmel tüntették ki. Az igazsághoz tartozik, hogy a Mesteriskola élén Benczúrt a Párizsból előtörő modern irányzatok képviselői állandóan bírálták, ő azonban nem volt hajlandó a változtatásra, mintahogy Munkácsy is kitartott a régi iskola, és stílus mellett.

Ennek ellenére Benczúr nem volt ellensége az új művészeti utakat kereső ifjúságnak. A támadások ellen Benczúrt megvédték tanítványai. Benczúrt bízták meg a Bazilika oltárképének, a Szent István felajánlja a koronát c. kép elkészítésével is. 1902-ben a királyi vár számára készítendő sorozatra kapott megbízatást. Ebből kettőt fejezett be: Mátyás fogadja a pápa követeit és a Diadalmas Mátyást. Benczúr a hivatalos elismerésre nem panaszkodhatott: tagja lett a főrendi háznak, a kolozsvári egyetem díszdoktorává avatta, sok képe itthon és külföldön aranyérmet és első díjat nyert. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának. (Mintegy, székfoglalóul, megfestette Mikszáth Kálmán arcképét.)

Jellemző, hogy pihenés közben sem tette le az ecsetet. A Pán a nádasban tulajdonképpen önarckép, olyan ember búcsúja, aki mindent megkapott az élettől...

1920. július 16-án, életet 77. évében hunyt el. Műveinek bensőséges hangulata, derűs jeleneteinek bizakodást sugárzó színei, valósághű ábrázolása, legkiválóbb festőink közé emelte.

Történelmi festményei egyetlen szóval jellemezve: lenyűgözőek...

Dr. Gyimesi Dömötör

ÍRÓJEGYZET

Magyar táj, háromcsillagos

Ez a táj háromcsillagos. A csillag nem valami nemzeti jelzés, nem valami ideológia fétise, a csillag: minőség a konyakcímkén, komfort a szállodán. Nem csúnya ez a háromcsillagos táj, mondom a közhelyes szentenciát. Nincs annyira berendezve, mint az ötcsillagos Nyugat-Európa, de fölényesen jobb, mint a két- vagy egycsillagos vidékek, ahol 1989 decemberében csillagtalanítottak, ha igaz.

Nálunk, Erdélyben, az örökös havazásokra készítik fel a házakat. Olyan irdatlan hó hull arrafelé, hogy szinte függőlegesek a tetők. A szász polgárházak tört barokkja is arravaló, hogy felezze a súlyt, ha már nem térhetünk ki előle.

Alóla. Mert a súly súly marad, még ha hófehér is, még ha mennyei tonnák ropogtatják is a tető bordázatát. — A súly, persze, ott egye meg a ráksúly — szól ki nagyapám a hámló, zöld utazóládából. Ez az ő, egyébként a Tejút összes csillagaival fölkomfortozott örökös szállása. — Mit mind nyávogtok, sose volt jó nálunk. Akkor meg kiki végezze dolgát, semmi se számít azontúl. Egyszer majd mélyelemzem az öreg kiszólását: igazán népünk lelkéből jön-e, és igazából ez minden befelé fordulásunk, minden férfimunkánk finom (és a bevallottan nagy súlyok alatt egyre feszesebb) rugója? A paraszti észjárás, amiben nem az a fontos, hogy paraszti, inkább, hogy lemondó.

A háromcsillagos táj, igen. De hisz ez már nem falu a nagy magyar pusztán, és a puszta sem igazán puszta. A mai falusi polgár, az agrárpolgár élete egyben-másban a minden korábbi idők budai polgárainak életéhez hasonlít. Városi, de kenyere paraszti, szőlőmíves, nem pedig poroszló vagy kézműves. Úgyhogy az is természetes, ha áthallások vannak mondjuk Mátyás korából. Egy falu, amely néhány hónapja városnak mondja magát, bort folyatott a főtéri szökőkútból. Koronázási virtus!

A mi erdélyi magyarunk ájuldozva jön haza a háromcsillagos vidékről: barátom, hogy mi minden van bezsúfolva csak a konyhába!

Akkor tehát megálljunk, mert itt van már a Kánaán?

Mindenképpen, ha a Kánaán egy, szinte megszólalásig egyforma, bajoros házak halmaza. A vakítóan fehér homlokzaton sötétlik a magasföldszintes ajtó, a kis- és nagyablakok aszimetriája. Nem bajor, inkább burgenlandi — helyesbít a hely lakója —, mi ezt is, azt is odajárunk tanulni.

Nemhogy lehet, de kell a Nyugattól tanulni, s hogy mi mindent, azt is jól tudjuk. Aztán majd, ha túl vagyunk az alapfokún, akár a nemzeti iskolákban is gondolkodhatunk. Volt valamikor egy magyar szecesszió? Legyünk lechneriánusok! Nem Ödön von Lechner, hanem Lechner Ödön hívei. A pfalzi, a malmői, a toweri, a Golden Gate-i iskolák után tessék egy — akkor már ötcsillagos — magyar népfőiskolára is beiratkozni! Áhá-áhá, nem a földrajzi, hanem a politikai nyugatot centizgeti uraságod, így csúszott fel északra meg a kontinens nyugati partjairól az Újvilágba.

Majd ha egyszer időm lesz, és még bogarasabb leszek, burgenlandi háztetőm fölé egy árbóckosarat ácsoltatok. Minden hajnalban fölmegyek, végignézek a nagy magyar tájon. Bemérem az irányt, a haladás sebességét. Néha belebődülök a szélbe: tarts nyugatnak, mindig nyugatnak! És én leszek az első, aki örökre törli a nagy hajóskönyvből annak az elsőtisztnek, az utolsó közmatróznak a nevét, aki másfelé csavarja a kormánykereket. Vége, kilátogattuk magunk. A kutya, a tánc és a düh fekete acsargása, hatalmas színjátékot rendez. Ugat, hogy megvész belé. Dánul, mint egy dog? Hamburgi, esetleg bécsi némettséggel? Annyira azért én sem ismerem a dialektusokat.

Oláh István

Kaláka

A buszmegállóban két fiú beszélget, a szövegből ítélve osztálytársak. Az egyik másfél fejjel, s vagy tíz kilóval megtermettebb a másiknál. Nagy: Jól megvertem a Ferit. Nem pimaszkodik veled tovább. Kicsi: Remélem. Nagy: Van még ilyen megverni való gyereked? Kicsi: Talán a Béla, de vele még várok egy kicsit, hátha már nem szemtelenkedik. Nagy: Csak szólj! Kicsi: Majd szólok. Nagy: Megint mindenből jelesed lesz? Kicsi: Úgy néz ki. Nagy: Engem lehet, hogy kémiából megbuktatnak. (Jó fél percig nézik szótlanul az aszfaltot.) Nagy: Otthon leszel délután? Kicsi: Persze. Nagy: Átvinném a kémiakönyvet meg a füzetet, megcsinálnánk a leckét. Kicsi: Jó, hozzad! Majd megműtjük(!?) Arrább mennek, már nem hallom őket. Ha a kémiát is sikerül megúszni, alighanem egy legyőzhetetlen párost láttam.

—Tál—

POLITIKAI HIRDETÉS

A TELITALÁLAT:

1. X 2. 2 3. 1 4. X 5. 2 6. 1
7. X 8. 1 9. X 10. X 11. 2 12. X

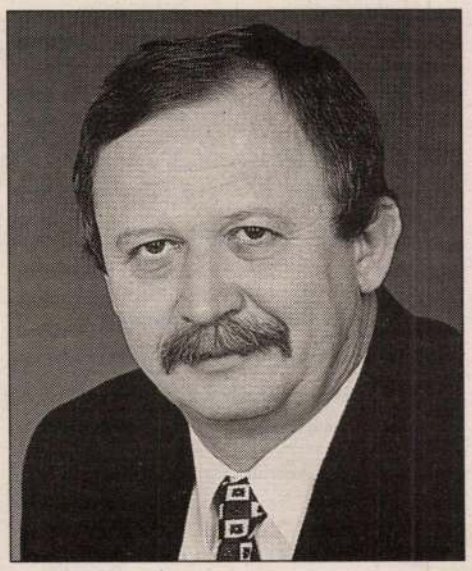

Kuncze Gábor, az SZDSZ miniszterelnök-jelöltje:

„Olyan Magyarországot akarunk, ahol lehet tisztességesen vállalkozni, sőt érdemes is. Az SZDSZ stabil szabályozókkal, adócsökkentéssel meg fogja teremteni a vállalkozók biztonságát, hogy a vállalkozás minél több ember számára jelenthesse a becsületes boldogulás lehetőségét. Így teremthet új munkahelyeket, és remélhetünk magasabb életszínvonalat, több pénzt az iskolákra, nyugdíjakra, kórházakra vagy éppen színházakra."

SZDSZ

Székesfehérvári Kőbányai Sört Értékesítő Kft.

FŐKÖNYVELŐT keres.

Sikeresen pályázhat, ha:
- mérlegképes könyvelői végzettséggel rendelkezik,
- minimum 10 éves szakmai gyakorlata van.

Előnyt jelent, ha Ön:
- a szakmai gyakorlatát a kereskedelemben szerezte,
- számítógépes rendszer használatában jártas.

A pályázat szakmai önéletrajzot, végzettséget igazoló dokumentum másolatot tartalmazzon.

Bér megegyezés szerint.

A pályázatot a KFT. ügyvezető igazgatójának Oláhné Surányi Ágnesnek címezve, a megjelenést követő 5 napon belül kérjük beküldeni.

Cím: Székesfehérvár, Honvéd u. 3.

(4138/1H)

Nemzetbiztonsági szempontok is érvényesültek

Három éven belül megszűnik a telefonhiány

(Folytatás az 1. oldalról)

Monoron a *Tápiótel Rt.–Dét–Com–MCG, Nyíregyházán* megintcsak a *Matáv, Pápán* a *Pápatel Rt., Orosházán* a *CET, Salgótarjánban* a *Kelet-Nógrád–Com–HTCC* által alkotott társaság, *Sárváron* pedig ugyancsak az utóbbi pályázó és a *Rába-Com Rt.* kettőse nyújtott be a sikeres pályázatot. *Szegeden* a *Compagnie Générale des Eaux (CGE), Szentendrén* a *Matáv Rt., Szentesen* szintén a *CGE, Székesfehérvár* körzetében a *Matáv*, a *szigetszentmiklósi körzetben* a *United Telecom Services (UTS)–Kisdunacom Konzorcium* kettőse, *Szolnokon* a *Matáv Rt., Vácott* a *Digitel 2001.*, a *veszprémi körzetben* pedig a *UTS-Bakonytel* konzorciuma nyerte el a miniszter végső döntése alapján a koncessziós jogot.

Az elkövetkező napokban várható koncessziós szerződések nyomán újabb 8,2 milliárd forint szolgálja majd – az e célra létrehozott alapon keresztül – a távközlés fejlesztésének ügyét. Ezenkívül az előttünk álló három évben hozzávetőleg 20 milliárd forint befektetésre lehet számítani az imént felsorolt távközlési körzetekben.

A telefonra várók számára azonban talán az a legfontosabb, hogy a tegnapi döntés alapján úgymond egyenszilárdság alakul ki a hazai telefóniában. A Matáv privatizációs tenderében kiírtakhoz hasonlóan ugyanis a primerkörzetek győztes pályázóinak is vállalniuk kellett, hogy mostantól legalább évi 15,5 százalékos fejlesztést produkálnak saját körzetükben, s ennek révén 1997-re felszámolják a telefonra várakozók listáját. Ez annyit tesz, hogy három év múlva a telefonigénylők 90 százalékát hat hónapon belül, a maradék 10 százalékot pedig 12 hónapon belül telefonvonalhoz kell juttatni.

A hazai pályázók mellett zömmel egyesült államokbeli, francia, izraeli befektetők jelennek meg ezután a hazai távközlési piacon, de a miniszteri döntés értelmében lehetőséghez jutnak a svájci és a holland cégek is. Ennek ellenére – a távközlési tenderek szinte természetes velejárójaként – már most sejteni lehet, hogy a vesztesek egy része nem törődik bele könnyen a miniszteri döntésbe, aminek a tegnapi eredményhirdetéskor lehetett is a jelét tapasztalni.

A kérdésekre, magyarázatkérésekre válaszolva Schamschula György kijelentette: nem a pályázók nemzetisége, s nem is a megajánlott koncessziós díj mértéke volt a döntéshozatalnál a meghatározó szempont. (Ha például csak ez utóbbi alapján választották volna ki a győzteseket, a 8,2 milliárd forintos koncessziós díjnál akár 20 százalékkal többet is el lehetett volna érni.) A miniszter válasza szerint a mérleg nyelvét a fejlesztési koncepciók milyensége, a lakossági díjak és egyéb feltételek mennyisége, minősége billentette a győztes társaságok felé, s a bíráló bizottság tagjainak döntésében szerepet játszott az is, hogy választásukkal kiszűrjék azokat a csapdákat, amelyeket a túlságosan könnyelmű ígéretek rejtettek magukban. A székesfehérvári körzetre vonatkozóan azonban a *KHVM* vezetői elismerték: a Matáv-győzelem kimondásában nemzetbiztonsági tényezők is szerepet játszottak...

*

Ugyancsak a távközlés ügyéhez kapcsolódott Schamschula György és *Latorcai* János ipari és kereskedelmi miniszter tegnapi, három szakvállalatot érintő látogatása. A *BHG Híradástechnikai Rt.*, az *Ericsson Technika Kft.* és a *Siemens Telefongyár Kft.* vezetőivel folytatott megbeszéléseket követő sajtótájékoztatón az ipari tárca vezetője elmondta: kormányzati szerepvállalásra is szükség lesz a három cég további eredményes működéséhez. A magyar piac feltételei ugyanis nem elegendőek a fejlődéshez, ezért a vállalatok a külpiaci megjelenéshez támogatást kérnek. Ennek egyik formája az exportfejlesztéshez nyújtott kedvezményes hitel biztosítása lehet.

A BHG, az Ericsson Technika, illetve a Siemens Telefongyár egyöntetűen fogalmazta meg egyebek között azt az igényét a két miniszter felé, hogy a koncessziós pályázatok során a hazai beszállítók élvezzenek előnyöket.

(pató)

Pannonia, Globál, Pannonplast, Soproni Sörgyár

Áprilisban indul a KRP-kísérlet

(Folytatás az 1. oldalról)

A kisbefektetői részvényvásárlási program első, kísérleti szakaszában négy cég, a *Pannónia Hotels*, a *Globál TH*, *a Pannonplast Műanyagipari és a Soproni Sörgyár Rt.* mintegy 4 millird forint értékű papírjait ajánlják fel a hazai kisbefektetőknek. Tegnap, a program indításáról sajtótájékoztatót tartottak, amelyen Szabó Tamás privatizációs miniszter kiemelte: a magánszféra ma már meghatározó a gazdaságban. Eddig 300 cégnél mintegy százezren jutottak a dolgozói tulajdonlás keretében állami vagyonhoz, a *munkavállalói résztulajdonosi programban* (MRP) pedig csaknem 10 cég szerepel, 20 ezer új tulajdonossal. A KRP esélyt ad minden felnőtt állampolgárnak a privatizációban való részvételre, a tulajdonszerzésre, illetve a megtakarítások befektetésére. Emellett széles körben elősegíti a pénzpiaci ismeretek megszerzését, hozzájárul a tőzsde fejlődéséhez is. *Összesen 100-120 milliárd forint értékű vagyon* kerülhet e program keretében a kisbefektetőkhöz.

Csepi Lajos, az Állami Vagyonkezelő Rt., vezérigazgatója kitért arra, hogy sokan választási kampányfogásnak tartják a KRP megindítását, holott – véleménye szerint – a magántulajdon szélesedése az egész gazdaság fejlődését szolgálja. A program – bár nem szigorú versenyen alapul –, beleilleszthető a piaci típusú magyar privatizációs gyakorlatba, mivel nem ingyenes vagyonosztogatásról van szó. A KRP alapelve, hogy olyan cégek részvényeit kínálja a kisbefektetőknek, amelyek a tőzsdére kerülnek, gazdaságilag stabilak, és szakmai, *stratégiai befektető* a többségi tulajdonosuk. Az Állami Vagyonkezelő Rt. cégei – a tapasztalatok leszűrése után – ősszel kapcsolódnak be a programba, elsősorban a közszolgáltató társaságok, a *MOL*, a *Matáv*, az *MVM Rt.* részvényeit kínálják majd fel, de várhatóan az *Egis*, a *Richter Gedeon*, a *Pick*, a *Szegedi Paprika Rt.* papírjai is színesítik a kínálatot. A további részvényválaszték attól függ, milyen mértékben járul hozzá a kormány a tartós állami tulajdon arányának csökkentéséhez az ÁV Rt. társaságaiban.

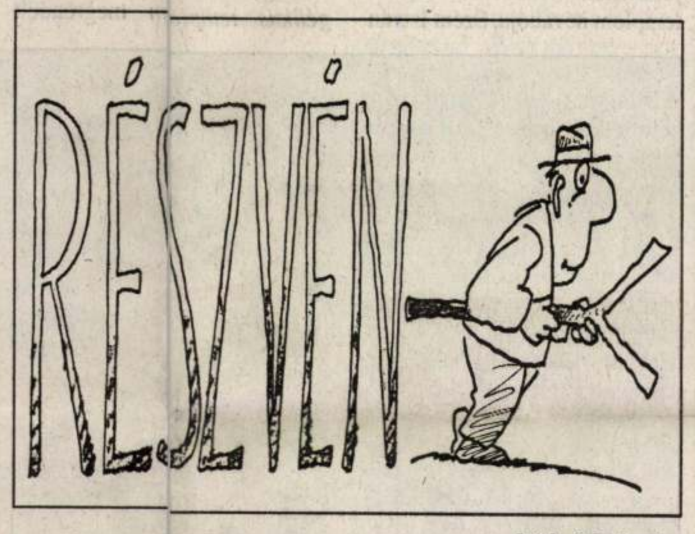

Léphaft Pál rajza

Vályi György, a KRP igazgatója a technikai részleteket ismertette; elmondta, hogy a program lebonyolítására kiírt pályázat alapján, az OTP-bank vezette konzorcium végzi a részvények forgalmazásával kapcsolatos teendőket. Egyelőre, a kísérleti szakaszban, országszerte hatvan OTP-fiókban kezdődik meg a KRP-ben való részvétel regisztrációja és a részvények jegyzése. A regisztráció 2000 forintba kerül, ez alól kivételt jelentenek az eredeti kárpótoltak, számukra ingyenes a bejelentkezés. Amennyiben egy-egy részvény jegyzésénél több részvényt igényelnek, mint amennyi rendelkezésre áll, allokációs szabályok alapján osztják el a papírokat. Limitálni fogják az egy-egy cég megvásárolható részvényeinek minimális és maximális jegyzési értékét. A részvényeket öt év alatt kell kifizetni, az *osztalékot* automatikusan törlesztésre fordítják. Abban az esetben, ha a kisbefektető elmarad a részlet kifizetésével, egyszeri felszólítás után elveszti a jogát a további részvények megszerzéséhez, de a már kifizetett részvényeket természetesen megkapja. A kárpótlásijegy-tulajdonosok a KRP-hez részvénycserével kapcsolódhatnak, ez esetben nem korlátozzák a megvehető részvények értékét. Emellett a nyilvános kibocsátás az azonnali készpénzes fizetésre is módot ad.

(osváth)

OTP – második hullám

Kamatemelések

A számlabetétekre fizetett kamatok szombati emelése után mától *más megtakarítási formák* kamatait is emelte az *OTP Bank Rt.* A mai akció kulcsszámai a *2,75; 3,125 és a 3 százalék.* Ennyivel növekednek ugyanis a *takaréklevelek* és a *nyugdíj-előtakarékossági betétek* éves kamatai, a különböző futamidőket is figyelembe véve. Az egy éven túli futamidejű takaréklevelek és előtakarékossági betétek kamatai 16,25 százalékról 19 százalékra növekednek. Két éven túl a 16,875 százalékról emelkedik 20 százalékra a kamat, a három évet meghaladó futamidő esetén pedig 17,5 százalékról 20,5 százalékra módosul a fizetendő összeg nagysága. A nyugdíj-előtakarékossági betéteknél a tíz éven túli futamidő esetén valamint a takaréklevél plusz megtakarítási formánál három éven túl a *kamatprémium* összege *1,25 százaléról 1 százaléra* csökken.

(cz. i.)

*

Az *Általános Értékforgalmi Bank Rt.-nél* is mától, március 1-jétől emelkednek a forintbetétek után fizetett kamatok. A kamatemelkedés mértéke a lekötési időtartamtól függően *2 százalékos mértékig* terjed – jelentette az *MTI*. A pénzintézet továbbra is teljes egészében *magára vállalja* a lakossági devizebetétek kamatait terhelő *10 százalékos forrásadót*.

Nincs elmaradt összeg

Cáfol az Első Hazai Faktorház Rt.

Jelenleg *nincs élő követelése* az *Állami Vagyonkezelő Rt.-nek* az *Első Hazai Faktorházzal* szemben – mondta el a társaság tegnapi sajtótájékoztatóján *Vattay* Richárd, a cég elnök-vezérigazgatója. A legutóbbi megbízás keretében két hétre kihelyezett 500 millió forintot ugyanis az utána járó négymillió forintnyi kamattal tegnap *rendben visszautalták* az ÁV Rt-nek.

A tájékoztatót az egyik laptársunk értesülését *cáfolandó* hívták össze, miszerint a faktorház egy január 15-én lejáró egymilliárd forintos megbízást a mai napig sem fizetett vissza. Sem a tőkét, sem pedig annak kamatait. Vattay Richárd kifejtette: semmilyen, az említett napon, azaz január 15-én lejáró *esedékes kötelezettségük* nem volt. Ez a nap egyébként is szombatra, azaz bankszünnapra esett. A napilap információi *a cég alapítását* sem tükrözték a valóságnak megfelelően. A céget ugyanis 1990-ben alapították korlátolt felelősségű társaságként. Majd 1991. július elsején 578,8 milliós részvénytőkével átalakultak részvénytársasággá, és a társaság vagyona 1991 és 1993 között 699,7 millió forintra növekedett. Ez derül ki az EHF Rt. *Ernst & Young* nemzetközi könyvizsgáló cég által auditált mérlegeiből. A cég részesedése a belföldi faktoring piacból *50 százalék* körüli.

Az Állami Vagyonkezelő Rt.-vel 1993 novemberében állapodtak meg arról, hogy az Első Hazai Faktorház az ÁV Rt. időlegesen szabaddá vált pénzeszközeit *a bankközi pénzpiacon* rövid futamidőre kiközvetíti. A keretszerződés egy napon *legfeljebb kétmilliárd forint* kihelyezését tette lehetővé, és az átutalt pénz sorsát illetően az állami vagyonkezelőnek *teljes ellenőrzési joga* volt. Az elnök-vezérigazgató itt említette azt is, hogy az ÁV Rt.-vel időről időre *egyeztették azon bankoknak* a körét, akiknek a pénz kölcsönadható. A vagyonkezelő holding rendszeresen *közölte a kamatelvárásait* is, amely azt a kamatszintet jelentette, amit a holding ilyen rövid távon önállóan, brókercég nélkül is el tudott volna érni. – A faktorház arra vállalt kötelezettséget, hogy *ennél magasabb értéket* ér el, és ezt minden esetben *teljesítette is* – mondta Vattay Richárd. A kamatok, amelyek a megbízások során több tízmillió forintra rúgtak, az esedékesség napján mindig átutalásra kerültek. A tőkét az ÁV Rt. rendelkezése szerint vagy visszautalták vagy újra kihelyezték. Az ügyletekből származó éves szintű bruttó átlaghozam *a 20 százalékot meghaladja*. A cég jutaléka a szokásos, kamatszerűen számolt évi egy százalék volt. Az EHF Rt. az állami társaság pénzét elkülönítve kezelte, így nem fordulhatott elő az, hogy ezt a pénzt esetlegesen saját célra használták volna fel.

Egyébként egy kis utánaszámolással áttekintve a legutolsó ügylet nyilvánosságra került számait: a két hétre lekötött 500 millió forint után esedékes 4 millió forint hozzávetőlegesen *20,8 százalékos nettó kamatnak* felel meg. Ehhez adódik hozzá a faktorcég jutaléka, így 21,8 százalékos bruttó kamattal a cég ismét az évi *20 százalékos hozam felett* teljesített.

Czirják Imre

Expojelkép: az ötágú síp

Meghosszabította március 31-ig, az *expo elő-, utó- és kiegészítő rendezvényeinek* pályázatát a *Világkiállítási Tanács* tegnap délutáni ülése. A döntést az indokolta, hogy a lezárt pályázat után nem csökkent, sőt *fokozódott az érdeklődés*, és a jelentkezési határidő lejárta után is sokan jelezték kapcsolódási szándékukat. A testület megtárgyalta a világkiállítás *magyar pavilonja* szellemiségének koncepcióját és elfogadta a jelképül javasolt *ötágú sípot.* A pavilon eszmeisége és üzenete *Bartók* és *Bólyai* munkássága köré épül, amely egyszerre magyar és egyetemes értékeket mutat fel, valamint az emberi együttélés új minőségére törekszik. Az ötágú sípból alkotott formakompozíció – *Lissák* Györgyi és *Dvorszky* László munkája – játék is, mely arra csábít, hogy kipróbálják, megszólaltassák az *öt pentaton hangot*, amely a magyar népzene egyik alapmotívuma.

Állami pénzzel, de kevesebbel

Rehabilitációs modell Szabolcsban

Ököritófülpös csendes falucska a Szamosháton. Két dologról nevezetes: az ököritói fergeteges táncról és az 1910. évi szörnyű tűzvészről, amikor 337 ember égett halálra a táncmulatságon, mert beszögezték a csűrt. Újabban azért emlegetik, mert két éve itt nyitotta meg rehabilitációs centrumát az 1200 megváltozott munkaképességű – közöttük sok halmozottan fogyatékos – embert foglalkoztató *Start* Rehabilitációs Vállalat és Intézményei.

A jelenleg 140 fős munkahely nagy öröm a falunak és a környéknek is, hiszen ebben a térségben különösen emésztő gond a munkanélküliség. A Start vállalaton kívül pedig lámpással kell keresni a megyében azt a céget, amelyik *munkát és ezáltal élethitet* ad a csökkent munkaképességűeknek. A centrum huszonöt holdon terül el. Minden munka, amit itt végeznek a dolgozók, egymásra épül, egymást kiegészíti. A bölcs gazdálkodást dicséri, hogy semmi sem megy veszendőbe. A fűrészüzemben készítik elő a fát a ládagyártáshoz, és a fahulladékokkal a fóliasátrakat, melegházakat fogják fűteni.

– Bútorlapot, díszlécet és parkettát is akarunk gyártani. Sok millió forintos üzlet, most készítjük elő – árulja el *Kéninger* István intézményvezető, miközben megmutatja az almáskertet. Ha sikerül megszerezniük hasznosításra a jelenleg gazdátlan és bizony elhanyagolt holtágat, felélesztik és halat telepítenek bele. A varroda, a PVC-üzem a volt leánynevelő intézet hálótermeiben működik. A varrodában lányok, asszonyok a vállalat férfi dolgozóinak munkaruháit készítik. A csoport több, mint fele helybéli, mint *Móricz* Zsuzsanna. Ő tavaly nyár óta dolgozik a rehabilitációs centrumban.

– Előtte munkanélküli voltam, a Szamos-menti Egyetértés Téeszben, a fonodában dolgoztam, de az üzemet felszámolták – mondja. – A saját példámból tudom, nagyon sokat jelent, hogy itt van ez a munkahely: korábban Mátészalkára is jártam be dolgozni. Nagy különbség időben és anyagilag is...

A másik telepen január harmadikán nyitották meg az ápolást és gondozást nyújtó bentlakásos átmeneti otthont a fogyatékos és halmozottan fogyatékos dolgozóknak. Munkalehetőség mellett szállást és teljes ellátást kapnak némi térítés (havi 4-5 ezer forint) fejében. A földszintes, sokszobás házat úgy alakították át nekik, hogy akár rokkantkocsiból is könnyen használhatják. Speciális, magas támlájú ágyakat készítettek a hálótermekbe.

– Az alapfeltételeket biztosítottuk, a lakók majd kicsinosítják az ízlésüknek megfelelően – kalauzol végig a színes tévékkel, rádiómagnókkal felszerelt, lakályos szobákon Kéninger István. Az egyik „dolgozóban" a 26 éves *Simon* János boszorkányos ügyességgel bújtatja át a kókuszkendert az egycsévés kézi szövőszéken. Gyermekkori paralízise kényszerítette örökre tolószékbe a tiszavasvári fiatalembert. Mintha nem törődne vele, arcán átszellemültség ül. Alkot, teremt.

– Lábtörlőt szövök – magyarázza. – Nagyon szeretem, képes vagyok egész nap ezzel foglalkozni, mert itt látom, hogy mit csinálok. Pillanatról pillanatra változik a kép, csinálok két sort és már másként mutat.

– Holt tanult meg szőni?

– Egerben jártam iskolába, ott volt, no nem ilyen, mert ott perzsát csomóztunk.

Ez lesz a mintapéldánya a lábtörlőnek, amit most jól el lehet adni a piacon. Legalább tíz embernek ad majd munkát a lábtörlőszövés. Ha csak a vállalat saját boltjaiban árusítják, már megérte. A vevőknek is, mert a Start számos terméket *olcsóbban* kínál az átlagárnál.

A háztól távol hosszú épület áll, itt dolgozzák fel fél sertéseké a saját maguk nevelte állományt. A húst, zöldséget, gyümölcsöt konyháink használják fel. Jórészt a dolgozóknak főznek, de a közétkeztetésben is részt vesznek.

A centrum egyelőre még fejlődik, *a vállalat tartja el*, de élelmiszerben már önellátó és idővel nagyrészt *meg is termeli a létfenntartási költséget*, ami nem kis pénz. A ládagyártásban is van kapacitásuk, hiszen képesek almásládából évi százszázötvenezer darabot gyártani, kis rekeszekből ennek a mennyiségnek többszörösét. Ezek egyébként Európa számos országaiba eljutnak a gyümölcsökkel együtt.

A Start Vállalat Rehabilitációs Centruma a maga mivoltában *egyedüli* kezdeményezés az országban. Olyan modell, amit másutt is érdemes követni. A megváltozott munkaképességű emberek, netán súlyosan rokkantak rehabilitációja ugyanis jóformán megoldatlan az országban. Nagy gond még a jóléti társadalmakban is. A vállalat viszont bebizonyította, hogy – amennyiben az állam is támogatja –, hasznosan lehet csökkent munkaképességűeket foglalkoztatni. Ezzel a büdzsé terhe lényegesen kisebb is.

Tóth M. Ildikó

Magasabb hozammal szemben a biztonság

Az ÁV Rt. a kihelyezett pénzekről

Az *Állami Vagyonkezelő Részvénytársaság felügyelő bizottsága* által folytatott vizsgálattal párhuzamosan az ügyvezetés is áttekintette az állami vagyonkezelő holding likvid pénzeszközeinek *kihelyezési gyakorlatát*. A testület megállapította, hogy a társaság a szabad pénzeszközök 5-10 százalékát helyezte ki átmenetileg, olyan *állami engedélyekkel* rendelkező és *jó céginformációval* bíró pénzintézetekhez, amelyek rövid távon: 7, 14, 21, 28 napra illetve 3, 6 hónapos futamidőre – az ÁV Rt. megbízásai alapján – fektették be a pénzt. A lejárt kihelyezéseket az érintett pénzintézetek határidőre, teljes körűen visszafizették.

Az ÁV Rt. 1993. végén került olyan pénzügyi helyzetbe, hogy *átmenetileg szabad pénzeszközökkel* rendelkezzék. A kihelyezés ilyen gyakorlatát az indokolta, hogy a gyorsan mobilizálható összegekre e pénzintézetek magas kamatot fizetnek – tájékoztatták az *MTI*-t az ÁV Rt.-nél tegnap. Ennek ellenére a jövőben megváltozik a szabad pénzeszközök *kihelyezésének gyakorlata*, mert elkészült az a szabályzat, amely a pénzkezelésben a hangsúlyt elsődlegesen a biztonságra helyezi. Ez azt jelenti, hogy a jövőben a vagyonkezelő részvénytársaság szabad pénzeit kizárólag a *Magyar Nemzeti Bank* által kibocsátott kincstárjegyekbe fekteti.

Első fokon

Pősze a vezérigazgató

A *Fővárosi Munkaügyi Bíróság* tegnap délelőtt első fokon hozott ítéletében *visszahelyezte Pősze* Lajost, a *Szerencsejáték Rt.* vezérigazgatói tisztségébe. Erről a *Holland Kereskedelmi Részvénytársaság* Pősze Lajos megbízásából tájékoztatta hétfőn az *MTI*-t. A tájékoztatás szerint a bíróság megállapította, hogy Pősze Lajos felmentése *törvénysértő módon* történt. Az első fokú ítélet kötelezi volt munkaadóját, az Állami Vagyonkezelő Rt.-t, hogy tegye lehetővé Pősze Lajosnak *a vezérigazgatói teendők gyakorlását*.

Hadiipari Szövetség az MGYOSZ-ban

Tegnap lett tagja a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének (MGYOSZ) a néhány hónappal ezelőtt létrejött és most huszonkét céget tömörítő *Hadiipari Szövetség*. A szövetkezésnek az volt az oka, hogy együtt talán nagyobb eséllyel tudják érdekeiket érvényesíteni, például a költségvetés szerény forrásaiból gazdálkodó honvédelmi tárca megrendeléseire szert tenni. Kocsis László, a Hadiipari Szövetség elnöke, egyébként pedig az NGKM főosztályvezetője tegnapi sajtótájékoztatóján jelezte, hogy a cégek zöme az átalakulás éli. Céljuk, hogy a többnyire igényes műszaki termelési kultúrát megmentsék. A gyáriparos szövetségen keresztül arra is lehetőség kínálkozik – hangsúlyozta immáron *Koi* Ferenc, az MGYOSZ elnökségi tagja, aki a Gamma gyárat megvásárolta –, hogy a térség országaiban lévő, ugyancsak nehéz helyzetbe került, hadiiparral is foglalkozó, többnyire kvalifikált cégek *üzleti alapon* kerüljenek kapcsolatba egymással.

(g. l.)

BENCZÚR GYULA

erkeszti: Margittai Gábor

Festő két világ határán

Benczúr Gyula

P. Szabó Ernő

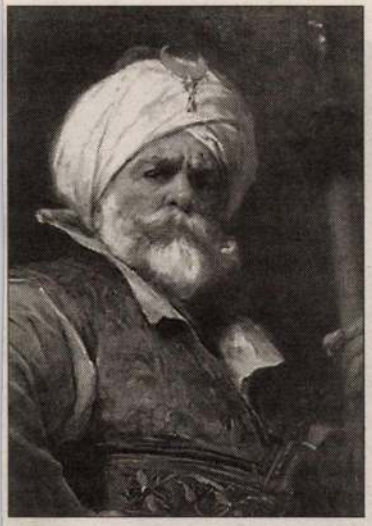

Az utókor már csak az igazsággal tartozik emlékének, írta *Felvinczi Takács Zoltán* nem sokkal *Benczúr Gyula* festőművész (1844–1920) halála után. De a nagyszabású életmű akkor is ellentmondásos véleményeket váltott ki, ha néhány szakember a művész halála óta eltelt nyolc évtizedben árnyalt pályakép kialakítására törekedett. A Benczúr-életművet a feltétlen elismerés mellett már a festő korában is élesen bírálták, az 1945 utáni évtizedekben pedig egyenesen nacionalistának, konzervatívnak, népellenesnek bélyegezték: ő volt a „festőreakció vezérlő szelleme". *Bellák Gábor* művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria kiváló szakembere nyilvánvalóan éppen ahhoz kíván hozzájárulni (angolra, németre és franciára is lefordított) elemzésével, a kötetben közölt reprodukciók válogatásával, hogy a pályáról alkotott kép hitelesebbé váljon, hiszen nincs talán még egy festői életmű, amelyben teljesebben tükröződne a múlt századforduló évtizedeinek magyar történelme, történelemszemlélete, identitástudatának kialakulása. Miért is ne kezelné az utókor fontos történelmi adalékként a közismert Benczúr-műveket, mint a Vajk megkeresztelése (1875), Budavár visszavétele (1896) vagy éppen a magyarok kedves Sissijéről, *Erzsébet* királynéról készült portré (1899), a Szent Koronát Máriának felajánló Szent István-a bazilikában (1906)?

„Az ő művészete zárja le a magyar festészetnek azt a romantikus-historizáló korszakát, amelynek monumentális művei történelmi kompozíciók voltak, s amelyekben nemzeti program, ráadásul arisztokratikus-rendi program fogalmazódott meg", írja Bellák. A történelmi korszak és Benczúr pályája szinte egyszerre zárult le – folytatás nélkül. Mert noha harminc év alatt több mint hatvan növendéke volt, az igazán tehetségesek eltávolodtak tőle, mások egyszerű epigonjai lettek. Benczúr művészete nélkül azonban hatalmas űr tátongana a XIX–XX. század fordulójának magyar szellemi-művészi világában. Választhatott volna más utat? Aligha. Első történelmi tárgyú festménye, a Hunyadi László búcsúja (1866) még a magyar történelem szomorú pillanatait örökíti meg, a kiegyezés után azonban már időszerűtlenné vált ez a hang. Az is jelképként fogható föl, hogy utolsó befejezett képe, az Álom egy elalvó nőt és kisgyerekét ábrázolja. „A függöny miatt – írja Bellák –, a színpadszerűen berendezett térben az a néző érzése, mintha két világ határán állna."

(Bellák Gábor: Benczúr Gyula. Corvina Kiadó, Budapest, 2001. Ára: 6400 forint)

VITAFÓRU

Diplomáciánk zs

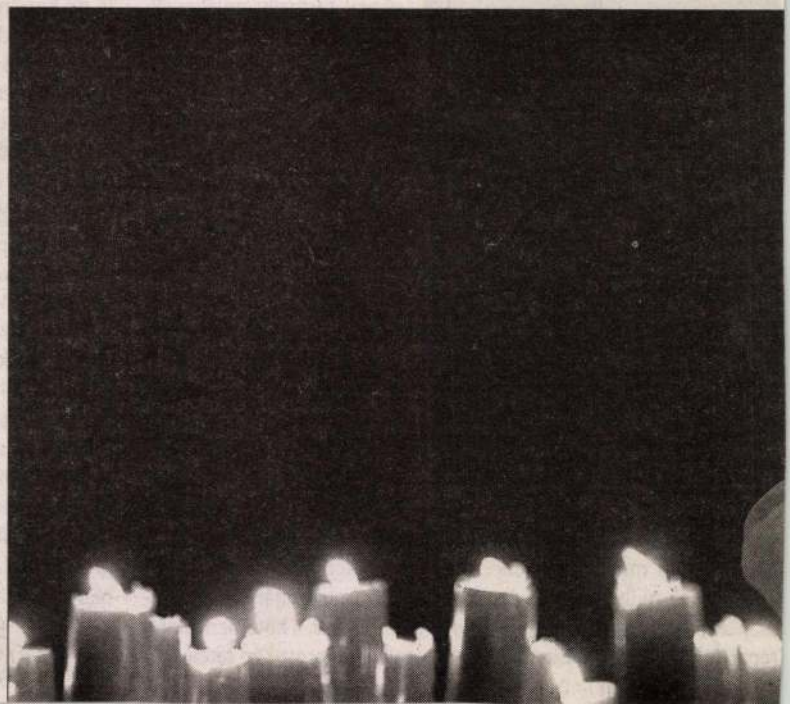

BÁRDI LÁSZLÓ

Sokszorosan elgondolkodtató cikksorozatot közölt a Magyar Nemzet a magyarországi kínai kolónia helyzetéről (2001. május 19–26-i, június 2–8-i számaiban). Nemcsak *Margittai Gábor* sokoldalú helyzetbemutatása, megalapozott diagnózisa, hanem az ahhoz jól illeszkedő terápiajavaslata is megérdemli az intézkedésre hivatottak kitüntetett érdeklődését. Mindenekelőtt a magyar külpolitika koncepcióváltásra és döntésre illetékes irányítóinak figyelmét.

A tényanyagában reális, következtetéseiben meggondolt írásban ugyanis messze nem csupán egy népes hazai kolónia, a kínaiak ügyéről van szó. Ők rég rászolgáltak arra, hogy elavult jogszabályainkat ne korlátozó hivatkozásként alkalmazzuk reájuk, mert a nem kívánt következmények nem csupán őket sújtják, hanem a magyarság távlati érdekei is alaposan sérülnek. A felsorolt példák alapján szégyenkezve érezhetjük indokoltnak számos érvényes, de a mechanikus végrehajtáskor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Benczur Gyula

KELETMAGYARORSZÁG

1964 ÁPR 23.

Benczúr könyv — helyi kiadásban

Benczúr Gyula születésének 125. évfordulója tiszteletére a városi tanács és a Jósa András Múzeum költségén megjelenik a művész festményeinek gyűjteménye, — Telepy Katalin előszavával és összeállításával. A debreceni nyomda által készített könyv hamarosan az olvasó elé kerül.

szükség még ezekre a
tokra, mert ezek révén javít-
hatják a közösségi szellemet,
a csoportt agok elsajátíthatják
az illemtan, a helyes és szép
magyar beszédet. Viszont iro-
dalmi színpadot — és ez is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Bernáth Gizella
festőművész

PEST MEGYEI HIRLAP
1976 OKT 1

KARL VON PILOTY

SZÁZÖTVEN ÉVVEL EZELŐTT,

1826. október 1-én született Münchenben — és 60 éves korában halt meg — Karl von Pilaty német festőművész, a XIX. századi történeti festészet egyik jelentős alakja.

Apja is képzőművész, litográfus volt, aki főleg régi mesterek festményeiről, rajzairól készített kőrajzokat. Fiát kicsi korától festőművésznek szánta és ennek megfelelően iskoláztatta is. Karl von Piloty a müncheni akadémia hallgatója volt, majd — már mint érett művész — 1874-től annak igazgatója. Hosszabb ideig tanulmányozta Antwerpenben a belga, majd Párizsban a francia történelmi festészet irányzatait; itt főként Delaroche művészete hatott rá. Pompás kosztümök, színpadias gesztusok, felfokozott pátosz, anyagszerű festésmód jellemzi óriási méretű, a maga korában rendkívül hatásos kompozícióit, melyek közül többet a müncheni Új Képtár őriz. Mint a müncheni akadémia tanárának,

nácskoztak csütörtökön az Országos Tervhivatalban a minisztériumok és országos főhatóságok vezetői, a budapesti és a megyei pártbizottságok első titkárai, a fővárosi és a megyei tanácsok elnökei, a tervezésbe

BENCZUR GYULA

„Professor Benczur..."

PESTER LLOYD 1884 március 19.

Beilage 1. dd.

invesztitúraharcban nyílt ellenségesked
világi célra történő felhasználása ne
imperátorok utódaként már magána
amellyel Nyugat-Róma uralkodói c
uralkodásától kezdve, az antikvitás fe
szólították meg az uralkodót. II. Henri
a címet, hanem egyszersmind Krisz
magát, s egy Maiestas Domini ábrázolá
A Maiestas-kompozíció világi és eg
meghökkentő, és valószínűleg csak a
gyors kiterjedésével magyarázható. Azt
Istentől kapták császári koronájukat. E
Szentlélek vagy egy másik miniatúrán
már sértő volt a császár isteni eredetű h
kereszténység legfőbb ura nem a p
uralkodó.
A császárság és pápaság viszálya az in
fennállt, időnként heves összecsapások
II. Frigyes sereget nem állított a pápa

BENCZÚR GYULA

N.N.: „(XV). LAJOS KIRÁLY ÉS CSALÁDJA VERSAILLESBAN)"
MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG 1872, 2. FÉL. 491

[A KÉP BÉCSBE KERÜLT, EGY FÉNYKÉPE A VÁCI UTCÁBAN KIÁLLÍTVA]

9. évi tanévnyitója **1998. szeptember**

Intézetben tanári értekezletet tartunk,

tási nap **szeptember 15-e** (kedd).

Az

ERNST
MÚZEUM
BUDAPEST

Tisztelettel meghívja Önt

című kiállításának
és a
PAN ALAPÍTVÁNY
"A XIX. SZÁZAD TÖRTÉNELMI FESTÉSZETE
KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPÁBAN,
KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG, KÖZÖS FELELŐSSÉG"
című szimpóziumának megnyitójára

2001. szeptember 7-én, pénteken 16 órára

Megnyitja
ROCKENBAUER ZOLTÁN
miniszter
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

A kiállítást rendezte
BELLÁK GÁBOR

Megtekinthető:
2001. szeptember 8-tól október 7-ig
hétfő kivételével minden nap
11-19 óráig.

A kiállítást támogatja

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

·MKB·
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK RT

The
ERNST MUSEUM
BUDAPEST

request the pleasure of your company
at the opening of the exhibition

Organized by
GÁBOR BELLÁK

and of symposium
"HISTORICAL PAINTING OF THE 19th CENTURY
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE.
CULTURAL HERITAGE
A COMMON RESPONSIBILITY"
organized by
PRO ARTE ET NATURA FOUNDATION

on Friday, September 7, 2001 at 4 p.m.

Opening remarks by
ZOLTÁN ROCKENBAUER
MINISTER OF NATIONAL CULTURAL HERITAGE

The exhibition can be visited
from September 8, 2001 until October 7,
every day - except Monday - from 11 a.m. to 7 p.m.
Ernst Museum, 1065 Budapest, Nagymező u. 8.
Tel/fax: 36-1-341-4355

Sponsors:
MINISTRY OF NATIONAL CULTURAL HERITAGE,
HUNGARIAN FOREIGN TRADE BANK LTD.

BENCZÚR GYULA

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt

az Ernst Múzeum Budapest

Az utolsó festőfejedelem

BENCZÚR GYULA
(1844-1920)

című kiállításának

megtekintésére

Szakvezetést tart:
Bellák Gábor

BENCZÚR Gyula

A rendezvény időpontja:
2001. október 1-e, hétfő délután 14-15.30,
helyszíne:
Budapest
VI. Nagymező u. 8

MEGHÍVÓ

a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

2001. évi
októberi
rendezvényeire

Benczúr Gyula visszavétele

Új, parvenü rendszerek a múlttól remélnek magabiztosságot. Ha aztán ez a múlt, amelynek erős, nagy ujjait szorongatva oly jólesően csökken a kisebbrendűség-tudat, ráadásul még művészet is, az érthető szorongás hencegésbe csap át. Mármost ha vannak művészetek, amelyek a kapaszkodást nem állva, rövid úton odébbpöckölik a kéretlen utókort, vannak türelmes életművek is: Benczúr Gyula festészete százhuszonöt éve lelki támasza az önbizalomhiánynak. Élt is vele minden rezsim. Ha új nem volt is, felkapaszkodott volt már eleve az éra, amelyet kiszolgált és amely kiszolgálta; hol volt Ferenc József horganybádogból hajlított neobarokk birodalma a német-római császárság barokkjához képest, amelyet utánzott? Hogy a két háború közötti kurzusnak hivatkozási alapja, ideológiai, esztétikai és erkölcsi talpköve lett Benczúr, az törvényszerű: az apostoli király neobarokkja még mindig rubensi szférákban és napkirályi magasságokban ragyogott a kormányzó szellemi és politikai neobarokkja felől nézve. De elismerte a mesterpiktúrát a szocialista realizmus féltőn szerető korszaka is: Ék Sándor Benczúr festésmódját ajánlotta ötvenegyben Derkovits elkötelezettségét kiegészítendő, s ez a szintézisrecept annyira sikeres volt, hogy a lehetőségen aztán elvitatkozgattak ötvenhatig.

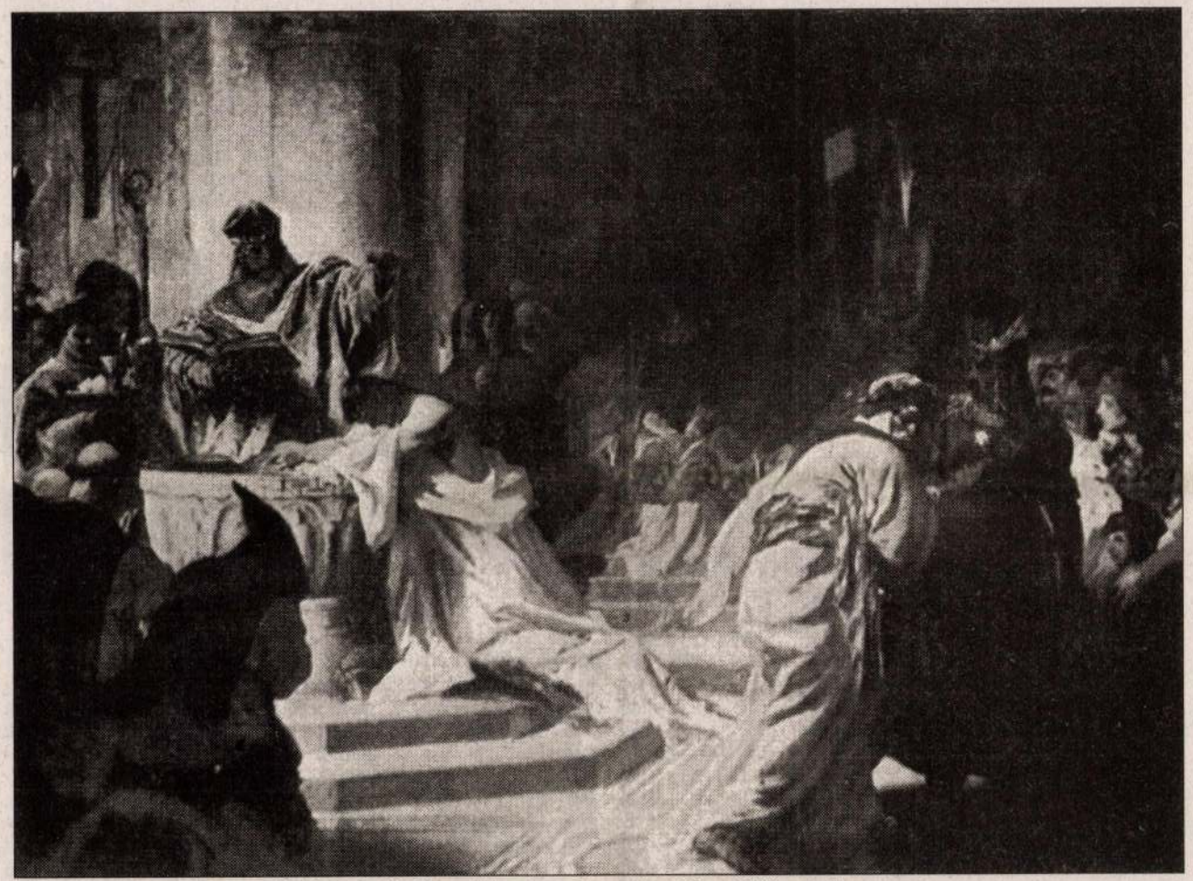

Vázlat a Vajk megkereszteléséhez. Az 1870-es előzmény nincs ott az Ernst Múzeumban

Benczúr Gyula piktúrája mindezt zavartalanul elviseli. A politikai jó ízlés már száz éve is émelygett aulikus témáitól és mélyből, belülről fakadó őszinte reakcióssága láttán, a húszéves Fülep Lajos már kilencszázötben pokoli paródiában járatta a bolondját önfeledt festészeti konzervativizmusával, és az igényes műkritika azóta sem szűnik meg bírálni pikturális talmiságait. Talán – ez dereng az Ernst Múzeum egy hete megnyílt kiállításán – aránytalanul és jobb célokra érdemes figyelemmel. Benczúr Gyula az anakronisztikus, önfeledten reakciós osztrák–magyar uralkodóréteg kongeniálisan anakronisztikus, reakciós festője volt – ez a tény a Nagymező utcai hevenyészett tárlaton is nyilvánvaló, s nyilvánvalóan ez izgatta a hevenyészett tárlat rendezőit és patrónusait is. A festő, aki a magyar történelmi piktúra nagy generációját követve huszonévesen maga is a nemzeti múlton, Hunyadi László n és Rákóczin borongott, a kiegyezés után hamar rájött, hogy nem mindennapi képességeit szolidabb és jövedelmezőbb témákban hasznosíthatja. Mire a Vajk megkeresztelése-vázlatokból, ezekből a heveskedő, ifjúkori kuruckodásokból pályadíjnyertes római katolikus kegykép és dinasztiahű hódolat lett, öt év alatt, ezernyolcszázhetven és hetvenöt között megszületett a kor tökéletes hivatalos festője.

Festett millenniumi hódolatot, festett koronát felajánló Szent Istvánt, festett Budavár visszavételét, és festett reprezentatív, impozánsan hazug, hízelgő arcképeket. Nagyon sokat: többször az uralkodópárról, miniszterelnökökről és miniszterekről, főrendekről, főrendű asszonyokról, biztosítótársulati vezérkarról és saját magáról, modelljeihez hasonlóan díszmagyarban. Hasonult a megbízóihoz. A Budavár visszavétele, ez a mostani bemutatón csak vázlataival képviselt fő mű olyan monumentális, pompás szervilizmussal hízeleg hétméternyi Habsburg-apoteózist, oly mesterien ügyel a magyar szereplők másodosztályú hősábrázolására, hogy szemléltetni lehet rajta az egész hivatalos dualizmusideológiát.

Csak azt. Mert ha a Nagymező utcai kiállítás ilyen kezdetleges téma-tartalom olvasásra, ilyen művészettől idegen, bornírt képmegfejtésre készteti a nézőjét, az Benczúr piktúrájának a lényegéből következik. Benczúr a legnagyobb festőtalentumok egyike volt, bravúros, virtuóz mester, de – jól tudták ezt a kiállítás kezdeményezői – a festészete ennyi: csupa eszmei mondanivaló. Ha ettől az eszmei mondanivalótól eltekintünk, ha valóban csak a pikturális értékeket keressük, azt, amitől a festészet festészet, nagyon szegényes eredményre jutunk. Nem a formai konzervativizmussal lesz bajunk, mint az újító-forradalmár kortársaknak és a következő művészgenerációnak, amelyre „az utolsó festőfejedelem" (kiállításcím) rátelepedett. Hanem a tökéletes festői ürességgel. Tejszínhab állagú virágzuhatag, amelyből kandírozott gyümölcsként egy-egy mályvafej, marcipánfigura plaszticitással néhány túlédesített puttó gurul elő, Kleopátra a mai szexfilmek korában is kamaszfigyelemre méltó emlőkkel és kutyás családi idill derék, hűséges asszonnyal meg derék, hűséges Dundi kutyával – ennyi marad a festészetből, amikor nem tematikus. Az elkésettnél is késettebb neobarokk, a Rubenstől Van Dyckig, Mantegnától Verocchióig a művészethistóriát elegánsan végigfosztó, bravúros eklektika.

Más a helyzet, ha a Benczúr-ideológiákról nem mondanak le, sőt. Az az igazság, hogy Benczúr már régóta senkit nem zavart, senki nem bántotta, főművei kényelmesen foglalják el helyüket a nemzeti képtárban, szolgálatára mindazoknak, akik hódolni akarnak a festészete előtt (sokan akarnak hódolni), és szemléltetőanyagként azoknak, akik korjelenségként tanulmányozni kívánják.

Az a kiállítás, amelyet az Ernst Múzeum felében rögtönöztek, amelyből hiányoznak a fő művek és a művészettörténeti tanulságok, de amelyhez rehabilitációs elméletet mellékeltek kultuszminiszteri megnyitóbeszéddel, nem ilyen célokat szolgál. Nem is titkoltan, valami mást. Ám a szakmailag és financiálisan nagyon olcsóra tervezett demonstratív azonosulásnak a művészethistória kellemetlen tényei ellenállnak.

Hogy csak egy említtessék: a festőfejedelemnek a Budavárért az igazi Millennium még huszonnégyezer forint tiszteletdíjat fizetett. Ez akkortájt négyezer pár női cipő vagy tizenkét tonna sonka ára. Tízezres női cipőben számolva negyven, kétezerötszázas sonkaáron harmincmillió mai forint.

Rózsa Gyula

Elhunyt Szabó Árpád

Nyolcvannyolc esztendős korában, 2001. szeptember 13-án elhunyt dr. Szabó Árpád akadémikus, Széchenyi-díjas professzor, aki évtizedeken át az MTA Matematikai Kutatóintézetének tudományos főmunkatársaként, majd a Magyar Tudománytörténeti Intézet tudományos tanácsa elnökeként dolgozott. Az Existentia című folyóirat alapító főszerkesztője volt. A tudományok ókori történetéről írt könyveit a világ számos egyetemén alapművekként tartják számon.

Az ókori mitológia szereplőivel éppúgy mindennapi kapcsolatban állt, mint a valós világot búvárló ógörög matematikusokkal, csillagászokkal, földrajz-tudósokkal. Ugyanúgy társalgott Homérosszal, mint Szophoklésszel. Periklésszel és Arisztotelésszel, Euklidesszel és Ptolemaiosszal, számára ez a régi-régi világ hétköznapjai világa volt. És ezt a világot igyekezett megismertetni egyetemi hallgatóival és tanárrá lett kollégáival, tudóstársaival és a világ nagy tudományos kongresszusaira ellátogató szakemberekkel, vagy a televízió képernyőjének segítségével: érdeklődők százezreivel.

A világszerte elismert, nagy tudású és lebilincselő előadóként is tisztelt professzort Athén, Róma, Toronto, Palermo, Lucca, Berlin, Helsinki, valamint az Egyesült Államok több tudományos társasága és akadémiája választotta tagjai sorába, több egyetem pedig díszdoktori oklevéllel tüntette ki.

Az ókori matematika, csillagászat és csillagászati földrajz történetének legkorszerűbb, legátfogóbb és legelfogadottabb feldolgozásai, régi kéziratok megfejtései kötődnek a nevéhez. Elismertségét az is igazolja, hogy az ókori görög tudományos gondolkodását feltáró kutatásait a Görög Tudományos Akadémia jelenttette meg, s ugyanez mondható el a rómaiak és Róma vonatkozásában is.

Lenyűgözően érdekes hazai előadásait egykoron a Debreceni Tu-

Boldogító magyar irodalom – vagy nem

Az irodalom helyzete és szerepe az elmúlt évtizedben megváltozott. Erről sok szó esett már.

Megbeszéltük például, hogy az író, s vele az irodalom a demokratizálódás és a piacgazdaság folyamataiban elvesztette korábbi széles körű tekintélyét és befolyását. Megbeszéltük a következményeket is. Az író egy lett a többi köznapi ember közül, aki történetesen az íráshoz ért, ha ért, ahogy más a maga szakmájához. Vagyis beletagolódott abba a pragmatikus világba, amelynek figyelme a jelenre irányul, a közvetlen igények kielégítésére, s amelynek, ha vannak is magasabb elvű kérdései, ezekre nem az irodalomtól kér és vár választ.

S persze a mű: a könyv immár mint termék, mint a kereslet és kínálat hullámzásának kitett, tehát fogyasztásra szánt, leginkább információ- és örömszerzésre való áruként jelenik meg. Az, hogy természetesen sokan vannak, akiknek az irodalom, a könyv még mindig valami szakrális-mágikus dolog, annak megtestesülése, ami az emberi szellemben boldogító és magával ragadó, a lényegen nem változtat.

Ennek a világnak azonban pozícióváltása ellenére sem a könyv ad igazán információt és szerez örömet, hanem a televízió. A könyv csak alkalmilag használt eszköz – mondja beszélgetésünk közben Háy János költő, a Palatinus Könyvkiadó irodalmi vezetője. Hatás és gyorsaság. Tempó és látvány. Élmény a másodperc tört része alatt. Élményhajhászok lettünk – teszi hozzá. Az irodalom ezért se köti le az embereket. Az irodalom ugyanis még mindig inkább a gondolkodás, az eszmélkedés, a megrendülés helye, ha közben a papírt meg is tanították arra, hogy mindent elbírjon. Vért és pornót. De ez írott formában kit érdekel? Vér és pornó mozgóképen!

Ne foglalkozzunk most persze a szélsőségekkel, hiszen azon is van mit spekulálni, ami ezeken belül lelhető. Mindenekelőtt: a kiadók, folyóiratok, általában a megjelenési lehetőségek sokasodásának és a megjelenő művek példányszámának ellentétére tekintve azt mondhatjuk, hogy az irodalmat valóban figyelmetlenség, megengedő érdektelenség fogadja. Még az írók, költők is csak mértékkel olvasnak, mintegy szívességből, és akkor, ha feltétlenül muszáj. Az érdektelenség minősített esete, mert a szakma önmaga iránti közönye, amiről az ugyancsak költő, egyetemi tanársegéd Borbély Szilárd beszél. Azt állítja, hogy a kiadók általában akkor foglalkoznak egy művel, ha támogatást kapnak hozzá. Az üzlet az üzlet. Aztán, ha a mű megjelent, a ritka kivételtől eltekintve, már alig törődnek vele, noha pontosan tudják, hogy reklám, különféle ismertetések, kritikák híján nagy eséllyel bele fog süllyedni az irodalmi nyilvánosság homályos mélyeibe. Úgy látja továbbá, hogy a kritikából, ahogyan a kritika tárgyaként szolgáló művekből, hiányzik az intellektuális erő, a műfaji hagyománytudat és a poétikai-technikai iskolázottság. Így ha akarna, se tudna segítséget adni az irodalmi közvéleménynek a művek és folyamatok megértésében és elismerésében. Gyanúja szerint egyébként a kritikusok sem olvasnak eleget. Ezzel volna magyarázható, hogy kritikusok ugyan vannak, kritika azonban nincsen. S hozzáteszi, hogy az új helyzetben nem lehet esélye egyetlen művészetnek sem, ha nem igazodik valamelyest a könyvet vásárló, olvasó emberek igényei-hez. Ez pedig a piac tudomásulvételét jelenti. Amihez profizmusra van szükség, akadályt nem ismerő szakmai tudásra és gyakorlottságra.

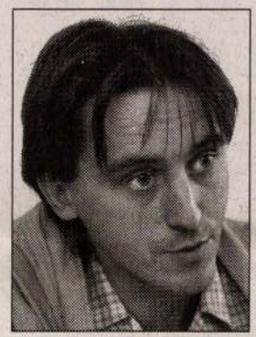

Háy János

Borbély Szilárd

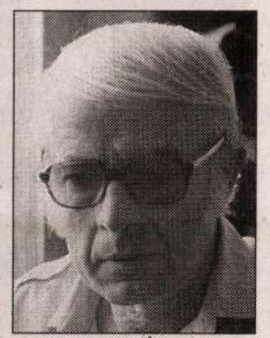

Tőzsér Árpád

Háy János hasonlóan gondolkodik. De azt mondja, hogy a kelleténél többen is vannak már, akik a piacról élnek: megjelentek a nem alkotó alkotók, a heccelők, a felolvasóestek bohócai, az irodalmat a személyes imázs szolgálatába állító kra-kélerek, akik rájárnak a médiára, s igyekeznek magukat eladni. De ők, szerinte, alkalmazkodjanak bármilyen sikerrel, nem számítanak. Attól ugyanis – néz rám –, hogy annyi kurva árulja magát mindenre készen az utak mentén, a szerelem még szerelem marad. Amiben igaza is van. A dolog azonban ennél összetettebbnek és sokkal izgalmasabbnak látszik. Mert nemcsak az irodalom helyzete és szerepe, maga az irodalom is megváltozott. És ez sem boldogít mindenkit.

Kezdjük azzal, hogy ugyan a hagyomány minden életrevaló változata jelen van, de a kiváló művek ellenére egyik sem olyan erővel, hogy irányadó mintaként mestereket adhatna, törekvéseket, iskolákat teremthetne. Ami azt is jelenti, hogy az elmúlt tíz évben eredeti vajmi kevés született. Erről tűnődve Tőzsér Árpád költő, a pozsonyi Komensky Egyetem magyar tanszékének adjunktusa azt kérdezte, mintegy magától: vajon miért termeli és egyben legitimálja is ez a kor oly készségesen a középszert? Miért részesíti előnyben az alkotók helyett a kombinátorokat, az eredeti helyett a variánsokat?

Valóban, miért?

És miért a sok jelmez, alakoskodás, játék, csalás? Mit akar vele helyettesíteni, elhalasztani, felfüggeszteni az irodalom? Ezt már megint Borbély Szilárd kérdezte. Csak nem az anyag mély megformálását? Csak nem az identitást, nem az erkölcsi lényt magában, csak nem a felelősséget, mint egy nyomasztó, terhes feladatot?

Tőzsér Árpád arra figyelmeztet, hogy ezekből a sajátosságokból messzemenő következtetéseket levonni nem szabad. Mert az irodalomban a játék is lehet halálosan komoly, az alakoskodás is szolgálhatja az őszinteséget, a csalás is az igazságot, sőt még a felelősség is felfüggeszthető – éppen a felelősség érdekében. Legalábbis a legjobbak, mondjuk Orbán Ottó, Tandori Dezső, Petri György, Esterházy Péter esetében.

Borbély Szilárd elégedetlensége, mint mondja, abból származik, hogy a mai irodalom szereplőinek nagy többsége, e többségbe értve magát is, kerüli a kockázatot. Ezért is, miközben rendületlenül folyik a szövegek előállítása, az egész valahogy egyre érdektelenebb. Mitől volna izgalmas? És mitől volna méltósága ennek a munkának, ennek az irodalomnak? Vannak gondolatai az ilyen szövegeknek? Képesek ezek az energiákat mozgósító, összpontosító, a nyelv teljesítőképességét felfokozó párbeszédre? Amiből az is következik, hogy ennek a társadalomnak ez az irodalom vajmi keveset mondhat, vajmi keveset jelenthet. Megszólítani sem tudják egymást, s feltehetőleg nem is akarják.

És most néhány további kérdés. Tényleg elegendő, ha egy szöveg önmagát gondolja, és nem a világot, nem az embereket, gyötrelmes választásokat és döntéseket, konfliktusokat, enyhületet és vigaszt? Tényleg elegendő, ha az irodalmi szöveg egyetlen célja önmaga? El se várható tőle több? Valami rajta túlmutató feladat? Posztmodern intertextus? Architextus? Önleíró poétikai programok futtatása? Automatizmusba átváltó szövegfejlesztés? Nyelvem határa valóban világom határa? Jó az, ha minden elragadtatás és intenzitás a nyelvbe zárul? Nincs helye a műben a metafizikainak – ahogy Tőzsér Árpád fogalmazott: a csodálkozásnak, a fájdalomnak, az örömnek, a szeretetnek, a szorongásnak, a halálnak, azoknak a kiterjedéseknek, amelyek a nyelvi határon túlra nyúlnak? Továbbá az irodalomban is érvényesíteni kell Wittgenstein elhíresült aforizmáját, hogy amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell?

Talán mégis itt az ideje annak, hogy az irodalom ellenálljon az újabb elméletek erőszakos nyomásának, s a maga útját járja, bárhová vezessen is az.

Varga Lajos Márton

Zárt ülésen a nyílt titokról

Pedagóguskálvária Tabon

Markóné Ajzert Katalin, a 2. számú általános iskola igazgatója felmentéssel megszüntette *Ruzsa Sándor* (39 éves) matematika-fizika szakos egyetemi végzettségű tanár közalkalmazotti munkaviszonyát. Helyette másik szaktanárt vett föl. Az intézmény a munkaügyi pert elvesztette. A bíróság Ruzsa Sándornak több százezer forintot ítélt meg. Az iskola fizetni fog.

Ruzsa Sándor az iskola alapítása óta tanított itt. 1997. június 20-án váratlan levelet kapott.

– A június 19-i tantestületi ülésen még semmi jele nem volt a levélnek – emlékezik vissza Ruzsa Sándor. – Másnap megtudtam belőle: június 30-i hatállyal felmentéssel megszűnik a munkaviszonyom. A felmondás indoka: csak 5-8. osztály van az iskolában négy tanulócsoporttal. A tantárgyfelosztásban pedig az igényeimnek megfelelő terhelést biztosító munkát az igazgatónő nem tud adni. Érthetetlen, hogy miért ezt miért postán küldték ezt, amikor a közszolgálati jogviszony megszüntetésére vonatkozó nyilatkozaton június 19-i dátum – a tantestületi ülés időpontja – szerepel. Miért nem adták a kezembe?...

A létbizonytalanságba került tanár még június 20-án írásban kérte az igazgatónőt egyeztetésre, s egyben tudomására hozta: a felmentési nyilatkozatot nem fogadja el, a benne szereplő indoklást jogellenesnek tartja. Az egyeztetésre – két pedagógus tanú jelenlétében – június 27-én került sor. A felek nem jutottak egyezségre. Ezután a megyei munkaügyi bírósághoz fordult a felmentett tanár. Kérte, hogy a felmentés jogellenességét állapítsák meg, illetve a bíróság a közalkalmazotti jogszabály megfelelő paragrafusait alkalmazza a munkáltatóval szemben. Jogszerűtlen felmentés esetén ugyanis, a munkavállalónak megjár a felmentési időre járó bér, a végkielégítés, illetve a ki nem adott szabadság pénzben való megváltása. Ezen felül a végkielégítés kétszerese és az esetleges kártérítés is.

A 2. számú iskola augusztus elején a felmentett szaktanár részére csak a felmentési időre járó bért és a végkielégítést fizette meg. Ez az összeg csaknem bruttó ötszázezer forint, ám az intézménynek az egyéb járulékok miatt, lényegesen több pénz kiadását jelentette. Az egyik napról a másikra elbocsátott és munka nélkül maradt szaktanárnak szerencséje volt: szeptember 1-től a tabi középiskola határozatlan idejű munkaviszonyt létesített vele, s jelenleg mindkét szaktárgyát oktatja. Az ügy pikantériája, hogy a 2. számú iskola a felmentett dolgozó helyett, fölvett egy matematika szakos tanárt. Miért kellett Ruzsa Sándortól megszabadulni?

A megyei munkaügyi bíróság időközben kimondta: a munkaviszony megszüntetése jogellenes volt. Kötelezte az intézményt a ki nem adott szabadság megváltására, a végkielégítés kétszeresének kifizetésére és a kamatok, valamint a perköltség megtérítésére is. Ez újabb mintegy bruttó 600 ezer forinttal és járulékaival terheli az iskolát.

A pénzt január 6-án még nem kapta meg a tanár.

Az iskola igazgatója november végén 500 ezer forint pótelőirányzati kérelmet nyújtott be a képviselő-testülethez, fűtési költség fedezetére. A testületi ülésen *Farkas István* polgármester módosította az előterjesztést, és a pótelőirányzat bérköltség fedezetére kérte, mert meggondolatlan vezetői döntés miatt az intézménynél a közalkalmazottak 13. havi külön juttatásának nem volt fedezete. *Dr. Karai Gyula* és *Pál György* képviselők a tisztánlátás érdekében rákérdeztek: mi volt a felelőtlen vezetői döntés és következménye? Úgy vélték: nem hitelt érdemlő az előterjesztés, és addig nem is lehet dönteni, amíg a tényállás nem tisztázott. Ekkor a polgármester az ügyet zárt ülésen való tárgyalásra rendelte el.

A Vasárnapi Somogyi Hírlap felmentést firtató kérdésére az igazgatót nem kívánt felelni.

Krutek József

Megyebáli unikumok

Megyebálon mulat az eli[t]

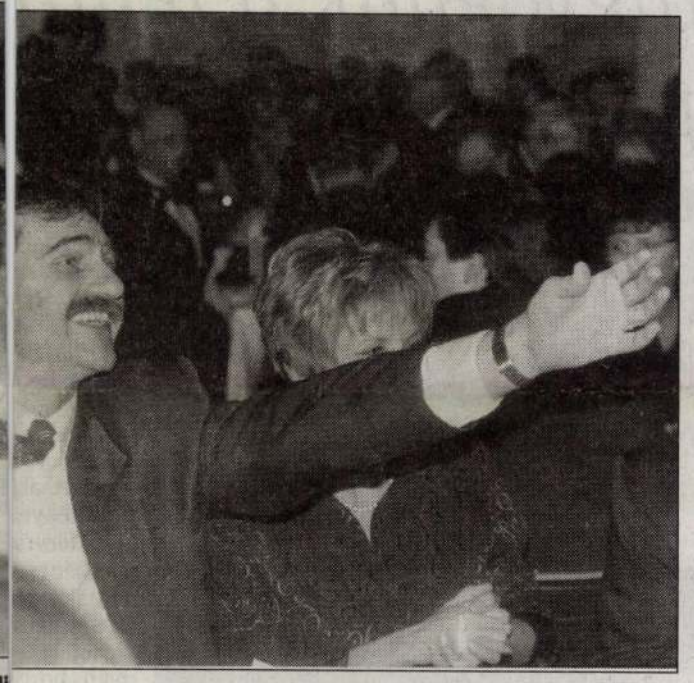

FOTÓ: LANG RÓBERT

Pártplasztika? Dr. Seffe[l] és Sárdi Árpád

Dr. Balázs Árpád

Feleségek

Ajándékot? Nem! Tombolát? Igen!

A volt barcsi Renaultos újra autószalont nyit

Ssang Yongban utazik Álmos

A hírek szerint az egykori barcsi Renault kereskedés tulajdonosa, Álmos István ismét autószalont nyit. A tőle megszokott lendülettel vágott bele az újabb kereskedés létrehozásába, így talán nem csoda, hogy már autókat is adott el – igaz egyelőre csak katalógusból.

– Ön az ország egyik legsikeresebb Renault márkakereskedője volt. A szép napokat azonban egy csúfos bukás követte. Olyan, hogy sokan egy lyukas garast sem tettek volna arra, hogy Álmos Istvánból újra vállalkozó lesz.

– Az autókereskedés mellett működött a fémipari vállalkozás is, csak nagyságrendekkel kevesebbet hozott a konyhára. Amikor a szalont felszámolták, akkor volt munkatársaim közül többet áthoztam a fémiparba. Nem megy rosszul ez a cég sem, de az eltelt idő alatt bebizonyosodott: az autó mindnyájunk számára nagyon hiányzik. Én 1969 óta foglalkoztam kocsikkal. Kezdetben segédmunkásként, majd autószerelőként, később pedig főiskolát végzett mérnökként. Ilyen múlttal a hátam mögött úgy éreztem, hogy ismét bele kell vágnom.

– Miért esett a választás éppen a koreai Ssang Yongra?

– Nem akartam többé tucatautót árulni, s úgy éreztem, hogy két és fél év kihagyás után erre már az esélyem is nagyon csekély volt. Olyan típust akartam, amelyik különleges, exkluzív. A Ssang Yong ehhez ideális partner. A cégben a Mercedesnek is részesedése van. Jelenleg csak terepjárókat forgalmaznak, de jövőre már Barcson is itt lesz a luxuslimuzin, ami a Mercedes S-osztályának felel meg.

– A Renault-ügy a bíróságon még nem zárult le. „Bukott" kereskedőként nem volt nehéz egy újabb márkaképviseletet meggyőzni vállalkozása életrevalóságáról?

– Nagyon nehéz volt, és nagyon hosszan tartott.

Meg kell tanulni becsülni azt is, ami a miénk

Szociális Missziótársulat
22. oldal
Remény, szeretet, megértés
23. oldal
Négyéves a Pesti Vicc
24. oldal

Szombati
Magazin

Magyar Nemzet

1999. február 27., szombat

Böjti receptek
26. oldal
Divatfórum
27. oldal
Vizuális verseny
28. oldal

A századfordulótól a harmincas évekig

Plakátparnasszus

Több mint négy éve, hogy megalakult a Magyar Plakátért Alapítvány, amely elhatározta, hogy rendszeres időközökben a közönség elé tárja a magyar plakátművészet legjobb alkotásait. Első kiállításukat Székesfehérvárott rendezték, ott leltek nagylelkű befogadókra. Azóta a Budapest Kongresszusi Központ felvállalta, hogy folyosóján minden évben helyet ad nekik, hiszen a kispénzű alapítványnak a bérelhető galériákra nem futja, a központi pénzen működő nagyok pedig éppúgy nem tartják szívügyüknek a plakát műfaját, mint általában a művészeti közélet nagypénzű mecénásai. Azt, hogy máig sincs plakátmúzeum, s hogy a szakma története sincs igazán feldolgozva, már elcsépelt panaszként hangzik. Az alapítvány minden egyes katalógusa így egyben történelmi áttekintésnek, forrásműnek is számít.

Mostani kiállításuk a negyedik volt, ezúttal a plakátművészet leghálásabb és talán legsikeresebb korszakából, a századforduló és a harmincas évek közötti időkből válogattak. A század elejének nosztalgiáját éreztük, amikor a plakátokat néztük, hiszen 1885-ben nyílt meg az az országos általános kiállítás „ő császár és királyi felsége, Rudolf főherceg trónörökös védnöksége alatt", amelynek rendezői már plakáttal reklámozták rendezvényüket. A plakátot pedig nem kisebb művész, mint *Benczúr* Gyula rajzolta. A műfaj tehát megszületett, és olyannyira általános közlésmóddá vált, hogy tíz év alatt nem kevesebb, mint kétszáz hirdetőoszlopot állítottak föl a fővárosban. Miután az első példányokat festők készítették, természetes volt, hogy művelői felhasználják mindazt, amit a festészet megalkotott, és hatásosnak talált, vagyis magukon viselték az egymást követő évek művészeti stílusváltozásait. Alkotói között pedig olyan nevekkel találkozhatunk, mint *Vaszary* János, *Rippl-Rónai* József, *Fényes* Adolf, *Iványi-Grünwald* Béla, *Ferenczy* Károly, *Bíró* Mihály vagy *Bortnyik* Sándor. S ahogy haladt a műfaj a maga útján, egyre inkább magára talált: az első falragaszok többnyire illusztrált szöveges hirdetmények voltak, majd egyre tömörebbé vált a hangjuk, amíg elérkezett azokhoz a képi kifejezési eszközökhöz, amelyek elsősorban látványukkal ragadták meg figyelmünket. Ilyen volt a Tanácsköztársaságra készült politikai plakátok többsége, köztük elsősorban *Biró* Mihály vagy *Berény* Róbert nagyszerű alkotásai.

Persze a mozgósításon, fegyverbe híváson kívül is születtek nagyszerű és tömör hangú plakátok. Máig is él *Bortnyik* Sándor Zwack Unikum-plakátja a vízből kiemelkedő fejjel, és sokan emlékeznek a malátakávé-plakáton a gömbölyű hasú kisgyerekre, amint kannából issza a kávét; *Faragó* Géza romatikus Tungsram-hirdetésén a fekete macskás hölgyre vagy a *„mondja, marha, mért oly bús"* szlogenjére.

Egy részük feledésbe ment, mert divatjamúlt lett, eltűnt a kereskedelemből az, amit hirdetett. Hírek, események, amelyeket a történelem képeslapjairól, a plakátokról leolvashatunk. S amíg elnézegetjük őket, önkéntelenül felmerül bennünk a gondolat: vajon 1999-ből, a máról, mit hagyunk vissza? Lehet-e majd a századvég plakátjaiból olyan kiállítást rendezni, mint a század elejeiből? Aligha.

Fekete Judit

Padányi Gulyás: „Mondja, marha..."

Benczúr Gyula: országos általános kiállítás

Pólya Tibor: Pesti Napló

Attila Kerékpáriskola (szignó nélkül)

Elida szappan (szignó nélkül)

A párisi assszony (szignó nélkül)

BENCZÚR GYULA festő

Kelet-Magyarország 1998. 07. 15.

A 1

az állandó kiállítások mellett a Barbárok a birodalom peremén. A pénz története az ókortól című tárlatok várják a látogatókat. Ugyanitt: életműkiállítás nyílt *Tóth Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból.

A Sóstói Múzeumfaluban az állandó kiállítások naponta 9-től 17 óráig látogathatók.

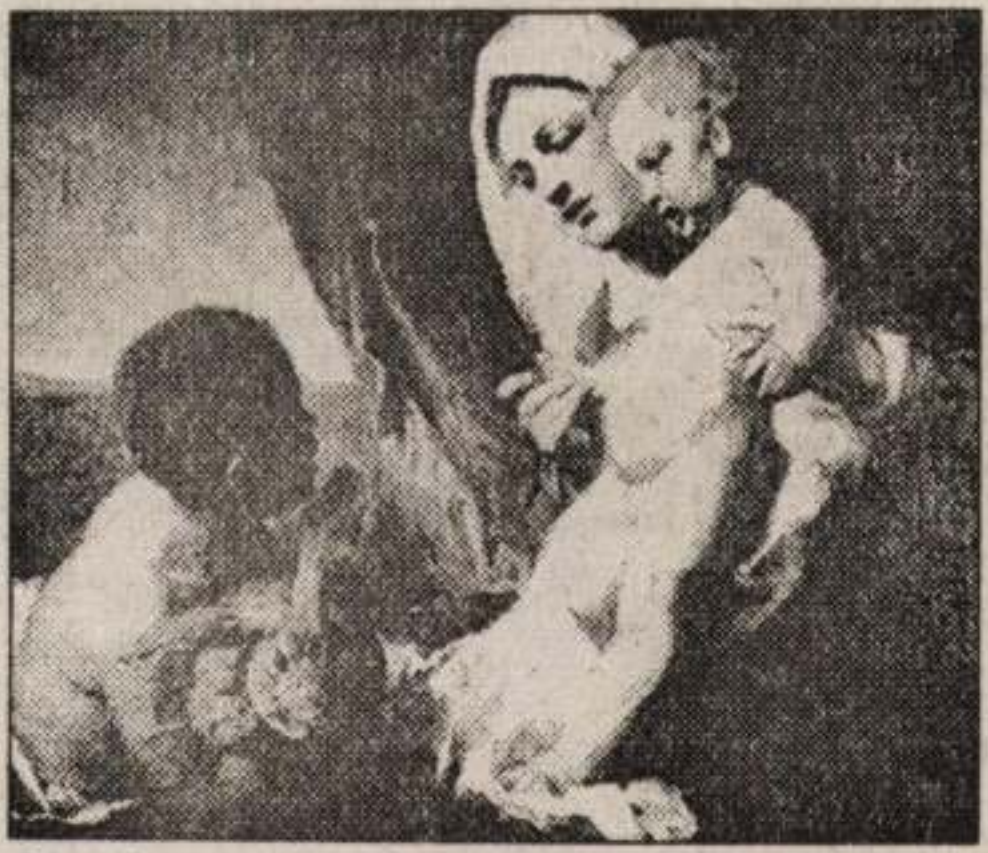

A nyíregyházi Jósa András Múzeum gazdag gyűjteményében található — és tekinthető meg — Benczúr Gyula Nyulas Madonna (1910) című festménye

Elek Emil felvétele

A Kállay Gyűjteményben (Nyíregyháza, Széchenyi u. 1.) látható a falerisztikai anyagot bemutató kiállítás és az Ilosvay Ferenc-emlékkiállítás

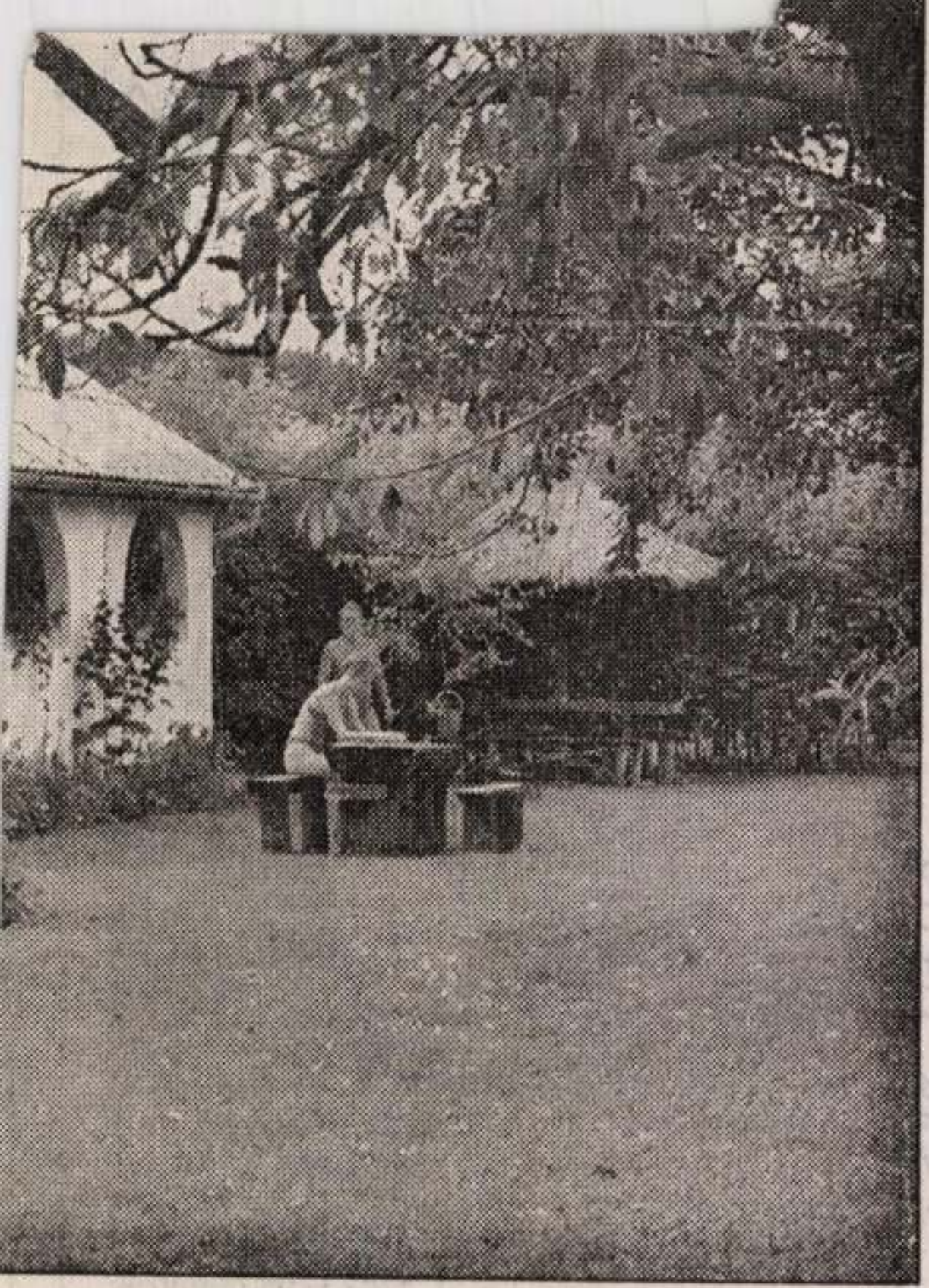

A szerző felvétele

ésére is — foly- kinyújtani Konczék. A tervbe
as lócára ülve a vett diáküdültetéshez azonban

NÉVMUTATÓ

Aba Novák Vilmos 168, 169
Adam, Leonhard 89, 90
Ady Endre 128–129, 146, 176–177
Appia, Adolphe 91
Archipenko, Alexander 11, 14, 22

Bajkay Éva 235
Barta Sándor 44, 167, 198
Bartók Béla 198
Baumeister, Willi 81
Beckmann, Max 93, 94, 95
Behrens, Peter 48
Belling, Rudolf 14, 237
Benczúr Gyula 136, 137, 163
Benedek Péter 125, 161–162, 174, 216
Berény Róbert 98, 153–154, 163, 181–182
Bernáth Aurél 134, 139, 191–199, 200, 207
Boccioni, Umberto 151
Boerschmann, Ernst 90
Bohacsek Ede 182, 190, 216
Bonnard, Pierre 146
Bornemisza Géza 147, 161
Bortnyik Sándor 28, 167, 203, 214–215
Botár, Olivér 236
Boucher, Francois 220
Böcklin, Arnold 141, 168, 183
Braque, Georges 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 151, 201, 203, 205
Brass, Hans 14
Brodszky Sándor 136

Callot, Jacques 118
Campendonk, Heinrich 8
Carra, Carlo 10, 13
Carriere, Eugene 146
Cézanne, Paul 45, 50, 82, 89, 95, 98, 99, 121, 122, 124, 152, 153, 155, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 172, 174, 200, 203–205
Chagall, Marc 7, 124, 151
Chirico, Giorgio 13
Corinth, Lovis 80, 89
Courbet, Gustave 120, 138
Craig, Gordon Edward 91
Czigány Dezső 98, 165
Czillich Anna 183, 190
Czóbel Béla 80, 85–88, 134, 147, 178–181, 182

Csók István 141, 142
Csontváry Kosztka Tivadar 184–188, 189

Daumier, Honoré 106, 118, 172
Degas, Edgar 120, 121, 140, 146
Delacroix, Eugene 133, 172
Delaunay, Robert 7, 9, 151
Deli Antal 168
Dénes Valéria 189–190
Denis, Maurice 146
Derain, André 82
Derkovits Gyula 158, 162, 163
Dix, Otto 13, 14, 81, 94, 118
Doesburg, Theo van 49, 50, 201

Ebert, Friedrich 45
Eggeling, Viking 211
Egry József 118, 134, 174–178, 190
Einstein, Carl 89, 90
Ensor, James 114
Eulenberg, Herbert 89

Feininger, Lyonel 81, 93, 118
Fels, Florent 89, 90
Ferenczy károly 134, 141, 142
Fényes Adolf 141, 142
Fischel, E.L. 88
Fischel, Oskar 91
Forain, Jean Louis 146
Forbát Alfréd 203, 213
Forgács Éva 236
Fouquet, Jean 90
Frank, Tanja 236
Friedrich, Caspar David 118
Fülep Lajos 138

Gabo, Naum 46, 51
Galimberti Sándor 188–191, 200, 241
Gauguin, Paul 124

Benczúr Gyula

FARKAS Attila: Benczúr Gyula szentélymozaikja. = Magyar Nemzet, 1992. november 11. 11.

Bp.,V. Szt.István tér, Bazilika

LÁTSZOTT? HOGY EBBŐL EGY irodalom

ig hát felemás dolog.

az 56-ban jelent meg.

tem, a multkor emlitettem, hogy

s nem tudok visszaemlékezni, mert

n a Széchenyi könyvtárban ültem és

Vasárnapi Ujságtól kezdve az összes

, tudom, hogy a Várkonyi Ágnest

állandóan , szóval megvoltak azok

, de hát hogy nagyon sok anyagot, most

t a jegyzeteket vettem elő és abból

ni meg a Galériának az adattárában

BENCZÚR GYULA
festőművész

Budapest
Szent István-bazilika
TKM 626

4. old.

BENCZÚR GYULA
festőműv.

Mosonmagyaróvár
Cselley-ház
TKM 403

9.dd

BENCZÚR GYULA

B S 7.0.

BENCZUR GYULA

"(BENCZUR GYULA)"

BUDAPESTI HIRLAP 1883 okt. 15

"(A PESTÉSZETI MESTERISKOLA IDEIGLE-
NES HELYISÉGEI)"

uo. nov. 3

"(BENCZUR GYULA)"

uo dec. 10

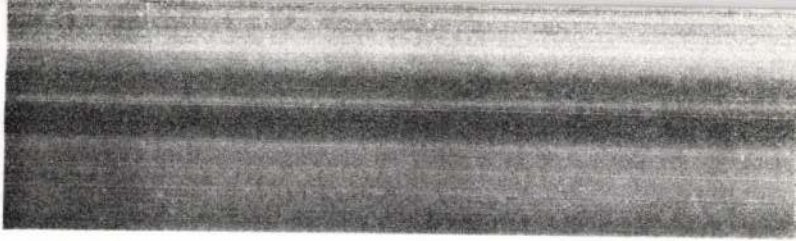

BENCZUR GYULA

„(BENCZUR GYULA)"

BUDAPESTI HIRLAP 1883 aug 11

ATEL

Magyar-Francia Posz

1052. Budapest, Piarista

MEGH

DANIEL B

professeur d

BENCZÚR GYULA

[NÉV NÉLKÜL] „Der Bau der Maler-Meisterschule..."

[Benczúr aktuális munkái]

PESTER LLOYD 1884 máj. 29,

6. sz. mell. old.

Tisztelt Hölgyem/ Uram!

A Fok-Föld Ingatlanközvetítő Iroda / Bp. XI. ker. Etele út 30. III. em. 26. Tel./Fax: 204-9742/ folyamatosan ***keres a környéken, fizetőképes ügyfelei részére eladó vagy bérbeadó ingatlanokat***, ingyenes nyilvántartásba vétel. Hívjon minket bizalommal, hogy munkatársunk felkereshesse ***Önt***.

Üzletkötőnk:

Réthy Mária 204-9742 *napközben*

BENCZÚR GYULA (43)

Mindent a szemnek

A második világháború után a Szovjetunióba hurcolt magyar műkincsek kiállítása Nyizsnyij Novgorodban

A második világháborúban Magyarországról a Szovjetunióba hurcolt műalkotásokból nyílt kiállítás a napokban Nyizsnyij Novgorodban. Az évtizedeken át a város múzeumának mélyén, majd a Grabar restaurációs központban fekvő festmények részben már láthatók voltak, néhányuk azonban először kerül a nyilvánosság elé. Tárgyalások nem folynak, jelenleg nincs szó arról, hogy a műkincsek magyar kézbe kerülnének vissza, bár Oroszországban sokan úgy vélik, kár a kiállításon a magyarországi eredet hangsúlyozásával az ördögöt a falra festeni.

Soha nem adnám vissza, ha rajtam múlna! – a nyugdíjas hölgy körbenéz a Nyizsnyij Novgorod-i művészeti múzeum „magyar gyűjteményéből" álló kiállítás képein. Mosolyog, csakúgy, mint a vele érkező barátnője, aki tartózkodik a választól.

– Most ravaszkodnak a magyarok, de arról elfeledkeznek, hogy a háborúban kinek is az oldalán álltak! – mondja a múzeum egyik név nélkül nyilatkozó alkalmazottja, aki szerint nem kellene a hányatott sorsú műalkotások jogi vonatkozásaival foglalkozni. Méltánytalannak tartaná, ha az Oroszországban restaurált képeket „csak úgy" visszaadnák. Kolléganője az egykori kulturális minisztert emlegeti, *Mihail Svidkoj* a képek visszaadása mellett tört lándzsát.

– Könnyű más javaival jótékonykodni, aztán ki tudja, milyen összeg érkezik a miniszter izraeli számlájára – méltatlankodik, hozzáteszi azonban, hogy azoknak a képeknek, amelyeknek megvannak a jogos örökösei, vissza kellene kerülniük a tulajdonosokhoz.

A nyilas hatalomátvétel után magyar zsidóktól – köztük *Kornfeld Móricról, Hatvany Ferenctől, Ulmann Andortól, Szeben Dezsőtől* – elkobzott XVI–XX. századi műalkotások a második világháború végén kerültek a Szovjetunióba. A Nyizsnyij Novgorodba szállított, ma már „magyar gyűjteménynek" nevezett állomány másfél száz festményből és nyolc németalföldi faszoborból áll. A kiállításon negyvenkét mű látható, köztük *El Greco, Jacopo Tintoretto, Pierre-Auguste Renoir, ifjabb Pieter Brueghel* alkotásai, magyar művészek közül pedig *Benczúr Gyula, Rippl-Rónai József* festményei. A műalkotások szerzőinek fele ismeretlen.

Egy híres festmény a kiállításról – ifj. Pieter Brueghel: Golgota

– A mi dolgunk a képek bemutatása, művészettörténeti elemzése, nem pedig jogi státusuk meghatározása – vázolja lapunknak a helyzetet a múzeum igazgatóhelyettese, *Vera Gorgyejeva*. A döntés a kormány és a duma hatáskörébe tartozik. Elismerte azonban, hogy a múzeum értékes részét képviselik a festmények, nélkülük szegényebb lenne az állomány. Gorgyejeva megjegyezte, hogy tíz festmény korábban már visszakerült Magyarországra.

Igaz, az egykor külföldiek elől elzárt hadiipari központ, a Szovjetunió alatt Gorkij nevét viselő másfél milliós város múzeumának állományát sosem annyira Magyarország, mint inkább Moszkva fenyegette: Nyizsnyij Novgorodban tudni vélik, hogy a moszkvai Grabar Restaurációs Intézetbe átszállított festmények teljes restaurálását évtizedeken át azért nem sürgette a művészeti múzeum, mert addig sem kellett tartani attól, hogy például a moszkvai Puskin múzeum szemet vet a festményekre. Tény, hogy a magyar gyűjtemény néhány alkotását 1996-ban bemutató Puskin múzeumból csak a művek egy része érkezett vissza Nyizsnyij Novgorodba.

A múzeum egyik munkatársa szerint a Moszkvától alig hatszáz kilométerre keletre fekvő város csak arra volt jó, hogy „biztos helyen" őrizze a műveket. Ennélfogva a raktárak mélyén tárolt „kínálat" sokáig bőségesebb volt a múzeum termeinél. És még inkább a költségvetésénél, amelyet a termeket őrző asszonyok úgy próbálnak meg egyensúlyba hozni, hogy minden vendég után gyorsan lekapcsolják a villanyt.

Nyizsnyij Novgorod, 2005. október

NYILAS GERGELY

■ **A 151 festményt és nyolc kora újkori dél-németországi faszobrot magában foglaló „magyar gyűjteményről" egységes kötet még nem készült, de a Nyizsnyij Novgorod-i Szépművészeti Múzeum révén több katalógus is létezik. 1996-ban színes nyomtatásban 12 műalkotást jelentetett meg, Herczog Mór és Hatvany Ferenc gyűjteményéből, köztük Pierre-Auguste Renoir 1866-os Madarat figyelő nőjét, Edgar Degas Fürdés után című munkáját, Edourd Manet Méry Laurent kutyával, és Jean-Baptiste Camille Marriett Gambet portréját. Az orosz–angol nyelvű igényes kötetben helyet kapott még Székely Bertalan: Nő hattyúval, Spányi Béla: Tavaszi tájkép, Nyári tájkép, című munkája. A képek sorsát is tagláló kötet magyar részvétel nélkül készült el.**

A zsákmány

A Szovjetunióba háborús zsákmányként kivitt magyarországi műtárgyakról a legteljesebb dokumentáció eddig *Mravik László* művészettörténész összeállításában jelent meg (Sacco di Budapest). Mint Mravik kutatásaiból kiderül, a második világháború idején a szélrózsa minden irányába hurcolták szét a magyarországi műkincseket.

A Vörös Hadsereg zsákmányoló alakulatai egyedül a Magyar Általános Hitelbank széfjeiből több száz festményt és egyéb értéktárgyat küldtek a Szovjetunióba. Ezek tulajdonosai főként zsidó nagypolgárok és a háború ellen fellépő arisztokraták voltak. 1972-ben a szovjet vezetők gesztusként visszaszármaztattak 15 darab műtárgyat. Mint Mravik László korábban beszámolt róla, Moszkvában magyar szakértők átnézhettek mintegy 130 műtárgyat, ebből körülbelül 25 gyűjteményt tudtak beazonosítani. Az akkor látott tárgyak zöme jó állapotban volt, észrevehetően igen gondos kezelésben részesült. A zsákmányolt művek egy kis hányadát időszaki tárlat keretében már kiállították Moszkvában; de a háborús zsákmány teljes oroszországi bemutatása még várat magára. *(K. T.)*

RÖVIDEN

Olaszoké az Otthon Áruház

A Skála-csoporttól olasz üzletemberek tulajdonába került a több éve árult Rákóczi úti Otthon Áruház – adta hírül a HVG. A bútor- és lakberendezési üzlethézhoz cégvásárlások során át jutott *Francesco Sparta* és a Bun-Ker-Farm Kft. A skálások előbb a Corvin Áruház Ingatlanhasznosító Kft.-t értékesítették, amely ezután új néven, Coin Ungheria Kft.-ként megvásárolta az Otthon Projekt Ingatlanhasznosító Kft.-t. *Somfai Róbert,* a Skála-csoport egyik tulajdonosa lapunknak elmondta, a Corvin Áruházat nem a most eladott, érdemi tevékenységet nem folytató cég birtokolja. A Skála a Corvin nevet sem adta el. *(S. T.)*

World Trade Center Budapesten

Jóval kisebb, mint a New York-i volt, de a neve ugyanaz: októbertől a Budapest Kongresszusi Központ Budapest Congress & World Trade Center néven nyitja meg kapuit. A legnagyobb fővárosi konferencia-helyszín néhány hónapja bezárt, és teljes felújításon esett át. Mint a Panoráma Bulletin beszámolt róla, a World Trade Center magyarországi névhasználati jogát a volt BKK tulajdonosa, az Accor Pannonia Hotels 1995 óta birtokolja. *(S. T.)*

Remekelnek a szállodák

Szeptemberben kiemelkedő eredményt, átlagosan 90 százalékos foglaltságot értek el a budapesti szállodák. A

Reklám: nem kell, hogy igaz legyen

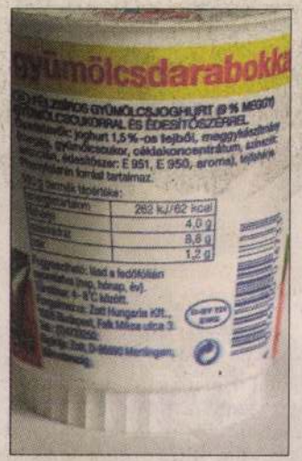

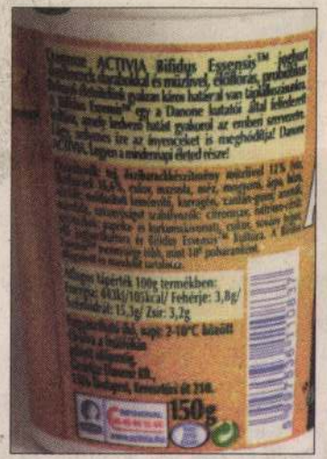

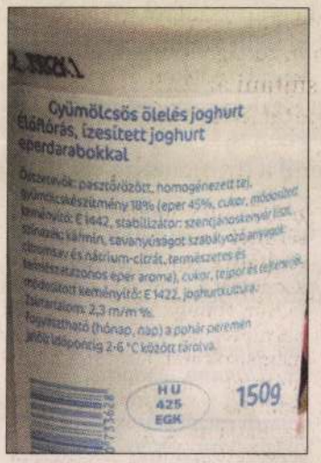

FOTÓK: TEKNŐS MIKLÓS

A versenyhivatal, úgy tűnik, hiába büntet rendszeresen több millió forintra egyes élelmiszergyártókat a fogyasztók megtévesztéséért. A félrevezető reklámok elérik a céljukat. A felmérések szerint a fogyasztók többségét a tájékoztató feliratok nem érdeklik, a reklámoknak hisz inkább.

Természetes védelem a szervezetnek. A leginkább megfelelő termék gyermekek számára. Elősegíti az általános gyógyulást. Egy palacknyi egészség. – Az elmúlt években ilyen és ehhez hasonló mondatok tűnnek fel a tejipari termékek, például a joghurtfélék csomagolásán, reklámjaiban. A gyártók célja nyilvánvaló: szeretnék, ha az egészségük miatt aggódó vásárlók lehetőleg az ő termékeiket vennék le a polcról. A fogyasztók a jelek szerint „vevők" is erre a reklámtrükkre, hiszen a GfK piac- és a Szonda Ipsos közvélemény-kutató közös adatbázisából kiderül: a felnőttek fele „ha lehet, egészséges csak 1,1 volt ez a mutató. A növekedés annak ellenére töretlen, hogy a joghurtok reklámjaiban megfogalmazott állítások nem mindig bizonyulnak igaznak.

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) például tavaly csaknem az összes nagyobb tejipari társaságot megbírságolta, amiért termékeik hirdetéseivel megtévesztették a fogyasztókat. A sort paradox módon a termelőket és a feldolgozókat tömörítő Tej Terméktanács nyitotta tavaly májusban. A szervezet egymillió forint bírságot kapott azért, mert óriásplakátokon és újsághirdetéseken csomagolt cukorkát és túró rudit hasonlított össze jogszabályba ütköző módon. Az előbbi fotója alatt összetevőként cukrot, keményítőszörpöt, aromákat és ezekhez hasonló anyagokat tüntetett fel. A reklám szerint a túró rudi ezzel szemben napfényből, friss levegőből, zöld mezőből, egészségből és frissességből készül. Az Önszabályozó Reklámtestület etikai ad hoc bizottsága aggályosnak találta, hogy a reklám össze nem hasonlítható tulajdonságokat vet egybe, ráadásul azt sugallja, hogy a túró rudi kizárólag egészséges összetevőket tartalmaz.

Egy hónap múlva a Zott Hungária Kft.-nek már tízmillió forintos bírságot kellett fizetnie, mert azt állította: tejdesszertjei a leginkább megfelelőek a gyermekek számára. Csakhogy a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézete (OÉTI) megállapította: a cég termékeiben lévő zsír meghaladja a napi elfogadható zsírbevétel 10 százalékát, így az aligha a legjobb a gyermekeknek.

Októberben három társaság, a Parmalat Hungária Rt., az Új MiZo Rt. és a Danone Kft. kapott súlyos büntetést. A Parmalatnak hárommillió forintjába került, hogy reklámjaiban gyógyhatást tulajdonított a Kyr termékeknek. Az OÉTI szerint az olyan állítások szövege, mint például „egy palack egészség", vagy „tele egészséggel, tele életerővel" megtévesztő, túlzó, illetve nem igazolt. Az Új MiZo az AB Kultúra joghurtcsaládot többek között azzal reklámozta, hogy az csökkenti a koleszterinszintet és erősíti az immunrendszert. Csakhogy az OÉTI szerint ezek az állítások nem felelnek meg a valóságnak, így a tejipari cégnek egymillió forint bírságot kellett fizetnie a fogyasztók tők, pontatlanok, és nem mindig felelnek meg a valóságnak.

Csakhogy a bírságok a jelek szerint hatástalanok, mert a vevők még mindig jobban hisznek a reklámoknak, mint a tényeknek. Az Európai Fogyasztók Szervezete (BEUC) öt országban végzett felmérése szerint a vásárlók 77 százalékát érdeklik ugyan a táplálkozással kapcsolatos tudnivalók, 81 százalékuk pedig örül annak, ha a termékek csomagolásán ilyen információk is szerepelnek, ám zömük nagyobb figyelmet szentel a hirdetéseknek, mint a csomagoláson szereplő táplálkozási információknak. Hasonló következtetésre juthatunk a GfK piackutató adataiból is. Arra a kérdésre, hogy „mindig megnézi-e vásárláskor, mennyi E-t tartalmaz az adott élelmiszer", a megkérdezettek több mint egyharmada azt válaszolta, soha nem tesz ilyet, további 18 százalékuk pedig csak elvétve olvassa el a csomagolásra írt információkat. –

Ligeti Miklós: Ő csász. és apost. királyi Felsége I. Ferenc József.

Benczúr Gyula: Domonyi Mórné arcképe.

Képrőm Társ
1914. Tav. Kiáll.

rázta magáról őket. De vajjon történik-e elég hatékony gondoskodás arról, hogy ilyen szuggesztióknak újra ne legyünk áldozatai? Kielégítjük-e eléggé történeti és nemzeti tartalommal népünk lelki fogékonyságát?

Végül, ha a kultúrát, mint történeti eredményt nézzük, ismét számos kérdés tolakodik előtérbe. Kellően őrizzük-e kultúránk itt maradt emlékeit, melyek a jelen nemzeti kultúrtevékenység ihlető erői? Ápoljuk eléggé letűnt nagyságunk emlékeinek kultuszát? Él-e bennünk valósággal az emlékezésen alapuló hálás ragaszkodás és tisztelet, történeti pietás a magyar kultúra talajának régi nagy rétegforgatói és ezek művei iránt? Gondoskodunk-e kellően róla, hogy az utóbbiak, mint objektív nemzeti életértékek, minél szélesebb körben hozzáférhetők legyenek? Aligha. Maholnap pl. irodalmi klasszikusaink a felnövekvő nemzedék számára szinte hozzáférhetetlenekké válnak a nemzeti történeti tudat pótolhatatlan kárára. A mai nemzedék jórésze ugyis fáradtan születik s az általános nyomorúság lélekaszálya közepett szellemileg táplálni sem tudjuk őket?

Még sok fülhasogató kérdést rakhatnánk az eddigiek hegyébe. Szépenhangzó programmot is szerkeszthetünk, mint sokan. De az ilyen programmoknak sohasem a *retorikája* érdekeljen elsősorban bennünket, hanem a *dinamikája:* hogyan ültethető át a valóságba? Milyen konkrét erők és intézkedések tudják megvalósítani? Az utóbbi kérdésre adott helyes válasz, de még inkább a tetterős *cselekvés* kultúrfölényünk egyedüli biztosítéka.

Mindennap legalább egyszer a Poliklinika előtt visz el az utam. Nézem, hogy akik bemennek, mind szomorúak; — a kijövők felének arcán pedig mosoly ül. Milyen gyönyörű volna az egész világból ilyen Poliklinikát csinálni s legalább az emberek felének arcára visszaadni a mosolygást.

Dalmi Tajor
a Kemzeti Kiutaj Dramatogja

Almapyklin.

Benczúr Gyula

Apponyi Poliklinika Almanachja. Bp. 1926. (képekkel.)

Benczúr Gyula: Álom.

majd Velazquez, Rembrand, Frans Hals, sőt a még nagyon tipizáló görög szobrászok is portréikon meg tudták oldani a monumentalitásnak és az egyéni karakterszerűségnek főbenjáró nehézségét is. És ők ezt nem is érezték nehézségesnek hanem bizonyára könnyen, magától-értődően csinálták, s ennek fontos oka abban található meg, hogy azoknak a koroknak a művészi tendenciái szerencsésen találkoztak a portré feltételeivel. Az impresszionizmusról ezt már kevésbé lehet elmondani; de ez az irány viszont — föntebb már elemzett módon — annyi új és értékes szemponttal gazdagította a portrét, hogy kárpótolt a kompozíció szigorúbb megfogalmazásának stilusbeli szépségeért és a klaszszikus portré más, lényegében portrészerűbb kvalitásaiért. Manet Gavarni- és Clemenceaux képmása, Renoir nagy családi képe és még számos kitünő portréje ennek a kornak a portré történetében is számottevő szerepet biztosít az impresszionizmusnak. De már az impresszionizmus művészi tendenciái sem találkoztak, a portré leglényegesebb feltételeivel; már csak azért sem, mert a portré koncentrációt kíván és sokkal alkalmasabb számára az atelier erősen exponáló és egységes világítása, mint a plein-air nyugtalan szétszórtsága; az impresszionisztikus portréban pedig, még ha atelierben készült is, a plein-air eredményei is érvényesültek. De még fontosabb portré-ellenes tendencia volt az im-

A MŰCSARNOK
TAVASZI TÁRLATÁBÓL

NŐI ARCKÉP
BENCZUR GYULA FESTMÉNYE

Művészet 1914.

A MŰCSARNOK
TAVASZI TÁRLATÁBÓL

TROMBITÁS
UDVARY GÉZA FESTMÉNYE

presszionizmus világszemléletében az, hogy a portré-témát, az embert is nagyobbára már csak a természet egy része, egy «természet-szelet» gyanánt tudta szemügyre venni.

És ez, ennek az impresszionizmus utáni irányokban még fokozottabb jelentkezése a főoka annak, hogy ma a portré hanyatlásáról kell beszélnünk.

Cézanne és Van Gogh, akik az impresszionizmusból a legújabb irányokba átvezetnek s akik mellesleg általános művészi szempontból néhány nagyértékű portrét is festettek, már minden témát teljesen beleolvasztanak a maguk világszemléletének egyetemességébe. Az ő sajátos festői panteizmusuk már nem engedi külön jelentőségre vergődni, a középpontba exponálódni az embert sem s így a portré náluk már semmi szempontból sem eshetik más elbirálás alá, mint egy csendélet, egy táj, vagy egy interieur. Az őket követőkre, majd a legújabbakra, pedig mind fokozottabban érvényes ez a megállapítás.

Nem tartozik e téma keretébe ebből a szempontból sorra venni a kubistákat, az expresszionistákat és a még szélsőségesebb újítókat, de elég gondolni rájuk és fölismerhető tendenciáikra ahhoz, hogy átérezzük a távolságot, mely ezeket az irányokat a portré lényeges feltételeitől elválasztja.

A portré lényege ugyanis: az ember megörökítése, az emberábrázolás. Az ember megörökítése volt az első cél; eleinte tulajdonképpen csak nagy halottakat örökített meg a festészet, úgy a hogy, emlékezet után. Az első

Mindenesetre, egy esetleges amerikai támadás Afganisztán ellen a vietnaminál is nagyobb kudarcot jelentene. A Kurdisztáni-hegység hasonlít az afganisztáni terepviszonyokra: ott az iraki hadsereg több mint 40 évig harcolt a kurdok ellen, mégsem tudott leszámolni velük. Ne higgyük azt sem, hogy ha Bin Laden távozna Afganisztánból, akkor az amerikaiak békén hagynák a kabuli vezetést. Nem. Olyan békét és vezetőséget akarnak ott, amely megfelel saját érdekeiknek. Ne felejtsük, Afganisztán az olajszállítás szempontjából fontos stratégiai terület. Az USA tehát – a nemzetközi szervezetek támogatásával vagy anélkül – be akarja bizonyítani a világnak, hogy a maga ura, és igenis meg fog támadni egy olyan országot, amelyben egy nyomorúságban élő nép sátrain kívül csak háborús romok és egy valaha civilizált ország maradványai állnak. Az öreg európai kormányoknak ez esetben meg kell tapsolniuk az Egyesült Államokat, és feketén-fehéren ki kell nyilatkoztatniuk szolidaritásukat. Félve a pillanattól, amikor az hozzájuk fordul segítségért.

RAOUF HALLO
Magyarországon élő kurd újságíró

Megalázzák és maguk gyártotta vallás a más vallásúakat, a másként gondol és gyakorlatilag az egész társadalmat risták támogatásától emberiségellenes kor a világörökség egy részét lőtték s kációval. Bin Laden bújtatása ugyanez követői kiprovokálták a tegnapi kator

A kor legnagyobb iróniája, hogy Os tari al-Dzsazira televízión keresztül – CNN-en át szólította fel a világ muzs nélkül a tegnapi csapásokat. Az iszlán képsorok felvetik a kérdést: mi követ amerikai–brit akciók, amelyekbe kés lok és franciák is bekapcsolódnak maj nemcsak ezekre az államokra, hanem ságosabb lesz-e a világ a tálibok várha val („élve vagy halva")?

George W. Bush és Tony Blair ezt napi parancsokkal. Ilyen lépést csak rizmus elleni harc többi frontján: a titl biztonság megteremtésében, a pénzi nyerésben van a terrorellenes koalíció

Az angolszász diplomácia rengete megdöntendő tálib rezsim helyébe utódra találjon. Október 1-jén Rómáb tárgyalt is Mohamed Zahir Sah 86 é resszusi képviselők is jelen voltak. Ne nikációjától megfosztott tálib hadsere Északi Szövetség látványos sikereket gyalogsága, ahogy az UCK volt Koszo dig az al-Keidának egyetlen olyan amely el akarja kerülni a szabad világ zelem teljes lesz. Ha nem, és esetleg Bin Laden videobeszéde szerint –, akl

Most azonban minden jel szerint j madni, mint tétlennek maradni.

A magyar kereszténységről nyílik tárlat a Vatikánban

A Vatikáni Múzeumban kedden nyílik meg A magyar kereszténység ezer éve című kiállítás, amely több mint kétszáz magyar tárgyi emlék felvonultatásával mutatja be a keresztény Magyarország ezer esztendejét és kapcsolatát az Apostoli Szentszékkel. A jövő év elejéig látogatható tárlatot Angelo Sodano bíboros, vatikáni államtitkár, Paskai László bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek és Orbán Viktor miniszterelnök nyitja meg. A kiállításon 192 magyarországi és 23 vatikáni műtárgy szerepel. A tárlat legtöbb darabja az Esztergomi Főszékesegyházi Kincstárból, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria és a Budapesti Történeti Múzeum gyűjteményéből származik. A kiállított festmények, szobrok, kódexek, pápai oklevelek és liturgikus alkotások között – az előzetes jelzések szerint – megtekinthető majd a Szent Korona másolata, a tihanyi alapítólevél, Ulászló kardja, Pannonhalma alapítólevele, valamint Benczúr Gyula és Munkácsy Mihály festőművész több alkotása. A kiállítás anyaga a jövő év elejétől Budapesten, a Magyar Nemzeti Múzeumban is megtekinthető lesz. A kiállítás alkalmából Paskai László bíboros mellett hét püspök, illetve érsek utazik a Vatikánba. A bíboros és a püspöki kar több tagja érkezése másnapján, vasárnap délelőtt részt vesz II. János Pál pápa miséjén a Szent Péter téren. Ugyanezen a napon délután koncelebrációs szentmisét mutatnak be a Pápai Magyar Intézetben Paskai László vezetésével. Hétfőn reggel a Szent Péter-bazilikában, a Magyar Kápolna búcsúnapja alkalmából tartanak koncelebrációs szentmisét. A szertartást Paskai László mutatja be, homíliát mond Seregély István egri érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke. Az eseményen jelen lesz Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter valamint Semjén Zsolt, a tárca egyházi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára is.

VBÉ

Magyar Hírlap 34. évf. 229. sz. 2001. okt. 4. 12. l.

Műalkotások a Porsche Buda SEAT Szalonjában

Bemutató a Benczúr Gyula Művészeti Akadémia képeiből

Február 4-től megtekinthető a *Pro Arte et Natura Alapítvány* (PAN) Benczúr Gyula Művészeti Akadémiájának nyári alkotótáboraiban — melyet a Nógrád megyei Benczúrfalván tartanak — készült alkotásokból összegyűjtött válogatás a *Porsche Budában (1117 Budapest, Prielle K. u. 45.)*. A művészek között ugyanúgy megtalálhatók a pályakezdők, mint az ismert kortársak, akik között főleg Nógrád megyei alkotók vannak.

Az alkotások a Porsche Buda SEAT bemutatótermében kaptak helyet, mert a kiállítás szervezői a SEAT bemutatóterem ultramodern hangulatát az elfelejtett vidéki táj színfoltjaival akarták gazdagítani, mintegy összhangot képezve a múlt és jelen, valamint a különböző emberi alkotások között.

A latinos temperamentum, a szívdobogtató design és a vérpezsdítő sportosság mellett a SEAT márka képviseli leginkább azt a fiatalos lendületet, mellyel a lelkes művészek alkottak.

A *Benczúr Gyula Művészeti Akadémia* célkitűzése *Benczúr Gyula* szellemi örökségének ápolása, művészetének mélyebb megismertetése és tisztelete mellett kortárs alkotások inspirálása.

A *Porsche Buda* a kortárs művészet támogatása érdekében járult hozzá e húsvéti bemutató létrejöttéhez, bízva benne, hogy példáját követni fogják, és az alkotótábor további támogatókra talál. A rendezők az adományokból szeretnék a jövendő táborok számára a jobb körülményeket, a szükséges eszközöket biztosítani.

„Nagy örömmel kínálunk lehetőséget ügyfeleinknek arra, hogy szalonjainkba betérve, ne csak a technikai »csodáit«, de akár a kortárs művészetet is megcsodálhassák" — mondta *Zsitnik Béla*, a *Porsche Buda* igazgatója.

A kiállítás 2008. február 29-ig lesz látható, melyet egy aukcióval zárnak a szervezők.

(x)

Budai Polgár 2008/4 febr. 22. 23. oldal

nyol ízeket kóstolhat a vendég, miközben az izgalmas meccsekről sem kell lemondania. Már az étlap is sportos: a bemelegítés, a félidő kedvencei és a válogatott keret fogásai szerepelnek a kínálatban. A pubban Puskás Öcsi, vagy ahogy a spanyolok becézték, Pancho kedvenc ételei, többek között a kispesti hentestől származó sültkolbász, káposztás cvekedli és libamájas zsíros deszka is megtalálható. A Café & Lounge elsősorban a fiatalabb korosztályt várja

Keresztes Ferenc koktélt kever a Garden bárjában

A Café & Lounge belső tere

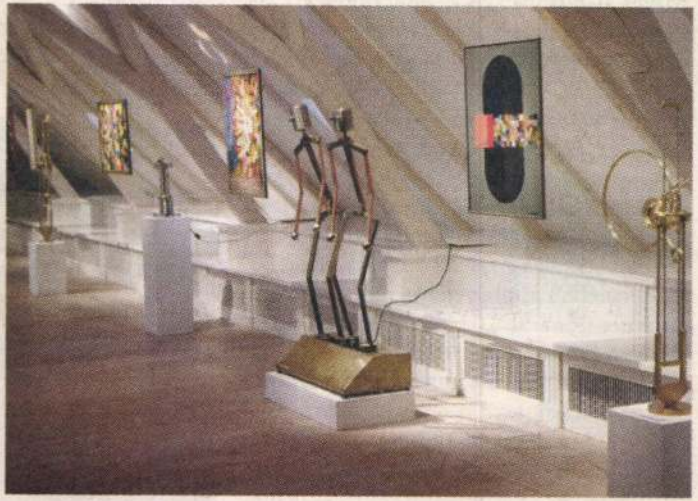

Harasztÿ István kiállítása március 3-ig látogatható

Festészet, önálló táblakép, Köd
Köd, Benkert Alajos

Divatcsarnok, 1854. január 25. 5. 118.

Müvészet

Aranyérem kapta Benkhárd Ágoston
/M.művészetért c.kiállitáson/

Katol.Szemle.1943.182-83.l.

Benkóczy P. lakatos cég

Iparmüvériet 1896-ban 198.

Textilia: szőnyeg /Bezeg Elemér/

Pásztortűz, 1928. 20 sz.
478 l.

Finta Zoltán: Mezey Elemér heleti szőnyeg.

Vegyes, hangszer.

Beregszászi Lajos zongorái.

Divatcsarnok, 1855. juli.

737.

Budapesti Hirek.

Vegyes, hangszer.

Beregszászi Lajos zongorakészitő üzeme.

Divatcsarnok, 1854. aug. 2o. 46.

1o77.

Müvészet.

Vegyes, hangszer.
zongora, Beregszászy

Divatcsarnok, 1856.febr.10.8.157.
Budapesti hirek

Bencsik Gyula fantó

Budapest. Hirlap. 1881, XI. 25

162.n.3.o. (Gy. és K.)

Benczur Gyula, festő

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611–615. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

Benczur Gyula, festő

Revue de Hongrie

1909. II. ann. III. k. 754–763. l.

„A nemzeti hódolat a király előtt a millenniumi ünnepségek alkalmával."

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1886. VII. é. máj. 27. 5.

a berlini műkiállításon....

Benczur Gyula festő (1844–1920), véd-
völci arangérem, Künstlerhaus

Pesti Hirlap. 1886. VIII. ápr. 1. 6o.

Benczur Gyula Ritmetetése

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. é. márc. 7. 4.

A magyar festőművészet diadala

B e n c z u r Gyula festő
1844 - 1920.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
12 - 27.
"Lázár: B.Eötvös J...."

B e n c z u r Gyula festő
1844 - 1920.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72 - 80.
"Benczur jubileum"

Berecsur Gyula festő

Pásztortűz, 1928. 4 sz.
88 l.

Dr. Décsei Géza: Szűcs Péter

Benczur Gyula festő 1844-1920

Ybl

Budapesti Hirlap 1882,IX.25.

264.sz.3.o./Sz.és M./

BENCZUR GYULA XIX szd. Szent Bazilika mozaik képei.

Religio 1901 II.fv. 1 sz. Vegyesek 8 old.

BENCZUR GYULA, festő XIX.szd.

Szent István Bazilika mozaik képei.

Religio 1901. II.fv. 1.sz.
Vegyesek 8 old.

Benczur Gyula festő 1844-1920 Ybl

Budapesti Hirlap.1882,X.13.

282.sz.4./Sz.és M./

Benczur Gyula festő 1844-1920 Ybl

Buadapesti Hirlap,1882,IX.29.

2168.sz.4.o./Sz.és M./

Benczur Gyula festő

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.1.
Vegyesxx közlemények

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9-11o.

Radó Antal: Festészetünk a Kiállításon

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jún. 3. 4o.

Benczur Gyula a festészeti mesterisko igazgatója....

Benczur Gyula festő (1844–1920), nagy diszoklevél, orsz. kiáll.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 3. 4o.

Közli az orsz. kiállitás képzőművészeti zsűrije által....

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. aug. 22. 1-2 o.

Both Manyhárt: A nemzetközi mu-
kiálltás

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. nov. 9. 9.

Both Menyhért: A Műcsarnokból

B e n c z u r Gyula festő

A velencei nemzetközi müvészeti kiállitás magyar csoportját szervező bizottság tagja

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
127-128.
"Magyar müvészet...."

Patak Jenő

Benczur Gyula festő/19.sz./pályamüve
a közokt.min.történelmi festményekre
kitüzött pályázatán.

Fővárosi Lapok 1870.I.V.10423.old.

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. máj. 25.

a párisi világkiállítás alkalmából....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. máj: 19. 5.

a Király és Királyné arcképe....

Benczur Gyula festő

Pesti születésű. 1879. jun. 19. 3.

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. jul. 17. 4.

a nemzetközi műcsarnokról (?)

Bonczos Gyula festő

Pesti Hilap. 1879. jul. 20. 3.

Ez itt a magyar festő....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. aug. 26. 3.

Benczur Gyula Kassán időzik...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. aug. 27. 4.

Benczur Gyula Magyarországon
időzik....

Benczur Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hírlap. 1885. VII. é. szept. 26. 2.

Benczur Gyula a jövő kó elején....

Patak Jenő

Benczur Gyula festő /19.sz./müvét

- Rómer Flóris jelentése szerint - a Képcsarnok Egylet a muzeumi képtárnak aj ajándékozta.

Fővárosi Lapok 18?0.I.III.10.206 old.
Fővárosi Hirek rovata.

Müvészek, XX.sz.

B e n c z ur Gyula
festőmüvész
1844 - 1920.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
230.
"Az Orsz.M.Képzőmüvészeti Társulat közgyülése"

Müvészek, XX.sz.

B e n c z u r G y u l a
festőmüvész
1844 - 1920.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
231-232.
"A Társulat vezetősége"
uj

Benczur Gyula festő

Népszava 1909 márc. 25.
71 sz. 7 lap
Művészet, irodalom, hir.
Benczur Gyula nagy festménye a Mű-
csarnokban.

Benczur Gyula festő.

Népszava XXXVII.1909 máj.7.
107 sz. 6 lap.
Müvészet,irodalom,hir.

Benczur Gyula " Millenáris hódolás" c. képével foglalkozó közlemény.

Benczur Gyula festő

Népszava 1909 március 14
62 sz. 6 lap
Müvészet,irodalom,hir.
Petőfi arcképe

Bonczer Gyula festő (1844-1920)

Pesti Hirlap. 1886. jún. 16. 4.

Lajos bajor király és a magyar művészet

Benczur Gyula, festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Bencsur Gyula, festő

Művészet, 1936. I. köt. 2. sz. 60. l.

A Bencsur Társaság reprezentatív kiállítása.

Benczur Gyula festő

Magyar Művészet 1925.6-24.o.
Lyka Károly: A nagybányaiak küldetése.

Benczur Gyula festő

Mágyar Müvészet 1925. 25-32. o.
Elek Artur: A Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei.

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925.53.o.
/r.e./:Róma.Egyházmüvészeti kiállitás.

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 44. o.
A Benczur-Társaságból.

Jbl

Bencsik Gyula, festő

Budapesti Hirlap, 1882, I. 4.

4. sz. 4. o. (Sz. és. M.)

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1879. márc. 18.

Párisban a Magyar segélyegylet....

Beuczur, festőmű vész

Pásztortűz, 1925. XI. kof.

308. l.

Szoholay Béla: A magyar festőkirály

B é n c z u r Gyula festő:

" Női arckép "

- Illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
161.

~~Szöveg: 187., "A Tavaszi Kiállitás.."~~

Benczur Gyula festö

Pesti Hirlap. 1879. jan. 31. 4.

Munkácsy, Ujoncozás-a ....

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925. 169. o.

Vastagh György festő

Népszava XXXVIII 1910 márc. 16.

63 sz. 5 lap.
Bibliai kiállitás.

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925. 200-206.o.
Dömötör István: A müpártoló Budapest.

Grafikus, XIX sz. e. f. /?/

Weide

Ehrenreich Ádám metszvénye: Egy régi óntábla rajza a Nemzeti Muzeumból, Weide rajza után, 1817

Századok, 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925. 222-224. o.
L. K.: Kéméndy Jenő

Szobrász, XIX sz. m.f.

Dunaiszky László

/D. Lőrinc sz. fia/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Benczur Gyula festő

Magyar Müvészet 1925.358-359.o.
L.K.:Stetka G yula.

...dalakép - Mitológiai festmény

B e n c z u r Gyula:
Pajkos szőke amor
/gr.Károlyi Gyuláné gyüjteményéből/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

„Vajk keresztelése." Berczur

ilap. 1877. jan. 31. 4.

ry „lejonczára" és....

[illegible]: – Portrék: Drehar, Dreherné és Jánya,

[illegible] Ferdinánd – Benczur Gyula.

Revue de Hongrie

1914. VII. a. VIII. I. 236-238. l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban.

Festészet XIX.sz. önálló táblakép.
Benczur Gyula művei a Nemzeti Muzeumban.

Életképek, 1876.juni 1.I.1.sz.9.l.

Vegyes közlemények.

Önálló [illegible]blakép - Arckép

[illegible]nczur Gyula:
"Női arckép"

- Illusztráció -

M Ü V E S Z E T
XIII.évf.1914.
161.
~~Szöveg:187.,"A Tavaszi Kiállitás.."~~

Önálló táblakép - Arckép

B e n c z u r Gyula:
Arckép
/Falk Miksa tulajdona/

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

Mikszáth Kálmán arcképe.

festette Benczur.

Akad.Értesitö.1913.361.l.

Táblakép. „Hypnos." Benczur.

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 25.

3.

Benczur Gyula két napot....

Önálló táblakép - Arckép

B e n c z ú r Gyula:
Arckép
/Ormody Vilmos tulajdona/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

Önálló táblakép - Arckép

B e n c z u r Gyula:
Arckép
/gr.Andrássy Gyula tulajdona/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

Kiállitás.

Nemzetközi kiállitás
Bécsben.

/Henczur "Bacchansnő"-je./

Pesti Hirlap.1882.ápr.30. 2-mell. 2.l.

Benczur Gyula emlékkiállitás.

Akad.Értesitö.1921.50.l.

Oltárkép a bazilikában.

festette Benczur.

Akad.Értesitö.1922.154.l.

Rudolf trónörökös arcképe.

Benczur festi.

Akad.Értesitö.1889.133.l.

Táblakép. „A vigasztalás."
Benczur

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 25.
3.

Benczur Gyula két napot....

Önálló táblakép - Történeti festmény

Benczúr Gyula:
Dubarry
/Kern Tivadarné gyüjteményében/

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
328-333.
"Budapest magánképtárai"

Festészet, önálló/táblakép Ybl

Benczur Gyula: A vigasztalás

Budapesti Hirlap, 1882. IX. 25.

264. sz. 3. o./Sz. és M./

Táblakép – „Pirosruhás lány" – + portrék

Benczur Gyula

Művészet, 1936. I. köt. 2. sz. 60. l.

A Benczur Társaság reprezentatív kiállítása.

Festészet, XX. sz (1900-1919) — Önálló táblakép

Benczur Gyula: „A nemzet hódolata"

Revue de Hongrie

1909. II. ann. III. t. 754-763. l.

„A nemzet hódolata a király előtt a millenen-
mi ünnepségek alkalmával"

Festészet, 1850-1900. - Önálló
táblakép - Történeti festmény

Benczur: Vajk keresztelése.

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
12 - 27.
"Lázár: B.Eötvös J.művészetpolitikája"

Táblak ép. Vajk megkeresztelése. Benczur

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 21. 4.

A képzőművészeti társulat művészeti és művásárló bizottsága....

Táblakép – „Millenniumi hódolat" + arcképek

Benczur Gyula

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Önálló táblalkép „Magyar-
ország Nagyanzónya" c.
vetárkép, Buczur Gy. mű-
ve.

Kat. Lemle, 1906.
41-53.

Fieber Henrik: a Lent
Ibrahim tempelm...

FESTÉSZET XIX szd.mozaik,
Benczur Gyula müve.

Religio 1901.II.fv.1.sz.
Vegyesek 8 old.

Táblakép. Kun László. Benczur

Pesti Hirlap. 1879. jul. 20. 3.

Egy ifjú magyar festő....

Festészet. XIX. sz. Táblakép. XIV. Lajos.
(Benczur)

Pesti Hirlap. 1886. jún. 16. 4.

Lajos bajor Király és a magyar művészek

Tablakép, Két szerzetes Bencsúr

szulától

Budapesti Hirlap, 1881, XI. 25.

162. n. 3. o. (Sz. és Kr.)

Táblakép. Két barátfej: Benczur

Pesti Hirlap. 1879. jun. 23. s.

A székesfehérvári kiállitáson

Patak Jenő

Táblakép.

"István király megkeresztelése"

Benczur Gyula festő/19.sz./

Fővárosi Lapok 1870.I.V.10.423.old.

Táblakép. „Vajk megkeresztelése."
Benczur

Pesti Hirlap. 1879. szept. 14. 4.

Benczur Gyula Kassai tartóz-
kodása alatt....

Rajz: Álló női akt (Vörös kréta)

Benczur Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371 l. repr. 368 l.

Rajz: Bogáncs
Benczúr Gyula

Művészet VI. évf 1907 355-371 l. rep. 371 l.

Rajz: Fekvő nő. (Bősi kréta)

Benczur Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371. l. repr. 357. l.

Rajz: Fekvő női akt (Vörös kréta)
Benczur Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371. l. repr. 369 l.

Rajz: Éva (Vörös kréta)
Benczúr Gyula

Művészet II. évf 1907. 355-371. repr. 355 l.

Rajz: Gyermekfej (Vörös kréta)
Benczur Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371 l. rys. 356 l

Rajz: Guggoló nő
Bencsey Gyula

Művészet II. évf. 1907. 355-371. l. 364. l.

Rajz: Kéztanulmány -- Ülőgyermek

Benczúr Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371 ll. repr. 370 ll.

Rajz: Női fej. (Vörös kréta)

Benczur Gyula

Művészet VI. évf. 1907. 355-371. l.

Rap: Térdelő nő. (Vörös kréta)

Benczur Gyula

Művészet VI évf. 1907. 355-371 l. rep. 361 l.

Rajz: Ülő női akt.

Benczúr Gyula.

Művészet V. évf. 1907. 355-371. l. repr. 368 l.

Festészet, XX. sz. (1900 - 1919) — Önálló táblakép

Benczúr Gyula: Karátsonyi Jenőné portréja

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611 - 615. l.

Téli Tájkat a Művészetben.

Festészet, 1900-1919 - Önálló táblakép - Arckép

Benczur Gyula: Izabella főhercegnő és fia, Albert főherceg

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
80-81.

Festészet, önálló táblakép Ybl

Benczur Gyula: Hypnos

Budapesti Hirlap, 1882, IX. 25.

264. sz. 3. o./Sz. és M./

Építészet Ybl

Benczur Műtermének épitése az Epreskertben

Budapesti Hirlap,1882.IX.29.

268.sz.4.o./Sz.és M/.

Festészet. XIX sz. Vázlatok a bajor Király Képeihez. Benczur.

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jun. 3. 4o.

Benczur Gyula, a festészeti mes-
teriskola igazgatója...

Táblakép. Bacchansnő. Benczur.

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Odön: Az akt-kiállitás.

Festészet XIX. sz. Táblakép. Három portré (Benczur)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. e. márc. 7. 4o.
A magyar festiuviszet diadala

Festészet, 1900-1919.-Önálló táblakép - Arckép

Benczur Gyula: Frigyes főherceg arcképe

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
80-81.

Festészet. XIX sz. Tálkakép. Arckép.
(Benczur)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. é. máj. 27. sz.
a berlini művészetben ....

Festészet, önálló táblakép Ybl

Benczur Gyula: Amor

Budapesti Hirlap, 1882. IX. 25.

264. sz. 3. o. /Sz. és M./

Táblakép. Akt. Benczur

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Ödön: Az akt-kiállitás.

Táblakép. Budavár visszavétele. Benczur

Magyar Művészet 1925. 200-206. o.
Dömötör István: A müpártoló Budapest.

Festészet. XIX sz. Táblakép. „Budavár visszafoglalásának" vázlata, (Benczur)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. szept. 26. 20.

Benczur Gyula a „jövő" hó elején....

Festészet. XIX. 12. Táblakép. (Bauer-portré)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. nov. 9. 90.

Both Menyhért: A Műcsarnokból

II. Lajos bajor Király, műpártló

Pesti Hirlap. 1889. aug. 27. 4.

Benczur Gyula Magyarországra
időzik....

Lajos bajor király müpártoló.

Rokoko képeket festette Benczur által

Képzömüvészeti Szemle.1879. 8.sz.102.l.

Lajos bajor király, mecpártoló

Pesti Hirlap. 1885. jun. 3. 4

Benczur gyula, a festészeti mes-
teriskola igazgatója...

Egyesületek XX. sz.

Képzőmüvészeti Társulat.

Népszava 1909 márc. 25.
71 sz. 7 lap
Müvészet, irodalom, hir.
Benczur Gyula Millenáris hódo -
lat c. nagy festménye a Mücsar-
nokban.

Egyesületek

Orsz.M.Képzőművészeti Társulat
- Benczur diszülés,1914 -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72-80.
"Neczur jubileum"

Tbl

Mnuvirn oktatás, Bencsur Szula

Mogadja a mesterisko la-vezetésel.

Budapesti Hirlap 1882. V. 13.

131. 30. (K. ik.)

Jbl

Minvéspeti oktatás, Bencsúr Gyula lapa

a mesterískola vezetője

Budapest, Hirlap 1882. IV. 20.

108 n. h. o. (Zsák M)

Müpártolók

József főherceg látogatása
Benczur Gyulánál, 1914.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72-80.
"Benczur jubileum"

Müpártolók

Izabella főhercegnő látogatása
Benczur Gyulánál/1914/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
80-81.

MŰHELYEK

XIX szd. Salviatti /?/ mozaik - műterem, Benczur Gyula Szent István Bazilika részére készült mozaik képe.

Religio 1901. II.fv.1.sz
Vegyesek 8 old.

Egyesületek

Magyar Képzőművészek Egyesülete

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72 - 80.
"Benczur-jubileum"

Egyesületek

Lipótvárosi Kaszinó ajándéka
Benczur Gyulának

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72 - 80.
"Benczur Gyula"

Védnöki arangérem, Künsterkaus, 1886.
(Benczur)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. ápr. 1. 60.
Benczur Gyula Rituetetére

Ferenc József rend lovag keresztje

Benczur és Steindl

Pesti Hirlap. 1879. május. 25.

a párisi világkiállítás alkalmából...

Kitüntetések

Benczur Gyula díszdoktorsága

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
325.

gr. Andrássy Gyula miniszter,
Gyűjtő

Pesti Hilap. 1921. márc. 15.

A Benczur-kiállítás megnyitása

Gyüjtők, 1900-1919.

Andrássy Gyula gróf
1860-1929.

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
72-80.
"Benczur jubileum"

Kassai Museum

Pesti Hirlap. 1879. Sept. 14.

Benczur Gyula Kassai tar-
tózkodása alatt....

B e n c z u r Gyula festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
396.
"Az eperjesi Szt.Miklós templom"

Bencsur Gyula, fertő

Műgyűjtő 1930. VI–VII. 176–78.

Benczur Gyula, festő

Műgyűjtő 1928. nov. 327.

Benczúr Gyula festő

Műgyűjtő 1930. 8-9. 273.

Benczur Gyula, festő

Született 1895-ben 100.

Bencsik Gyula, festő

Iparművészet 1895-ben 97. l.

Benczur gyula

festő

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. köf. 6/7. sz. 249 – 289. o.

Mihalik József: Az I. M. Tavassi nemzetkori kiállítása.

Benczúr Gyula festő

Pesti Hilap. 1880. ápr. 21. 4.

a képzőművészeti társulat művészeti
és művészeti bizottsága....

Benczur Gyula festő

Pesti Hilap. 1880. jun. 20.

Kaas Ivor: Magyar festők

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Kaas Ivor: Magyar festők

Bencsur Gyula

festő"

Művészet, 1939. IV. évf. 27. sz. 69. l.

A főváros képtári új szerzeményeinek

kiállítása.

(Kende Béla)

B e n c z u r Gyula festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
256-264.
"Baditz Otto"

B e n c z u r Gyula festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
247-255.
"Karlovszky Bertalan"

Benczur Gyula festő

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
295-299.
"Löschinger Hugó"

Benczur Gyula festő

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
325.

Benczur Gyula

festő

Művészet, 1940. V. évf. 32. sz. 50. l.

Endrődi Zsuzsa: Művészeti élet Nyíregyházán

Berger Gyula festő

Pesti Hirlap. 1880. okt. 25. 3.

Képzőművészeti hírek.

Berczer Gyula festő

Pesti Hirlap. 1880. nov. 4.

A képzőművészeti társulatnál...

Benczur Gyula festő

Pesti Hírlap. 1881. jan. 9. 3.

Képzőművészeti hírek

Barczer Gyula festő

Pesti Hírlap. 1881. febr. 4. 3.

A műcsarnokból

Barczer Gyula festő

Pesti látkép. 1881. márc. 7.

a képzőművészeti társulat

kiállítása

Benczur Gyula festő"

Pesti Napló. 1881. márc. 25. 4.

A képzőművészeti társulat ezidei
működéséről....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1881. dec. 20.3.

A m. tud. akadémia megyter-
mének díszítése

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. jan. 5. 3.

Strobl alajos szobrász

[illegible]....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 10. 1 mell.

a hazai első festészeti

estéje....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 15. 1 mell.
a festészeti akadémia tárgyában

Bonczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 21. 4.

a képzőművészeti társulat
hirdi

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. mörc. 25. 2 mell.

Benczur Gyula tegnap
éjjel....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. mész. 28. 3.

Benczur Gyula itt tartózko-
dadának ....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. mart. 29. 2 mell.

Benczur Gyula végleges....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 29.
2 mell.

Festőiskola vagy mesteriskola?

Benczur Gyula festö

[illegible] Pesti Hirlap. 1882. ápr. 1.5.

Kapi vir

Benczur Gyula uchány

nap óta....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 3. 5.

a Budapesten felállítandó
festőiskola....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 4. 3.

Benczur Gyula Tegnap
váratlanul....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 5. 3.

a mesterískola Rendéséhez

Benczur Gyula festő

Pesti Hírlap. 1882. ápr. 12. 4.

Festőiskola vagy mesteriskola?

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 17. 4.

a festőiskola kérdése

Bencsur Gyula emlékkiállítás 1944. Bp.

Magyar Csillag, 1944 II. 15.

IV. elf. V. sz. 276. o.
Farkas Zoltán: képzőművészet.

Karlsbad. Benczur

Pesti Hirlap. 1882. máje. 25. 2 nell.

Benczur Gyula tegnap éjjel....

Karlsbad. Benczur

Pesti Hirlap. 1882. ápr. s. 3.

A mesterískola Rérdeschez

Kassa. Benczur

Pesti Hvilap. 1882. máj. 29.2 mell.

Benczur Gyula véglegés....

Kassa. Benczur

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 1. 5.

Benczur Gyula vehány nap
óta ....

Gyüjtők.

B e n c z u r Gyula
gyüjteménye
/:Velazquez: Baldassare herceg.
Van Dyck: Szent Ferenc
Rubens: Madonna szentekkel,
rózsalugasban:/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
403-411.
"Budapest magánképtárai"

Táblakép. „Bacchánsnő", Benczur

Pesti Hirlap. 1925. dec. 8. 8

Kozáki-Komáros László: Art-kiállítás

a Műcsarnok összes termeiben

Kunstlerhaus védiski oranyénne, Benczur

Pesti Hirlap. 1886. ápr. 1. 6

Benczur Gyula Kétmintetére

Táblakép. Szapáry Gyula gr. arch. eje,
Benczur

Pesti Hirlap. 1925. okt. 24.6

A finnei nemzetközi képkiállitáson
nem vettek részt a magyar festők

Budapest Ybl

Benczur Gyula itthonléte

Budapesti Hirlap,1882,IX.25.

264.sz.3.o./Sz.és.M./

Budapest
Műcsarnok tervezett pesthója

Bucsár Gyulától

Budapesti Hirlap. 1882, III. 28

86. sz. 4. o. (Sz. és Kr.).

B é c s

A Bécsi Képzőművészet Egyesülete
üdvözlete Benczur Gyulának

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
81-82.

Kassa

A város üdvözlete Benczur Gyulának

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
81-82.

Kassa. Benczur

Pesti Hirlap. 1879. szept. 14. 4.

Benczur Gyula Kassai tartózko-
dása alatt....

Kassa. Benczur

Pesti Hirlap. 1879. aug. 26, 3.

Benczur Gyula Kassára érkezett....

Nyiregyháza

A város üdvözlete Benczur Gyulanak

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
81-82.

München. Benczur

Pesti Hirlap. 1889. aug. 27. 4.

Benczur Gyula Magyarországon

időzik....

Budapest.

Mücsarnok

- Benczur diszülés, 1914 -

MŰVÉSZET
XIII.évf.1914.
72-80.
"Benczur jubileum"

Önálló táblakép

Benczur Gyula, Ipolyi arcképe

Pesti Napló, 43 éf. 1892 I. 15

Müvészeti oktatás

Benczur Gyula mesteriskolája

Pesti Hirlap, 1883. jan. 30. 12.
Szinház, zene. képzőmüvészet

Benczur Gyula emlékkiállítás, 1921.

Bp. Műcsarnok.

Művészet, 1921. I. 86.

kiállítások.

Kiállitás

Mücsarnok, Benczur képek

Pesti Napló, 72 éf. 1921 II.12

Kiállitás.

Benczur emlékkiállitás a Műcsarnokban

Pesti Napló. 1921. márc. 13. ? l.

Bauer-kiadás, Budapest

Pesti Hirlap. 1921. május. 15.

A Bauer-kiadás megnyitása

Benczur retrospektív kiállítása
Műcsarnok

Pesti Hírlap. 1921. május. 13. 3

Kézdi: Benczur Gyula emlékezete

Egyesületek

Benczur Társaság alapitása

Pesti Napló, 72 éf.1921 I.3o.

Művészcsoport: Bencsey Gyula
mesteriskola

Művészet VII. évf. 1908. 127–128. l.

Képzőmiviszeti Társulat

Pesti Hirlap. 1919. márc. 2. 7

Benczur hetvenötéves

Beöthy Zsolna "II. Rákóczi Ferenc elfogatása" c. festményének műnemi besorolásáról.

Főiskolai lapok 1869. VIII. 4. 704.

12r

Táblakép. gr. Andrássy Gyula arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1886. móc. 7. 4

A magyar festőművészet diadala

Balatoni halász — Benczúr Gyula

műve

Fővárosi Lapok 1866. XII. 21. 1191.

Itt a párisi világkiállításról

Táblakép, a bacchansův Bencyně

Gyulától

Budapest Kirlap. 1882. IV. 2

91. n. 1. o. (tárca)

K. Gy.: A nemzetkyi mükiállitás Bécsben

Tablahof, Bacchausnó Benczúr

Szulatól

Budapesti Hirlap. 1882 III 2

61 n. 4.o (Ch. os M)

Tablaky, Bacchansmó Bencsur

Igulatól.

Budapesti Kiilap! 1882 IV. 28

116 n 30.

Trefort levele Ipolyihoz

Festészet.

Buda várának visszavétele, festette

Benczur.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202-203. l.

Táblakép. „Bimbáró vö," Benczur

Pesti Hirlap. 1883. jul. 5. 14

A mimelemi nemzetközi kiállítás.

Táblakép. Tisza Kálmán arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1885. máj. 10. 9-11

Radó Antal: Festészetünk a
kiállitáson

Tollrajz. „Vájk megkeresztelése."

Benczur

Pesti Hirlap. 1880. aug. 24. 3.

Benczur Gyula hazaküldte....

Táblakép. „Vigasztalás",
Benczur

Pesti Hirlap. 1883. okt. 20. 10

A münchenei vernyetkezi kiállitásról

Táblahép. „Az első magy. ált. bizt. társulat alakuló közgyűlése”,
Benczur

Pesti Hirlap. 1883. jul. 5. 14

A műcheni nemzetközi kiállítás

Táblakép. „Az első magy. ált. biztosító társulat alakuló közgyűlése"

Benczer

Pesti Hirlap. 1883. aug. 10. 11

Magyar festők a münchani nemzetközi tárlatok

Táblakép. „Elhagyatva";
Benczur

Pesti Hirlap. 1883. aug. 10. 11
Magyar festők a münchenli
nemjettőzi tárlatok

Táblabíró br. Eötvös József arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1884. okt. 15. 3

mutatványból

Hunyadi László halála — Benczúr Gyula műve

Fővárosi Lapok, 1866. XII. 21. 1191.

Az a párisi világkiállításról

Bencsur Gyula jeszlő[illegible]ész

Fővárosi Lapok 1867. VII. 31. 695-

Hír a művész segéfeléséről

Benczur Gyula festőművész

Fővárosi tapol. 1866. XII. 21. 1191.

Ára párizsi világkiállításról

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. aug. 28. 11

Haynald bibonok Munkácsy által...

Benczur Gyula festö

Pesti Hirlap. 1884. Szept. 28. 2

Művédzestély Munkácsy Mihálynál

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 3.3

az 1885-ikei országos kiállitásra...

Benczúr Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 8. 9

Benczúr Gyula, a festészeti mesteriskola

igazgatója...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. okt. 15. 3

a mütermeből

Benczur Gyula festö

Pesti Hülap. 1885. febr. 1. 4.

Marastoni József festö a
fiúrásba ékezett...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. febr. 26. 12

a festeszeti mesterisko-la vörendékei...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. márc. 8. 4

Vajk herceg Rezerstelése olajszinnyomatban

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. apr. 3. 10

Az országos kiállitásról

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap: 1885. máj. 10. 9-11

Rudi Antal: Festészetünk a Riállitáson

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. jun. 3. 4

Benczur Gyula a festészeti mesterisk
igazgatója...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. aug. 22. 1-2

B-th M. A nemzetközi mutatóállítás

Benczeer Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. szept. 26. 2

Benczeer Gyula a jövő hó elején...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1885. nov. 9. 9

Both Manyhát: A Mussamdiból

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1886. máj. 9. 4

A magyar festőmüvészet diálala

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1886. ápr. 1. 6

Benczur Gyula kitmütetése

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1886. máj. 27.

a berlini műkiállításon...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1886. jun. 16. 4

Lajos bajor király és a magyar művészek

Benczúr Gyula festőművész,
a Budavár visszafoglalása festője.

Archaeologiai Értesítő
XXVII. 1907, 383.

Benczur Gyula festő

Magyar Ctillag, 1944 II. 15.

IV. évf. 4. sz. 246. o.

Farkas Zoltán: képzőművészet.

Benczur Gyula festő

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. sz. 70-73. o.
Új művek. (Petőfi ötnes költeményei.)

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap 1883 jul. v. 14

a mindenni nemzetközi
kiállítás...

Berczer Gyula felső

Pesti Hirlap. 1883. aug. 8. 11
a müncheni nemzetközi
kiállításon....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1883. aug. 10. 11

Magyar festők a münchenei
nemzetközi tárlaton

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1883. szept. 10. 12

Festőmintermek épitése

Benczur Gyula festö

Pesti Hirlap. 1883. okt. 20. 10

A münchenei nemzetközi kiállításról

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1883. nov. 3. 11

a festészeti mesteriskola

ideiglenes helyisége

Benczur Gyula fotó

Pesti Hirlap. 1883. nov. 18. 3

Az uj Operaház függönyének
fotéje....

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1883. nov. 27. 3

Visszaérkeztek még Münchenből...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. febr. 29. 11

A festészeti mesteriskola folyó

évi...

Benczur Gyula fejtő

Pesti Hirlap. 1884. márc. 12. 4

A Mitterendorban folyó 14-ben...

Benczur Gyula festö

Pesti Hirlap. 1884. máj: 9. 3

a festészeti mesterisko la mester...

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1884. jun. 7. 4

a festészeti mesteriskola

Benczur festö.

Atheneum. 1874. VI. 1660.

Benczur festö.

Atheneum. 1873. IV. 3805.

Benczur Gyula festö.

Atheneum. 1874. VI. 954.

Benczur festö.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 202/03. 1.

Benczur festö.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 194/97. l.

Táblakép. gr. Károlyi István arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1884. máj. 9. 3

a festészeti mesteriskola mesterl...

Táblakép. gr. Károlyi Gyula arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1884. okt. 15. 3

Mutennekből

Táblakép. gr. Károlyi Gyula arcképe,
Benczur

Pesti Hirlap. 1886, márc. 7. 4

A magyar festőművészet diadala

Festészet.

XV. Lajos és Dubarry, festette

Benczur Gyula.

Atheneum. 1874. VI. 954.

Táblakép. XIV. Lajos családja körében,
– Benczur

Pesti Hirlap. 1886. jun. 16. 4

Lajos bajor király és a magyar műveszek

Festészet.

Magány az erdöszélén, festette
Benczur.

/Szerepelt Bécsben az Osztr. müegylet
kiállitásán./

Atheneum. 1873. IV. 3805.

Táblakép. P. Márkus [illegible] arcképe,
Bluszer

Pesti Hirlap. 1884. máj: 9. 3
a festészeti mesteriskola mestere...

Benczur Gyula festö.

Művészet. 1905. 417/18. l.

Benczur Gyula festő

Pesti Hilap. 1919. máj. 2. 7

Benczur hetvenötéves

Berger Gyula fotó

Pesti Hilap. 1919. okt. 7. 2

K. k. d. Az új művészélet

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1920. jan. 28. 5

K. K. L. A Mennyeti Szalon téli

tárlata

Benczur Gyula festő

Pesti Hilap. 1920. márc. 12. 4

A répgondozó akció képkiállítása

Bruzer Gyula festő

Pesti Hirlap. 1925 okt. 15. 10

Stetka Gyula festőművész meghalt

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1925. okt. 24.6

a finnek nemzeti képkiállításon
nem vettek részt a magyar festők

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1925. dec. 8.8

Kézdi-Kovács László: Alt-Kiállítás a Műcsarnok összes termeiben

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1926. ápr. 23.12

Benczurfalva Mógrádmegyében

Benczur Gyula festő

Magyar Művészet, 1927

579–523.o.

Ybl Ervin: Gróf Tisza István otthona.

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1924. máj. 19. 6

az Ernst-mengemu XXVII. aukciója

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1924. márc. 2. 12

Az Ernst-muzeum február végén...

Benczur Gyula festő"

Pesti Hirlap. 1924. jún. 27. 8

a Benczur-hagyaték árverése

Benczúr Gyula festőművész

Fővárosi tapok 1870. III. 10. 206.

Itír a Múzeum műtárgyainak gyarapodásáról

Beöthy Zsolt.

Művészet.

VI. évf., 1907.

179–186.

Benczur Gyula festőművész.

8 Órai Ujság.

1920., VII., 18., 5.

Jenczer Gyula.

8 órai Ujság.

1930. VII. 13., 10.

(: Jen. :)

Benemu Smuta
Lestr.

Górni Lipiej
1924 nerd. 4. 7. l

Bencsur Smita
Lestr.

8 órai tiszta
1924 okt. 4. 6. l.

Benczúr Gyula festőművész

Fővárosi lapok 1870. V. 10.423.

Hír a Lichtenheim-festmény pályázatról

Benczur Gyula festő

Pesti Hírlap. 1923. febr. 20. 4

a Pátria klub menüje

Berger Gyula festő

Pesti Hírlap. 1920. jún. 12

Halálozás

Berger Gyula festő

Pesti Hirlap. 1920. jul. 18. 3

Berger Gyula meghalt

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1920. jul. 20. 2

a Komáromi sérvéte

Benczur Gyula festő

Pesti Hilap. 1921. máj. 13. 3

Képek: Benczur Gyula emlékezete

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1921. apr. 19. 3

Benczur Gyula emlékezetére...

Berger Gyula festő

Pesti Hírlap. 1921. jún. 24. 6

Berger utca

Benczur Gyula festö.

Mübarát.1921.I.42-43.l. 86.l. 360.l.
371.l.

Bruszer Gyula festő

Pesti Hírlap. 1923. máj. 17. 5

A Szent István-bazilika világítása

Benczur Gyula festő

Pesti Hirlap. 1923. nov. 16. 5

Az Ernst-muzeum XXV. aukciójának...

kirúnni

Buda visszafoglalása.
(Benczur Gyula festménye.)

Irodalmi Újság, 1953. jún. 1. 6. old.

Táblakép

"Budavár visszavétele":Benczur

Uj Ember.1952.6.szám 3.old.

A magyar festészet 150 éve.

Festészet: Buccsi Gyula
„Hunyadi bucsuja"

XIX. századi magyar mesterek

Szabad Nép 1948 okt. 16 – 6

Táblakép.

"Józsefet eladják testvérei":Benczur

Uj Ember.1952.6.szám 3.old.

A magyar festészet 150 éve.